

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN SENEDİN
YAĞMASI SUÇU

TEZİ YAZAN
Ali BOYRACI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hüsnu Sefa ERYILDIZ (Atatürk Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN (Anadolu Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Sami DOĞRU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / HAZİRAN 2019

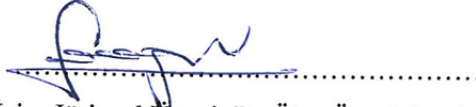
ONAY

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

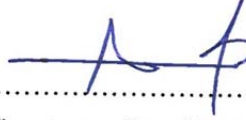
20162034 numaralı öğrencimiz olan Ali BOYRACI tarafından hazırlanan “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Düzenlenen Senedin Yağması Suçu” başlıklı bu tez çalışması jüri üyelerimiz tarafından oy birliği ile Kamu Hukuku Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üniv. Dışı asıl üye - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüsni Sefa ERYILDIZ
(Atatürk Üniversitesi)

Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Sami DOĞRU

Üniv. Dışı - Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN
(Anadolu Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

10/06/2019

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Sevgili Eşime Ve Aileme...

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,

Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

10/06/2019

Ali BOYRACI

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında bilgisini ve değerli zamanını benden esirgemeyen, önerileriyle daima yol gösteren tez danışmanım ve değerli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hüsnü Sefa ERYILDIZ'a; tez jürimde yer alarak gösterdikleri yapıcı eleştirilerle çalışmama önemli katkılar sunan hocalarım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Reşit KARAASLAN'a ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Sami DOĞRU'ya, tezimi baştan sona okuma sabrı gösterip bu tezin ortaya çıkmasında büyük emek harcayan kıymetli hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Cem ŞENOL'a, tezin yazımı sürecinde verdikleri destekler için hocalarım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Taner Emre YARDIMCI'ya ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nihat Seyhun ALP'e, tez çalışmalarım sırasında bilgilerinden ve kaynaklarından yararlandığım meslektaşlarım araştırma görevlileri Mehmet GÖDEKLİ'ye, Şeyma SERT'e, Ayşen ALAN'a, Taha Yasin TURAN'a ve Alican FAK'a teşekkür ederim. Dünyaya geldiğim günden beri desteklerini bir an olsun esirgemeyen babam Erkan BOYRACI'ya, annem Banu BOYRACI'ya ve kardeşlerime de teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca hayat yolculuğunda beraber yürüdüğüm ve varlığıyla beni her daim mutlu eden sevgili eşim Sinem BOYRACI'ya şükranlarımı sunarım.

10/06/2019

Ali BOYRACI

ÖZET

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DÜZENLENEN SENEDİN YAĞMASI SUÇU

Ali BOYRACI

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hüsnü Sefa ERYILDIZ
Haziran 2019, 164 Sayfa

Bu tezde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 148. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen senedin yağması suçu incelenmiştir.

Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, malvarlığına karşı suçlar, malvarlığı kavramı, senedin yağması suçunun 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemeleri arasındaki farklılıklar ve senedin yağması suçunun benzer suçlarla karşılaştırılması incelenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde, suçla korunan hukukî değer, suçun unsurları ve nitelikli hâlleri, öğreti görüşleri ve Yargıtay kararları dikkate alınarak anlatılmıştır.

Tezin son bölümünde ise kusurluluk, suçun özel görünüş biçimleri, kovuşturma usulü ve yaptırım konuları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Senet, Senedin yağması, Cebir ve Tehdit, Bileşik suç

ABSTRACT

THE CRIME OF PLUNDER OF BILL WHICH IS REGULATED IN PARAGRAPH 2 OF ARTICLE 148 OF TURKISH CRIMINAL CODE NUMBERED 5237

Ali BOYRACI

Master's Thesis, The Department of Public Law

Thesis Supervisor: Dr. Hüsnü Sefa ERYILDIZ

June 2019, 164 Page

In this thesis, the crime of plunder of bill which is regulated in paragraph 2 of article 148 of the Turkish Criminal Code Numbered 5237 has been examined.

This thesis consists of three main parts. In the first part, the crimes against property, the concept of property, the differences between the legal arrangements of the Turkish Criminal Code Numbered 5237 and Turkish Criminal Code Numbered 765 (defunct) in terms of the crime of plunder of bill, the comparison of the crime of plunder of bill with similar crimes have been examined.

In the second part of the thesis, legal value protected by crime, the elements of crime and qualified cases of crime, are explained by taking into account the Supreme Court's decisions and the doctrine.

In the last part of the thesis, culpability, the special aspects of the crime of plunder of bill, the procedure of prosecution and sanction are discussed.

Key Words: Bill, The Crime of Plunder of Bill, Coercion and Threat, Combined crime

ÖNSÖZ

Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, malvarlığına karşı suçlar, malvarlığı kavramı, senedin yağması suçunun 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemeleri arasındaki farklılıklar ve senedin yağması suçunun benzer suçlarla karşılaştırılması incelenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde, suçla korunan hukukî değer, suçun unsurları ve nitelikli hâlleri, öğretî görüşleri ve Yargıtay kararları dikkate alınarak anlatılmıştır.

Tezin son bölümünde ise kusurluluk, suçun özel görünüş biçimleri, kovuşturma usulü ve yaptırım konuları ele alınmıştır.

10/06/2019
Ali BOYRACI

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

KAPAK	i
ONAY	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xiv
EKLER	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR, MALVARLIĞI KAVRAMI VE SENEDİN YAĞMASI SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

1.1. Malvarlığına Karşı Suçlar.....	3
1.1.1. Malvarlığı Kavramı.....	3
1.1.2. Malvarlığına Karşı Suçlar.....	6
1.2. 765 Sayılı TCK ile 5237 Sayılı TCK’da Düzenlenen Senedin Yağması Suçlarının Karşılaştırılması.....	8
1.3. Senedin Yağması Suçunun Benzer Suçlarla Karşılaştırılması	11
1.3.1. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçunun Karşılaştırılması	12
1.3.1.1. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçu Arasındaki Benzerlikler.....	12
1.3.1.2. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçu Arasındaki Farklar.....	13
1.3.2. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçunun Karşılaştırılması	14

1.3.2.1. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu Arasındaki Benzerlikler.....	14
1.3.2.2. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu Arasındaki Farklar	15
1.3.3. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçunun Karşılaştırılması.....	16
1.3.3.1. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçu Arasındaki Benzerlikler.....	16
1.3.3.2. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçu Arasındaki Farklar	17
1.3.4. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçunun Karşılaştırılması	21
1.3.4.1. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçu Arasındaki Benzerlikler.....	21
1.3.4.2. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçu Arasındaki Farklar	21
1.3.5. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçunun Karşılaştırılması	24
1.3.5.1. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçu Arasındaki Benzerlikler	24
1.3.5.2. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçu Arasındaki Farklar	24
1.3.6. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçunun Karşılaştırılması.....	25
1.3.6.1. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçu Arasındaki Benzerlikler ..	25
1.3.6.2. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçu Arasındaki Farklar	25

İKİNCİ BÖLÜM

SUÇLA KORUNAN HUKUKÎ DEĞER, SUÇUN UNSURLARI VE NİTELİKLİ HÂLLERİ

2.1. Suçla Korunan Hukukî Değer.....	28
2.2. Suçun Maddi Unsurları.....	29
2.2.1. Fail	29
2.2.2. Mağdur.....	30
2.2.3. Suçun Konusu	32
2.2.3.1. Mağdurun Kendisini veya Başkasını Borç Altına Sokabilecek Bir Senet.....	33

2.2.3.1.1. Şekil ve İçerik Açısından Senet Kavramı	33
2.2.3.1.2. Senedin Borç Doğurucu Nitelikte Olması	35
2.2.3.2. Var Olan Bir Senedin Hükümsüz Kaldığını Açıklayan Bir Vesika	37
2.2.3.3. İlerde Senet Hâline Getirilebilecek Bir Kâğıt.....	38
2.2.4. Suçun Hareket Unsuru	41
2.2.4.1. Suçun Araç Hareketleri: Cebir ve Tehdit	43
2.2.4.1.1. Cebir.....	43
2.2.4.1.2. Cebir Karinesi	45
2.2.4.1.3. Tehdit	48
2.2.4.1.4. Cebir ve Tehdidin Kullanılması ile Amaç Hareketlerin Gerçekleştirilmesi Arasında Nedensellik Bağının Bulunması	51
2.2.4.1.5. Cebir veya Tehdidin Kullanılma Zamanı	52
2.2.4.1.6. Cebir veya Tehdidin Amaç Hareketler Yapılmadan Önce ve Yapıldıktan Sonra Kullanılması	54
2.2.4.1.7. Cebir veya Tehdit ile Senedin Faile Teslimi Arasında Bir Zaman Aralığı Olması Sorunu.....	55
2.2.4.2. Suçun Amaç Hareketleri	56
2.2.4.2.1. Mağduru Kendisini veya Başkasını Borç Altına Sokabilecek Bir Senedi Vermeye Mecbur Etmek	57
2.2.4.2.2. Var Olan Bir Senedin Hükümsüz Kaldığını Açıklayan Bir Vesika Vermeye Mecbur Etmek.....	57
2.2.4.2.3. Borç Doğurucu Nitelikteki Bir Senedin Alınmasına Karşı Koymamaya Mecbur Etmek	59
2.2.4.2.4. İlerde Senet Hâline Getirilebilecek Bir Kâğıdı İmzalamaya Mecbur Etmek	60
2.2.4.2.5. Var Olan Bir Senedi İmha Etmeye veya İmhasına Karşı Koymamaya Mecbur Etmek	61
2.2.5. Suçun Netice Unsuru	62
2.2.6. Suçun Nitelikli Hâlleri	63
2.2.6.1. Suçun Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Hâlleri (TCK m.149).....	63
2.2.6.1.1. Suçun Silahla İşlenmesi	64

2.2.6.1.2. Suçun Kişinin Kendisini Tanınmayacak Bir Hâle Koyması Suretiyle İşlenmesi	66
2.2.6.1.3. Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi	68
2.2.6.1.4. Suçun Yol Kesmek Suretiyle ya da Konutta, İşyerinde veya Bunların Eklentilerinde İşlenmesi	71
2.2.6.1.4.1. Suçun Yol Kesmek Suretiyle İşlenmesi.....	71
2.2.6.1.4.2. Suçun Konutta, İşyerinde ya da Bunların Eklentilerinde İşlenmesi.....	72
2.2.6.1.5. Suçun Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumda Bulunan Kişiye Karşı İşlenmesi.....	77
2.2.6.1.6. Suçun Var Olan veya Var Sayılan Suç Örgütlerinin Oluşturdukları Korkutucu Güçten Yararlanılarak İşlenmesi.....	78
2.2.6.1.7. Suçun Suç Örgütüne Yarar Sağlamak Maksadıyla İşlenmesi.....	80
2.2.6.1.8. Suçun Gece Vaktinde İşlenmesi	81
2.2.6.2. Suçun Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hâlleri (TCK m.150)	81
2.2.6.2.1. Suçun Kişinin Bir Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağını Tahsil Amacıyla İşlenmesi	81
2.2.6.2.2. Suçun Konusunu Oluşturan Malın Değerinin Az Olması	86
2.2.7. Suçun İşlenmesi Sırasında Kullanılan Cebrin Kasten Yaralamanın Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Hâllerine Neden Olması.....	91
2.3. Suçun Manevi Unsuru	94
2.4. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, KOVUŞTURMA USULÜ VE YAPTIRIM

3.1. Kusurluluk	100
3.2. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	104
3.2.1. Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme.....	104

3.2.1.1. Teşebbüs	104
3.2.1.2. Gönüllü Vazgeçme	109
3.2.2. İctima	114
3.2.3. İştirak	120
3.3. Şahsi Cezasızlık Sebepleri ve Etkin Pişmanlık.....	121
3.3.1. Şahsi Cezasızlık Sebepleri	121
3.3.2. Etkin Pişmanlık.....	122
3.4. Yaptırım, Muhakeme Usulü ve Zamanaşımı	127
3.4.1. Yaptırım	127
3.4.2. Muhakeme Usulü	129
3.4.3. Dava Zamanaşımı	131
SONUÇ	133
KAYNAKÇA	137
EKLER	146
ÖZGEÇMİŞ	149

KISALTMALAR

AYM	: Anayasa Mahkemesi
Bk.	: Bakanlık
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CGK.	: Ceza Genel Kurulu
CMK	: 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
E.	: Esas
e.t.	: Erişim Tarihi
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBGK.	: İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
İİK	: 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
m.	: Madde
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
ss.	: Sayfa aralığı
T.	: Tarih
TBK	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
Y.	: Yıl

EKLER

Sayfa No:

EK 1: Etik Kurulu Onay Belgesi..... 146

GİRİŞ

Ceza hukuku normları ile korunmaya layık hukuki değerlerden birisi de malvarlığıdır. Kanun koyucu, kişilere ait malvarlığının sadece özel hukuk yaptırımları ile korunmasını yeterli görmemiş; kamu düzenini ve güvenliğini yakından ilgilendirdiği için, bu değerlere yönelik ihlâl teşkil eden fiilleri suç olarak kabul etmiştir.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK)¹ “Cürümler” başlıklı ikinci kitabının dokuzunda babında “Şahıslara Karşı Cürümler” ve onuncu babında “Mal Aleyhinde İşlenen Cürümler” düzenlenmişti. Dolayısıyla 765 sayılı TCK'da, kişilere karşı işlenen suçlar ile malvarlığına karşı işlenen suçlar ayrı bölümlerde yer almaktaydı. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK)² ise malvarlığına karşı suçlar, “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabın “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının onuncu bölümünde düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK'nın malvarlığına karşı suçları, kişilere karşı suçlar başlığı altında düzenlemesi daha isabetli olmuştur. Nitekim tek başına bir anlam ifade etmeyen malvarlığı, kişilere ait olmakla hukuken bir önem kazandığından, esasen bu değerlere yönelik saldırılarla kişiler korunmaktadır.

Senedin yağması suçu, tehdit ve cebir suçları ile hırsızlık suçunun birleşmesinden oluşan bileşik bir suçtur. Bu suçla malvarlığının yanı sıra kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı da korunmaktadır. Suçun “Malvarlığına Karşı Suçlar” bölümünde düzenlenmesinin nedeni ise kişi özgürlüğünü ve vücut dokunulmazlığını ihlâl eden fiillerin, asıl amacı gerçekleştirmek için başvuru araç hareketler olmasıdır.

Senedin yağması suçunun konusunu, mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet, var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika ve ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt oluşturmaktadır. Kanunda suçun seçimlik konusunu oluşturan senedin borç doğurucu nitelikte olması arandığından, bu özellikte olmayan örneğin, bir suç itirafı içeren senedin mağdurdan zorla alınması hâlinde, senedin yağması suçu oluşmaz. Suçun diğer seçimlik konusunu oluşturan vesikanın da bir senedi hükümsüz kılacak elverişlilikte olması gerekir. Ayrıca 5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt da suçun konusuna dâhil edilmiştir.

Senedin yağması suçunu tez konusu olarak belirlememde daha önce yüksek lisans ve doktora tezlerine konu olmaması ve uygulamada sıklıkla karşılaşılmaması belirleyici

¹ 01/03/1926 tarih ve 765 sayılı Kanun, *RG.*, 13/03/1926, S.320.

² 26/09/2004 tarih ve 5237 sayılı Kanun, *RG.*, 12/10/2004, S. 25611.

olmuştur. Dolayısıyla bu çalışma ile güncel bir konudaki boşluk doldurularak Türk hukukuna katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Çalışma giriş ve sonuç olmak üzere iki kısım ve üç bölümden oluşacaktır. İlk bölümde, konu ile ilgili kavramlar olan; mal ve malvarlığı kavramları ele alınacak, senedin yağması suçu ile ilgili olarak 765 sayılı TCK ile 5237 sayılı TCK'da yer alan düzenlemeler arasındaki farklar incelenecek ve suçun, bazı suçlarla benzer ve farklı yönlerine değinilerek karşılaştırma yapılacaktır.

İkinci bölümde, suçla korunan hukukî değer, suçun unsurları ve nitelikli hâlleri inceleme konusu yapılacaktır. Bu çerçevede suçun maddi ve manevi unsuru ile hukuka aykırılık unsuru, öğretilerde yer alan görüşler ve Yargıtay kararları göz önünde bulundurularak ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise kusurluluk, suçun özel görünüş biçimleri, kovuşturma usulü ve yaptırım konuları ile ilgili kurallar ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR, MALVARLIĞI KAVRAMI VE SENEDİN YAĞMASI SUÇUNUN BENZER SUÇLARLA KARŞILAŞTIRILMASI

1.1. Malvarlığına Karşı Suçlar

1.1.1. Malvarlığı Kavramı

Malvarlığına karşı suçlar, 5237 sayılı TCK “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabının “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının onuncu bölümünde düzenlenmektedir. Bu bölümde yer alan suçlar, bir kimseye ait malvarlığı değerlerini korumak amacıyla ihdas edilmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan senedin yağması suçu da bu bölümde düzenlenmiştir. Bu yüzden öncelikle malvarlığı kavramı üzerinde durulması yararlı olacaktır.

Malvarlığı, ekonomik değeri ve parasal karşılığı olan hukuki ilişkilerin bütünü şeklinde tarif edilmektedir³. Dolayısıyla kişinin malvarlığı; mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan menkul ve gayrimenkul mallar kadar alacaklarını, borçlarını ve fikri mülkiyet haklarını da kapsar⁴.

Malvarlığına karşı suçların konusunu oluşturan mal ise hukuki anlamda, “*mülkiyet konusu olabilen tüm maddi eşyaları ve mal varlığına girebilen tüm hakları*” ifade etmektedir⁵. Hukukta üzerinde aynı veya şahsi hak sahibi olunan her şeyin mal kavramına dâhil olduğu kabul edilmektedir⁶.

Eşya hukukunda mal, üzerinde kişisel hâkimiyet kurulabilen, ekonomik değeri olan, kişi ve hayvanların dışında kalan cismani varlıklar olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda insanın vücudu ve ceset mal kavramına dâhil olmamakla birlikte; vücuttan ayrılan diş, saç gibi parçaların mal oldukları kabul edilmektedir. Yine vücuttan ayrılabilir nitelikteki yapay uzuvlar da (mesela takma diş, protez bacak) mal

³ Mustafa Artuç, **Malvarlığına Karşı Suçlar**, 1.Baskı, Kartal Yayınevi, Ankara 2007, s.23; Zeki Hafizoğulları/Muharrem Özen, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, 5.Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara 2016, s.303; Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, **Kişilere Karşı İşlenen Suçlar**, 1.Bası, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul 2007, s.270; Mahmut Koca/İlhan Üzülmöz, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 5.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s.551; Nevzat Toroslu, **Ceza Hukuku Özel Kısım**, 9.Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2018, s.129; Doğan Soyaslan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 8.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s.353.

⁴ Hafizoğulları/Özen, s.303; Centel/Zafer/Çakmut, s.270, 271; Koca/Üzülmöz, s.551; Toroslu, s.128 vd.; Soyaslan, s.353.

⁵ **Hukuk Sözlüğü**, “Mal Kavramı”, Ankara 2007, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, s.201.

⁶ Ahmet Taşkın, “Yağma Suçunda Mal Kavramı”, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, Y.3, S.20, Ankara 2008, s.98.

sayılmaktadır. Buna karşılık üzerinde hâkimiyet sağlanamayan güneş, rüzgâr, hava, deniz gibi şeyler ile maddi bir varlıktan yoksun fikir ve düşüncelerin⁷ bugün itibarıyla mal kavramının dışında olduğu kabul edilmektedir⁸.

Eşya hukukundaki mal kavramı ceza hukukunda da geçerlidir⁹. Ancak ceza hukukundaki mal kavramı ile özel hukuktaki mal kavramı her zaman örtüşmemektedir. Şöyle ki özel hukukta yalnızca ekonomik değeri olan varlıklar mal olarak nitelendirilmekteyken, ceza hukukunda ekonomik değeri olmayan resim, mektup gibi kişinin manevi ve duygusal açıdan değer verdiği şeyler de mal olarak kabul edilmektedir¹⁰. Bu nedenle örneğin, bir kimseye ait resmin veya mektubun onun rızası bulunmaksızın yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alınması hâlinde hırsızlık suçu oluşabilir¹¹. Dolayısıyla bir şeyin ceza hukuku anlamında malvarlığı değeri olarak kabulü için ekonomik değeri haiz olması gerekmez, eşya vasfına sahip olması yeterlidir.

Mal, sahipli-sahipsiz ve taşınır-taşınmaz gibi çeşitli ayırımlara tâbi tutulmaktadır. Bir malın sahipli ya da sahipsiz olarak nitelendirilmesi eşya hukukunun prensiplerine göre belirlenir. Buna göre üzerinde fiilen mülkiyet hakkı tesis edilmiş olan mallara, sahipli mallar denilmektedir. Sahipsiz mallar ise özel mülkiyete konu olmaya elverişli olmakla birlikte üzerinde henüz mülkiyet hakkı kurulmamış malları ifade etmektedir. Örneğin; balıklar, kır çiçekleri, okunduktan sonra çöpe atılan gazete, sahipsiz mallardır¹². Belirtmek gerekir ki yalnızca sahipli mallar, malvarlığına karşı suçların konusunu oluşturur. Diğer bir anlatımla, sahipsiz mallar üzerinde malvarlığına karşı suçların işlenmesi olanaksızdır. Bir malın baştan itibaren sahipsiz olması veya sahipli bir malın sonradan sahipsiz hâle dönüşmesi mümkündür. Ceza hukuku açısından önemli

---

⁷ İfade etmek gerekir ki fikir ve düşünceler maddi bir varlığa dönüştürüldükleri takdirde, fikir ve düşüncelerin eseri olan bu şeyler de mal sayılabilir. Örneğin, bir ressamın çizmiş olduğu tablo, mal olarak değerlendirilebilir.

⁸ M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir, **Eşya Hukuku**, 17.Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014, s.8. Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, hayvanların mal kapsamına dâhil olmadığını belirtmekle birlikte aksine hüküm olmadığı hâllerde mal ile ilgili hükümlerin hayvanlar hakkında da uygulanacağı görüşündedir. Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir s.10. Buna karşılık ceza hukukunda hayvanlar mal sayılmaktadır. Bk. Artuç, s.40; Hafizoğulları/Özen, s.305; Centel/Zafer/Çakmut, s.287; Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem/R. Murat Önok, **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 16.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.683; Soyaslan, s.354.

⁹ Hafizoğulları/Özen, s.303; Toroslu, s.129.

¹⁰ Artuç, s.40; Centel/Zafer/Çakmut, s.270, 271; Hafizoğulları/Özen, s.303; Koca/Üzülmez, s.564; Tezcan/Erdem/Önok, s.680; Toroslu, s.129, 130; Veli Özer Özbek ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 13.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.605; Soyaslan, s.353.

¹¹ Artuç, s.40; Hafizoğulları/Özen, s.334; Centel/Zafer/Çakmut, s.285, 286; Koca/Üzülmez, s.564, 565; Tezcan/Erdem/Önok, s.683, 684; Özbek ve diğerleri, s.610.

¹² Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s.15.

olan fiilin işlendiği sırada malın sahihsiz olmasıdır. Fiil işlendiği sırada mal sahihsiz ise herhangi bir suç oluşmaz¹³.

Mal konusunda taşınır ve taşınmaz mal ayırımı ise söz konusu eşyanın yer değiştirebilir nitelikte olup olmamasıyla ilgilidir. Buna göre taşınır mallar, niteliği (özü) zarar görmeksizin bir yerden diğer bir yere taşınabilen mallardır¹⁴. Taşınır malın ne olduğu Türk Medeni Kanunu (TMK)¹⁵ m.762’de tanımlanmıştır. Söz konusu madde şu şekildedir: “*Taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibariyle taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir*”. Araba, bisiklet, kitap, bilgisayar gibi eşyalar taşınır mala örnek olarak gösterilebilir¹⁶. Taşınmaz mallar ise niteliği (özü) zarar görmeksizin bir yerden diğer bir yere taşınamayan mallardır¹⁷. Taşınmaz malların kapsamına nelerin girdiği ise TMK m.704’te yer almaktadır. Buna göre taşınmaz mülkiyetinin konusunu; arazi, tapu kütüğüne ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ile kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler oluşturur.

Ayrıca bazı özel kanunlarda da taşınır-taşınmaz mal ayırımına ilişkin hükümlere yer verilmektedir. Örneğin, İcra ve İflas Kanunu (İİK)¹⁸ m.136, taşınmaz satışına ilişkin hükümlerin, bayrağı dikkate alınmaksızın gemi siciline kayıtlı bütün gemiler hakkında uygulanacağını belirtmektedir. Bu hükme göre gemi siciline kayıtlı gemiler, satış işlemi bakımından taşınmaz hükmündedir. Yine gemiler hakkında Türk Ticaret Kanunu’nda da (TTK)¹⁹, İİK’ya benzer hükümlere yer verilmiştir²⁰. Yargıtay da tapusu bulunmayan taşınmazların taşınır mal hükmünde olduğu şeklinde bir uygulama geliştirmiştir²¹.

Kanaatimizce özel hukuktaki taşınmaz mal ile ceza hukukundaki taşınmaz mal kavramları aynı anlama gelmektedir. Buna karşın ceza hukukunda taşınır mal, özel

¹³ Soyaslan, s.355.

¹⁴ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s.10.

¹⁵ 22/11/2001 tarih ve 4721 sayılı Kanun, RG., 08/12/2001, S.24607.

¹⁶ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s.10.

¹⁷ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s.10.

¹⁸ 09/06/1932 tarih ve 2004 sayılı Kanun, RG., 19/06/1932, S.2128.

¹⁹ 13/01/2011 tarih ve 6102 sayılı Kanun, RG., 14/02/2011, S.27846.

²⁰ TTK m.936’da sicile kayıtlı olup olmamasına bakılmaksızın bütün gemiler hakkında taşınır hükümleri uygulanacağı belirtildikten sonra m.937’de İİK’ya atıfta bulunularak, İİK’da taşınmaz hükümlerine tabi olacağı belirtilen gemiler hakkında m.936’nın uygulanmayacağı düzenlenmiştir.

²¹ “...*Dava konusu taşınmaz tespit tarihi öncesine tapusuz olup menkul mal hükmünde bulunmaktadır...*”. Yargıtay 16. HD., T. 15/12/2015, E. 14880, K. 15474, <http://www.hukukmedeniyeti.org/>, e.t.: 19/09/2018; “...*Çekişmeli taşınmaz tapusuz olup tapuya kayıtlı olmayan bu taşınmaz menkul mal hükmündedir...*”. Yargıtay 16. HD., T. 19/10/2015, E. 17637, K. 11922, <https://www.hukukmedeniyeti.org/>, e.t.: 19/09/2018.

hukuktakinden daha farklı bir içeriğe sahiptir²². Ceza hukuku açısından bir malın taşınır mal olarak nitelendirilmesi için, söz konusu malın bulunduğu yerden alınıp götürülebilmesi, yani hareket ettirilebilmesi gerekli ve yeterlidir²³. Diğer bir ifadeyle, fiili olarak hareket ettirilebilen bir mal -özel hukuk bakımından taşınmaz mülkiyetine tâbi olduğu belirtilse dahi- ceza hukuku açısından taşınır mal hükmündedir²⁴. Dolayısıyla böyle bir mal hırsızlık veya yağma suçunun konusunu oluşturabilir.

1.1.2. Malvarlığına Karşı Suçlar

Ceza hukuku tarafından korunmaya layık değerlerden birisi de bir kimseye ait olan malvarlığıdır. Kanun koyucu kişilerin malvarlığına yönelik ihlâllere yalnızca özel hukuk yaptırımlarıyla karşılık verilmesini yeterli görmemiş; kamu düzenini ve güvenliğini yakından ilgilendirdiğini kabul ettiği malvarlığı aleyhine işlenen fiilleri suç olarak da düzenlemiştir²⁵.

765 sayılı TCK'da malvarlığına karşı işlenen suçlar, “Cürümler” başlıklı ikinci kitabın “Mal Aleyhinde İşlenen Cürümler” başlıklı onuncu babında yer almaktaydı. 765 sayılı TCK'nın dokuzuncu babı ise “Şahıslara Karşı Cürümler”e ayrılmıştı. Dolayısıyla 765 sayılı TCK, mal aleyhinde işlenen cürümler ile şahıslara karşı işlenen cürümleri ayrı başlıklar altında düzenlemiştir. 5237 sayılı TCK'da ise “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabın “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının onuncu bölümünde “Malvarlığına Karşı Suçlar” düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK'nın malvarlığına karşı suçları, kişilere karşı suçlar içerisinde düzenlemesi isabetli olmuştur. Çünkü malvarlığı değerleri, kişilere ait değerler olduğundan, bu değerlere karşı işlenen suçlarla kişiler korunmaktadır²⁶. Söz gelimi hırsızlık ve dolandırıcılık fiilleri de kişiye yönelik birer saldırı niteliğindedir. Ancak bu saldırılar bireyin bizzat vücuduna değil, malvarlığı değerlerine karşı yapılmaktadır²⁷.

²² Artuç, s.41, 42; Centel/Zafer/Çakmut, s.287, 288; Koca/Üzülmez, s.565; Tezcan/Erdem/Önok, s.689; Toroslu, s.135; Özbek ve diğerleri, s.613. Karşı görüş için bk. Soyaslan, s.354.

²³ Artuç, s.41; Centel/Zafer/Çakmut, s.287; Koca/Üzülmez, s.565; Tezcan/Erdem/Önok, s.689; Özbek ve diğerleri, s.613.

²⁴ Artuç, s.41, 42; Koca/Üzülmez, s.565.

²⁵ Soyaslan, s.352.

²⁶ “...Malvarlığına karşı suçlar, geniş anlamda, kişiye yönelik saldırı niteliği gösterirler. Ancak, bu bölümdeki suçlar, öldürme, yaralama, cinsel saldırı suçlarında olduğu gibi, doğrudan doğruya kişinin fiziki varlığını/kişilik haklarını değil, malvarlığını ve malvarlığı üzerindeki haklarını korumayı hedef almaktadır...”. Centel/Zafer/Çakmut, s.270. Ayrıca bk. Mahmut Koca, **Yağma Cürümleri**, 1.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003, s.25; Artuç, s.23; Tezcan/Erdem/Önok, s.680; Özbek ve diğerleri, s.605.

²⁷ Koca, s.25; Tezcan/Erdem/Önok, s.680.

Bu konuda değinilmesi gereken bir diğerk husus da 765 sayılı TCK'da "Mal Aleyhinde İşlenen Cürümler" ifadesine yer verilirken, 5237 sayılı TCK'da "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlığının kullanılmasıdır. Bu değışiklik, korunmak istenen asıl değerin, malvarlığının sahibi kişiler olduğunu göstermesi bakımından önemlidir²⁸. Keza malvarlığı tek başına bir anlam ifade etmemekte, bir kimseye ait olmakla hukuken değerk kazanmaktadır²⁹. Malvarlığına karşı suçların sahipsiz mallar aleyhine işlenememesi de bu durumu göstermektedir³⁰.

765 sayılı TCK'da mal aleyhinde işlenen cürümler başlığı altında toplam on sekiz farklı suç tipi düzenlenmiştir. Bunlar: Hırsızlık (TCK m.491-494), Yağma (TCK m.495-497), Korkutarak Faydalanma (TCK m.498), Adam Kaldırma (TCK m.499-500), Dolandırıcılık (TCK m.503-505), Hileli İflas (TCK m.506), Basit İflas (TCK m.507), Emniyeti Suistimal (TCK m.508), Açığa İmzanın ve Bedelsiz Kalmış Senedin Kötüye Kullanılması (TCK m.509-510), Kaybolmuş Şeyi Mal Edinme (TCK m.511), Eşyayı Cürmiyeyi Satın Almak ve Saklamak (TCK m.512), Hakkı Olmayan Yere Tecavüz (TCK m.513-514), Cebirle Taşınmaz Maldan Faydalanmaya Mani Olmak (TCK m.515), Nası İzzarar (TCK m.516-517), Başkasının Arazisine Hayvan Sokma (TCK m.518-519), Çevrili Araziye Girme (TCK m.520), Hayvan Öldürme veya Zarar Uğratma (TCK m.521), Karşılıksız Yararlanmadır (TCK m.521a-521b).

5237 sayılı TCK'da ise "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı bölümde on beş suçta yer verilmiştir. Bu suçlar şu şekildedir: Hırsızlık (TCK m.141-147), Yağma (TCK m.148-150), Mala Zarar Verme (TCK m.151-152), İbadethanelere ve Mezarlıklara Zarar Verme (TCK m.153), Hakkı Olmayan Yere Tecavüz (TCK m.154), Güveni Kötüye Kullanma (TCK m.155), Bedelsiz Senedi Kullanma (TCK m.156), Dolandırıcılık (TCK m.157-159), Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf (TCK m.160), Hileli İflas (TCK m.161), Taksirli İflas (TCK m.162), Karşılıksız Yararlanma (TCK m.163), Şirket veya Kooperatifler Hakkında Yanlış Bilgi (TCK m.164), Suç Eşyasının Satın Alınması ve Kabul Edilmesi (TCK m.165), Bilgi Vermeme (TCK m.166). Ayrıca TCK'nın 167, 168 ve 169. maddelerinde de bu bölümde düzenlenen suçlarla ilgili ortak hükümler bulunmaktadır.

765 sayılı TCK'da düzenlenen suçlar ile 5237 sayılı TCK'da yer alan suçlar büyük oranda benzerlik göstermektedir. Bunun yanı sıra 5237 sayılı TCK'da yeni suç

---

²⁸ Artuç, s.23.

²⁹ Soyaslan, s.352. Ayrıca bk. Hafizoğulları/Özen, s.300; Koca/Üzülmez, s.551.

³⁰ Soyaslan, s.355.

tipleri ihdas edildiği ve 765 sayılı TCK'da yer alan bazı suçlara da yer verilmediği görülmektedir. Şirket veya kooperatifler hakkında yanlış bilgi (TCK m.164) ve bilgi vermeme (TCK m.166) yeni suç tiplerine örnek olarak zikredilebilir. 765 sayılı TCK'da düzenlenen korkutarak faydalanma, adam kaldırma, başkasının arazisine hayvan sokma gibi suçlar ise 5237 sayılı TCK'da yer verilmeyen suçlardandır.

5237 sayılı TCK'da yer alan malvarlığına karşı suçlar, onuncu bölümde düzenlenen suçlardan ibaret değildir³¹. Kanunun diğer bölümlerinde de malvarlığı değerlerine yönelik ihlalleri suç olarak düzenleyen hükümler mevcuttur. Örneğin, TCK m.247'ye göre, devlete veya bireylere ait olup da görevi nedeniyle zilyetliği kendisine devredilmiş olan ya da koruma ve gözetimle yükümlü olduğu malı kendisinin ya da bir başkasının zimmetine geçiren kamu görevlisi cezalandırılır. Zimmet suçunda fail (kamu görevlisi), devlete ya da bireylere ait bir malı aşırıldığından, fiil malvarlığı değerlerine yönelmektedir. Ancak bu suç, TCK'nın "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının birinci bölümünde "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir³².

1.2. 765 Sayılı TCK ile 5237 Sayılı TCK'da Düzenlenen Senedin Yağması Suçlarının Karşılaştırılması

Yağma suçu, 765 sayılı TCK'nın "Mal Aleyhinde İşlenen Cürümler" başlıklı onuncu babının "Nehp ve Yol Kesmek ve Adam Kaldırmak" başlıklı ikinci faslında, 495-501. maddeler arasında düzenlenmişti. Bu fasılda düzenlenen yağma suçları şöyleydi: m. 495/1'de basit yağma suçu, m. 495/2'de hırsızlıktan dönüşen yağma suçu, m.496'da senedin yağması suçu, m. 497'de yağma suçunun nitelikli hâlleri, m.498'de korkutarak faydalanma, m.499'da adam kaldırma, m.500'de adam kaldırmada muhabere nakli ve m.501'de cebir karanesi³³.

5237 sayılı TCK'da ise m.148/1'de malın yağması, m.148/2'de senedin yağması, m.148/3'te cebir karanesi düzenlenmiştir. Ayrıca m.149'da yağma suçunun daha fazla ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâllerine, m.150/1 ve m.150/2'de suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllerine yer verilmiştir.

---

³¹ Toroslu, s.128.

³² Toroslu, s.128.

³³ 5237 sayılı TCK'da hırsızlıktan dönüşen yağma, korkutarak yararlanma, adam kaldırma, adam kaldırmada muhabere nakli suçları düzenlenmemiştir. Dolayısıyla 5237 sayılı TCK'nın, 765 sayılı TCK'ya nazaran, yağma başlığı altında daha az suç tipine yer verdiği görülmektedir.

765 sayılı TCK'nın senedin yağması suçunu düzenleyen 496. maddesi şu şekildedir:

“Her kim, bir kimseyi cebir ve şiddet kullanarak veya şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanı ile tehdit ederek o kimsenin yahut başkasının zararına hukukça hükmü haiz bir senedi vermeye veya imza etmeye yahut koparıp mahvetmeye mecbur bırakılırsa on seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur”.

Senedin yağması suçu 5237 sayılı TCK'nın ise 148/2. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre:

“Cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet haline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi halinde de aynı ceza verilir”.

Senedin yağmasına ilişkin olarak 765 ve 5237 sayılı TCK'larda yer verilen düzenlemelere dair göze çarpan ilk fark, 765 sayılı TCK'da, senedin yağması suçuna, malın yağması suçundan ayrı ve bağımsız bir maddede yer verilmiş olmasına karşın (TCK m.496), 5237 sayılı TCK'da bu iki suçun aynı maddede (TCK m.148), fakat ayrı fıkralarda düzenlenmiş olmasıdır.

İkinci olarak 765 sayılı TCK'da senedin yağması suçunun yaptırımını “on seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası” olarak belirlenmişken, 5237 sayılı TCK'da söz konusu suçun yaptırımını açıkça belirtilmeyip malın yağmasının düzenlendiği 1. fıkraya atıf yapılmıştır. TCK m.148/1' de ise yaptırım olarak “altı yıldan on yıla kadar hapis cezası” öngörülmüştür. Sonuç olarak iki kanun arasında suçun yaptırımına ilişkin önemli bir fark bulunmaktadır³⁴. Malvarlığına karşı suçlar içerisinde cezası en ağır suç, yağma suçlarıdır. Zira bu suçlarda fail, yalnızca malvarlığını değil, kişinin bedeni ve

³⁴ 5237 sayılı TCK'nın, 765 sayılı TCK'ya nazaran daha az ceza öngörmesinin isabetli olduğu görüşü için bk. Mahmut Koca, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yağma Suçu”, **Legal Hukuk Dergisi**, Y.3, S.32, Ankara 2005, s.2817.

kişi hürriyeti gibi önemli değerlerini de ihlâl etmektedir. Hatta yağma suçlarının çok sık işlenmesinin, kişilerin toplumda var olan genel güvenlik değerini yok edeceği söylenmektedir³⁵.

765 sayılı TCK'da suçun araç hareketleri, “*cebir ve şiddet kullanma veya şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanı ile tehdit etme*” şeklinde belirtilmiştir. 5237 sayılı TCK'da ise “*cebir veya tehdit kullanma*” dır. İki kanunda da suçun araç hareketlerinden olan cebir kullanma, benzer şekilde düzenlenmiştir. Buna karşılık 765 sayılı TCK'da tehdidin yönelmesi gereken değerler “*şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanı ile tehdit etme*” ifadesiyle somutlaştırılmışken, 5237 sayılı TCK'da ise bu konuda açık ifadeye yer verilmemiştir. Öğretide ise senedin yağmasını düzenleyen 2. fıkranın, malın yağmasını düzenleyen 1. fıkraya yaptığı atıf nedeniyle senedin yağması suçunda da tehdidin hayat, vücut veya cinsel dokunulmazlık ya da malvarlığına yönelik olması gerektiği savunulmaktadır³⁶.

765 sayılı TCK'da senedin yağması suçunun konusu, “*hukukça hükmü haiz bir senet*” tir. Cebir ve şiddet veya tehdit kullanılarak elde edilen senet hukuken geçersiz olduğundan, bu ifadeyle kastedilen dış görünüş itibarıyla hukuken hüküm ifade edebilecek nitelikteki senettir³⁷. Ayrıca senedin yağması suçu, mala karşı suçlar arasında yer aldığından, bir borç doğurma yahut bir borçtan kurtarma şeklinde ekonomik değeri olmayan senetlerin bu suçun konusunu oluşturmadığı kabul edilmektedir³⁸.

765 sayılı TCK'da ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıda suçun konusu arasında yer verilmemiştir. Buna karşın 5237 sayılı TCK'da ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt da suçun konusu arasında sayılmış ve bir kimseye, cebir veya tehdit kullanılarak boş bir kâğıda imza attırılmasının da senedin yağması suçunu oluşturacağı kabul edilmiştir.

---

³⁵ Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Koca/Üzülmez, s.623.

³⁶ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Osman Yaşar/Hasan Tahsin Gökcan/Mustafa Artuç, **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, 2.Baskı, C.4, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s.4781; Ali Parlar/Muzaffer Hatipoğlu, **Türk Ceza Kanunu Yorumu**, 2.Baskı, C.3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008, s.2260; Koca/Üzülmez, s.652, 653; Tezcan/Erdem/Önok, s.763; Doğan Soyaslan, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 10.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s.418.

³⁷ Sulhi Dönmezer, **Kişilere ve Mala Karşı Cürümler**, 14.Bası, Beta Yayınları, Ankara 1995, s.354; İsmail Malkoç/Mahmut Güler, **Uygulamada Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler**, 1.Baskı, C.4, Adil Yayınevi, Ankara 1999, s.4387.

³⁸ Dönmezer, s.354; Koca, s.278, 279; Malkoç/Güler, s.4387; Nejat Özütürk, **Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı**, 1.Baskı, C. 3, Balkanoğlu Matbaacılık, Ankara 1966, s.257, 258; M. Muhtar Çağlayan, **Türk Ceza Kanunu**, 1.Baskı, C. 2, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1962, s.610.

765 sayılı TCK'da senedin yağması fiilinin, “*mağdurun veya başkasının zararına olarak*” işlenmesi gerektiği madde metninde belirtilmiştir. 5237 sayılı TCK'da ise böyle bir ifadeye açıkça yer verilmemiştir. Ancak bu bir eksiklik değildir. Çünkü senedin yağması, malvarlığına karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Malvarlığına karşı suçlar ise işlenmekle birlikte, bir kimseye ait malvarlığı değerlerinin sağladığı faydayı yok eden ya da azaltan suçlardır³⁹. Yani bu suçlar, bir kimsenin ekonomik olarak zarara uğramasına yol açar. Ayrıca m.148/2' de geçen “*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet*” ifadesinden de suçun mağdurun ya da başkasının malvarlığında bir zarar meydana getirmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Senedin yağmasına ilişkin olarak 765 sayılı TCK ile 5237 sayılı TCK arasındaki son farkı ise suçun fiil unsuru oluşturmaktadır. 765 sayılı TCK'da suçun fiil unsuru, cebir, şiddet kullanılarak veya tehdit edilerek hukukça hükmü haiz bir senedin; a) verilmesi, b) imza ettirilmesi veya c) koparılıp mahvettirilmesi şeklindeydi. 5237 sayılı TCK'da ise suçun fiil unsurunu teşkil eden hareketler; cebir veya tehdit kullanmak suretiyle bir kimsenin; a) kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi vermeye, b) var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, c) böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, d) ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya, e) var olan bir senedi imha etmeye, f) senedin imhasına karşı koymamaya zorlanması biçiminde sıralanabilir. Böylece 5237 sayılı TCK'da suçun işlenebileceği seçimlik hareketler artırılarak suçun kapsamı genişletilmiştir⁴⁰.

1.3. Senedin Yağması Suçunun Benzer Suçlarla Karşılaştırılması

Senedin yağması suçu, 5237 sayılı TCK'da yer alan malın yağması suçu, açığa imzanın kötüye kullanılması suçu, hırsızlık suçu, icbar suretiyle irtikâp suçu, dolandırıcılık suçu ve şantaj suçu ile benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla bu başlık altında senedin yağması suçu ile yukarıda belirtilen suçlar arasındaki benzerliklere ve farklılıklara değinilecektir.

³⁹ Dönmezer, s.276; Centel/Zafer/Çakmut, s.270.

⁴⁰ Koca/Üzülmez, s.653.

1.3.1. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçunun Karşılaştırılması

1.3.1.1. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçu Arasındaki Benzerlikler

Her iki suç da TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı onuncu bölümünde yer alan 148. maddede düzenlenmektedir.

Senedin yağması suçu da malın yağması suçu gibi tehdit (TCK m.106) ve cebir (TCK m.108) suçları ile hırsızlık (TCK m.141) suçunun birleşmesinden meydana gelen bileşik bir suçtur⁴¹. Dolayısıyla bu suçlarda TCK m.42 gereğince içtima hükümleri uygulanmaz. Faile tehdit, cebir ve hırsızlık suçlarından ayrı ayrı değil, tek bir senedin yağması veya malın yağması suçundan ceza verilir.

Her iki suç da cebir, tehdit ve hırsızlık suçlarının bir araya gelmesinden oluşan bileşik bir suç olduğundan, bu suçlarla korunan hukukî değerler de aynıdır⁴².

Hem senedin yağması suçu hem de malın yağması suçu, araç ve amaç hareketlerden oluşan çok hareketli bir suç olup bu suçlarda fail, mağdurun iradesini etkilemek için cebir veya tehdidi bir araç olarak kullanmaktadır⁴³.

Failin, bir vasıta yardımı ile mağduru kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirmesi, her iki suç açısından cebir sayılmaktadır (TCK m.148/3, cebir karinesi)⁴⁴. Ayrıca suçun daha fazla ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâlleri (TCK m.149) ve suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hâlleri (TCK m.150) ile suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun netice sebebi ile ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda failin sorumluluğunu düzenleyen hüküm (TCK m.149/2), her iki suç için uygulama alanı bulabilecek hükümlerdir⁴⁵.

⁴¹ Centel/Zafer/Çakmut, s.359, 370.

⁴² Bu suçlarla korunan hukukî değerler şunlardır: "kişi özgürlüğü", "zilyetlik ve mülkiyet hakkı" ve "vücut dokunulmazlığı". Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Ezgi Cankurt, "Yağma Suçu ve Cebir Kavramı", **Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2015, C.1, S.2, s.102, 103, http://earsiv.beykent.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/775/Pages%20from%20BeykentUniversitesi_C1-S2-Aralik2015-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y e.t.: 24/09/2018; Parlar/Hatipoğlu, s.2260, 2269;

Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4760; Artuç, s.151, 152; Centel/Zafer/Çakmut, s.339, 340; Koca/Üzülmez, s.625.

⁴³ Koca, s.277; Artuç, s.153 vd.; Centel/Zafer/Çakmut, s.340 vd.; Koca/Üzülmez, s.624 vd.; Özbek ve diğerleri, s.657 vd.

⁴⁴ Artuç, s.155 vd.; Centel/Zafer/Çakmut, s.345 vd.; Faruk Erem, **Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 3.Baskı, C.IV, Seçkin Kitabevi, Ankara 1985, s.799; Faruk Erem/Nevzat Toroslu, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4.Basım, Savaş Yayınları, Ankara 1983, s.633; Parlar/Hatipoğlu, s.2265, 2266; Özbek ve diğerleri, s.658.

⁴⁵ Kanaatimizce TCK m.148/3, m.149/1, m.149/2 ve m.150 hükümlerinin her iki suç için ortak hüküm niteliğinde olması, senedin yağması suçunun, yağma suçunun bir türü olmasından kaynaklanmaktadır. Centel/Zafer/Çakmut, s.363; Erem, s.803; Erem/Toroslu, s.636. Soyaslan ise senedin yağması suçunun,

Her iki suçun da taksirli hâli kanunda ayrıca düzenlenmediğinden, her iki suç da sadece kasten işlenebilir⁴⁶.

Her iki suçun yaptırımını da aynıdır. Şöyle ki TCK m.148/1’de malın yağması suçunun cezası “*altı yıldan on yıla kadar hapis cezası*” olarak belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise birinci fıkraya atıfta bulunularak senedin yağması suçu için de “*altı yıldan on yıla kadar hapis cezası*” öngörülmüştür.

1.3.1.2. Senedin Yağması Suçu ile Malın Yağması Suçu Arasındaki Farklar

Senedin yağması suçu ile malın yağması suçunun benzerlikleri olduğu kadar, farklılıkları da bulunmaktadır. İki suç arasındaki en temel farkları, suçların konusu ve amaç hareketleri oluşturmaktadır.

Senedin yağması suçunun konusu, “*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet*”, “*var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika*” ve “*ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt*” tır. Buna karşın malın yağması suçunun konusu taşınır maldır⁴⁷.

---

malın yağması suçuna göre özel hüküm niteliğinde olduğunu söylemektedir. Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.419. Son anılan yazarla benzer görüş için bk. Koca, s.274.

⁴⁶ TCK m.22/1’de yer alan “*taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hâllerde cezalandırılır*” hükmü uyarınca bir suçun taksirle işlenebilmesi için, ilgili suçun taksirle işlenebileceğine dair kanuni düzenlemeye ihtiyaç vardır.

⁴⁷ Belirtmek gerekir ki 765 sayılı TCK’nın 495. maddesinde malın yağması suçunun konusu “*menkul bir mal*” denilerek açıkça belirtilmekteydi. Ancak 5237 sayılı TCK’nın 148/1. maddesinde “*bir malı teslim*” veya “*malın alınmasına karşı koymama*” ifadeleri kullanılmış olup malın niteliği hakkında (taşınır veya taşınmaz mal) bir belirlemede bulunulmamıştır. Buna karşılık madde gerekçesinde “*...hırsızlık suçunda olduğu gibi, yağma suçunda da, taşınır malın alınmasıyla ilgili olarak zilyedinin rızasının bulunmaması gerekir...*” ifadesine yer verilmiştir. Öğretideki yazarların çoğunluğu da malın yağması suçunun konusunun taşınır bir mal olduğu görüşündedir. Bk. Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Keskin Kaylan, “Yargıtay Kararları Işığında Yağma Suçları”, **Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013, C.1, S.1, s.40, <https://jurix.com.tr/article/4267> e.t.: 25/09/2018; R. Yılmaz Yazıcıoğlu, “Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, 2013, C.19, S.2, s.762, 763, <http://dosya.marmara.edu.tr/huk/fakultedergisi/nurcentel/yilmazyazicioglu.pdf> e.t.: 25/09/2018; Mustafa Ekinci/Sinan Esen, **Anlatımlı ve Gerekeçli Yeni Türk Ceza Kanununda Yer Alan Hırsızlık, Yağma Güveni Kötüye Kullanma Dolandırıcılık Hileli ve Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerinde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar**, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2005, s.89; Gökhan Taneri, **Hırsızlık ve Hırsızlık Suçlarında İspat ve Sübut**, 1.Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul 2015, s.31; Mehmet Nacık, “Hırsızlık Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir 2013, s.30; Artuç, s.153; Centel/Zafer/Çakmut, s.340; Koca/Üzülmez, s.627, 628; Tezcan/Erdem/Önok, s.733; Özbek ve diğerleri, s.656, 657. Karşı görüş için bk. Taşkın, s.101; Yasemin Maraşlı Dinç/Muhammet Emin Ruhi, “Türk Ceza Kanununda Yağma Suçu”, **Erzincan Üniversitesi SBE Dergisi**, 2018, C.11, S.2, s.89, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/614261> e.t.: 25/09/2018.

Ayrıca malın yağması suçunda araç hareket konumundaki tehdidin, yönelmesi gereken hukukî değerler açıkça belirtilirken⁴⁸, senedin yağması suçunda tehdidin konusuna ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir.

İki suç arasındaki diğer fark, bu suçların amaç hareketleridir. Senedin yağması suçunda fail cebir veya tehdide başvurarak mağdurun kendisini veya başkasını; borç altına sokabilecek bir senedi vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya, var olan bir senedi imha etmeye veya var olan bir senedin imhasına karşı koymamaya zorlamaktadır.

Malın yağması suçunda ise mağdur, cebir veya tehdit uygulanarak bir malı teslimine veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur edilmektedir.

1.3.2. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçunun Karşılaştırılması

1.3.2.1. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu Arasındaki Benzerlikler

TCK m.209/1’de düzenlenen açığa imzanın kötüye kullanılması suçu ile mağdur tarafından belirli bir şekilde doldurulup kullanılmak üzere kendisine teslim edilen imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı verilme nedenine aykırı olarak dolduran fail cezalandırılmaktadır⁴⁹. Yine TCK m.209/2’ye göre, mağdur tarafından imzalanmış, kısmen ya da tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçiren veya hukuka aykırı olarak elinde bulunduran ve bu kâğıdı hukuki sonuç doğuracak şekilde dolduran fail cezalandırılır⁵⁰. Bu suçun konusunu ise mağdur tarafından imzalanmış, kısmen veyahut tamamen boş bir kâğıt oluşturmaktadır⁵¹.

⁴⁸ TCK m.148/1’in ilgili kısmı şu şekildedir: “Bir başkasını, kendisinin veya yakınının *hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına* yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da *malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından* bahisle tehdit ederek...”.

⁴⁹ Dilek Özge Erdem, “Türk Ceza Hukukunda Açığa Atılan İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu”, **Ceza Hukuku Dergisi**, 2018, C.13, S.37, s.184 vd., <https://jurix.com.tr/article/15719> e.t.: 25/09/2018; Ahmet Gökçen, **Belgede Sahtecilik Suçları**, 4.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s.578; Sibel Cengiz, **Evrakta Sahtecilik Suçları**, 1.Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara 2007, s.92; Dönmezer, s.422 vd.; Koca/Üzülmez, s.771 vd.; Tezcan/Erdem/Önok, s.963, 964; Artuk ve diğerleri, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 16.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s.524; Soyaslan, s.505 vd.

⁵⁰ Erdem, s.186; Gökçen, s.580 vd.; Cengiz, s.92; Koca/Üzülmez, s.771 vd.; Tezcan/Erdem/Önok, s.964, 965; Artuk ve diğerleri, s.526; Soyaslan, s.507, 508.

⁵¹ Erdem, s.175; Koca/Üzülmez, s.772; Tezcan/Erdem/Önok, s.963, 964; Artuk ve diğerleri, s.527; Soyaslan, s.505.

Senedin yağması suçunun konusu ise birden fazladır. Suçun konusunu oluşturan hususlardan birisi de “*ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt*” tır. Dolayısıyla senedin yağması suçunun bu seçimlik konusu⁵² ile açığa imzanın kötüye kullanılması suçunun konusunun örtüştüğü söylenebilir.

1.3.2.2. Senedin Yağması Suçu ile Açığa İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu Arasındaki Farklar

Senedin yağması suçu, TCK'nın “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabının “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı onuncu bölümünde düzenlenmektedir. Açığa imzanın kötüye kullanılması suçu ise TCK'nın “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabının “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı üçüncü kısmının “Kamu Güvenine Karşı Suçlar” başlıklı dördüncü bölümünde yer almaktadır.

Senedin yağması suçu ile korunan hukukî değerler; kişi özgürlüğü, zilyetlik ve mülkiyet hakkı ile vücut dokunulmazlığıdır. Açığa imzanın kötüye kullanılması suçu ile korunmak istenen hukukî değer konusunda ise öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş, bu suçla sözleşmelere duyulan güvenin korunmak istendiğini belirtirken⁵³, diğer görüş, kamunun ispat vasıtalarına olan güveninin korunduğunu savunmaktadır⁵⁴.

Senedin yağması suçunda fail, ilerde senet hâline getirilebilecek (imzalı) bir kâğıdı cebir veya tehdit kullanmak suretiyle mağdurun elinden zorla almaktadır. Yani senedin yağması suçunda mağdurun iradesi araç hareketler vasıtasıyla etkilenmektedir. Oysa TCK m.209/1'de düzenlenen açığa imzanın kötüye kullanılması suçunda mağdur, fail ile aralarındaki anlaşmaya uygun olarak doldurması ve kullanması için imzaladığı kısmen veya tamamen boş kâğıdı faile, kendi rızası ile teslim etmektedir⁵⁵. Aynı şekilde TCK m.209/2'de yer alan suçta da mağdur, kısmen ya da tamamen boş kâğıdı kendi rızası ile imzalamaktadır⁵⁶.

Failin, cebir ya da tehdit kullanarak mağdurdan, ilerde senet hâline getirilebilecek imzalı bir kâğıdı alması, senedin yağması suçunun oluşması için yeterlidir. Dolayısıyla failin, mağdurdan almış olduğu imzalı kâğıdı senet hâline getirmesi şart değildir⁵⁷.

⁵² Bu ifade ile “*ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt*” kastedilmektedir.

⁵³ Dönmezer, s.422.

⁵⁴ Erdem, s.174; Gökçen, s.571, 572; Cengiz, s.91, 92; Tezcan/Erdem/Önok, s.963, 964.

⁵⁵ Cankurt, s.106; Artuç, s.164; Koca, s.277; Yaşar/Gökçen/Artuç, s.4782; Koca/Üzülmez, s.653, 654; Tezcan/Erdem/Önok, s.762.

⁵⁶ Koca/Üzülmez, s.653, 654.

⁵⁷ Tezcan/Erdem/Önok, s.763.

Açığa imzanın kötüye kullanılması suçunda ise fail, mağdurdan almış olduğu imzalı ve kısmen ya da tamamen boş olan kâğıdı verilme nedenine aykırı olarak hukuki sonuç doğuracak şekilde doldurmaktadır⁵⁸.

İki suç arasındaki son farkı ise ispat hususu oluşturmaktadır. Şöyle ki senedin yağması suçunun işlendiğini iddia eden taraf, bu iddiasını herhangi bir sınırlama olmaksızın her türlü delille (tanık, belge, senet vs.) ispat edebilir. Buna karşın Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu (İBGK), açığa imzanın kötüye kullanıldığı iddiasında hukuk muhakemeleri usulünün uygulanması gerektiğini, bu yüzden maddi vakanın Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda (HMK)⁵⁹ belirtilen istisnalar dışında tanıkla ispat edilemeyeceğini hükme bağlamıştır⁶⁰.

1.3.3. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçunun Karşılaştırılması

1.3.3.1. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçu Arasındaki Benzerlikler

Her iki suç da TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı onuncu bölümünde düzenlenmiştir. Ayrıca her iki suçta da suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, mağdurun rızası olmaksızın elinden alınmaktadır⁶¹.

⁵⁸ Erdem, s.185; Gökçen, s.579; Cengiz, s.93; Dönmezer, s.423; Koca/Üzülmez, s.771, 772; Tezcan/Erdem/Önok, s.965; Artuk ve diğerleri, s.526; Soyaslan, s.505 vd.

Dönmezer, açığa imzanın kötüye kullanılması suçunun oluşması için failin, imzalı ve kısmen veya tamamen boş bir kâğıdı verilme nedeninden farklı olarak doldurmasını yeterli görmemekte, failin ayrıca senet hâline getirdiği belgeyi kullanması gerektiğini de belirtmektedir. Zira yazara göre, söz konusu senedin kullanılmaması, failde suç işleme kastının bulunmadığına delalet etmektedir. Bk. Dönmezer, s.423, 424.

⁵⁹ 12/01/2011 tarih ve 6100 sayılı Kanun, RG., 04/02/2011, S.27836.

⁶⁰ Cem Şenol, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m.41)", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, 2017, Y.5, S.10, s.542-544, <http://www.uyusmazlik.gov.tr/Resimler/Pdfler/Makaleler/25-12-201714.pdf> e.t.: 26/09/2018. Söz konusu kararın ilgili kısmı şu şekildedir: "...İmzalı ve yazısız bir kâğıda sahibinin zararına olarak hukukça hükmü haiz bir muamele yazıldığı veya yazdırıldığı iddiasıyla Türk Ceza Kanununun 509. maddesine dayanılarak şikâyet üzerine açılan ceza davasında sanığa yüklenen bu eylem, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun cevaz verdiği ayırık durumlar dışında tanıkla ispat edilemez...". Yargıtay İBGK., T. 24/03/1989, E. 1, K. 2, <http://www.forumadalet.net/>, e.t.: 26/09/2018.

⁶¹ Centel/Zafer/Çakmut, s.338; Taneri, s.32; Mahmut Koca, "Hırsızlığın Bir İşleniş Şekli Olarak "Kapakçılık"", **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2002, C. VI, S.1-4, s.174, <http://hukukdergi.erkincan.edu.tr/hirsizligin-bir-islenis-sekli-olarak-kapkacilik-yrd-doc-dr-mahmut-koca/> e.t.: 26/09/2018; Müslüm Aras, "Hırsızlık Suçunun Benzer Suçlarla Mukayesesi", **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, 2018, C.2, S.10, s.21, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/520916> e.t.: 26/09/2018; Nacak, s.31; Banu Taylar, "Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir 2010, s.15; Serkan Türkoğlu, "5237 Sayılı TCK'da "Hırsızlık Suçunun, Elde veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle Ya Da Özel Beceriyle İşlenmesi"", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul 2008, s.53.

Senedin yağması suçunda fail, mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi, vesikayı ya da (imzalı) kâğıdı alırken; hırsızlık suçunda mağdura ait taşınır bir malı bulunduğu yerden almaktadır.

1.3.3.2. Senedin Yağması Suçu ile Hırsızlık Suçu Arasındaki Farklar

İki suç arasındaki ilk fark, senedin yağması suçunun tehdit veya cebir suçu ile hırsızlık suçunun bir araya gelmesinden meydana gelen bileşik bir suç olmasıdır⁶². Bu durumun bir sonucu olarak her iki suçla korunan hukukî değerler de farklılık göstermektedir. Hırsızlık suçu ile yalnızca malvarlığına ait değerler korunurken, senedin yağması suçu ile malvarlığının yanı sıra kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı da korunmaktadır⁶³.

İki suç arasındaki diğer fark, senedin yağması suçunun araç ve amaç hareketlerden oluşan çok hareketli bir suç olmasıdır. Gerek senedin yağması gerekse de hırsızlık suçu, mağdurun rızası hilafına işlenen suçlardır. Hırsızlık suçunda mağdur, çoğu durumda zilyedi olduğu taşınır malın fail tarafından alındığından habersiz olup⁶⁴ bu suçta mağdurun iradesini etkilemeye yönelik herhangi bir araç kullanılmaz. Buna karşılık senedin yağması suçunda, hırsızlık suçundan farklı olarak fail, cebre veya tehdide başvurarak mağdurun iradesini ortadan kaldırdıktan sonra amaç hareketi gerçekleştirmektedir⁶⁵. Suçlar arasındaki bu fark, örnek olaylar üzerinden şu şekilde gösterilebilir:

Örnek Olay 1: (A), borç istemek amacıyla (B)'nin ofisine gider. Ancak (B)'nin, ofiste olmadığını gören (A), o sırada masada gördüğü çeki alarak oradan uzaklaşır.

Örnek Olay 2: (C), borç istemek amacıyla (D)'nin ofisine gider. Ancak (D), (C)'ye, "*sana borç para veremem*" der. Bunun üzerine (C), cebinden çıkardığı bıçağı (D)'nin boğazına dayar ve "*bana hemen 10.000 TL'lik bir senet yaz yoksa boğazını keserim*" der. Ardından (D), bir senet yazarak (C) 'ye verir.

⁶² Centel/Zafer/Çakmut, s.370.

⁶³ Nacak, s.29; Cankurt, s.104, 105.

⁶⁴ Centel/Zafer/Çakmut, s.282; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794; Türkdoğru, s.53.

⁶⁵ Koca, s.60; Koca, **Yağma Suçu**, s.2803; Cankurt, s.104, 105; Mustafa Duran, "5237 Sayılı Yasada Düzenlenen Yağma Suçu, Basit Yağma Suçu", **Adalet Dergisi**, 2005, S.23, s.117, http://www.yayin.adalet.gov.tr/adaletdergisi/23.sayi/09_24_17.pdf e.t.: 26/09/2018; Aras, s.21; Yazıcıoğlu, s.766, 767; Taneri, s.32; Centel/Zafer/Çakmut, s.282; Koca/Üzülmez, s.641; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4756, 4794; Nacak, s.29; Taylar, s.14; Türkdoğru, s.53. "...Hırsızlık ile yağma suçları aynı ortak unsurlara sahip olup, ayrıldıkları tek nokta ya da başka bir deyişle yağmanın, hırsızlığa oranla sahip olduğu ilave unsur, malı almak için cebir veya tehdit kullanılmasıdır...". Yargıtay CGK., T. 26/01/2016, E. 6-709, K. 33, <https://www.adaletbiz.com/>, e.t.: 26/09/2018.

İlk olayda fail, mağdurun iradesini ortadan kaldırmaya yönelik zor kullanmadan senedi bulunduğu yerden alırken, ikinci olayda mağduru tehdit ettikten sonra senedi alır. Dolayısıyla Örnek Olay 1’de hırsızlık suçunun ve Örnek Olay 2’de ise senedin yağması suçunun işlendiği söylenebilir.

Senedin yağması suçu ile hırsızlık suçunun nitelikli hâlini oluşturan ve TCK m.142/2-b’de düzenlenen suçun “elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle” işlenmesini de birbiriyle karıştırmamak gerekir. Hırsızlık suçunun “kapkaç⁶⁶” olarak nitelendirilen bu hâlinde fail, mağdurun elinde veya üstünde taşımakta olduğu bir eşyayı çekip almakta ancak mağdura karşı herhangi bir zorlama aracına başvurmamaktadır⁶⁷. Aksi hâlde mağdurun direnç göstermesi ve failin de bu direnci kırmak maksadıyla mağdura yönelik zor kullanması (cebir ya da tehdit) durumunda artık nitelikli hırsızlıktan değil, senedin yağması suçunun olduğundan bahsedilebilir⁶⁸. Bu husus hırsızlık suçunun gerekçesinde şu şekilde ifade edilmektedir:

“...Fıkranın (b) bendinde, hırsızlığın elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel bir beceriyle işlenmesi hâli öngörülmüştür. Yankesicilik veya kişisel çeviklik ile işlenen hırsızlık hâlleri bendin kapsamına girdiği gibi, bir hayvanı alıştırmak suretiyle ve ondan yararlanılarak işlenen fiiller hakkında da bendin uygulanması sağlanmıştır. Bunun gibi, yoldan giden bir kimsenin çantasını kapıp kaçmak suretiyle işlenen hırsızlık da bu bent kapsamında mütalâa edilmiştir. Ancak, bu son hâlde, direncini kırmak amacıyla kişiye karşı cebir kullanılmamalıdır. Aksi takdirde, yağma suçu oluşur⁶⁹...”

⁶⁶ Kapkaç kavramı, “mağdurun kapıp kaçmaya elverişli bir şekilde üzerinde bulunan herhangi bir eşyasını, vücut üzerinde etkisini hissettirecek bir kuvvetle ani olarak çekip kaçmak” şeklinde tanımlanmaktadır. Bk. Koca, **Kapkaççılık**, s.169.

⁶⁷ Koca, **Kapkaççılık**, s.179; Artuç, s.69; Centel/Zafer/Çakmut, s.313; Koca/Üzülmez, s.599; Tezcan/Erdem/Önok, s.707; Soyaslan, s.379; Ekinci/Esen, s.55.

⁶⁸ Koca, **Kapkaççılık**, s.179; Ersan Şen, “Hırsızlık Suçları”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2012, S.3, s.335, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2012-3/11.pdf> e.t.: 27/09/2018; Cankurt, s.115; Aras, s.22; Nacak, s.31, 32; Artuç, s.69; Centel/Zafer/Çakmut, s.313; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4765, 4791; Koca/Üzülmez, s.599; Tezcan/Erdem/Önok, s.707; Özbek ve diğerleri, s.623; Soyaslan, s.379.

“...TCK’nun 142.maddesinin 2.fikrasının (b) bendiyle, elde veya üstte taşınan eşyanın; a) Çekip almak suretiyle...çalınması nitelikli hırsızlık olarak düzenlenmiştir...Yolda giden bir kimsenin çantasını kapıp kaçmak suretiyle işlenen hırsızlık da bu bent kapsamında mütalâa edilmiştir. Ancak bu son hâlde, direncini kırma amacıyla kişiye karşı cebir kullanılmamalıdır. Aksi takdirde yağma suçu oluşur ...”. Yargıtay CGK., T. 16/01/2018, E. 588, K. 6, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 27/09/2018. Benzer kararlar için bk. Yargıtay CGK., T. 30/05/2017, E. 624, K. 298; Yargıtay 13. CD., T. 27/11/2017, E. 8752, K. 13579, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 27/09/2018.

⁶⁹ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1232>, e.t.: 27/09/2018.

Örneğin, mağdurun elinde bulunan senedi henüz mağdur direnç göstermeden hızla çekip alarak oradan uzaklaşan fail, TCK m.142/2-b'den dolayı sorumlu olur. Ancak senedi almak isteyen failin, mağdurun karşı koymasına üzerine onun mukavemetini kırmak amacıyla zor kullanması örneğin, mağduru itmesi veya yumruklaması hâlinde ise senedin yağması suçunun oluştuğu söylenebilir.

İki suç arasındaki diğer fark, hırsızlık suçunda failin belirli bir amaçla hareket etmesinin kanunda açıkça düzenlenmiş olmasıdır. TCK m.141'de failin, zilyedin taşınır malını “*kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla*” bulunduğu yerden alması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Buna karşın senedin yağması suçunun kanuni tanımında, failin yarar sağlama maksadıyla hareket etmesi gerektiğine dair açık bir ifadeye yer verilmemiştir. Bu durumda iki şekilde düşünülebilir. İlk olarak, senedin yağması suçunda amaç unsuruna yer verilmediğinden, bu suçta failin hangi amaçla hareket ettiği suçun oluşumuna etki etmez. Bu görüş öğretide Özbek/Doğan/Bacaksız/Tepe tarafından savunulmaktadır⁷⁰. Öğretide çoğunluğun taraftar olduğu ikinci görüş ise senedin yağması suçunun unsurunu oluşturan hırsızlık suçunda yararlanma amacına yer verildiğinden, senedin yağması suçunda da failin, yararlanma kastıyla hareket etmesi gerektiğini kabul etmektedir⁷¹.

Yine senedin yağması suçunda, suçun konusunu oluşturan senedin değerinin az olması durumunda hâkimin cezada indirim yapabileceği (TCK m.150/2) öngörülmüştür. Hırsızlık suçunda ise suçun konusunu oluşturan taşınır malın değerinin az olması hâlinde, cezada indirim yapılabileceği gibi ceza vermekten de vazgeçilebilir (TCK m.145)⁷². Ayrıca senedin yağması suçunda değer azlığı nedeniyle yapılabilecek indirim

⁷⁰ Özbek ve diğerleri, s.670 vd. Ayrıca bk. Taylar, s.15, 16.

⁷¹ Koca, s.59, 60; Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Cankurt, s.105, 128; Nacak, s.30, 31; Yazıcıoğlu, s.768; Dinç/Ruhi, s.91; Koca, **Kapkaçılık**, s.186, 187; Kaylan, s.40, 42; Ekinci/Esen, s.104; Taneri, s.33; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4761; Artuç, s.165; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.414; Koca/Üzülmez, s.647; Tezcan/Erdem/Önok, s.759; Centel/Zafer/Çakmut, s.348; Kubilay Taşdemir/Ramazan Özkepir, **Uygulamada-Öğretide Belgelerde Sahtecilik Mala Karşı Suçlar ve Bilişim Alanında Suçlar Açıklamalı-İçtihatlı**, 1.Baskı, Adil Yayınevi, Ankara 1998, s.582. Yargıtay da yağma suçlarında failin yararlanma kastıyla hareket etmesini aramaktadır. “...*Saniğin olay tarihinde, iki yıldır birlikte olduğu mağdurenin başka bir kişiyle ilişkisi olduğunu düşünerek evine gidip yanında bulunan silahı mağdureye doğrultarak tehdit ettiği, silahın kabzasıyla mağdureye vurduğu, mağdurenin elinde bulunan telefonu arama kayıtlarına bakmak amacıyla zorla aldıktan yaklaşık 20 gün sonra iade ettiği olayda, olay yerine gelen saniğin mağdureye “evde kim var o...” demesi, telefonu arama kayıtlarına bakmak için alması, kullanmadan mağdureye iade etmesi gözetildiğinde, ekonomik durumu iyi olan ve yaklaşık bir yıldır mağdureyle birlikte olan saniğin, mağdurenin başka bir kişiyle ilişkisi olup olmadığını öğrenmek için telefonunu aldığı anlaşılmakta olup saniğin faydalanmak amacıyla telefonu aldığı sabit olmadığından, üzerine atılı yağma suçunun unsurları itibarıyla oluşmadığı...*”. Yargıtay CGK., T. 26/01/2016, E. 6-709, K. 33, <https://www.adaletbiz.com/>, e.t.: 28/09/2019.

⁷² Ekinci/Esen, s.120; Hüseyin Eker, “Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçunda Değer Azlığı Kavramı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y.2, C.1, S.5, Ankara 2011, s.550; Nacak, s.35, 36; Ahmet Hulusi Akkaş, “Suç Konusu Malın Değerinin Azlığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi”, **İnönü**

miktarı açıkça düzenlenmişken⁷³, hırsızlık suçunda uygulanabilecek indirim miktarı konusunda belirlemede bulunulmamıştır⁷⁴.

İki suç arasındaki farklar ile ilgili olarak değinilmesi gereken son hususu ise TCK m.146'da düzenlenen "kullanım hırsızlığı" ile m.147'de yer alan "zorunluluk hâli" oluşturmaktadır.

TCK m.146'ya göre, "*Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir...*". Kullanım hırsızlığı olarak adlandırılan bu suçta fail, zilyedin rızası olmaksızın bir taşınır malı, bulunduğu yerden aldıktan sonra belirli bir süre kullanır ve ardından zilyedine tekrar teslim eder⁷⁵. Kullanım hırsızlığı suçunun varlığı hâlinde, suçla ilişkin muhakeme yapılabilmesi şikâyet şartına bağlandığı gibi bu suç için hırsızlık suçunun temel şekline göre daha az ceza öngörülmüştür. Fakat kanun koyucu senedin yağması suçunda, kullanım hırsızlığına benzer bir düzenleme yapma yolunu tercih etmemiştir⁷⁶. Kanun koyucunun bu tercihinin senedin yağması suçunun yapısından kaynaklandığı düşünülebilir. Zira senedin yağması suçunun konusu, kullanıldıktan sonra zilyedine iade edilmeye elverişli değildir.

TCK m.147'ye göre, "*Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi halinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir*". Kanun koyucu m.147 ile hırsızlık suçu açısından uygulanabilecek özel bir zorunluluk hâline yer vermiştir⁷⁷. Örneğin, üzerinde hiç parası bulunmayan ve günlerdir aç olduğu için ölmek üzere olan M'nin bir markete giderek gizlice bir ekmek alması hâlinde, TCK m.147 uygulanabilir. Bu durumda hâkim, M hakkında hırsızlık suçundan dolayı hükmedeceği cezada indirim yapabilir ya da bu suçtan dolayı hiç ceza vermeyebilir.

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2018, C.9, S.1, s.334, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/489094> e.t.: 28/09/2018; Yasemin Baba, "Haksızlık İçeriğindeki Azlığın Cezalandırma Üzerindeki Etkisi", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 2017, s.218.

⁷³ TCK m.150/2 şu şekildedir: "*Yağma suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilebilir*".

⁷⁴ TCK m.145 şu şekildedir: "*Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, suçun işleniş şekli ve özellikleri de göz önünde bulundurularak, ceza vermekten de vazgeçilebilir*".

⁷⁵ Şen, s.351, 352; Artuç, s.90; Koca/Üzülmez, s.613; Tezcan/Erdem/Önok, s.722, 723; Centel/Zafer/Çakmut, s.319; Hafızoğulları/Özen, s.348; Parlar/Hatipoğlu, s.2245 vd.

⁷⁶ Öğretinin ve yargı mercilerinin de kanun koyucu ile aynı görüşte olduğu belirtilmektedir. Bk. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794.

⁷⁷ Şen, s.353; Koca/Üzülmez, s.616; Artuç, s.53.

Senedin yağması suçunda ise suçun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak maksadıyla işlenmesi durumunda, ceza indirimi ya da cezasızlık hâli öngören özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.3.4. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçunun Karşılaştırılması

1.3.4.1. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçu Arasındaki Benzerlikler

Senedin yağması suçu ile icbar suretiyle irtikâp suçu arasındaki benzerlik, her iki suçta da failin, mağdurun iradesi üzerinde zorlayıcı bir etki (icbar) meydana getirmesidir⁷⁸.

1.3.4.2. Senedin Yağması Suçu ile İcbar Suretiyle İrtikâp Suçu Arasındaki Farklar

Senedin yağması suçu, TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı onuncu bölümünde düzenlenmektedir. İcbar suretiyle irtikâp suçu ise TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Millete ve Devlete Karşı Suçlar ve Son Hükümler" başlıklı dördüncü kısmının "Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar" başlıklı birinci bölümünde yer almaktadır.

İki suç arasındaki diğer fark, bu suçlarla korunan hukukî değerlerdir. Senedin yağması suçu, zilyetlik ve mülkiyet hakkını, kişi özgürlüğünü ve vücut dokunulmazlığını korumayı amaçlarken, icbar suretiyle irtikâp suçu ile toplumun kamu idaresine duyduğu güvenin korunması ve kamu görevlilerinin kendilerine tanınan yetkileri kötüye kullanmak suretiyle haksız yarar sağlamalarına engel olunması istenmektedir⁷⁹.

İki suçun ortak özelliği olan mağdurun iradesi üzerinde zorlayıcı bir etki (icbar) meydana getirilmesi, aynı zamanda bu suçlar arasındaki ayırımı da oluşturmaktadır. Bu

⁷⁸ Centel/Zafer/Çakmut, s.339.

⁷⁹ İlhan Üzülmöz, "Yeni Ceza Kanunu'nda İrtikâp Suçu (M.250)", **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2006, C.14, S.2, s.275, http://www.selcuk.edu.tr/dosyalar/files/004/cilt_14_sayi_2.pdf e.t.: 01/10/2018; M. Reis Koca, "İrtikâp Suçu", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, 2015, S.6, s.250, <http://www.uyusmazlik.gov.tr/Resimler/Pdfler/Makaleler/30-11-201710mreiskoca.pdf> e.t.: 01/10/2018; İzzet Özgüç, **İrtikâp ve Rüşvet Suçları**, 1.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2012, s.13; Handan Yokuş Sevik, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s.475; Koca, s.70; Koca/Üzülmöz, s.944; Soyaslan, s.657; Tezcan/Erdem/Önök, s.1137; Özbek ve diğerleri, s.1078; Toroslu, s.290.

husus icbar suretiyle irtikâp suçunu düzenleyen TCK m.250'nin gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir:

“...İcbar suretiyle irtikâp suçunun oluşabilmesi için; kamu görevlisinin, bir başkasını...icbar etmesi gerekir...Ancak bu icbarın yağma suçunun oluşumuna neden olan cebir veya tehdit boyutuna varmaması gerekir. Aksi takdirde gerçekleşen suç, icbar suretiyle irtikâp değil, gasp suçu olur⁸⁰...”

Madde gerekçesine göre, icbar suretiyle irtikâp suçunda, kamu görevlisi icbar aracı olarak hem cebir hem de tehdide başvurabilir. Ancak kamu görevlisinin başvurduğu cebir veya tehdit, yağma suçunun unsuru olan cebir ya da tehdit boyutuna erişmemelidir. Buna karşın öğretide madde gerekçesinden farklı olarak, icbar suretiyle irtikâp suçunda uygulanan icbarın, maddi bir zorlama (cebir) değil, manevi nitelik arz eden bir zorlama olduğu kabul edilmektedir⁸¹. Yargıtay da konuya ilişkin bir kararında:

“...İcbar sözcüğünün sözlük anlamı, “zor, zorlayış, bir işi yaptırmak için zora başvurmak” şeklindedir. Ceza Genel Kurulu'nun 30.03.2004 gün ve 37-75 sayılı kararı ile yerleşmiş önceki kararlarında da vurgulandığı üzere, icbar kelimesi manevi cebir anlamındadır. Cebir unsuru manevi tazyikle gerçekleşecektir. Mağdurda meydana gelen korkunun etkisi altında suçun işlenmesi halinde icbar gerçekleşmiş sayılacaktır. Maddi cebir kullanılması halinde, eylem yağma suçunu oluşturur⁸²...”

demek suretiyle icbar suretiyle irtikâp suçundaki icbarın, manevi zorlama anlamına geldiğini belirtmektedir. Manevi nitelikteki zorlama ise mağdurun, kamu görevlisi tarafından istenen menfaati sağlamadığı takdirde işinin hiç yapılmayacağı ya da geç yapılacağı endişesi yaşamasına sebebiyet veren davranışlar olarak tanımlanmaktadır⁸³.

⁸⁰ TCK madde gerekçesi, www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1360, e.t.: 01/10/2018.

⁸¹ Üzülmöz, s.282, 283; M. Reis Koca, s.257, 258; Cankurt, s.106; Ahmet Arı, “İrtikâp Suçu (m.250)”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Akdeniz Üniversitesi SBE, Antalya 2010, s.8; Koca, s.72; Sevik, s.480; Özgenç, s.16; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794; Artuç, s.182; Centel/Zafer/Çakmut, s.339; Koca/Üzülmöz, s.947; Özbek ve diğerleri, s.1085, 1086; Tezcan/Erdem/Önok, s.1141, 1142. Soyaslan ise icbar suretiyle irtikâp suçunda varlığı aranan icbar kavramına hem cebrin hem de tehdidin dâhil olduğunu kabul etmektedir. Soyaslan, s.659. Son anılan yazarla benzer görüş için bk. Toroslu, s.292.

⁸² Yargıtay CGK., T. 27/10/2015, E. 412, K. 347, <https://www.hukukmedeniyeti.org/>, e.t.: 03/10/2018.

⁸³ Özbek ve diğerleri, s.1085. Ayrıca bk. Üzülmöz, s.284; M. Reis Koca, s.256.

Sonuç olarak senedin yağması suçu ile icbar suretiyle irtikâp suçunda başvuru zorlama araçlarının içerik bakımından birbirinden farklı olduğunu söylenebilir.

Senedin yağması suçu, herkes tarafından işlenebilen bir suç olup fail açısından özellik göstermez. İcbar suretiyle irtikâp suçunun faili ise sadece bir kamu görevlisi olabilir. Zira TCK m.250/1'de “...bir kimseyi icbar eden kamu görevlisi...” denilmektedir. Dolayısıyla icbar suretiyle irtikâp suçunun fail bakımından özgü suç niteliğinde olduğu söylenebilir⁸⁴. Ancak icbar suretiyle irtikâp suçunun özgü suç olması, kamu görevlisinin menfaat temin etmek amacıyla bir kimseyi icbar ettiği her olayda bu suçun oluştuğunu göstermez. Zira kamu görevlisinin de senedin yağması suçunu işlemesi mümkündür⁸⁵. Kamu görevlisinin menfaat temin etmek için icbara başvurduğu olaylarda senedin yağması suçunun mu yoksa icbar suretiyle irtikâp suçunun mu oluştuğunu tespit etmek için, kullanılan cebir niteliğine göre bir ayırım yapmak gerekir. Şöyle ki kamu görevlisinin maddi cebre başvurarak ya da hayat, vücut veya cinsel dokunulmazlığa yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek, mağdurdan senet alması durumunda senedin yağması suçu oluşur. Buna karşın tehdit boyutuna ulaşmayan manevi nitelikteki zorlamayla senet alınması ya da bu yönde vaatte bulunulması hâlinde ise kamu görevlisi, icbar suretiyle irtikâp suçundan sorumlu olur.

İki suç arasındaki diğer fark, icbar suretiyle irtikâp suçunda kamu görevlisinin görevinin kendisine sağladığı yetkileri, bir kimseyi icbara zorlamak için kullanmasıdır. Dolayısıyla kamu görevlisinin icbarda bulunma gücünün kaynağını, görevi oluşturmaktadır⁸⁶. Senedin yağması suçunda ise kamu görevlisinin, cebir kullanması ya da tehditte bulunması ile görevinin kendisine sağladığı yetki arasında bir ilişki yoktur⁸⁷.

İki suç arasındaki son fark ise senedin yağması suçunun oluşabilmesi için mağdurun malvarlığında bir zararın meydana gelmesi gerektiğidir. Örnek olarak, cebir veya tehdit uygulanan mağdurun kendisini borç altına sokacak bir senet düzenleyerek faile vermesi ya da mevcut bir senedi imha etmesi gösterilebilir⁸⁸. Oysa icbar suretiyle irtikâp suçunun oluşması için mağdurun malvarlığının zarara uğraması gerekmez; icbar

---

⁸⁴ Üzülmöz, s.276; M. Reis Koca, s.250; Koca, s.71; Centel/Zafer/Çakmut, s.339; Sevük, s.475.

⁸⁵ Koca, s.72.

⁸⁶ Üzülmöz, s.279, 280; M. Reis Koca, s.252, 253; Arı, s.10; Sevük, s.478; Özgenç, s.19; Koca/Üzülmöz, s.948.

⁸⁷ Koca/Üzülmöz, s.948.

⁸⁸ Artuç, s.164; Centel/Zafer/Çakmut, s.366; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4782.

edilen mağdurun, faile veya başkasına yarar sağlayacağına dair vaatte bulunması yeterlidir⁸⁹.

1.3.5. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçunun Karşılaştırılması

1.3.5.1. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçu Arasındaki Benzerlikler

Her iki suç da TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı onuncu bölümünde düzenlenmiştir.

Senedin yağması suçu ile dolandırıcılık suçu arasındaki bir benzerlik, her iki suçun da araç ve amaç hareketlerden oluşan çok hareketli suçlar olmasıdır.

Suçlar arasındaki bir diğer benzerlik ise her iki suçun da mağdurun iradesinin ortadan kaldırılarak işlenen suçlar olmasıdır.

1.3.5.2. Senedin Yağması Suçu ile Dolandırıcılık Suçu Arasındaki Farklar

İki suç arasındaki ilk fark, korunan hukukî değerlerdir. Her iki suç da malvarlığı değerlerini korumaları açısından benzerlik gösterse de senedin yağması suçu malvarlığının yanı sıra kişi özgürlüğünü, buna karşılık dolandırıcılık suçu ise irade özgürlüğünü korumaktadır⁹⁰. Ayrıca senedin yağması suçunda -cebir kullanılması durumunda- dolandırıcılık suçundan farklı olarak, vücut dokunulmazlığının da korunan hukukî değerlerden olduğu belirtilmektedir⁹¹.

Senedin yağması suçu ile dolandırıcılık suçu arasındaki diğer fark, suçların konusudur. Senedin yağması suçunun konusu senet, vesika ya da kâğıt iken; dolandırıcılık suçunun konusu ise taşınır ya da taşınmaz nitelikteki bütün malvarlığı

---

⁸⁹ Üzülmez, s.279; M. Reis Koca, s.255; Özgenç, s.38; Centel/Zafer/Çakmut, s.339.

⁹⁰ Sami Selçuk, **Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar**, 1.Baskı, Kadioğlu Matbaası, Ankara 1986, s.26; Cankurt, s.105; Mesut Bilen, "Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2012, s.304; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794; Centel/Zafer/Çakmut, s.338. Tezcan/Erdem/Önok ise dolandırıcılık suçu ile korunan hukukî değerlerin münhasıran malvarlığı olduğunu düşünmektedir. Tezcan/Erdem/Önok, s.684.

⁹¹ Cankurt, s.105.

değerleridir⁹². Dolayısıyla dolandırıcılık suçunun konusunun, senedin yağması suçunun konusuna nazaran daha geniş olduğu söylenebilir⁹³.

Mağdurun iradesinin ortadan kaldırılması her iki suçta da mevcut olmakla birlikte, iradeyi ortadan kaldırmaya yönelik davranışlar farklılık göstermektedir. Fail, senedin yağması suçunda, mağdurun iradesini bertaraf etmek için cebir veya tehdide başvururken, dolandırıcılık suçunda hileli davranışlarda bulunmaktadır⁹⁴. Bu nedenle senedin yağması suçu, şiddet suçu olarak nitelendirilirken, dolandırıcılık suçu için hile suçu kavramı kullanılmaktadır⁹⁵.

1.3.6. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçunun Karşılaştırılması

1.3.6.1. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçu Arasındaki Benzerlikler

TCK m.107’de düzenlenen şantaj suçunda fail, hakkı olduğu veya yükümlü bulunduğu bir şeyi yapacağından ya da yapmayacağından bahisle, haksız bir menfaat elde etmek için mağduru belirli bir yönde davranmaya zorlamaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında ise fail, mağdura şeref ya da saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususları açıklayacağı veya böyle bir isnatta bulunacağı tehdidinde bulunarak haksız bir menfaat elde etmeye çalışmaktadır⁹⁶. Senedin yağması suçunda ise fail, cebir veya tehdit kullanarak, mağdur veya başkası açısından borç doğurucu nitelikte olan senet, vesika ya da kâğıt almaktadır. Dolayısıyla iki suç arasındaki benzerlik failin, mağdur üzerinde zorlayıcı etki meydana getirerek, bir menfaat elde etmeye çalışmasıdır⁹⁷.

1.3.6.2. Senedin Yağması Suçu ile Şantaj Suçu Arasındaki Farklar

Senedin yağması suçu TCK’nın “Özel Hükümler” başlıklı ikinci kitabının “Kişilere Karşı Suçlar” başlıklı ikinci kısmının “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı

⁹² Bilen, s.304; Hasan Dursun, “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara 2016, s.387; Cankurt, s.105; Artuç, s.182; Centel/Zafer/Çakmut, s.338; Tezcan/Erdem/Önok, s.734. Selçuk senedin yağması suçunun taşınmaz mallar aleyhine de işlenebileceğini, bu nedenle senedin yağması suçu ile dolandırıcılık suçunun maddi konu bakımından birbirine benzediğini düşünmektedir. Selçuk, s.25. Ayrıca bk. Artuç, s.163; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4781.

⁹³ Bilen, s.304; Dursun, s.387.

⁹⁴ Selçuk, s.26; Koca, s.61; Bilen, s.305; Cankurt, s.105; Dinç/Ruhi, s.97; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794; Artuç, s.182; Centel/Zafer/Çakmut, s.338; Tezcan/Erdem/Önok, s.734.

⁹⁵ Selçuk, s.26; Dursun, s.388; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4794; Artuç, s.182; Centel/Zafer/Çakmut, s.338.

⁹⁶ Fahri Gökçen Taner, “Türk Ceza Hukukunda Şantaj”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2011, S.92, s.131 vd. <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2011-92-671> e.t.: 05/10/2018; Koca/Üzülmez, s.414 vd.; Özbek ve diğerleri, s.415 vd.; Hafızoğulları/Özen, s.183 vd.; Tezcan/Erdem/Önok, s.491 vd.

⁹⁷ Ezgi Karakaş, “Türk Ceza Hukukunda Şantaj Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Yeditepe Üniversitesi SBE, İstanbul 2015, s.20.

onuncu bölümünde düzenlenmektedir. Şantaj suçu ise TCK'nın "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının "Hürriyete Karşı Suçlar" başlıklı yedinci bölümünde yer almaktadır.

İki suç arasındaki diğer fark, suçlarla korunan hukukî değerlerdir. Senedin yağması suçu ile malvarlığı değerlerinin yanı sıra kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı korunmaktadır. Buna karşın şantaj suçunda failin, mağduru kanuna aykırı ya da yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya zorlaması hâlinde irade özgürlüğünün, haksız bir menfaat elde etmeye zorlama hâlinde ise irade özgürlüğü ile birlikte malvarlığı değerlerinin de korunduğu söylenmektedir⁹⁸.

İki suç arasındaki diğer farkı, suçların hareket unsuru oluşturmaktadır. Tehdidin özel bir şekli olduğu belirtilen şantaj suçu⁹⁹, sadece manevi nitelikte bir zorlama ile işlenebilir. Ancak senedin yağması suçu hem maddi (cebir) hem de manevi (tehdit) nitelikteki zorlama araçları kullanılarak işlenebilir.

Başvurulan tehdidin konusu, iki suç arasındaki diğer farkı oluşturmaktadır. Şöyle ki TCK m.107/2'de düzenlenen şantaj suçunda fail, şeref veya saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususları açıklayacağından veya böyle bir isnatta bulunacağından bahisle mağduru tehdit etmektedir. Oysa senedin yağması suçunda mağdur, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut ya da cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı yapılacağından veya malvarlığına büyük bir zarar verileceğinden bahisle tehdit edilmektedir¹⁰⁰.

İki suç arasındaki diğer fark, suçların tamamlanma anı ile ilgilidir. Gerçekten de şantaj suçunun oluşabilmesi için failin, hakkı olduğu veya yükümlü bulunduğu bir şeyi yapacağından ya da yapmayacağından veya şeref ya da saygınlığına zarar verecek nitelikteki hususları açıklayacağından veya böyle bir isnatta bulunacağından bahisle mağduru belirli bir şekilde davranmaya¹⁰¹ zorlaması yeterlidir. Ayrıca mağdurun kendisinden isteneni yapması, suçun tamamlanması bakımından önemli değildir¹⁰². Buna karşın senedin yağması suçunun tamamlanabilmesi için cebir veya tehditte bulunulması yeterli değildir; amaç hareketin de gerçekleştirilmesi, örneğin, mağdurun elindeki senedin zorla yırttırılması gerekmektedir.

---

⁹⁸ Taner, s.122.

⁹⁹ Taner, s.121; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4795; Hafizoğulları/Özen, s.182; Koca/Üzülmez, s.415; Tezcan/Erdem/Önok, s.491.

¹⁰⁰ Taner, s.149; Karakaş, s.20; Dinç/Ruhi, s.97.

¹⁰¹ Şantaj suçunda mağdur, "kanuna aykırı veya yükümlü olmadığı bir şeyi yapmaya veya yapmamaya" ya da "haksız çıkar sağlamaya" veya "kendisine veya başkasına yarar sağlamaya" zorlanmaktadır.

¹⁰² Taner, s.145; Karakaş, s.21; Dinç/Ruhi, s.97; Koca/Üzülmez, s.425; Özbek ve diğerleri, s.415; Tezcan/Erdem/Önok, s.499.

Bu konuda değinilmesi gereken son husus ise Yargıtay'ın zaman birliği içerisinde gerçekleştirilmek koşuluyla, failin şantaj teşkil eden ifadelerini tehdit unsuru içerisinde değerlendirip, ayrıca şantaj suçundan dolayı sorumlu olmadığı ve faile tek bir yağma suçundan dolayı ceza verilmesi gerektiği görüşünde olduğudur. Yargıtay'ın konu ile ilgili bir kararında şu ifadelere yer verilmiştir:

“...TCY'nın 106.maddesinde düzenlenen tehdit suçuyla, 107.maddesinde düzenlenen şantaj suçu arasında özel norm-genel norm ilişkisi bulunduğu düşünülebilir ise de, 107.maddenin 2.fıkrasında düzenlenen suçun tehdidin özel bir türü olduğu, bu nedenle bir olayda 106.maddedeki genel tehdit suçunun mu, yoksa 107.maddenin 2.fıkrasındaki şantaj suçunun mu gerçekleştiği konusunda tereddüt ortaya çıkarsa, olayın durumuna göre mağdurun şeref ve saygınlığına zarar verebilecek bir hususu açıklamakla veya isnat etmekle tehdit edilip bir yarar sağlamaya zorlama var ise 107.maddenin 2.fıkrasındaki şantaj suçunun olduğu kabul edilmelidir...Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; Sanıkların yağma suçunu işlemek için bir plan dahilinde olay yerine getirdikleri katılanı, olay günü saat 18.00'den ertesi gün 06.00'ya kadar cebir ve tehdit kullanarak hürriyetinden yoksun bırakıp, hayati tehlike geçirecek şekilde yaraladıkları, katılanın üzerinde bulunan 600 Lira parası ile banka ve kredi kartlarını aldıkları, tehditle şifresini öğrendikleri kartları kullanarak iki bankaya ait ATM cihazından toplam 1.800 Lira para çektikleri ve katılana toplam 5 adet yüksek miktartlı senet imzalattıkları, anılan eylemler cereyan ederken cep telefonu ile katılanın çıplak görüntü ve fotoğraflarını kaydedip, katılanı olayı polise bildirmesi ve 50.000 USD getirmemesi durumunda görüntüleri internete verecekleri ve ailesine gönderecekleri şeklinde tehdit ettikleri olayda, sanıkların amaçlarının baştan beri yağma suçunu işlemek olduğu, katılanın görüntü ve fotoğraflarını kaydetmelerinin yağma suçunun devamı şeklinde olup, olayda tehdit suçunun özel bir görünüm şekli olan şantaj suçunun ayrıca oluşmadığı, şantaj içerikli ifadelerin yağma suçunun tehdit unsuru içinde kaldığı ve sanıkların eylemlerinin bir bütün halinde yağma suçunu oluşturduğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır¹⁰³”.

¹⁰³ Yargıtay CGK., T. 18/10/2011, E. 6-166, K. 213, Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4796.

İKİNCİ BÖLÜM

SUÇLA KORUNAN HUKUKÎ DEĞER, SUÇUN UNSURLARI VE NİTELİKLİ HÂLLERİ

2.1. Suçla Korunan Hukukî Değer

Senedin yağması suçu, tehdit (TCK m.106) ve cebir (TCK m.108) suçları ile hırsızlık (TCK m.141) suçunun birleşmesi sonucu oluşan bileşik bir suçtur¹⁰⁴. Kanunda ayrı ayrı düzenlenen ve bir araya geldiklerinde senedin yağması suçuna vücut veren, tehdit, cebir ve hırsızlık suçlarının korudukları hukukî değerler, aynı zamanda senedin yağması suçu ile korunan hukukî değerleri oluşturmaktadır¹⁰⁵. Dolayısıyla tehdit suçunun koruduğu *kişi özgürlüğü* ve hırsızlık suçu ile korunan *zilyetlik ve mülkiyet hakkı*, senedin yağması suçuyla korunan hukuki değerler olarak ifade edilebilir. Ayrıca cebir suçunda, mağdurun iradesini etkilemek için vücudu üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirildiğinden, *vücut dokunulmazlığının* da bu suçla korunan hukukî değerlerden biri olduğu kabul edilmektedir¹⁰⁶.

Senedin yağması suçu, zilyetlik ve mülkiyet hakkının yanı sıra kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığını da korumakla birlikte malvarlığına karşı suçlar arasında düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme bu suçun araç ve amaç hareketlerden oluşan çok hareketli bir suç olmasından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki bu suçta kişi özgürlüğüne ve/veya vücut dokunulmazlığına yönelik saldırılar, malvarlığı aleyhine işlenen suçun gerçekleştirilmesi için birer araç hareket konumundadır¹⁰⁷. Failin amacı ise başkasına ait malvarlığı değerlerini (örneğin mağduru borç altına sokabilecek bir senet) zor kullanmak suretiyle elde etmektir. Dolayısıyla senedin yağması suçuyla korunmak

¹⁰⁴ Koca, s.58; Koca/Üzülmez, s.624, 626; Centel/Zafer/Çakmut, s.370; Tezcan/Erdem/Önok, s.760, 764. Bileşik suç TCK m.42'de şu şekilde tanımlanmaktadır: “*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir...*”.

¹⁰⁵ Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Koca/Üzülmez, s.624.

¹⁰⁶ Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4760; Cankurt, s.102, 103; Koca/Üzülmez, s.625; Artuç, s.151, 152; Centel/Zafer/Çakmut, s.340; Parlar/Hatipoğlu, s.2260, 2269. Konu ile ilgili bir kararında Yargıtay, “*Yağma, tehdit veya cebir kullanma ile hırsızlık suçlarının bir araya gelmesiyle oluşmuş bileşik bir suç olduğundan birden çok hukuki değeri korumaktadır. Kendisini oluşturan suçların korudukları hukuki değerler olan kişi özgürlüğü, vücut dokunulmazlığı, zilyetlik ve mülkiyet yağma suçunun da koruduğu hukuksal değerlerdir*” şeklinde bir değerlendirmede bulunmuştur. Yargıtay CGK., T. 26/01/2016, E. 6-709, K. 33, <https://www.adaletbiz.com/>, e.t.: 08/10/2018.

¹⁰⁷ Yaşar/Gökcan/Tahsin, s.4760; Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Dönmezer, s.345, 346; Koca/Üzülmez, s.625; Artuç, s.152; Tezcan/Erdem/Önok, s.734.

istenen asıl değer malvarlığı olduğundan, bu suçun malvarlığına karşı suçlar bölümünde düzenlendiği belirtilmektedir¹⁰⁸.

2.2. Suçun Maddi Unsurları

2.2.1. Fail

Senedin yağması suçu, herhangi bir gerçek kişi tarafından işlenebilir. Suçun kanuni tanımında fail hakkında belirli bir özellik aranmadığından, herkes bu suçun faili olabilir¹⁰⁹. Nitekim senedin yağması suçu, özgü değil, genel bir suç niteliğindedir¹¹⁰. Ayrıca kanun koyucu, suçun birden fazla fail tarafından işlenmesini, suçun temel şekline göre daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâl olarak düzenlemiştir (TCK m.149/1-c). Dolayısıyla yağma suçunun en az iki kişi tarafından birlikte işlenmesi durumunda, failer hakkında hükmedilecek ceza ağırlaşır¹¹¹.

TCK m.167’de malvarlığına karşı suçlarla ilgili olarak şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebebe yer verilmiştir. Ancak aynı maddede, “*yağma ve nitelikli yağma suçları hariç*” denilerek senedin yağması suçu, madde kapsamına alınmamıştır. Dolayısıyla senedin yağması suçunu işleyen fail, bu maddede öngörülen şahsi cezasızlık sebebinden veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepten yararlanamaz. TCK m.168/3’te ise senedin yağması suçunu işleyen fail hakkında cezada indirim yapılmasını gerektiren etkin pişmanlık hâlleri düzenlenmiştir.

TCK m.20/2 uyarınca tüzel kişiler hakkında cezai nitelikte yaptırım uygulanamaz. Ancak kanunda açıkça düzenlenen hâllerde, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi mümkündür¹¹². TCK m.60’da tüzel kişiler hakkında uygulanacak güvenlik tedbirleri, izin iptali ve müsadere olarak belirtilmiştir¹¹³. Nitekim TCK

¹⁰⁸ Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Dönmezer, s.345, 346; Koca/Üzülmez, s.625.

¹⁰⁹ Cankurt, s.106; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4760; Centel/Zafer/Çakmut, s.340; Ekinci/Esen, s.89; Koca/Üzülmez, s.626; Parlar/Hatipoğlu, s.2269. “...*Yağma faili için belirleyici özellikler, genç, erkek, sabıkalı ve davranışlarında tipik saygısızlıktır. Nitekim polise kayıtlı failerin üçte ikisinden fazlası önceden sabıkalıdır...*”. Timur Demirbaş, “Şiddet Suçlarına Genel Bir Bakış”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C.65, S.4, s.3349, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/621813> e.t.: 08/10/2018.

¹¹⁰ Koca/Üzülmez, s.626.

¹¹¹ Cankurt, s.106; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4760; Centel/Zafer/Çakmut, s.340.

¹¹² Mahmut Koca/İlhan Üzülmez, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 11.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.668.

¹¹³ Bir tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlar; a) tüzel kişi yararına bir suç işlenmeli, b) söz konusu tüzel kişi, özel hukuk tüzel kişisi olmalı, c) ilgili suç tanımında tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanacağı açıkça düzenlenmeli ve d) uygulanan güvenlik tedbiri, işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlara yol açmamalıdır.

m.169’da malvarlığına karşı işlenen bazı suçların tüzel kişiler yararına haksız menfaat sağlamak amacıyla gerçekleştirilmesi durumunda, ilgili tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanacağı da düzenlenmiştir¹¹⁴. Hükümde senedin yağması suçuna yer verilmemiştir. Oysa senedin yağması suçunun da bir tüzel kişiye haksız yarar sağlamak maksadıyla işlenmesi mümkündür. Ancak madde hükmünde açıkça düzenlenmediğinden, senedin yağması suçunun bir tüzel kişiye haksız menfaat sağlamak amacıyla işlenmesi durumunda, ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbirine hükmolunamaz¹¹⁵.

2.2.2. Mağdur

Mağdurun tanımı konusunda öğretide iki farklı görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre mağdur, suçun konusunun ait olduğu kişi ya da kişilerdir¹¹⁶. Diğer görüş ise mağduru, suçla korunan hukukî değer sahibi olarak tanımlamaktadır¹¹⁷.

Senedin yağması suçunun mağduru, bu iki tanımdan hangisinin esas alındığına göre farklılık gösterecektir. Örneğin, (A), (B)’ye 55.000 TL bedelli bir senet verir. (B) de bu senedi saklaması için kardeşi (C)’ye emanet eder. Ardından (A), (C)’nin yanına gelir ve silahını doğrultup söz konusu senedi ondan zorla alır. Olaya göre, senedin alacaklısı (B), senedin borçlusu (A), senedi muhafaza etmek amacıyla elinde bulunduran ve tehdide maruz kalıp senedi vermek zorunda kalan kişi ise (C)’dir. Mağdur konusunda yapılan tanımlardan birincisine, yani mağduru, suçun konusunun ait olduğu kişi kabul eden görüşe göre, bu olayda senedin yağması suçunun mağduru (B) olur. Zira suçun konusunu oluşturan senet (B)’ye aittir. Diğer görüşe göre ise mağdur (C) olur. Çünkü tehdit edilerek senedi teslim zorlanan ve suçla korunan hukukî değeri ihlâl edilen kişi (C)’dir.

Bahri Öztürk/Mustafa Ruhan Erdem, **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 18.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.566.

¹¹⁴ Söz konusu madde şu şekildedir: “*Hırsızlık, güveni kötüye kullanma ve dolandırıcılık suçlarının işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur*”.

¹¹⁵ Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.669; Centel/Zafer/Çakmut, s.361; Özbek ve diğerleri, s.655, 656.

¹¹⁶ Koca/Üzülmez, **Ceza Genel** s.116; İzzet Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 14.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.217.

¹¹⁷ Tuğrul Katoğlu, “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları” **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2012, C.61, S.2, s.661, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1679/17897.pdf> e.t.: 09/10/2018; Timur Demirbaş, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.562; Öztürk/Erdem, s.192. Bazı yazarlar bir suçun işlenmesiyle birlikte toplumsal düzen bozulduğu ve bozulan toplumsal düzenin yeniden tesisinin devletin görevi olduğu gerekçesiyle işlenen her suçta bireylerin dışında devletin de zorunlu mağdur olduğunu kabul etmektedir. Bk. Demirbaş, **Ceza Genel**, s.562; Öztürk/Erdem, s.192. Aksi görüş için bk. Katoğlu, s.675, 676; Özgenç, **Ceza Genel**, s.208, 209.

Suçun mağduru konusunda ileri sürülen iki görüşten mağduru, suçla korunan hukukî değerın sahibi olarak tanımlayan görüşün seçilmesi isabetli olur. Dolayısıyla senedin yağması suçunun mağduru, cebir ve/veya tehdide¹¹⁸ maruz kalmak suretiyle, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya mevcut bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya, mevcut bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya zorlanan kimsedir¹¹⁹.

Mağdur dışında üzerinde durulması gereken bir diğer husus, suçtan zarar görendir. Zira mağdur ile suçtan zarar gören kavramları, eş anlamlı kavramlar değildir. Mağdur suçun işlenmesi ile birlikte zarar görmeye birlikte, suçtan zarar gören kişi her durumda mağdur sıfatını almaz¹²⁰. Örneğin, Tacir (K), (F) bankasından 1 milyon TL kredi çeker ve karşılığında bankaya senet verir. Ancak işleri planladığı gibi gitmez ve senedin bedelini ödeyemeyeceğini anlar. Ardından (F) bankasına gider ve banka görevlisi (D)'ye silah doğrultarak, “*borçlusuy olduğum senedi iade edin. Aksi takdirde sizi öldürürüm*” der. Bunun üzerine banka görevlisi (D), senedi (K)'ya teslim eder. Bu olayda senedin yağması suçunun mağduru, tehdit yüzünden senedi (K)'ya vermek zorunda kalan banka görevlisi (D)'dir. (F) bankası ise suçtan zarar görendir¹²¹.

Senedin yağması suçunda yalnızca gerçek kişilerin mağdur olabileceği kabul edilmektedir¹²². Çünkü senedin yağması suçunun oluşabilmesi için, failin, mağdura karşı cebir veya tehdit kullanarak onun iradesini ortadan kaldırması gerekir. Cebrin

¹¹⁸ Öğretide Koca/Üzülmez, suçun araç hareketlerini oluşturan cebir ve tehdidin irade özgürlüğünü etkilediği gerekçesiyle, yalnızca bu hareketleri algılama yeteneğine sahip kimselerin bu suçun mağduru olabileceğini belirtmektedir. Yazarlara göre örneğin, tehdit ederek akıl hastası bir kimseden bir senedin alınması hâlinde, akıl hastası kişi kendisine yönelik tehdidi algılayabilecek durumda bulunmadığından, tehdit, suçun işlenmesinde araç fonksiyonu görmez. Dolayısıyla burada senedin yağması değil, hırsızlık suçu işlenmiştir. Bk. Koca/Üzülmez, s.626.

¹¹⁹ Benzer görüş için bk. Koca/Üzülmez, s.627, 650. Yazarların malın yağması suçunun mağduru için yaptığı değerlendirmeler şu şekildedir: “...*Bu suçun mağduru, tehdit edilerek veya cebir kullanılarak bir malı teslimine veya o malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılınan kişidir. Cebir veya tehdide maruz kalan kişi ile alınan malın sahibi farklı kişiler olabilir. Bu durumda suçun mağduru malın maliki olmayıp, cebir veya tehditle mal üzerindeki zilyetliği kaldırılan kişidir. Daha kısa ifadeyle, yağma suçunun mağduru malı vermesi için icbar edilen, irade özgürlüğü zorlanan kişidir...*” Hem suçun konusunu oluşturan malın zilyedinin hem de failin işlenmesi anında zilyedin yanında olup da cebir veya tehdide maruz kalan kişinin suçun mağduru olduğu görüşü için bk. Centel/Zafer/Çakmut, s.342; Artuç, s.152; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4761.

¹²⁰ Katoğlu, s.662; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.117; Özgenç, **Ceza Genel**, s.217. Özgenç'e göre, tüzel kişi ve kurumlar, suçtan zarar gören sıfatını alabilirler fakat suçun mağduru olamazlar. Suçun mağduru yalnızca gerçek kişilerdir. Özgenç, **Ceza Genel**, s.218. Son anılan yazarla benzer görüş için bk. Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.117. Katoğlu ise kendisini oluşturan gerçek kişilerden ayrı, bağımsız bir hukuk kişiliğine sahip olup hakkın süjesi konumundaki tüzel kişilerin de bazı suçlarda mağdur olabileceğini düşünmektedir. Katoğlu, s.672.

¹²¹ Özgenç, **Ceza Genel**, s.217; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.627.

¹²² Duran, s.119. Cankurt' a göre, bu suçun mağduru, “*hâkimiyetindeki malı teslimine zorlanarak yahut malın alınmasına karşı direnci kırılarak malı alınan gerçek kişi*” dir. Cankurt, s.106.

veya tehdidin ise yalnızca gerçek kişilerin iradeleri üzerinde etki meydana getirmesi mümkün olduğundan, tüzel kişilerin bu suçta mağdur olamayacağı savunulmaktadır¹²³. Kanaatimizce de sadece gerçek kişiler bu suçun mağduru olabilir.

Suçun icra hareketlerine başlandığı an mağdurun hayatta olması gerekmektedir. Ölü bir kimseye karşı cebir kullanılması ya da tehdit fiilinin gerçekleştirilmesi mümkün değildir¹²⁴. Ancak amaç hareketi gerçekleştirmek maksadıyla; örneğin, borçlusu olduğu senedi kendisine teslim etmesi için, failin mağduru öldürmesi hâlinde, kasten öldürme suçunun yanı sıra senedin yağması suçunun da oluştuğu kabul edilmektedir¹²⁵. Buna karşılık mağdur öldükten sonra ona ait bir senedin alınması veya senedin imha edilmesi durumunda, senedin yağması suçu oluşmaz. Ancak koşulları varsa hırsızlık veya resmi belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek ya da özel belgeyi bozmak, yok etmek veya gizlemek suçlarının oluşması mümkündür¹²⁶.

Kanun koyucu TCK m.149/1-e maddesi ile suçun, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kimselere karşı işlenmesini, temel şekle göre daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâl olarak düzenlemiştir.

2.2.3. Suçun Konusu

TCK'nın 148/2. maddesine göre senedin yağması suçunun konusunu, “*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet*”, “*var olan bir senedin*

¹²³ Duran, s.119.

¹²⁴ Özbek ve diğerleri, s.656.

¹²⁵ Artuç, s.154; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4764.

¹²⁶ “...Suçun unsurlarını bu şekilde belirledikten sonra, uyumsuzluk konusu olaya bakıldığında; sanık, ölenin bileziklerini zorla almaya karar vermiş, bu amaçla geceleyin saat 22.00’de onun evine giderek, saat 24.00’e dek etrafın sakinleşmesini beklemek için oyalanmış, daha sonra da türbanı ile boğazından sıkarak onu boğduktan sonra kafasına piknik tüpü ile vurarak öldürüp suça konu bilezikleri ve yüzüğü almıştır. Burada ölenin bilezikleri ve yüzüğünün zorla alınması amaç suçu, suça konu şeylerin alınması için kişinin öldürülmesi de araç suçu oluşturmaktadır. Sanık, her ne suretle olursa olsun, ölenin bileziklerini almayı kararlaştırmış ve bu amaçla suçun icra hareketlerine başlamıştır. Burada suçun icra hareketleri TCY’nin 501.maddesinde açıklandığı üzere, ölenin boğazının türbanla sıkılması ve başına piknik tüpü ile vurulması suretiyle, mukavemetinin kırılmasıdır. Demek ki yağma suçunun icra hareketlerine hukuki ve fiziki kişiliğin devam ettiği bir zamanda yani kişi sağ iken başlanmıştır. Bilahare boğazı sıkılarak ve başına vurularak öldürülmüştür. Kişinin türbanla boğazının sıkılması ve kafasına piknik tüpü ile vurulması maddi cebri oluşturmaktadır. Bu maddi cebir, kişinin bileziklerinin alınması amacıyla yapıldığından, nitelikli adam öldürme suçu yanında yağma suçunun da oluştuğu kabul edilmelidir. Zira daha hafif cebir ve şiddetle (etkili eylem) yağma suçunun oluştuğu kabul edilirken ölüm sonucunu doğuran cebir ve şiddet kullanılması halinde yağma suçunun oluşmadığını kabul, çelişki yaratır. O hâlde sanığın önceden kişinin zorla bileziklerini almaya karar verip sağ iken maddi veya manevi cebir oluşturan icra hareketine başladığı, bunun sonucunda onu öldürerek bileziklerini ve yüzüğünü aldığı anlaşıldığına göre eylemi, yağma suçu niteliğindedir. Ancak eğer sanık ölenin para veya eşyasını almak kararı ile hareket etmeksizin onu öldürdükten sonra, o anda oluşan ani bir kararla ve yeni bir kastla para veya eşyayı alma eylemini gerçekleştirseydi, öldürme eylemi (kasten öldürme) para veya eşyanın alınmasına yönelik olmadığından hırsızlık suçu oluşacaktı”. Yargıtay CGK., T. 05/12/1994, E. 1-283, K. 320, Özbek ve diğerleri, s.656.

hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika” ve “*ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt*” oluşturmaktadır. Bu bakımdan 5237 sayılı TCK’nın senedin yanı sıra var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika ve ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı da suçun konusuna dâhil ederek¹²⁷, suçun konusunu genişlettiği söylenebilir¹²⁸.

2.2.3.1. Mağdurun Kendisini veya Başkasını Borç Altına Sokabilecek Bir Senet

2.2.3.1.1. Şekil ve İçerik Açısından Senet Kavramı

TCK’da senedin tanımına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak TCK m.148/2’de “*ilerde böyle bir senet haline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya*” denilerek senedin şekli unsurlarından olan “yazılı olma” ve “imza” şartlarına işaret edilmiştir.

Senet, bir kimse tarafından düzenlenen (düzenlettirilen), düzenleyen aleyhine delil teşkil eden ve düzenleyenin imzasını ya da el ile yapılmış işaretini taşıyan yazılı belgeler olarak tanımlanmaktadır¹²⁹. Ancak düzenleyenin, senedin aleyhine delil teşkil ettiğini bilmesi zorunlu değildir; düzenleyen, senedin aleyhine delil teşkil edeceğini tasavvur etmese dahi yazılı belge senet vasfını taşır¹³⁰. Dolayısıyla dış görünüş itibarıyla bir belgeyi senet olarak nitelendirebilmek için üç unsurun bir arada bulunması gerekir. Bu unsurlar: yazılı bir belgenin olması, yazılı belgenin bir irade beyanı ihtiva etmesi (iradenin dışı vurumu) ve düzenleyenin imzasını ya da el ile yapılmış işaretini taşımasıdır.

Bir belgenin senet olarak kabul edilebilmesi için, söz konusu belgenin yazılı olması gerekir. Yazının kalemle yazılmış olması zorunlu değildir. Yazı, bilgisayar ya da daktilo gibi araçlar kullanılarak da yazılabilir¹³¹. Belirli bir süre muhafaza edilmeye uygun olmak koşuluyla, yazının silinebilir nitelikte olması, onun yazı olma vasfını

¹²⁷ 765 sayılı TCK’ya göre suçun konusunu, “hukukça hükmü haiz bir senet” oluşturmaktaydı. İmzalandığı anda senet vasfını taşımamakla birlikte, ileride senet hâline getirilebilecek bir kâğıda cebir, şiddet ya da tehdit kullanmak suretiyle imza attırılması hâlinde senedin yağması suçunun oluşup oluşmayacağı ise tartışmalıydı. Söz konusu tartışmalar için aşağıda bk. s. 38, 39.

¹²⁸ Koca/Üzülmez, s.650; Cankurt, s.121. Koca’ya göre, “...Yağma suçu malvarlığının yanı sıra, kişi özgürlüğünü de koruduğu için, cebir, şiddet veya tehdide maruz kalan insan da yağmanın maddi konusunu oluşturmaktadır...” Bk. Koca, s.59.

¹²⁹ Baki Kuru, **İstinaf Sistemine Göre Yazılı Medeni Usul Hukuku**, 1.Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul 2016, s.346.

¹³⁰ Kuru, s.346.

¹³¹ Gökçen, s.79; Devrim Güngör, **Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu**, 1.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s.34, 35; M. Emin Artuk/Ahmet Gökçen/A. Caner Yenidünya, **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 15.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, s.577.

etkilemez¹³². Örneğin, kurşun kalem kullanılarak düzenlenen bir bono da senet olarak değerlendirilir.

Senet, bir hakkın varlığını gösteren ya da ispatına yarayan hukukça hüküm ifade eden yazılı belgedir¹³³. Dolayısıyla yalnızca bir hakla ilişkili olan veya ispat vasıtası olarak kullanılabilen, diğer bir anlatımla, bir irade beyanı ihtiva eden yazılı belgeler senet vasfını taşır. Bu kapsamda çek, bono, poliçe (kambyo senetleri), noter huzurunda düzenlenen vasiyetname (resmi senet), (D) ile (E) arasında düzenlenen satım sözleşmesi, borç ikrarını içeren mektup (adi senet) senet kavramına dâhildir¹³⁴.

Senedin diğer bir unsuru ise imzadır. Senet metninde imzanın bulunması zorunludur. Dolayısıyla üzerinde imza olmayan yazılı bir belge, senet olarak değerlendirilemez¹³⁵. İmzanın kural olarak el ile atılması gerekir¹³⁶. Fakat kanunda özel düzenleme bulunan hâllerde başka bir işaret kullanılabilir¹³⁷. Örneğin, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK)¹³⁸ 16. maddesinde belirli koşulların varlığı hâlinde imza atamayanların, imza yerine geçmek üzere, parmak izi, el ile yapılmış bir işaret ya da mühür kullanabilmelerine izin verilmiştir.

Bu konuda değinilmesi gereken diğer husus ise güvenli elektronik imzadır. 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. maddesinde güvenli elektronik imzanın, elle atılan imzayla aynı hukuki sonucu doğuracağı düzenlendiğinden, güvenli elektronik imza kullanılarak oluşturulan bir yazılı belge de senet vasfını taşır. Ancak 5. maddenin 2. fıkrasında bazı işlemlerin güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu duruma örnek olarak, TTK'nın 1526. maddesi gösterilebilir. TTK m.1526'ya göre "*Poliçe, bono, çek, makbuz senedi, varant ve kambyo senetlerine benzeyen senetler güvenli elektronik imza ile düzenlenemez*". Kanunda imza ile ilgili olarak öngörülen bu şartlara aykırı olarak düzenlenen yazılı belge senet olarak

¹³² Gökçen, s.80; Güngör, s.35; Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.577.

¹³³ Hafizoğulları/Özen, s.359. Adı geçen yazarlar senet tanımında yazılı belge değil, "*kâğıt*" ifadesini kullanmaktadır.

¹³⁴ Hafizoğulları/Özen, s.359.

¹³⁵ Kuru, s.346.

¹³⁶ Gökçen, s.97; Güngör, s.36; Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.584. İmzanın şekline ilişkin olarak 2525 sayılı Soyadı Kanunu'nun 2. maddesinde bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre "*söyleyişte, yazışta, imzada öz ad önde, soy adı sonda kullanılır*". 21/06/1934 tarih ve 2525 sayılı Kanun, RG., 02/07/1934, S.506. Yine Soyadı Nizamnamesinin 2. maddesine göre "*söyleyişte, yazışta, öz ad önde, soyadı sonda olmak üzere bütün harfleri söylenerek veya yazılarak kullanılabileceği gibi söyleyişte ve yazışta ön adsız yalnız soyadı kullanılabilir ve imzada öz adın ilk harfi, öz ad iki tane ise her ikisinin ilk harfleri veya birinin ilk harfi ile öteki ad ve soyadının tümü yazılabilir. İki soyadı olan kadın her iki soyadını birlikte kullanır*". 24/12/1934 tarih ve 2/1759 Karar Numaralı Soyadı Nizamnamesi, RG., 27/12/1934, S.2891. İmzanın Soyadı Kanunu'nda ve Soyadı Nizamnamesi'nde belirtilen şekilde atılmasının zorunlu olmadığı görüşü için bk. Güngör, s.37.

¹³⁷ Gökçen, s.97, Güngör, s.38; Artuk/Gökçen/Yenidünya, s.584.

¹³⁸ 11/01/2011 tarih ve 6098 sayılı Kanun, RG., 04/02/2011, S.27836.

değerlendirilemez ve bu suçun konusunu oluşturmaz. Örneğin, güvenli elektronik imza kullanılarak hazırlanan bir bononun, cebir veya tehditle zorla alınması durumunda, senedin yağması suçu oluşmaz.

2.2.3.1.2. Senedin Borç Doğurucu Nitelikte Olması

Suçun konusunu oluşturan senedin aynı zamanda borç doğurucu nitelikte olması gerekir¹³⁹. Esas itibarıyla cebir veya tehdit kullanılarak elde edilen senet hukuken geçersiz olduğundan, böyle bir senedin borç doğurucu özelliği bulunmamaktadır. Burada kanun koyucunun “*borç altına sokabilecek bir senet*” ifadesi ile kastettiği, senedin dış görünüş itibarıyla, yani şekil unsurları bakımından geçerlilik unsurlarını taşıması nedeniyle borç doğurucu bir özelliğe sahip olması gerektiğidir¹⁴⁰. Senet, mağdurdan cebir veya tehdit kullanılarak alındıktan sonra, ilgilinin başvurusu üzerine mahkemece senedin hükümsüzlüğüne karar verilmesi, fiilin suç olma özelliğini değiştirmez¹⁴¹.

Borç doğurucu senetten ne anlaşılması gerektiği 148. maddenin gerekçesinde şöyle izah edilmiştir:

“Senedin bunu imzalayan için “borç doğurucu” olması gerekir. Bu borç para borcu olabileceği gibi, bir işi yapmaya veya yapmamaya, bir taşınmazı hibe etmeye, kira ile oturan bir binayı boşaltmaya, var olan bir borca kefil olmaya da ilişkin olabilir. Bir alacağı tahsil etmemeye, herhangi bir davayı açmamaya, vasiyetnamesini değiştirmemeye yönelik bir vaadi içeren yazılı beyanlar da “borç doğurucu” senet sayılırlar. Şu halde mağduru iktisaden değerlendirmeye elverişli olan bir hakkını kullanmamasına yol açan her türlü belge, borç doğurucu senet tanımına girer¹⁴²”.

¹³⁹ Koca, s.278; Koca, **Yağma Suçu**, s.2802; Kaylan, s.42; Cankurt, s.121; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.419; Taşdemir/Özkepir, s.608; Çağlayan, s.610; Parlar/Hatipoğlu, s.2269; Centel/Zafer/Çakmut, s.365; Koca/Üzülmez, s.651.

¹⁴⁰ Dönmezer, s.354; Koca/Üzülmez, s.651; Tezcan/Erdem/Önok, s.763. Benzer görüş için bk. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4780; Malkoç/Gürler, s.4387; Çağlayan, s.610.

¹⁴¹ Ekinci/Esen, s.102; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4780; Tezcan/Erdem/Önok, s.733; Erem, s.804; Erem/Toroslu, s.636; Parlar/Hatipoğlu, s.2269.

¹⁴² **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1239>, e.t.: 17/10/2018.

Söz konusu madde gerekçesi de göz önüne alındığında, mağdura veya başkasına maddi açıdan zarar veren, onu borç altına sokan (aktifinde azalmaya ya da pasifinde artmaya neden olan) ya da faili borçtan kurtaran (aktifinde artma ya da pasifinde azalma sağlayan) veyahut faile yarar sağlayan herhangi bir senet, borç doğurucu senet olarak değerlendirilebilir¹⁴³. Suçun konusunu oluşturan senedin borç doğurucu nitelikte olması gerekli olup söz konusu senedin para borcunu içermesi zorunlu değildir¹⁴⁴. Örneğin, cebir ve tehdit kullanarak bir kimsenin kira sözleşmesi düzenlemeye zorlanması hâlinde de senedin yağması suçu oluşur¹⁴⁵. Hukuken hüküm ifade eden ancak bir kimsenin malvarlığında azalmaya yol açacak nitelikte olmayan senetler, bu suçun konusunu teşkil etmez. Söz gelimi bir kocanın, cebir uygulayarak ya da tehdit ederek karısından, zina ettiğine dair imzalı ve yazılı bir belge alması ya da bir kimseden tehditle, işlediği suç hakkında itiraf içeren ve imza unsurunu taşıyan yazılı bir belge alınması durumunda söz konusu belgeler şeklen senet vasfını taşıyabilir. Ancak bu senetler borç doğurucu etkiye sahip olmadıklarından, senedin yağması suçunun konusunu oluşturmaz¹⁴⁶.

Çeşitli kanunlarda hukuki işlemlerin vücut kazanabilmesi için bazı şekil şartları öngörülmektedir. Örneğin, TMK m.237/1'e göre, "*Taşınmaz satışının geçerli olabilmesi için, sözleşmenin resmi şekilde düzenlenmesi şarttır*". Dolayısıyla taşınmaz satışına ilişkin sözleşmelerin hukuken hüküm ifade edebilmesi ve borç doğurabilmesi için, resmi şekilde yapılması gerekmektedir. Bu şekle uyulmadan yapılan sözleşmeler geçersizdir. İşte bu gibi kanunun şekil şartı öngördüğü durumlarda, söz konusu şekle uygun olarak düzenlenmeyen bir senedin cebir veya tehditle alınması hâlinde bu suç oluşmaz¹⁴⁷. Zira söz konusu senet baştan itibaren hükümsüz olduğundan, şeklen de olsa

¹⁴³ Dönmezer, s.354; Koca, **Yağma Suçu**, s.2802.

¹⁴⁴ Koca, **Yağma Suçu**, 2802; Koca/Üzülmez, s.651; Özbek ve diğerleri, s.675; Tezcan/Erdem/Önok, s.763.

¹⁴⁵ Koca, **Yağma Suçu**, s.2802; Koca/Üzülmez, s.651.

¹⁴⁶ Dönmezer, s.354; Koca, s.279; Koca/Üzülmez, s.651; Tezcan/Erdem/Önok; s.762, 763. Ayrıca bk. Ekinci/Esen, s.102; Parlar/Hatipoğlu, s.2269.

¹⁴⁷ Benzer bir örnek için bk. Ekinci/Esen, s.102. Öğretide bu konuda birbirine tezat oluşturan şu iki örnek ilgi çekicidir. Artuç, okuryazarlığı olmayan bir kimsenin elinden tutmak suretiyle zorla senede parmak bastırılması hâlinde, bu hareketin suç yönünden cebir sayılacağını belirtmektedir. Yani yazar okuryazarlığı olmayan bir kimsenin zorla senede parmak bastırılması ve akabinde senedin alınması hâlinde senedin yağması suçunun oluşacağını düşünmektedir. Artuç, s.163, 164. Buna karşın Eryılmaz, HMK m.206'da düzenlenen "*imza atamayanların mühür veya bir alet ya da parmak izi kullanmak suretiyle yapacakları hukuki işlemleri içeren belgelerin senet niteliğini taşıyabilmesi, noterler tarafından düzenleme biçiminde oluşturulmasına bağlıdır*" ifadesinden hareketle failin okuryazar olmayan mağduru zorlayarak senede parmak bastırması hâlinde, senedin geçerliliğinin olmadığını ve bu nedenle de senedin yağması suçunun maddi unsurlarının oluşmadığını belirtmektedir. Emrullah Eryılmaz, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Yağma Suçu", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, İstanbul 2016, s.29.

borç doğurucu niteliğe sahip değildir¹⁴⁸. Örneğin, (K) silahıyla (E)'nin bacağına bir el ateş eder ve evini kendisine devrettiğine dair bir senet vermezse onu öldüreceğini söyler. Bunun üzerine (E), bir kâğıda evini (K)'ya devrettiğine dair bir yazı yazar ve altını imzalayarak (K)'ya teslim eder. Ancak taşınmaz satışları için kanunda aranan şekil şartına uyulmadığından, (E)'nin (K)'ya verdiği senet hukuken geçersizdir ve borç doğurucu özelliğe sahip değildir. Dolayısıyla (K)'nın senedin yağması suçunu işlediği söylenemez. (K), şartların varlığı hâlinde cebir (TCK m.108) ve silahlı tehdit (TCK m.106/2-a) suçlarından dolayı sorumlu olabilir.

2.2.3.2. Var Olan Bir Senedin Hükümsüz Kaldığını Açıklayan Bir Vesika

Senedin yağması suçunun konularından biri de var olan senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikadır. Arapça kökenli olan vesika sözcüğünün Türkçe karşılığı “belge” dir¹⁴⁹. Dolayısıyla buradaki vesika ifadesini belge olarak anlamak gerekir.

Ceza hukuku açısından belge ise olayları temsil edici özelliği bulunan, hukuken geçerli irade beyanı içeren ve düzenleyenin belli olduğu her türlü yazı şeklinde tanımlanabilir¹⁵⁰. O hâlde belgenin varlığından söz edebilmek için bir irade beyanını göstermesi ve bunun cisimleştirilmesi, yazılı olması, hukuki sonuç doğurmaya elverişli ve düzenleyenin belli olması gerektiği söylenebilir¹⁵¹. Bu nedenle delil teşkil etmekle birlikte üzerinde yazı olmayan örneğin, bir fotoğraf, görüntü gibi şeyler ile kaydetmek suretiyle depolanan veriler ceza hukuku açısından belge özelliği taşımamaktadır¹⁵².

Suçun konusunu oluşturan belgenin, mevcut bir senedi hükümsüz kılması gerektiğinden, belge kavramından ne anlaşılması gerektiğinin izah edilmesi gerekir. Her türlü belge bir senedi hükümsüz hâle getirmeye muktedir midir, yoksa yalnızca bir senet mi diğer bir senedi hükümsüz kılabilir? Nitekim HMK m.200 ve m.201’de yer alan düzenlemeler bu konuda yol gösterici mahiyettedir. HMK m.200’e göre,

¹⁴⁸ Dönmezer, s.355; Koca, s.280; Koca/Üzülmez, s.652; Soyaslan, s.419.

¹⁴⁹ Türk Dil Kurumu (TDK), Güncel Türkçe Sözlük, <http://tdk.gov.tr/>, e.t.: 18/10/2018.

¹⁵⁰ Gökçen, s.75. Erman/Özek’e göre belge, “*taşınabilen bir şey üzerine yazılıp da bir kimliği olan ve hukuki hüküm ifade eden bir olayı ispata yarayabilen bir yazıdır*”. Sahir Erman/Çetin Özek, **Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar TCK 316-368**, 1.Baskı, Globus Dünya Basınevi, İstanbul 1996, s.339. Güngör ise belgeyi, “*bir olayı nakleden veya bir irade beyanını içeren, toplumsal hayatta uyumsuzlukların önlenmesi ve/veya bir vakianın ispatına dair ihtiyaçların giderilmesinde önem arz eden, kamunun güvenmesi için gereken unsurlara sahip her türlü yazı*” olarak tanımlamaktadır. Güngör, s.45.

¹⁵¹ Gökçen, s.79 vd.; Güngör, s.34 vd.; Cengiz, s.9 vd.; Tezcan/Erdem/Önok, s.933 vd.; Koca/Üzülmez, s.714 vd.; Özbek ve diğerleri, s.831 vd.

¹⁵² Gökçen, s.80; Güngör, s.34; Koca/Üzülmez, s.716; Özbek ve diğerleri, s.832.

“Bir hakkın doğumu, düşürülmesi, devri, değiştirilmesi, yenilenmesi, ertelenmesi, ikrarı ve iffası amacıyla yapılan hukuki işlemlerin, yapıldıkları zamanki miktar veya değerleri ikibinbeşyüz Türk Lirasını geçtiği takdirde senetle ispat olunması gerekir. Bu hukuki işlemlerin miktar veya değeri ödeme veya borçtan kurtarma gibi bir nedenle ikibinbeşyüz Türk Lirasından aşağı düşse bile senetsiz ispat olunamaz”.

HMK m.201 ise şu şekildedir: “*Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler ikibinbeşyüz Türk Lirasından az bir miktara ait olsa bile tanıkla ispat olunamaz*”. Maddelerden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu, miktar veya değeri iki bin beş yüz Türk Lirasını geçen hukuki işlemlerde senetle ispat zorunluluğu getirmiştir. Ancak miktar veya değeri iki bin beş yüz Türk Lirasından az olsa dahi eğer bir hukuki işlem senede bağlanmışsa, bu senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak ya da azaltacak nitelikteki hukuki işlemlerin de sadece senetle yapılabileceğini kabul etmiştir. Dolayısıyla bir senet ancak diğer bir senetle hükümsüz kılınacağından, suçun konusunu oluşturan belge kavramını, daraltıcı bir yorum yaparak, borç doğurucu nitelikte bir belge olan senet şeklinde anlamak isabetli olur¹⁵³.

2.2.3.3. İlerde Senet Hâline Getirilebilecek Bir Kâğıt

765 sayılı TCK zamanında henüz senet vasfını taşımamakla birlikte ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıda, cebir, şiddet ve/veya tehdit kullanılarak imza attırılması hâlinde, senedin yağması suçunun oluşup oluşmayacağı tartışmalıydı. Öğretide *Dönmezer*¹⁵⁴, vesikanın bizzat mağdurun ya da başka bir kimsenin aleyhine maddi ve mali zarar getirecek nitelikte bulunması gerektiği gerekçesiyle sadece açığa imza ettirmenin, senedin yağması suçuna vücut vermeyeceğini düşünmektedir. Benzer

---

¹⁵³ Belge ve senet kavramlarının aynı anlama gelmediğini belirtmek gerekir. Belge ve senedin ortak özelliği, her ikisinin de yazılı olması ve hukuken önem taşıyan bir irade açıklaması içermesidir. Ancak senet, belgeden farklı olarak, imza unsurunu da ihtiva etmektedir. Bu yüzden üzerinde imza bulunmayan bir yazılı metin, senet olarak değerlendirilemezken, bir şeyin belge olarak kabulü için, mutlaka düzenleyeni tarafından imzalanması zorunlu değildir. Dolayısıyla senet ile belge, şekli açıdan birbirinden farklıdır. Ancak bir yazılı metnin senet olabilmesi için, söz konusu metnin içerik itibarıyla da incelenmesi gerekir. Bu kapsamda senet, bir hakla ilişkili olup borç doğurucu özelliğe sahip iken, belge açısından her zaman aynı şey geçerli olmayabilir. Sonuç olarak belgenin senedi de içerisine alan geniş bir kavram olduğu, bu kapsamda her senedin bir belge olduğu, fakat her belgenin bir senet olmadığı söylenebilir.

¹⁵⁴ Dönmezer, s.354. Benzer görüş için bk. Koca, s.121; Çağlayan, s.610.

şekilde *Malkoç/Güler*¹⁵⁵ de bir kâğıda cebir, şiddet ve/veya tehdit kullanılarak imza attırıp daha sonra bu kâğıdın doldurulup tam ve geçerli bir senet hâline getirilmesi durumunda senedin yağması suçunun oluşmayacağı görüşündedir. Yazarlar maddenin lafzından hareket ederek, kâğıdın imza ettirildiği anda henüz geçerli ve hüküm doğurucu bir senet vasfını taşımadığı gerekçesiyle bu sonuca ulaşmıştır. *Erem*¹⁵⁶ ise aksi kanaattedir. Yazara göre, boş kâğıda imza attırıldığı anda senet hukuki sonuç doğurmasa bile sadece imzanın atılması, hukuki bir borç altına girmek anlamına gelmektedir. Bu nedenle yazar, açığa imzalı senetlerin de hukukça hükmü haiz senetlere dâhil olduğunu düşünmektedir.

5237 sayılı TCK'daki düzenleme yukarıda bahsedilen tartışmaya son vermiştir. 5237 sayılı TCK'ya göre, senedin yağması suçunun konusunu “*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet*”, “*var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika*” ve “*ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt*” oluşturmaktadır¹⁵⁷. Dolayısıyla ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt da suçun konusu arasında sayılmış ve bir kimseye, cebir veya tehdit kullanılarak boş bir kâğıda imza attırılmasının da senedin yağması suçunu oluşturacağı kabul edilmiştir.

Kâğıt, sözlükte, “*hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak*” olarak tarif edilmektedir¹⁵⁸. Senedin tanımı incelendiğinde senedin unsurlarının üzerinde yer aldığı, vücuda getirildiği şeyin ne olması gerektiği konusunda bir belirleme olmadığı görülmektedir. Esasen bu konuda bir sınırlama getirilmediği de söylenebilir. Dolayısıyla söz konusu unsurları içeren herhangi bir şey kalıcı nitelikte olmak şartıyla¹⁵⁹ senet olarak kabul edilebilir. Bu kapsamda örneğin, (A)'nın, “(B)'ye 10.000 TL borcum var” yazıp altını imzalayarak (B)'ye verdiği plastik, bir senette bulunması gereken unsurlara sahip olduğundan, senet olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak, bir şeye senet

¹⁵⁵ Malkoç/Güler, s.4388. Benzer görüş için bk. İsmail Malkoç, **Sahtecilik ve Mala Karşı Suçlar**, 1.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 1990, s.399.

¹⁵⁶ Erem, s.804. Aynı görüş için bk. Erem/Toroslu, s.637.

¹⁵⁷ Cankurt, s.121; Artuç, s.162; Centel/Zafer/Çakmut, s.364; Parlar/Hatipoğlu, s.2269; Koca/Üzülmez, s.650 vd.

¹⁵⁸ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/>, e.t.: 23/10/2018.

¹⁵⁹ Kalıcı olmaktan kasıt, kolayca silinebilir ve çabucak bozulabilir olmamadır. Bu konuda şu örnek açıklayıcı olabilir: bir kimse sahil kenarında bulunan kumun üzerine bir başkasına borcu olduğunu yazar ve altını imzalar. İşte bu durumda her ne kadar imza ve yazı unsurunu içerse de söz konusu yazı hemen bozulabilir nitelikte olduğundan, kalıcı özellikte değildir ve dolayısıyla senet vasfını taşımaz. Bk. Gökçen, s.76.

denilebilmesi için, senette bulunması gereken unsurların varlığı gerekli ve yeterli olup bu unsurların üzerinde vücut bulduğu şeyin kâğıt olması zorunlu değildir¹⁶⁰.

TCK’da ise senet hâline getirilebilecek nesne hakkında “bir kâğıt” denilerek nitelendirmede bulunulmuştur. Esasen bu konuda iki farklı şekilde düşünülebilir. İlk olarak, senedin yağması suçunun oluşabilmesi için, cebir veya tehdit kullanılarak mağdurdan zorla alınan ve ilerde senet hâline getirilebilecek şeyin mutlaka bir kâğıt olması gerektiği söylenebilir. Zira kanun maddesinde açıkça kâğıt ifadesine yer verilmiştir. İkinci olarak, senet metninin kâğıt ile sınırlı olmadığı, unsurları ihtiva etmek ve zamana dayanıklı olmak şartıyla kâğıt olmayan, örneğin, bir metal veya plastik maddenin de senet olabileceği ileri sürülebilir. TCK m.204’te düzenlenen “resmi belgede sahtecilik” suçunun gerekçesinde yer alan şu ifadelerin bu görüşü destekler mahiyette olduğu söylenebilir:

“Belge, eski dilimizdeki “evrak” kelimesi karşılığında kullanılmakta olup yazılı kâğıt anlamına gelmektedir. Bu bakımdan, yazılı kâğıt niteliğinde olmayan şey, ispat kuvveti ne olursa olsun, belge niteliği taşımamaktadır... Ayrıca belirtmelidir ki, her ne kadar, belgeden söz edilen durumlarda yazılı bir kâğıdın varlığı gerekli ise de; bazı durumlarda belgenin varlığını kabul için, yazının kâğıt üzerinde bulunması gerekmez. Bir metal levha üzerine yazı yazılması hâlinde de belgenin varlığını kabul etmek gerekir¹⁶¹ ...”.

Gerekçede de belirtildiği üzere, kanun koyucu belgenin yalnızca yazılı kâğıttan ibaret olmadığını kabul etmektedir. Nihayetinde senet de bir belge olduğuna göre, bir belgede bulunması gereken hususları ihtiva etmelidir. Dolayısıyla üzerinde imza ve irade beyanı bulunan bir metal parçası da senettir. Bu kapsamda kanun koyucunun amacının senedi oluşturan nesneyi kâğıtla sınırlamak olmadığı, senedi dış âleme yansıtan madde genelde kâğıt olduğu için bu ifadeyi kullandığı, unsurlarını ihtiva etmek suretiyle bir plastik, metal parçasının da senet olarak kabul edilmesi gerektiği düşünülebilir¹⁶².

¹⁶⁰ Baki Kuru/Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz, **Medeni Usul Hukuku**, 25.Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s.372.

¹⁶¹ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1302>, e.t.: 23/10/2018.

¹⁶² Gökçen, s.76.

Burada lafzi yorum değil; genişletici yorum yapılması gerektiği, dolayısıyla ikinci görüşün isabetli olduğu söylenebilir. Zira kumaş, tahta, metal, taş gibi nesnelere üzerine yazılan yazılar da senet vasfını taşıyıp¹⁶³ borç doğurucu niteliğe sahip olabilir. Örneğin, üzerinde imza ve irade beyanı taşıyan bir kumaş parçasına dayanılarak icra takibinde bulunulabilir.

Bir kâğıdın (nesnenin) ilerde senet hâline getirilebilmesi için hangi unsurları ihtiva etmesi gerektiği de izah edilmelidir. Zira senedin borçlunun el yazısıyla imza edilmesi zorunludur¹⁶⁴. Ancak senet metninin borçlu tarafından yazılması şart değildir. Senedin metin kısmı alacaklı tarafından veya üçüncü bir kişi tarafından yazılabilir, doldurulabilir¹⁶⁵. Borçlu senedi imzaladıktan sonra senet metninin borçlu dışında bir kimse tarafından doldurulması, kural olarak senedin geçerliliğine etki etmez, borç doğurucu niteliğini ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla bir kâğıdın (nesnenin) ilerde senet hâline getirilebilmesi için taşınması gereken asgari şart, imzadır. Bu yüzden suçun bu seçimlik hareketini, imzalı bir kâğıt veya senet hâline getirilebilir şeyin alınması oluşturur. O hâlde cebir veya tehdit kullanılarak mağdurdan imzasız bir kâğıt alınması durumunda bu suç oluşmaz.

2.2.4. Suçun Hareket Unsuru

Senedin yağması suçu TCK'da şu şekilde düzenlenmiştir:

“Cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi hâlinde de aynı ceza verilir”.

Senedin yağması suçu kanunda her biri ayrı ayrı düzenlenen tehdit (TCK m.106) ve cebir (TCK m.108) suçları ile hırsızlık (TCK m.141) suçunun bir araya gelerek oluşturdukları bileşik bir suç olup öğretide ve yargı kararlarında, cebir veya tehdit

¹⁶³ Kuru/Arslan/Yılmaz, s.372; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz, **Medeni Usul Hukuku**, 1.Baskı, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara 2016, s.395; Hakan Pekcanitez/Oğuz Atalay/Muhammet Özekes, **Medeni Usul Hukuku**, 3.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s.418, 419.

¹⁶⁴ Kuru, s.348, 349.

¹⁶⁵ Kuru, s.348, 349.

kullanılarak gerçekleştirilen hırsızlık olarak da ifade edilmektedir¹⁶⁶. Ancak bu durum senedin yağması suçunun hırsızlık suçunun nitelikli hâli olduğu anlamına gelmez. Zira senedin yağması, kendisini oluşturan suçlardan bağımsız bir suçtur¹⁶⁷.

Bu suçta fail, asıl hedefini, örneğin, senedin teslimini, gerçekleştirmek için cebir ve tehdidi araç olarak kullanmaktadır. Dolayısıyla senedin yağması suçu, araç ve amaç hareketlerden meydana gelen çok hareketli bir suç görünümündedir¹⁶⁸. Suçun araç hareketlerini cebir ve tehdit oluşturmaktadır. Amaç hareketleri ise şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) *Mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi vermeye,*
- b) *Böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya,*
- c) *Var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye,*
- d) *İlerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya,*
- e) *Var olan bir senedi imha etmeye,*
- f) *Var olan bir senedin imhasına karşı koymamaya mecbur etmek¹⁶⁹.*

Cebir veya tehdit kullanılarak amaç hareketlerden birinin yapılması, suçun gerçekleşmesi için yeterli olduğundan, senedin yağması suçu seçimlik hareketli¹⁷⁰, ayrıca suçun, mutlaka cebir veya tehdide başvurarak işlenmesi gerektiğinden, bağlı hareketli bir suçtur¹⁷¹.

---

¹⁶⁶ Koca, **Yağma Suçu**, s.2802; Koca, **Kapkaççılık**, s.174; Taylar, s.14; Türkdöğru, s.53; Koca, s.59; Yazıcıoğlu, s.763; Taneri, s.32; Ekinci/Esen, s.90; Koca/Üzülmez, s.629; Tezcan/Erdem/Önok, s.733; Özbek ve diğerleri, s.655.

“...765 Sayılı TCK’nda “gasp” olarak adlandırılan yağma, esasında cebir veya tehdit kullanmak suretiyle yapılan hırsızlıktan ibarettir...”. Yargıtay CGK., T. 26/01/2016, E. 6-709, K. 33, <https://www.adaletbiz.com/>, e.t.: 06/03/2019.

¹⁶⁷ Koca, **Yağma Suçu**, s.2801; Cankurt, s.102; Taylar, s.13; Türkdöğru, s.54; Yazıcıoğlu, s.763; Taneri, s.34; Centel/Zafer/Çakmut, s.335; Koca, s.59; Tezcan/Erdem/Önok, s.733.

¹⁶⁸ Cankurt, s.106; Koca/Üzülmez, s.630.

“...Yağma suçu amaç ve araç hareketlerden oluşan bir suçtur. İlk önce almayı gerçekleştirmek için araç hareketler olan cebir veya tehdit kullanılır, sonrasında bu cebir ve tehdidin etkisiyle malın alınması veya tesliminin sağlanması ile suç tamamlanır...” Yargıtay 6. CD., T. 15/03/2018, E. 5087, K. 1893, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 27/10/2018.

¹⁶⁹ Koca/Üzülmez, s.653; Tezcan/Erdem/Önok, s.763, 764; Parlar/Hatipoğlu, s.2270.

¹⁷⁰ Centel/Zafer/Çakmut, s.365; Artuç, s.164; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4782.

¹⁷¹ Cankurt, s.106; Koca/Üzülmez, s.630.

2.2.4.1. Suçun Araç Hareketleri: Cebir ve Tehdit

Cebir ve tehdit, sırasıyla TCK m.108’de ve m.106’da müstakil suç olarak düzenlenmiştir. Ancak TCK’da bu fiillere çoğunlukla araç suç olarak yer verilmiştir. Örneğin, cebir veya tehdit, cinsel saldırı, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve senedin yağması gibi bazı suçların işlenmesinde araç olarak kullanılmaktadır¹⁷².

Cebir ve tehdit, bireyin iradesini etkileyen ve sıkça başvurulan zorlama araçlarıdır. Fail, cebir ve tehdit kullanarak bireyin iradi bir şekilde karar verme ve hareket etme hürriyeti üzerinde baskı meydana getirmektedir¹⁷³. Senedin yağması suçunda da fail, cebre veya tehdide başvurarak, mağduru, kendisini ya da başkasını borç altına sokabilecek bir senedi vermeye veya böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, mevcut bir senedin hükümsüz kaldığını gösteren bir vesika vermeye, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya, mevcut bir senedi imha etmeye ya da mevcut bir senedin imhasına karşı koymamaya zorlamaktadır.

2.2.4.1.1. Cebir

Cebir kavramı, mevcut direnmeyi kırmak veya ilerde gerçekleştirilecek direnmeyi önlemek amacıyla uygulanan ve bir kimseye yönelen zorlayıcı etki meydana getiren hareketler olarak tanımlanabilir¹⁷⁴.

Cebirin kişinin bedeni üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirmesi gerekli ise de her durumda mağdurun vücuduna temas edilmesinin şart olmadığı belirtilmektedir¹⁷⁵. Örneğin, çok yüksek sesli bir ortama götürülen mağdurun, kulaklarının zarar görmesi sonucu elindeki senedi faile teslim etmesi hâlinde, cebirin varlığı kabul edilmektedir¹⁷⁶. Ancak cebirin, kasten yaralama boyutuna ulaşmasının gerekip gerekmediği tartışmalıdır.

¹⁷² Koca/Üzülmez, s.630.

¹⁷³ Koca, s.132 vd.; Koca/Üzülmez, s.630, 637.

¹⁷⁴ Koca, s.143; Cankurt, s.110; Duran, s.118; Tezcan/Erdem/Önok, s.737. Ekinci/Esen’e göre cebir, “mağdur üzerinde onun direncini kıran her çeşit maddi baskı hareketleridir.” Ekinci/Esen, s.91. Koca/Üzülmez cebirin, “kişiye karşı fiziki güç kullanmak suretiyle, onun veya bir üçüncü kişinin iradesi ve davranışları üzerinde zecri bir etki meydana getirilmesi” şeklinde anlaşılması gerektiğini düşünmektedir. Koca/Üzülmez, **CEZA GENEL**, s.633. Hafizoğulları/Özen, cebri, “cisim üzerinde etkili olarak veya cismine zarar vererek başkasına bir şeyi zorla yaptırmak” şeklinde tarif etmektedir. Hafizoğulları/Özen, s.361. Soyaslan cebirin, hem kişi hem de eşya üzerinde kullanılabileceğini belirttikten sonra, kişi üzerindeki cebri, “kişi üzerinde fiziki enerji kullanmak” ve eşya üzerindeki cebri de “eşyayı tahrip etmek, yapılış amacını değiştirmek” şeklinde ifade etmektedir. Soyaslan, s. 248. Dönmezer cebri, “mağdura fizik bakımından etki yapan her türlü maddi taziyik hareketleri” olarak tanımlamaktadır. Dönmezer, s.347. Son anılan yazarla benzer tanım için bk. Centel/Zafer/Çakmut, s.344; Özbek ve diğerleri, s.657, 658.

¹⁷⁵ Koca, s.150; Cankurt, s.111; Duran, s.118; Ekinci/Esen, s.92; Koca/Üzülmez, s.636; Tezcan/Erdem/Önok, s.737. Karşı görüş için bk. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4763.

¹⁷⁶ Koca/Üzülmez, s.636; Tezcan/Erdem/Önok, s.504, 505.

Koca/Üzülmez, cebir suçunu düzenleyen TCK m.108'in gerekçesinde yer verilen "...*Cebir kullanma suçu, aynı zamanda kasten yaralama suçunu oluşturmaktadır...*" ifadesinden hareketle, mağdurun bedeni üzerindeki zorlayıcı kuvvetin kasten yaralama derecesine ulaşmasını aramaktadır. Buna göre örneğin, bir kimsenin odaya kapatılması veyahut bulunduğu odadan çıkmaması için odanın önüne engel konulması hâlinde, her ne kadar mağdur üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirilse de bu etki kasten yaralama boyutuna ulaşmadığı için, cebir suçu oluşmaz¹⁷⁷. *Tezcan/Erdem/Önok* ise cebrin varlığı için, mağdur üzerinde kasten yaralama boyutuna ulaşan zorlayıcı hareketlerin yapılmasının şart olmadığını savunmaktadır. Buna göre örneğin, bir kimsenin mağdurun belirli bir yönde davranması için eşyaları duvara vurup kırması durumunda, her ne kadar kasten yaralama fiili oluşmasa da eşya üzerindeki güç kullanımı bireyin iradesini ve davranışlarını etkileyebileceğinden, cebir suçunu oluşturur¹⁷⁸.

Öte yandan cebir teşkil eden hareketlerin mağdurun üzerinde bir iz bırakması ya da kalıcı bir hasara neden olması zorunlu olmadığından, cebir hafif olabileceği gibi ağır da olabilir¹⁷⁹. Ancak cebrin mağdurun irade ve davranışları üzerinde etki meydana getirmeye elverişli olması yani mağdurun direncini kırabilecek nitelikte ciddi olması gerekir¹⁸⁰. Bu anlamda mağdurun vücuduna etki etmekle birlikte önemsiz hareketler cebir suçunu oluşturmaz¹⁸¹. Söz gelimi normalden fazla ürkek olan mağdur sırf bu nedenle, kendisini borç altına sokabilecek bir senedi faile teslim etmişse, senedin yağması suçu oluşmaz fakat bu durumda failin hırsızlık (TCK m.141) suçundan cezalandırılması mümkündür¹⁸². Yine mağdura karşı kullanılan cebrin kasten yaralamanın neticesi sebebi ile ağırlaşan hâllerine yol açmaması gerekir. Aksi hâlde fail hem senedin yağması suçundan hem de TCK m.87'de düzenlenen neticesi sebebi ile ağırlaşan yaralama suçundan dolayı ayrı ayrı cezalandırılır¹⁸³. Bu husus TCK m.149/2'de şu şekilde ifade edilmiştir: "*Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten*

¹⁷⁷ Koca/Üzülmez, s.633, 636. Benzer görüş için bk. Koca, **Yağma Suçu**, s.2805, 2806; Cankurt, s.111.

¹⁷⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.504, 505. Benzer görüş için bk. Ekinci/Esen, s.92; Özbek ve diğerleri, s.658; Parlar/Hatipoğlu, s.2261.

¹⁷⁹ Koca, **Kapkaçılık**, s.175; Ekinci/Esen, s.92; Dönmezer, s.347; Toroslu, s.150; Taşdemir/Özkeper, s.581; Erem, s.798; Erem/Toroslu, s.632; Çağlayan, s.602.

¹⁸⁰ Koca, s.152; Koca, **Kapkaçılık**, s.175, 176; Koca/Üzülmez, s.636; Tezcan/Erdem/Önok, s.505; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.412, 413; Özbek ve diğerleri, s.657; Parlar/Hatipoğlu, s.2261.

¹⁸¹ Koca, s.152; Koca/Üzülmez, s.636.

¹⁸² **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1239>, e.t.: 03/11/2018.

¹⁸³ Koca/Üzülmez, s.633; Centel/Zafer/Çakmut, s.344; Özbek ve diğerleri, s.658; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4763.

yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır”.

Bu konuda değinilmesi gereken bir diğer husus da bir kimsenin elinde ya da üzerinde taşıdığı eşyasının, olağan biçimde tutulmasını engelleyecek şekilde, yıldırım hızıyla çok ani bir hareketle alınması hâlinde, cebirin varlığından söz edilemeyeceğidir. Dolayısıyla mağdurun elindeki senedi çok ani bir hareketle, mağdur henüz herhangi bir direnç dahi göstermeden çekip alan fail, senedin yağması suçundan değil, hırsızlık suçundan dolayı sorumlu olur¹⁸⁴.

Cebir suçu TCK m.108’de, kasten yaralama suçuna atıf yapılarak düzenlenmiştir¹⁸⁵. Ancak cebir suçu, kasten yaralama suçundan ayrılmaktadır. Zira bu suçta fail, fiziki bir güç uygulamak suretiyle, kasten yaralama suçundan farklı olarak, mağduru belli bir davranışta bulunmaya zorlamaktadır¹⁸⁶.

Senedin yağması suçunda, failin amaç hareketleri gerçekleştirmek için, mevcut ya da müstakbel direnci kırmak maksadıyla mağdurun vücuduna yönelen zorlayıcı nitelikteki hareketleri yapmasıyla cebir gerçekleşmiş olur.

2.2.4.1.2. Cebir Karinesi

Yağma suçlarında cebir kavramı ile ilgili olarak TCK’nın 148. maddesinin 3. fıkrasında özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, “*Mağdurun, herhangi bir vasıta ile kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi de yağma suçunda cebir sayılır*”. Dolayısıyla mefruz (varsayılan) cebir¹⁸⁷ adı verilen bu düzenleme ile suç işlenmeden önce bir kimsenin direnme (mukavemet) gücünün herhangi bir araç kullanılmak suretiyle ortadan kaldırılması da cebir olarak kabul edilmiştir¹⁸⁸. Örneğin, (C), (F)’ye olan 20.000 TL’lik borcu karşılığında ona bir senet verir. Birkaç hafta sonra (F)’ye “*senedi de yanına al ve ofisime gel, borcumu ödeyeceğim*” der. (C), ofisine gelen (F)’ye ikram ettiği çayın içerisine uyku ilacı koyar. Çayı içen (F) bir süre sonra uykuya

¹⁸⁴ Koca, s.155; Koca/Üzülmez, s.637; Tezcan/Erdem/Önok, s.739; Centel/Zafer/Çakmut, s.345; Özbek ve diğerleri, s.592; Artuç, s.155.

¹⁸⁵ Cebir suçunun bu şekilde düzenlenmesine ilişkin eleştiriler için bk. Tezcan/Erdem/Önok, s.501 vd.

¹⁸⁶ Koca, **Kapkaççılık**, s.175; Koca/Üzülmez, s.633.

¹⁸⁷ Centel/Zafer/Çakmut, s.345.

¹⁸⁸ Koca, s.143, 144; Centel/Zafer/Çakmut, s.345, Özbek ve diğerleri, s.658; Erem, s.799; Erem/Toroslu, s.633; Parlar/Hatipoğlu, s.2265, 2266.

“...Saniğin yakınıcıya uyuşturucu madde içeren iğne enjekte ederek onu beden ve ruh bakımından savunamayacak hale getirmesinin, yağma suçunun cebir unsuru içerisinde değerlendirilmesi gerektiği halde, sanık hakkında 5237 sayılı TCK’nın 149/1-e maddesi ile uygulama yapılması...”. Yargıtay 6. CD., T. 03/07/2012, E. 11132, K. 13202, M. Emin Artuk/Ahmet Gökçen/A. Caner Yenidünya, **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, 2.Baskı, C.3, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s.4933.

dalar ve bu durumdan faydalanan (C), senedi (F)'nin cebinden alarak yırtar. Mağdurun, bir vasıta aracılığıyla bu örnekteki uyku ilacı gibi kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi kanun gereği yağma suçlarında cebir sayıldığından (C), senedin yağması suçundan dolayı sorumlu olur.

Cebir karinesinin varlığından bahsedebilmek için mağdurun, fail tarafından kullanılan bir vasıta ile kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi zorunludur¹⁸⁹. Diğer bir anlatımla fail, cebir kullanmak suretiyle ulaşmak istediği hedefi, vasıta yardımıyla gerçekleştirmelidir. Aksi hâlde mağdurun, üçüncü bir kişi tarafından veya iradi olarak aldığı örneğin, alkol ya da uyuşturucu madde etkisiyle, kendini bilmeyecek ve savunmayacak hâle getirilmesi durumunda, TCK m.148/3'te yer verilen özel düzenleme uygulama alanı bulmaz¹⁹⁰.

5237 sayılı TCK'nın 148/3. maddesinde düzenlenen cebir karinesine, 765 sayılı TCK'nın 501. maddesinde yer verilmişti. Söz konusu hüküm şu şekildeydi: "*Bir şahsın herhangi bir vasıta ile kendini bilmeyecek veya müdafaa edemeyecek hâle getirilmesi dahi hırsızlık cürmünden cebir ve şiddet sayılır*". Cebir karinesine ilişkin hükümler incelendiğinde iki kanun arasında fark olduğu görülmektedir. Şöyle ki 765 sayılı TCK'da "veya" ifadesi kullanıldığından, bir kimsenin kendisini "bilmeyecek" ya da "müdafaa edemeyecek" hâle getirilmesi yani bu hâllerden birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Buna karşın 5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı TCK'nın aksine "veya" değil "ve" bağlacına yer verilerek kişinin kendisini "bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi" şeklinde bir ifade kullanılmıştır.

5237 sayılı TCK'nın cebir karinesine ilişkin düzenlemesi, öğretide farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bir görüşe göre, maddede yer alan "*kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle*" ifadesi, "*kendisini bilmeyecek veya savunamayacak hâle*" şeklinde anlaşılmalıdır. Dolayısıyla cebir karinesinin varlığı için her iki hâlin bir arada bulunması gerekmez¹⁹¹. Aksi hâlde örneğin, bir kimsenin, kullanılan vasıta aracılığıyla sadece kendisini savunamayacak hâle getirilmesi durumunda, cebir kullanımından söz edilemez. Dolayısıyla bu görüş, 5237 sayılı TCK'da yer alan cebir karinesi ile 765 sayılı TCK'daki cebir karinesinin aynı anlama

¹⁸⁹ Artuç, s.156; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4766.

¹⁹⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4766; Koca/Üzülmez, s.634, 635; Tezcan/Erdem/Önok, s.740;

Centel/Zafer/Çakmut, s.345.

¹⁹¹ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4766; Toroslu, s.151; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.413. Centel/Zafer/Çakmut'un eserinde yer alan "...Yasa'da, mağdurun kendisini bilmeyecek veya savunamayacak hâle getirilmesinden söz edilmektedir..." ve "...mağdurun, örneğin, uyuşturucu veya alkol alarak kendini bilmeyecek veya savunamayacak duruma geldiği hâllerde..." ifadesinden yola çıkılarak, anılan yazarlarla aynı görüşü benimsediklerini düşünülebilir. Centel/Zafer/Çakmut, s.345.

geldiğini kabul etmektedir. Diğer görüş ise 5237 sayılı TCK'nın, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak, “*kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirilmesi*” ifadesine yer verdiğini, bu nedenle kullanılan vasıta neticesinde kişinin hem kendisini bilmeyecek hem de savunamayacak durumu getirilmesi koşullarının birlikte bulunması gerektiğini ileri sürmektedir¹⁹². Zira kendisini bilmemek ile savunamamak farklı anlamlara gelmektedir. Kendisini savunamayacak hâle getirilen kişinin mutlaka kendini bilmeyecek bir durumda olduğu söylenemez¹⁹³. Örneğin, mağduru odaya kilitlemek suretiyle ona ait çeklerin yırtılması olayında, mağdurun kendisini savunamayacak bir hâle getirildiğine şüphe yoktur. Ancak bu kişinin aynı zamanda kendisini bilmeyecek bir hâlde olduğu söylenemez¹⁹⁴.

Burada birinci görüşün isabetli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla cebir karinesinden bahsedebilmek için, mağdurun bir vasıta ile “*kendisini bilmeyecek*” ya da “*savunamayacak*” duruma getirilmesi yeterlidir. Yani bu hâllerin bir arada bulunması şart değildir. Zira senedin yağması suçunu oluşturan araç hareketlerden cebirin kullanılmasının nedeni, mağdurun gerçekleşen veya ileride gerçekleşecek mukavemetinin (direncinin) kırılmasıdır. İşte cebir karinesinin olduğu durumlarda, fail, cebir kullanmamakta, fakat aynı amaca bir vasıta yardımıyla mağduru kendini bilmeyecek veya savunamayacak hâle getirmek suretiyle ulaşmaktadır. Dolayısıyla bir kimsenin mukavemetinin (direncinin) kırılması için mutlaka o kimsenin hem kendisini bilmeyecek hem savunamayacak duruma getirilmesi zorunlu değildir. Sadece kendisini savunamayacak duruma getirilen bir kimsenin de mukavemetinin (direncinin) kırıldığı muhakkaktır. Sonuç olarak, bir kimsenin odaya kilitlenerek evinin çekmecesinde sakladığı senetlerinin alınması, bir bankanın güvenlik görevlisinin bulunduğu kabinin önüne ağır bir cisim konularak çıkmasının engellendiği ve bankaya ait çeklerin kasadan alındığı gibi olaylarda cebir karinesinin işlerlik kazandığı ve senedin yağması suçunun gerçekleştiği söylenebilir¹⁹⁵.

---

¹⁹² Koca, **Yağma Suçu**, s.2806; Cankurt, s.112; Koca/Üzülmez, s.634, 635.

¹⁹³ Koca, **Yağma Suçu**, s.2806; Koca/Üzülmez, s.635.

¹⁹⁴ Koca/Üzülmez, s.635.

¹⁹⁵ Karşı görüş için bk. Koca/Üzülmez, s.635. Yazara göre örneğin, bir kimsenin üzerine kapı kilitlemek veya odasının önüne sert bir cisim konularak odada bulunan eşyaların alınması yağma suçunu oluşturmaz. Zira olayda TCK m.148/1 anlamında cebir bulunmamaktadır. Çünkü kasten yaralama niteliğine ulaşmayan hareketler cebir olarak değerlendirilemez. Olayda TCK m.148/3'e uyan bir durum da yoktur. Çünkü cebir karinesinin uygulanabilmesi için kullanılan vasıtanın mağduru kendisini savunamayacak hâle getirmesi yeterli değildir. Aynı zamanda kendisini bilmeyecek hâle getirmesi de gerekir. Zira TCK m.148/3'te açıkça “*mağdurun kendisini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirmesi*” aranmaktadır.

Bu konuda değinilmesi gereken son husus, cebir karinesine ilişkin TCK m.148/3 düzenlemesinin doktrinde eleştirildiğidir. Cebir karinesinin, cebir kavramından ayrı düşünülmemeyeceği, bu nedenle kanunda ayrıca cebir karinesine ilişkin bir düzenleme yapılmasının gereksiz ve hatta tehlikeli olduğu söylenmektedir¹⁹⁶. Zira bu durumun cebir karinesinin sadece yağma suçlarında geçerli olduğu, cebrin başka bir suçun unsurunu veya nitelikli hâlini oluşturduğu diğer suçlarda ise böyle bir düzenleme bulunmadığı için cebir karinesinin uygulanamayacağı gibi yanlış bir anlaşılmaya yol açacağı düşünülmektedir¹⁹⁷.

2.2.4.1.3. Tehdit

Tehdit, mağdurun kendisine ya da yakınına yönelik ilerde bir kötülük gerçekleştirileceği beyanıyla korkutulmasıdır¹⁹⁸. Tehdit suçu TCK m.106'da şu şekilde düzenlenmiştir:

“Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur”.

TCK m.106'dan da anlaşılacağı üzere, kanun koyucu, tehdit suçunun oluşması için herhangi bir hukukî değerın zarara uğratılacağı beyanını yeterli görmemiş; tehdidin yöneleceği hukukî değerleri, “*hayat, vücut bütünlüğü, cinsel dokunulmazlık ve malvarlığı*” olarak sınırlandırmıştır¹⁹⁹.

Malın yağması suçunda da tehdidin konusunu oluşturan değerler tehdit suçundaki gibi “*hayat, vücut bütünlüğü, cinsel dokunulmazlık ve malvarlığı*” ile sınırlandırılmışken²⁰⁰, benzer bir düzenlemeye senedin yağması suçunda yer

¹⁹⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s.741.

¹⁹⁷ Tezcan/Erdem/Önok, s.741.

¹⁹⁸ Koca/Üzülmöz, s.637; Tezcan/Erdem/Önok, s.739, 740.

¹⁹⁹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2803; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4769; Tezcan/Erdem/Önok, s.740.

²⁰⁰ Tehdit suçundan farklı olarak malın yağması suçunda, “*sair kötülük edileceğinden bahisle*” tehdide yer verilmemiştir.

verilmemiştir²⁰¹. Bu konuda iki görüş bulunmaktadır. İlk olarak, senedin yağması suçunda açıkça tehdidin yöneleceği değerler belirtilmediğinden, bu konuda herhangi bir sınırlama yoktur denilebilir. Yani bireye ait her türlü hukuki değere yönelik bir kötülük gerçekleştirileceği beyanı, senedin yağması suçu açısından tehdit sayılmalıdır²⁰². Bu konuda ileri sürülebilecek diğer görüş ise senedin yağması suçunda yer alan tehdit fiilinin, tehdit suçu ve malın yağmasındaki tehdit ile aynı anlamda olduğudur²⁰³. Buna göre malın yağması suçunda, tehdidin yöneleceği değerlerin kapsamı belirlenmiştir. Dolayısıyla senedin yağması suçunda kanun koyucunun bir ayırım yapmak suretiyle bu kapsamın dışına çıktığının kabulünü haklı gösterecek bir neden bulunmayıp bu suçta tehdidin yöneleceği değerlerin açıkça düzenlenmemesi, kanun koyucunun dikkatsizliğinden ya da senedin yağmasının, TCK m.148/1’de düzenlenen malın yağmasının bir işleniş şekli olmasından kaynaklanmış olabilir²⁰⁴. Suçun kapsamı, kabul edilen görüşe göre değişiklik gösterecektir. Bu konuyu bir örnek olayla açıklayalım: (A), (B)’ye “*bana 100.000 TL bedelli bir senet ver aksi takdirde çıplak fotoğraflarını yayınlarım*” der. Bunun üzerine (B), söz konusu senedi düzenleyerek (A)’ya teslim eder. İlk görüşe göre, olayda senedin yağması suçu gerçekleşmiştir. Diğer görüş ise olayda özel hayata yönelik bir kötülük yapılacağından bahsedildiği ve bu TCK m.148/1’de tehdidin yöneleceği değerler arasında sayılmadığından, senedin yağması suçunun oluşmadığını kabul etmektedir.

Tehdit, sözlü veya yazılı olarak ya da herhangi bir işaretle yapılabilir²⁰⁵. Hatta çevrede yaratılan genel bir korkudan faydalanılarak işlenmesi de mümkündür²⁰⁶. Dolayısıyla tehdidin ne şekilde gerçekleştirildiğinin bir önemi bulunmamaktadır. Ancak

---

²⁰¹ Buna karşın 765 sayılı TCK’nın senedin yağması suçunu düzenleyen 496. maddesinde “...*şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanı ile tehdit ederek...*” denilerek tehdidin yöneleceği değerler açıkça belirtilmiştir.

²⁰² Özbek ve diğerleri’nin eserinde yer verdiği “...*Yağma suçunda (malın yağması) olduğu gibi burada cebir veya tehdidin mutlaka kişinin hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik olması şeklinde bir sınırlı sayım yapılmamıştır...*” şeklindeki ifadeye dayanarak bu görüşü savunduğu düşünülebilir. Bk. Özbek ve diğerleri, s.675.

²⁰³ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Yaşar/Gökcan/ Artuç, s.4781; Koca/Üzülmez, s.652; Tezcan/Erdem/Önok, s.763; Soyaşlan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.418; Hafizoğulları/Özen, s.362; Artuç, s.164.

²⁰⁴ Koca/Üzülmez, s.652.

²⁰⁵ Koca, s.166; Koca/Üzülmez, s.638.

²⁰⁶ “...*Çevresinde psikopat olarak tanınıp sık sık yakınanın okuduğu okulun çevresine takılan sanığın, olay günü saat 11.30 sıralarında, okulun önünde karşılaştığı ve yaşça kendisinden küçük olan yakınandan cep telefonunu isteyip, yakınanın telefonunun olmadığını söylemesine karşın, üzerini arayıp, korkusundan karşı koymayan yakınanın ceketinin cebinde bulduğu telefonu alıp kaçması biçiminde gerçekleşen ve kabul edilen olayda; sanığın, psikopat olarak tanınmasının çevresinde korku meydana getirdiğini bilerek, yağma suçunun tehdit unsurunu oluşturan bu olgudan yararlanarak gerçekleştirdiği eyleminin yağma suçunu oluşturduğu gözetilmeden...*” Yargıtay 6.CD., T. 28/10/2009, E. 22151, K. 14144, <https://www.kararara.com/>, e.t.: 13/11/2018.

ilerde gerçekleştirilecek kötülüğün mutlaka mağdurun bilgisine sunulmuş olması gerekir²⁰⁷. Öğretide tehdit fiilinin varlığından bahsedebilmek için, tehdidin yöneltildiği kişinin algılama yeteneğine sahip olması gerektiği belirtilmektedir²⁰⁸. Dolayısıyla algılama yeteneği olmayan bir kimseye karşı tehdit kullanarak senedin yağması suçu işlenemez²⁰⁹. Söz gelimi (Z)'nin, akıl hastası (E)'ye, “*elindeki senedi parçalamazsan babanı öldürürüm*” demesi üzerine (E)'nin senedi yırtması durumunda, senedin yağması suçu oluşmaz.

Gerçekleştirileceği bildirilen kötülüğün mağdura yönelik olması zorunlu değildir. Mağdurun bir yakınına kötülük yapılacağı, zarar verileceği beyanı da tehdit suçu kapsamında değerlendirilir. Nitekim TCK m.106'da ve TCK m.148/1'de de “*Bir başkasını kendisinin veya yakınının...*” denilmektedir²¹⁰. “Yakın” kavramı ise sözlükte, “*Aralarında sıkı ilişki olan, arkadaşı, dost veya akraba*²¹¹” şeklinde tarif edilmektedir. Dolayısıyla yakın kavramının, akraba ile sınırlı olmadığı kabul edilmektedir²¹². Ancak tehdit ve malın yağması suçundan farklı olarak, senedin yağması suçunda yakın ifadesine yer verilmemiştir. Dolayısıyla senedin yağması suçu açısından, tehdit fiilinin yönelebileceği kişilerin belirlenmesi gerekir. Bu konuda iki farklı görüş ileri sürülmüştür. İlk görüş, senedin yağması suçunda da tehdit ve malın yağması suçunda olduğu gibi tehdidin yönelebileceği kişilerin mağdur ve yakını ile sınırlandırıldığını savunmaktadır²¹³. Diğer görüş ise tehdidin yönelebileceği kişiler kanun maddesinde açıkça belirtilmediğinden, senedin yağması suçunda tehdidin herhangi bir kimseye yöneltilebileceğini düşünmektedir²¹⁴. Dolayısıyla bu görüşe göre, tehdidin yöneltileceği kişi, mağdurun bir yakını, arkadaşı, akrabası olabileceği gibi hiç tanımadığı herhangi bir kimse de olabilir.

Mağdura karşı tehdit kullanılarak elde edilen senedin mutlaka mağdur açısından borç doğurucu nitelikte bir senet olması gerekmez. Zira TCK m.148/2'de “*...mağdurun,*

²⁰⁷ Koca, s.166; Koca/Üzülmez, s.638; Tezcan/Erdem/Önok, s.739, 740.

²⁰⁸ Koca/Üzülmez, s.638; Tezcan/Erdem/Önok, s.737.

²⁰⁹ Koca/Üzülmez, s.638; Tezcan/Erdem/Önok, s.737.

²¹⁰ 765 sayılı TCK'nın malın yağması suçunu düzenleyen 495.maddesinde, “*menkul bir malın zilyedini veya cürüm mahallinde bulunan bir başkasını...*” ifadesine yer verilmişti.

²¹¹ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://tdk.gov.tr/> e.t.: 13/11/2018.

²¹² Tezcan/Erdem/Önok, s.740; Koca, **Yağma Suçu**, s.2805; Ekinci/Esen, s.94; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4770; Koca/Üzülmez, s.639, 698. Hafizoğulları/Özen ise yakın kavramından, bir kimsenin üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarının anlaşılması gerektiğini düşünmektedir. Buna göre örneğin, bir kimsenin annesi, babası, çocuğu ve eşi, o kimsenin yakını sayılmaktadır. Hafizoğulları/Özen, s.361.

²¹³ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4770; Koca/Üzülmez, s.652; Tezcan/Erdem/Önok, s.763; Hafizoğulları/Özen, s.362.

²¹⁴ Soyaslan'ın eserinde yer verdiği “*kötülük veya saldırı tehdidi, kendisinden senet istenen kimseye karşı yönelmiş olabileceği gibi bir başkasına da yönelmiş olabilir*” ifadesinden hareketle bu görüşü kabul ettiği düşünülebilir. Bk. Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.418.

kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi...” ifadesi kullanılmıştır. Sözlükte, “*Diğer bir kişi, herhangi bir kimse*²¹⁵” anlamlarına gelen “başkası”, yakın kavramından daha geniş bir anlama sahiptir. Bir kişinin akrabaları, arkadaşları kadar, hiç tanımadığı bir kimse de başkası kavramına dâhildir. Dolayısıyla senedin yağması suçu açısından önemli olan husus, cebir veya tehdit kullanılarak herhangi bir kimseyi borç altına sokabilecek bir senedin alınmasıdır. Söz konusu senedin kim açısından borç doğurduğu, suçun oluşumunda önem taşımaz; bu kişi mağdurun kendisi olabileceği gibi bir başkası da olabilir. Sözgelimi yağışlı bir günde bankaya gitmekte olan (E)’nin ayağı kayar ve (E) yere düşer. Ardından sokakta yürümekte olan (K), hemen (E)’nin yanına gelir ve ona yardım etmek ister. (E), cebinde bulunan çeki ıslanmaması için (K)’ya uzatır. O sırada olay yerine gelen (F), silahını (K)’nın kafasına doğrultur ve “*elindeki çeki bana vermezsen seni öldürürüm*” diyerek senedi (K)’dan alır. İşte kanun koyucu bu durumda da senedin yağması suçunun oluştuğunu kabul etmektedir.

2.2.4.1.4. Cebir ve Tehdidin Kullanılması ile Amaç Hareketlerin Gerçekleştirilmesi Arasında Nedensellik Bağının Bulunması

Senedin yağması suçunun oluşabilmesi için cebir veya tehdit kullanılarak amaç hareketlerden en azından birinin (örneğin, mağdurun kendisini borç altına sokabilecek bir senedi teslim etmesi veya mağdurun ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalaması) gerçekleştirilmesi gerekir. Ancak cebir veya tehdit ile amaç hareketlerin birlikte bulunduğu her durumda senedin yağması suçunun işlendiği söylenemez. Suçun varlığı için cebir veya tehdidin, amaç hareketleri gerçekleştirmeye yönelik araç olarak kullanılması gerekir. Diğer bir anlatımla, uygulanan cebir veya tehdit ile amaç hareketler arasında neden sonuç ilişkisinin bulunması zorunludur²¹⁶.

Cebir veya tehdit ile amaç hareketler arasında nedensellik ilişkisi bulunması gerektiğinden, senedin yağması suçunu işlemek için değil de farklı bir maksatla kullanılan cebir veya tehdidin etkisinden faydalanılarak amaç hareketlerin icra edilmesi hâlinde, senedin yağması suçunun oluşmadığı söylenebilir²¹⁷. Örneğin, (S), yakın arkadaşı (G)’ye borcuna karşılık olarak 15.000 TL bedelli bir senet verir. Ancak senedin vade günü gelmesine rağmen borcunu ödeyemez ve (G)’den kendisine biraz zaman

²¹⁵ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/> e.t.: 14/11/2018.

²¹⁶ Koca, s.276; Cankurt, s.120; Koca, **Kapkaççılık**, s.183; Ekinci/Esen, s.103; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4773; Dönmezer, s.348; Koca/Üzülmez, s.643, 644; Tezcan/Erdem/Önok, s.735; Artuç, s.158; Toroslu, s.151; Özbek ve diğerleri, s.657; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.412, 413; Centel/Zafer/Çakmut, s.346; Taşdemir/Özkepir, s.582; Çağlayan, s.602; Özü Türk, s.238; Parlar/Hatipoğlu, s.2267.

²¹⁷ Taneri, s.33; Koca/Üzülmez, s.644; Tezcan/Erdem/Önok, s.736.

tanınmasını ister. Ancak (G), ek süre vermez ve alacağıının hemen ödenmesini söyler. Bunun üzerine (S) ile (G) arasında tartışma çıkar. (G)'nin kendisine küfür etmesine çok sinirlenen (S), önce (G)'yi yumruklar sonra da cebindeki silahı çıkarır, (G)'ye üç el ateş ederek onu öldürüp çekmeceyi açar ve borçlusunu olduğu senedi de alarak oradan uzaklaşır. Olaya göre (S), önce cebir kullanıp sonra da senedi almıştır. Ancak cebre, senedi almak amacıyla değil, kendisine küfür edilmesi üzerine sinirlendiği için başvurmuştur. Bu nedenle kullanılan cebir, senedin alınmasına yönelik olmadığından, (S), senedin yağması suçundan dolayı değil, kasten adam öldürme ve nitelikli hırsızlık suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılır²¹⁸.

2.2.4.1.5. Cebir veya Tehdidin Kullanılma Zamanı

765 sayılı TCK'da malın yağması (TCK m.495) ve senedin yağması (TCK m.496) suçlarının yanı sıra korkutarak faydalanma (TCK m.498)²¹⁹ ve adam kaldırma (TCK m.499)²²⁰ suçlarına da yer verilmişti. Öğretide senedin yağması suçundan farklı olarak, korkutarak yararlanma ve adam kaldırma suçlarında failin, senedi bizzat almadığı fakat mağdura gönderttiği belirtilmekte ve bu iki suçta kullanılan tehdit ile senedin faile teslimi arasında az ya da çok bir zaman aralığı bulunması gerektiği ileri sürülmektedir²²¹.

²¹⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.735.

²¹⁹ 765 sayılı TCK m.498 şu şekildedir: “Bir kimse, her ne suretle olursa olsun hayat veya ırz veya mal hakkında büyük bir zararlar korkutularak yahut Hükümet tarafından verilmiş gibi emir göstererek başkasını para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet göndermeye veya bir mahalle koymaya veya bunların kendi eline geçmesini temin etmeye mecbur kılsa on beş seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezasına mahkûm olur”.

²²⁰ 765 sayılı TCK m.499 şu şekildedir: “Her kim para veya eşya veya hukukça hükmü haiz bir senet almak için bir kimseyi hapseder yahut dağa veya tenha bir mahalle kaldırırsa, maksadına nail olmamış ise on beş seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır. Maksadına nail olmuş ise cezanın yukarı haddi hükmolunur”.

²²¹ Dönmezer, s.358-361; Koca/Üzülmez, s.645; Tezcan/Erdem/Önok, s.732; Parlar/Hatipoğlu, s.2256-2258. Ayrıca bk. Koca, s.293 vd. Yargıtay ise bu suçlarda dolaylı tehdit unsurunu ön plana çıkarmaktaydı. “...TCK'nın 498.maddesindeki suç ile 495.maddesinde düzenlenen suç arasındaki en belirgin ayrım, suça konu şeyin doğrudan doğruya mağdur tarafından tevdi veya teslimi olmayıp, mağduru bu şeyi tevdi veya teslim mecbur bırakan tehdidin yüz yüze veya gıyapta yapılması, diğer yönüyle doğrudan veya dolaylı yapıp yapılmadığı hususudur. Dolaylı tehdide örnek olarak; telefon, mektup, telgraf, gazete, herhangi bir işaret veya kişi aracılığıyla yapılan tehdidi gösterebiliriz. Bu tür dolaylı bir tehdidin mağdur üzerinde, doğrudan doğruya yapılan tehdide göre daha ağır kapsamlı ve devamlı bir korku ve panik yaratacağı doğaldır. Yoksa, itirazda ileri sürüldüğü gibi, suça konu malın bizzat mağdur tarafından veya dolaylı biçimde sanığa teslimi suçun oluşumunda etkili değildir. Dolaylı tehdidin mağdur üzerinde daha yıkıcı sonuçlar doğuracağını gözetken kanun koyucu TCK'nın 498.maddesindeki suç türünü kabul ederek doğrudan doğruya cebir veya tehditle işlenebilen yağma suçundan farklı bir düzenlemeye gitmiştir...” Yargıtay CGK., T. 07/02/1994, E. 6-4, K. 3, <http://www.hukuki.net/>, e.t.: 25/11/2018.

5237 sayılı TCK'da ise korkutarak faydalanma ve adam kaldırma suçlarına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. *Koca/Üzülmez*, 5237 TCK'da böyle bir düzenlemeye yer verilmemesinin bir eksiklik olmadığını, 148. maddede düzenlenen yağma suçlarının bu suçları da kapsamına aldığı savunmaktadır²²². *Tezcan/Erdem/Önok* ise korkutarak faydalanma ve adam kaldırma suçlarının her zaman yağma suçu ile örtüşmediğini dolayısıyla bu suçların her durumda yağma suçlarının kapsamında cezalandırılmayacağını ileri sürmektedir²²³. Yargıtay konu ile ilgili bir kararında, şu ifadeler yer vermiştir:

“...Sanıkların önceden almış oldukları karar gereğince, sanık H... Ç... 'nin, bir süre katılanla arkadaşlık edip güvenini kazandığı 09.05.2005 günü katılanla birlikte Kastamonu'dan Devrekani ilçesine gittikleri sırada, aralarındaki anlaşma gereği sanık N...G... ile yakalanamayan sanık M... C... 'nin elinde tabanca da olduğu hâlde, katılanın otomobilini durdurup, zorla kendilerine ait otomobile bindirerek bir eve götürdükleri, sanık H...Ç... 'nin de katılana ait otomobili alarak tekrar Kastamonu'ya döndüğü, katılanın götürüldüğü evde, sanık M...U... ve açık kimlikleri saptanamayan başka kişiler de olduğu hâlde, katılanın üzerinde bulunan 750 YTL ve 500 Euro parasını alıp, çok miktarda boş senet imzalattıkları, daha sonra katılanı 10.05.2005 günü saat 17.00 sıraları Taşköprü ilçesinde ormanlık alana gözleri bağlı olarak bıraktıkları, katılana zorla imzalatırılan boş senetlerden bir tanesinin de, sanık M...U... 'nun işyerinde vergi levhası arkasına gizlenmiş olarak ele geçirildiğinin anlaşılması karşısında; sanıkların, katılanın dolaşım özgürlüğünü de kısıtlamak suretiyle gerçekleştirdikleri yağma eylemlerinin, 765 sayılı TCY'nin 499. maddesinin 1. fıkrasının 2. cümlesine karşılık, 5237 sayılı TCY'nin 149/1. maddesine uyan yağma suçunun yanı sıra, aynı Yasanın 109/2-3-a,b maddelerine uyan kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu da oluşturduğunun gözetilmemesi
224 ...”.

Dolayısıyla Yargıtay da 5237 sayılı TCK'da düzenlenen senedin yağması suçunun, 765 sayılı TCK'da yer alan adam kaldırma suçunu kapsamadığı görüşündedir.

²²² Koca/Üzülmez, s.645, 646. Benzer görüş için bk. Koca, **Yağma Suçu**, s.2808; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4757.

²²³ Tezcan/Erdem/Önok, s.732. Benzer görüş için bk. Cankurt, s.102.

²²⁴ Yargıtay 6. CD., T. 07/02/2007, E. 13910, K. 1116, Artuk/Gökcan/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4973, 4974.

Senedin yağması suçunda cebir veya tehdit ile amaç hareketler arasındaki zaman ilişkisini ise iki açıdan incelemek mümkündür. İlki, cebir veya tehdidin amaç hareketler gerçekleşmeden önce mi yoksa sonra mı kullanılması hususudur. Diğeri ise cebir veya tehdit ile amaç hareketler (örneğin, senedin teslimi) arasında bir zaman aralığı bulunmasının gerekip gerekmediği konusudur.

2.2.4.1.6. Cebir veya Tehdidin Amaç Hareketler Yapılmadan Önce ve Yapıldıktan Sonra Kullanılması

TCK'nın 148/2. maddesinde cebir veya tehdidin kullanılma zamanına ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak cebir veya tehdit, senedin yağması suçu açısından araç olarak kullanıldığından, cebir veya tehdide, amaç hareketler yapılmadan önce veya en geç yapıldığı esnada başvurulması gerekir²²⁵. Esasen cebir veya tehdit, amaç hareketlerden önce kullanıldığında, senedin yağması suçunun oluştuğunda şüphe bulunmamaktadır²²⁶.

Failin amaç hareketi gerçekleştirdikten sonra cebir veya tehdide başvurduğu durumlarda nasıl cezalandırılacağı konusunda ise TCK m.148'in gerekçesinde yer alan şu ifadeler yol gösterici mahiyettedir:

“...Malın teslim edilmesi veya alınması, suçun konusunu oluşturan mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesini, mağdurun bu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hâle gelmesini ifade eder. Mal, zilyedin tasarruf olanağı ortadan kalktığı anda alınmış olacağından, bu ana kadar yapılan cebir veya tehdit, hırsızlığı yağmaya dönüştürür. Örneğin evin içindeki eşyayı alıp kapıdan çıkarken mal sahibi ile karşılaşan hırsız, ona karşı cebir veya tehdit kullanacak olursa, yağma suçu oluşur. Mal alındıktan yani hırsızlık suçu tamamlandıktan sonra, bunu geri almak isteyen kişiye karşı cebir veya tehdide başvurulması hâlinde, artık yağma suçundan söz edilemez. Hırsızlık suçuna konu malın geri alınmasını önlemek amacıyla yönelik olarak kullanılan cebir veya tehdit ayrı suçların oluşmasına neden olur. Bu durumda, gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekir²²⁷ ...”.

²²⁵ Koca, **Yağma Suçu**, s.2808; Koca/Üzülmez, s.641; Cankurt, s.115, 116; Ekinci/Esen, s.103; Taşdemir/Özkepir, s.582; Parlar/Hatipoğlu, s.2266.

²²⁶ Özbek ve diğerleri, s.659.

²²⁷ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1239>, e.t.: 28/11/2018.

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere kanun koyucuya göre, mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesi, zilyedin tasarruf imkânının ortadan kaldırılması anına kadar kullanılan cebir veya tehdit, yağma suçuna vücut verir. Buna karşın mağdurun zilyetliğini ortadan kaldırdıktan sonra cebir veya tehdit kullanılması hâlinde ise yağma suçu oluşmaz. Bu durumda fail, hırsızlık ve cebir veya tehdit suçlarından ayrı ayrı cezalandırılır²²⁸. Örneğin, (P)'nin ofisine gizlice giren ve masanın üzerindeki çeki alan (Ü), ofisten ayrılırken (P) tarafından görülür. Ardından (Ü), cebindeki bıçağı çıkarıp (P)'ye doğrultarak “*yaklaşırsan seni öldürürüm*” der. Korkan (P) geri çekilir ve (Ü) koşarak uzaklaşır. Olayda (Ü)'nün, önce senedi aldığı sonra tehdide başvurduğu görülmektedir. Ancak (Ü), henüz (P)'nin çek üzerindeki zilyetliğini ortadan kaldırmadan önce tehdit fiiline başvurmuştur. Dolayısıyla (Ü), senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılır. Fakat (Ü), (P)'nin ofisine gizlice girip çeki alıp kaçmış ve birkaç saat sonra çeki geri vermesini söyleyen (P)'ye karşı tehdit fiilini gerçekleştirmiş olsaydı, bu durumda senedin yağması suçundan dolayı değil, hırsızlık (TCK m.141) ve nitelikli tehdit (TCK m.106/2-a) suçlarından dolayı ayrı ayrı sorumlu olurdu.

2.2.4.1.7. Cebir veya Tehdit ile Senedin Faile Teslimi Arasında Bir Zaman Aralığı Olması Sorunu

5237 sayılı TCK'nın 148/2. maddesinde, cebir veya tehdit ile senedin faile teslimi arasında bir zaman aralığı bulunup bulunmaması gerektiğine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir²²⁹.

Öğretide bir görüş, cebrin veya tehdidin hemen ardından senedin teslim edilmesini, yani cebir veya tehdit ile senedin teslimi arasında dar bir zaman ilişkisi olmasını aramaktadır²³⁰. Bu görüşe taraftar olan yazarların, 765 sayılı TCK'nın 498.

²²⁸ 765 sayılı TCK'nın 495/2. maddesinde yer alan ve uygulamada dolaylı yağma olarak adlandırılan düzenlemeye bulunmaktaydı. İlgili hüküm şu şekildeydi: “*Bir malın yağması esnasında veya akabinde fiili icra veya itimam etmek veya malı kaçırmak yahut kendisini veya şerikini cezadan kurtarmak için mal sahibine veya vaka mahalline gelen başkasına karşı cebir ve şiddet veya tehdit icra eden kimse hakkında da aynı cezaya hükmolunur*”. Buna göre, failin, malın yağmasını gerçekleştirirken ya da sonrasında suçu tamamlamak, malı korumak veya kendisini ya da suç ortağını cezadan kurtarmak maksadıyla malın sahibine yahut olay yerinde bulunan başka birine karşı cebir ve şiddet veya tehdit kullanması hâlinde de yağma suçunun oluşacağı hüküm altına alınmıştı. Ancak 5237 sayılı TCK'da dolaylı yağmaya yer verilmemiştir. Cankurt, s.116; Dönmezer, s.350; Koca/Üzülmez, s.641, 642; Tezcan/Erdem/Önok, s.741; Centel/Zafer/Çakmut, s.346, 347; Artuç, s.158, 159.

²²⁹ Koca/Üzülmez, s.645; Centel/Zafer/Çakmut, s.346.

²³⁰ Koca, s.190. Dönmezer, cebrin, şiddetin veya tehdidin kullanılmasıyla senedin alınması arasında bir zaman birliği olmasını aramaktadır. Aksi takdirde faile, cebir, tehdit veya hırsızlık suçlarından dolayı ayrı ayrı ceza verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Dönmezer, s.351. Ayrıca bk. Centel/Zafer/Çakmut, s.346.

maddesinde düzenlenen korkutarak yararlanma suçuna 5237 sayılı TCK'da yer verilmediği için, böyle bir fikir ileri sürdükleri söylenmektedir²³¹. Bazı yazarlar ise bu konuda bir ayırım yaparak, tehdit ile senedin teslimi arasında belirli bir zaman aralığı bulunabileceğini, ancak cebir kullanımı ile senedin tesliminin aynı anda gerçekleşmesi gerektiğini düşünmektedir²³².

Bu konuda cebir veya tehdit ile amaç hareketler arasındaki neden-sonuç ilişkisinin var olup olmadığının esas alınması isabetli olur. Yani mağdur, failin kullandığı cebir veya tehdit nedeniyle, iradesi zorlandığı ve mukavemeti kırıldığı için senedi teslim etmiş olmalıdır. Dolayısıyla cebir ile amaç hareketler arasında dar bir zaman ilişkisinin bulunması gerekir. Buna karşın tehdit ile amaç hareketler arasında zaman aralığının olması, suçun oluşması bakımından etkili değildir.

2.2.4.2. Suçun Amaç Hareketleri

Senedin yağması suçu failin, cebir veya tehdit kullanarak amaç hareketleri gerçekleştirmesiyle oluşur. Suçun amaç hareketleri ise TCK m.148/2'de açıkça belirtilmektedir. Buna göre suçun amaç hareketleri cebir veya tehdit kullanarak:

- a) *Mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi vermeye,*
- b) *Var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye,*
- c) *Böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya,*
- d) *İlerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya,*
- e) *Var olan bir senedi imha etmeye,*
- f) *Var olan bir senedin imhasına karşı koymamaya mecbur etmektir.*

²³¹ Koca/Üzülmez, s.645; Artuç, s.160.

²³² Koca, **Yağma Suçu**, s.2808; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4777, 4778; Koca/Üzülmez, s.645, 646. Artuç'a göre, "...Tüm zarar suçlarında olduğu gibi, hareketin yapılmasıyla sonucun meydana gelmesi farklı zamanlarda olabilir. Fail, mağdurun yüzüne karşı onu tehdit ederek ondan bir mal alabileceği gibi, telefonla veya sair suretle tehdit ederek malın kendisine teslimine mağduru zorlayabilir. Aksini düşünen yazarlar, cebir ile tehdidi birbirine karıştırmaktadırlar. Cebir yapıldığı anda, malın alınması da gerekir, bu doğrudur. Ancak, tehdit yapıldıktan sonra malın teslimi veya alınması durumunda da yağma suçunun oluşacağını düşünmeye engel bir husus bulunmamaktadır..." Artuç, s.160. Soyaslan ise, bu konuda bir ayırım yapmadan, senedin (malın) cebir ve tehditle aynı anda veya daha sonra teslim edilebileceğini belirtmektedir. Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.409.

2.2.4.2.1. Mağduru Kendisini veya Başkasını Borç Altına Sokabilecek Bir Senedi Vermeye Mecbur Etmek

Suçun amaç hareketlerinden ilki, mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi vermeye mecbur edilmesidir. Failin, cebir veya tehdit kullanarak teslimine zorladığı senedin, mağduru veya başkasını borç altına sokabilecek nitelikte bir senet olması gerekir²³³.

Zor kullanmak suretiyle elde edilen senedin mağdur bakımından borç doğurması zorunlu değildir. Mağdur dışında bir başka kimse açısından borç doğurucu özelliği bulunan bir senedin cebir veya tehdit kullanılarak alınması hâlinde de senedin yağması suçu oluşur. Örneğin, (A), düzenlediği 25.000 TL bedelli senedi (B)'ye teslim eder. (B) ise senedi, evde saklaması için eşi (C)'ye verir. Bir süre sonra (B) ile tartışan (A), ona olan borcunu ödemek istemez ve söz konusu senedin (A)'nın evinde olduğunu öğrenir. Ardından (B)'nin evine giden (A) tehdit kullanarak senedi (C)'den alır. Olayda (A)'nın tehdit ederek aldığı senet mağdur (C) bakımından değil, fakat (A) açısından borç doğurucu özelliğe sahiptir. Ancak TCK m.148/2'de yer alan düzenleme gereği (A), senedin yağması suçundan dolayı sorumlu olur. Dolayısıyla kanun koyucu, cebir veya tehdit ile senedin alınmasını suçun oluşması bakımından yeterli görmüş ve söz konusu senedin mutlaka mağdur açısından borç doğurucu özelliğe sahip olmasını aramamıştır.

Mağdurun kendisini ya da başkasını borç altına sokabilecek senet, hali hazırda düzenlenmiş bir senet olabileceği gibi henüz mevcut olmamakla birlikte cebir veya tehdit sonucu mağdur tarafından düzenlenmiş bir senet de olabilir²³⁴. Bu kapsamda (A)'nın (B)'ye verdiği senedi tehditle ondan geri alması durumunda senedin yağması suçu oluşacağı gibi (D)'nin cebir kullanarak (E)'ye 15.000 TL bedelli bir senet düzenleterek söz konusu senedi alması hâlinde de bu suç oluşur.

2.2.4.2.2. Var Olan Bir Senedin Hükümsüz Kaldığını Açıklayan Bir Vesika Vermeye Mecbur Etmek

Failin, cebre veya tehdide başvurarak mağduru, mevcut bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika vermeye zorlaması da senedin yağması suçuna vücut verir.

²³³ Senet kavramı ve senedin borç doğurucu özelliği ile ilgili olarak yukarıda bk. s.33-37.

²³⁴ Koca/Üzülmez, s.653; Erem, s.805; Erem/Toroslu, s.638.

Hükümsüz kelimesi sözlükte, “*Yürürlükten çıkarılmış, yürürlükten kaldırılmış, geçersiz, hükmü kalmamış*²³⁵” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çerçevede bir senedin hükümsüz kalmasından maksadın, o senedin hukuki değerini ve hükmünü yitirmesi olduğu söylenebilir. Örneğin, failin tehdit ederek zorlaması üzerine mağdurun, ilk senetteki borcun ödendiğine, alacağından vazgeçtiğine ya da ilk senedin iptal edildiğine dair yeni bir senet düzenlemesi hâlinde, ilk senet hükümsüz hâle gelecektir.

Burada failin, borçlusu olduğu senedi ödeme yükümlülüğünden kurtulmak amacıyla hareket ettiği söylenebilir. Esasen fail, mağdura yeni bir senet hazırlamak suretiyle bir önceki senedi hukuken geçersiz hâle getirmeyi arzu etmektedir²³⁶. Dolayısıyla bu ihtimalde iki tane senet bulunmaktadır. Bunlardan ilki, hali hazırda mevcut olan borç doğurucu nitelikteki senettir. Diğeri ise failin, cebir veya tehdit kullanarak mağdura hazırlattığı ve ilk senedin hükmünü ortadan kaldıran senettir.

Mağdur tarafından cebir veya tehdit sonucu hazırlanan ve ilk senedi hükümsüz hâle getiren vesikanın da en azından dış görünüş itibarıyla bir senette bulunması gereken unsurları ihtiva etmesi gerekir. Aksi hâlde bu unsurları taşımayan bir belgenin, dış görünüş itibarıyla da olsa ilk senedin hükmünü ortadan kaldıracak kuvvette olduğundan bahsedilemez²³⁷.

TCK m.148/2’de “...mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek...bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika vermeye...” ifadesine yer verildiğinden, mağdurun mutlaka hükümsüz hâle getirilmek istenen senedin alacaklısı olması gerekmez. Dolayısıyla hükümsüz kılınmak istenen senedin alacaklısının mağdurdan farklı bir kimse olması, suçun oluşmasını engellemez. Örneğin, esnaf (E), tacir arkadaşı (T)’den borç alır. Bunun karşılığında 35.000 TL bedelli bir senet düzenleyerek (T)’ye verir. Ardından (T)’nin senedin vadesi gelmemesine rağmen borcunu istemesine sinirlenen (E), (T)’nin işyerine gider. Orada (T)’nin oğlu (O) ile karşılaşan (E), (T)’nin şehir dışında olduğunu ve senedi yanında taşıdığını öğrenir. Daha sonra cebinden çıkardığı bıçağı (O)’nun boğazına dayayan (E), “*babana verdiğim senedin bedelini ödediğime dair bir senet düzenleyip bana vermezsen boğazını keserim*” der. Bunun üzerine (O), söz konusu senedi düzenleyerek (E)’ye teslim eder. Olaya göre, senedin borçlusu (E), alacaklısı (T)’dir. Ancak (E), borçlusu olduğu senedi hükümsüz

²³⁵ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/> e.t.: 05/12/2018.

²³⁶ Koca/Üzülmez, s.653.

²³⁷ Bk. HMK m.201: “*Senede bağlı her çeşit iddiaya karşı ileri sürülen ve senedin hüküm ve kuvvetini ortadan kaldıracak veya azaltacak nitelikte bulunan hukuki işlemler...tanıkla ispat olunamaz*”.

hâle getirmek için (T)'nin oğlu (O)'ya zorla bir senet hazırlatmıştır. İşte kanun koyucu bu hâlde de senedin yağması suçunun oluştuğunu kabul etmiştir.

2.2.4.2.3. Borç Doğurucu Nitelikteki Bir Senedin Alınmasına Karşı Koymamaya Mecbur Etmek

Borç doğurucu nitelikteki bir senedin alınmasına karşı koymamaya mecbur kılmak, mağdurun kendisine karşı uygulanan cebir veya tehdit nedeniyle senedin fail tarafından alınmasına karşı çıkmamasını ifade etmektedir²³⁸. Örneğin, (E), (F)'nin ofisine gider ve silahını çıkararak “*sana verdiğim senedi masaya koy. Aksi halde kafana sıkarım*” der. Bunun üzerine (F), söz konusu senedi kasadan çıkarır ve masanın üzerine koyar. Ardından (E)'nin masaya yaklaşarak senedi alması ve ofisi terk etmesi hâlinde, senedin alınmasına karşı koymamaya mecbur etme hareketi icra edilmiş olur. Dolayısıyla bu seçimlik harekette fail, senedi bizzat kendisi almaktadır.

Mağdurun kendisini ya da başkasını borç altına sokabilecek senet, hali hazırda düzenlenmiş bir senet olabileceği gibi cebir veya tehdit sonucu mağdur tarafından düzenlenmiş bir senet de olabilir. Dolayısıyla fail, bir senedin alınmasına karşı koymamaya mecbur kılma hareketini, önceden hazırlanmış bir senedi almak suretiyle gerçekleştirilebileceği gibi cebir veya tehdit sonucu mağdura hazırlattığı senedi almak şeklinde de icra edebilir²³⁹.

Suçun tamamlanma anını belirlemek için “alma” hareketinin ne ifade ettiğinin izah edilmesi gerekir. Konu ile ilgili olarak TCK m.148'in gerekçesinde; “*Malın teslim alınması, suçun konusunu oluşturan mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesini, mağdurun bu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarının olanaksız hâle gelmesini ifade eder*²⁴⁰...” denilmektedir. Öğretide ise iki farklı görüş ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre, hırsızlık suçundaki “alma” hareketi ile senedin yağması suçundaki “alma” hareketi aynı anlama gelmektedir. Dolayısıyla senedin yağması suçu bakımından “alma”, mevcut zilyedin senet üzerindeki zilyetliğinin ortadan kaldırılması ve senet üzerinde yeni bir zilyetliğin tesis edilmesini ifade etmektedir. Zira alma fiilinin tamamlanması için, eşya üzerinde zilyedin sahip olduğu fiili hâkimiyete son verilmeli ve yeni bir fiili hâkimiyet kurulmalıdır²⁴¹. Diğer görüş ise hırsızlıktan farklı olarak,

²³⁸ Koca/Üzülmez, s.641.

²³⁹ Koca/Üzülmez, s.653.

²⁴⁰ TCK madde gerekçesi, <http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=1239>, e.t.: 08/12/2018.

²⁴¹ Koca, s.286; Koca, **Yağma Suçu**, s.2809; Koca/Üzülmez, s.641; Tezcan/Erden/Önok, s.696, 751; Özbek ve diğerleri, s.671, 672; Parlar/Hatipoğlu, s.2272, 2273.

yağma suçlarında malın (senedin) zilyedin egemenlik alanından çıkarıldığı anda “alma” unsurunun gerçekleştiğini, ayrıca failin mal üzerinde egemenlik kurmasının şart olmadığını savunmaktadır²⁴². Bu görüşe benzer şekilde Yargıtay’ın da hırsızlık suçları ile yağma suçları arasında bir ayırım yaparak, hırsızlık suçunda suçun tamamlanması için malın failin hâkimiyet alanına geçirilmesi şartını aradığı, buna karşın yağma suçlarında malın (senedin) alınmasını yeterli gördüğü belirtilmektedir²⁴³.

2.2.4.2.4. İlerde Senet Hâline Getirilebilecek Bir Kâğıdı İmzalamaya Mecbur Etmek

Cebir veya tehdit kullanarak mağduru, henüz senet vasfını taşımayan ancak ilerde senede dönüştürülebilecek bir kâğıda imza atmaya mecbur etmek, senedin yağması suçunu oluşturur.

İlerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya mecbur etmek, mağdurun zorla açığa imza atmasını sağlamak demektir. Dolayısıyla bu hareketin konusu, diğer seçimlik hareketlerden farklıdır. Diğer seçimlik hareketlerde hareketin konusunu bir senet oluşturmaktayken, burada hareketin konusu boş bir kâğıttır. Bu farklılık nedeniyle öğretide, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıda imzalamaya mecbur etmenin, esasen ayrı bir suç oluşturduğu kabul edilmektedir²⁴⁴.

Fail, zor kullanmak suretiyle mağdura açığa imza attırdıktan sonra boş kâğıdı doldurarak borç doğurucu bir senet hâline getirebilir²⁴⁵. Fail, imzalı boş kâğıdı bizzat kendisi doldurabileceği gibi bir başkasına da doldurtabilir. Mağdurdan zorla alınan imzalı kâğıdın fail dışında bir başka kimse tarafından doldurulması hâlinde, söz konusu üçüncü kişinin cezai sorumluluğunun ne olacağı da belirlenmelidir. Zira imzalı boş kâğıdı doldurup senet hâline getiren üçüncü kişi senedin yağması suçundan dolayı sorumlu olmaz. Çünkü senedin yağması suçunun oluşması için, cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun boş bir kâğıdı imzalamaya mecbur edilmesi gerekir. Oysa imzalı kâğıdı dolduran üçüncü kişinin davranışı bu tanıma uymaz. Dolayısıyla söz konusu

²⁴² “...Yağma suçunda malın alınması, suçun konusunu oluşturan mal üzerinde mağdurun zilyetliğine son verilmesini ve mağdurun bu eşya üzerinde zilyetlikten doğan tasarruf haklarını kullanmasının olanaksız hâle gelmesini ifade eder. Failin ayrıca mal üzerinde hâkimiyet tesis etmesine gerek yoktur. Suçun tamamlanmış sayılması için, mağdurun hâkimiyetini kaybetmiş olması yeterlidir. Malın bulunduğu yerden fail tarafından veya kullandığı vasıta tarafından alınmış olması yeterlidir...”. Ersan Şen, “Yağma ve Hırsızlık Suçlarında Fiili Hâkimiyet”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013, C.8, S.109-110, s.123, <https://jurix.com.tr/issue/291> e.t.: 08/12/2018. Ayrıca bk. Centel/Zafer/Çakmut, s.346; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4777.

²⁴³ Şen, **Fiili Hâkimiyet**, s.128.

²⁴⁴ Koca/Üzülmez, s.653.

²⁴⁵ Koca/Üzülmez, s.653.

kişinin, şartları sağlaması hâlinde belgede sahtecilik (TCK m.204, m.207) suçundan dolayı cezalandırılabilirdi düşünülebilir.

Senedin yağması suçundan söz edebilmek için mağdurdan alınan imzalı kâğıdın daha sonradan senet hâline getirilmesi şart değildir²⁴⁶. Örneğin, (A), kafasına silah dayadığı (B)'den önüne koyduğu boş bir kâğıdı imzalamasını ister. (B), boş kâğıdı imzaladıktan sonra (A)'ya verir. Ardından eve giden (A)'nın, masaya koyduğu imzalı boş kâğıdı (A)'nın altı yaşındaki oğlu (C), masanın üzerinden alır ve bir süre oynadıktan sonra yırtıp çöpe atar. Kanun koyucu imzalı boş kâğıdın sonradan senet hâline getirilmesini değil, fakat senet hâline getirilebilecek nitelikte olmasını aradığı için; (A), imzalı kâğıdı doldurup bir senet hâline getirmese dahi senedin yağması suçundan sorumlu olur.

Failin, cebir veya tehdit kullanarak failden aldığı kâğıdın imza unsurunu ihtiva etmesi zorunludur. Örneğin, (R), bir bara giderek bir şeyler içer. Ancak hesabı ödemek istemez. (R)'nin bu davranışına sinirlenen bar sahibi (S), onu odasına götürür ve “*benim mekânıma gelip böyle davranamazsın. Şimdi şu kâğıdı al ve bana 10.000 TL borcun olduğunu yaz. Aksi hâlde buradan cenazen çıkar*” der. (S)'nin kendisini öldüreceğinden korkan (R), boş kâğıda (S)'ye 10.000 TL borcu olduğunu yazar ancak altına imza atmaz. İşte bu örnekte olduğu gibi mağdurdan, üzerinde imza bulunmayan bir kâğıdın alınması, senedin yağması suçunu oluşturmaz. Zira bu suçun tamamlanabilmesi için amaç hareketlerin gerçekleştirilmesi gerekir. Dolayısıyla R, sadece tehdit suçundan (TCK m.106) sorumlu olur.

2.2.4.2.5. Var Olan Bir Senedi İmha Etmeye veya İmhasına Karşı Koymamaya Mecbur Etmek

Senedin yağması suçunun son seçimlik hareketini, “*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek mevcut bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi*” oluşturur.

“İmha etmek” sözlükte, “*ortadan kaldırmak, yok etmek*”²⁴⁷ anlamlarına gelmektedir. Senedi imha etmek ise senedin fiziki varlığına son vermeyi ifade eder. Örneğin, senedi yakmak, yırtmak gibi... Ancak senedin fiziki varlığını ortadan kaldırmadan da imha edilmesi mümkündür. Söz gelimi senedi boyamak, karalamak, üzerine bir şey dökmek suretiyle kullanılmaz hâle getirmek veya senedin üstündeki

²⁴⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s.763.

²⁴⁷ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/> e.t.: 12/12/2018.

yazıları silmek de senedin imha edilmesi kapsamında değerlendirilebilir²⁴⁸. Dolayısıyla senedin imha edilmesinden kasıt, senedin iktisadi açıdan değerlendirilme imkânının ortadan kaldırılmasıdır.

Bu başlık altında iki farklı hareket unsuruna yer verilmiştir. Bunlardan ilki, mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek mevcut bir senedi imha etmeye mecbur edilmesidir. Burada fail, mağduru, senedin fiziki varlığına son vermeye zorlayarak senedin iktisadi açıdan değerlendirilme imkânını ortadan kaldırmak istemektedir.

Kanunda suçun oluşması açısından mağdurun cebir veya tehditle zorlanarak senedi imhaya mecbur edilmesi yeterli görülmüş, ayrıca mağdurun söz konusu senedin alacaklısı olması şartı aranmamıştır. Bu kapsamda bir kimseyi, cebir veya tehdit kullanarak alacaklısı olmadığı bir senedi imha etmeye zorlamak da senedin yağması suçunu oluşturur.

Diğer hareket ise mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek mevcut bir senedin imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesidir. Burada senedi imha etmek hareketinden farklı olarak, cebir veya tehdide maruz kalan mağdurun kendisi değil, bizzat fail senedi imha etmektedir. Ayrıca senedin mağdur açısından borç doğurması zorunlu değildir. Mağdurun bir başkası için borç doğurucu nitelikte olan senedin imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi de senedin yağması suçunun oluşmasına neden olur.

2.2.5. Suçun Netice Unsuru

Senedin yağması suçu, cebir veya tehdit kullanılarak amaç hareketlerden birinin icra edilmesiyle tamamlanır²⁴⁹. Bunun dışında kanun metninde, failin, elde ettiği senet, vesika ya da kâğıttan yararlanması şeklinde ek bir koşula yer verilmediği için bu suç, sırf hareket suçudur²⁵⁰. Söz gelimi, acilen paraya ihtiyacı olan (F), iş adamı (D)'yi takip etmeye başlar ve bir ara sokağa geldiklerinde bıçağını çıkarıp (D)'nin boğazına dayar. Ardından “*bana hemen 10.000 TL'lik bir çek yaz. Yoksa boğazını keserim*” der. Bunun üzerine (D), çantasından bir çek yaprağı çıkarır ve doldurup (F)'ye uzatır. Çeki alıp oradan uzaklaşan (F), gittiği kahvehanede çıkan tartışmanın yarattığı kaos esnasında

²⁴⁸ Koca/Üzülmez, s.654.

²⁴⁹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2803; Ekinci/Esen, s.103; Dönmezer, s.351; Toroslu, s.154; Soyaslan, s.419.

²⁵⁰ Koca, **Yağma Suçu**, s.2803; Cankurt, s.129; Tezcan/Erdem/Önok, s.760. Bazı yazarlar kabul ettikleri suç teorisi çerçevesinde “neticesi harekete bitişik suç” ifadesini kullanmaktadır. Bk. Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4785; Centel/Zafer/Çakmut, s.366; Artuç, s.178; Parlar/Hatipoğlu, s.2272.

çeki kaybeder. Dolayısıyla çeki kullanamaz. Ancak failin, cebir veya tehditle elde ettiği senedi kullanmamış ya da senet dolayısıyla fayda sağlamamış olması, suçun varlığını etkilemeyeceğinden²⁵¹ (F), senedin yağması suçundan dolayı sorumludur.

Senedin yağması suçunun, konunun hareketten etkilenmesine göre zarar suçu mu yoksa, tehlike suçu mu olduğu tartışmalı bir husustur. Öğretide bir görüş, mağdurun, senedi teslim etmek, senedin alınmasına veya imhasına karşı koymamak veya kâğıdı imzalamak gibi amaç hareketlere mecbur edilmesi hâlinde suçun oluşacağını, ayrıca senedin teslim edilmesi veya kâğıdın imzalanması gibi neticelerin gerçekleşmesinin şart olmadığını ileri sürmektedir. Bu nedenle de senedin yağması suçunun tehlike suçu olduğunu savunmaktadır²⁵². Diğer görüş ise failin, amaç hareketleri gerçekleştirdiği, söz gelimi mağdurdan senedi aldığı ya da senedi imha ettiği anda suçun oluştuğunu dolayısıyla senedin yağması suçunun zarar suçu olduğunu kabul etmektedir²⁵³. Suçun oluşması için failin amaç hareketleri gerçekleştirmesi gerektiğinden, senedin yağması suçunun zarar suçu olduğunu kabul etmek isabetli olur.

2.2.6. Suçun Nitelikli Hâlleri

5237 sayılı TCK'nın 149. ve 150. maddelerinde senedin yağması suçunun nitelikli hâllerine yer verilmiştir. Bunlardan 149. madde, daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri ve 150. madde ise daha az cezayı gerektiren nitelikli hâlleri düzenlemiştir.

2.2.6.1. Suçun Daha Ağır Cezayı Gerektiren Nitelikli Hâlleri (TCK m.149)

Suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri TCK m.149'da belirtilmiştir. Buna göre suçun;

a) *Silâhla,*

b) *Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle,*

²⁵¹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4782; Dönmezer, s.351; Koca/Üzülmez, s.630; Toroslu, s.154.

²⁵² Özbek ve diğerleri, s.675.

²⁵³ Koca, s.286; Cankurt, s.121; Hafizoğulları/Özen, s.362; Koca/Üzülmez, s.630; Centel/Zafer/Çakmut'un da eserlerinde kullandığı şu ifadelerden yola çıkarak senedin yağması suçunu zarar suçu olarak kabul ettikleri söylenebilir: "...*Borç altına sokma kavramıyla mağdurun zarara uğraması kast edilmektedir. Zararın fiilen gerçekleşmiş olması şart değildir...Mağdurun mukavemeti kırıldığında, alma gerçekleşmiş ve suç tamamlanmış olur. Mağdurun malvarlığı da o anda zarara uğrar...*". Centel/Zafer/Çakmut, s.365, 366. Benzer şekilde Malkoç/Güler de suçun işlenmesi ile birlikte mağdurun veya başkasının zarara uğraması gerektiğini belirtmekte, söz konusu zararın fiilen gerçekleşmesinin aranmayacağı görüşündedir. Malkoç/Güler, s.4389. Son anılan yazarlarla benzer görüş için bkz. Malkoç, s.399; Parlar/Hatipoğlu, s.2270. Erem ise "...*hukukça hükmü haiz olan bir senedin verilmesi, imza edilmesi veya mahvedilmesinin, bu mânada bir zarara elverişli olmadığı esasen düşünülemez...*" demektedir. Erem, s.805.

- c) *Birden fazla kişi tarafından birlikte,*
- d) *Yol kesmek suretiyle ya da konutta, işyerinde veya bunların eklentilerinde,*
- e) *Beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı,*
- f) *Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak,*
- g) *Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla,*
- h) *Gece vaktinde*

işlenmesi durumunda, fail suçun temel hâline göre daha ağır ceza ile cezalandırılır.

2.2.6.1.1. Suçun Silahla İşlenmesi

Kanun koyucu silahın mağdur üzerinde korku yaratması, mağdurun mukavemetinin kırılmasını sağlaması, suçun işlenmesini kolaylaştırması ve çoğu durumda failin silah kullanmak suretiyle nihai hedefine ulaşması nedeniyle, suçun silahla işlenmesini cezayı ağırlaştıran nitelikli hâl olarak düzenlemiřtir²⁵⁴.

Kanunda suçun silahla işlenmesi cezayı artıran bir neden olarak gösterildiğinden, silah deyiminden ne anlaşılması gerektiğinden bahsetmek gerekir. Konu ile ilgili olarak TCK m.6/1-f'de bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre *Silah deyiminden;*

- a) *Ateşli silahlar,*
- b) *Patlayıcı maddeler,*
- c) *Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,*
- d) *Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler,*
- e) *Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler*

anlaşılmaktadır.

²⁵⁴ Koca/Üzülmez, s.656; Centel/Zafer/Çakmut, s.349.

Failin, bu ağırlaştırıcı nedenden dolayı cezalandırılabilmesi için şu iki şart bir arada bulunmalıdır. İlk olarak, failin üzerinde TCK m.6/1-f’te yer alan tanıma uygun bir silah bulunmalı ve ikinci olarak fail, silahı suçun icrası sırasında cebir veya tehdit amacıyla kullanmalı yani silahın korkutucu etkisinden yararlanmalıdır²⁵⁵. Dolayısıyla failin silahlı olması her durumda nitelikli hâlin uygulanmasını gerektirmeyebilir. O hâlde nitelikli hâlden bahsedebilmek için silahın suç işlenirken fiilen kullanılmış olması zorunludur. Bundan kasıt ise olayda silahın mağdurun üzerinde korkutucu bir etki meydana getirmesidir²⁵⁶. Bunun için silahın mağdura gösterilmesi, yani failin silahlı olduğunun mağdurun bilgisine sunulması gerekir²⁵⁷. Örneğin, failin ceketini kaldırıp orada bulunan silahı mağdura göstererek “*senedimi geri ver*” demesi üzerine, mağdurun senedi faile teslim etmesi durumunda, bu nitelikli hâlin gerçekleştiği kabul edilebilir²⁵⁸.

Failin kullandığı silahın boş ya da oyuncak silah olması durumunda da nitelikli hâl uygulanacak mıdır? Yukarıda da izah edildiği üzere suçun silahla işlenmesinin nitelikli hâl olarak kabul edilmesinin nedeni failin, silahın mağdurda yarattığı korkutucu güçten faydalanmasıdır. Dolayısıyla silahın mağdur üzerinde korkutucu bir etki oluşturması için tehdide elverişli olması gerekli ve yeterlidir²⁵⁹. Bu nedenle örneğin, failin içerisinde mermi bulunmayan bir tabanca ile mağduru tehdit ederek boş bir kâğıda imza attırması durumunda, mağdurun silahın boş olduğunu bilmemesi koşuluyla, suçun silahla işlendiğini kabul etmek gerekir²⁶⁰. Ancak mağdurun, failin kullandığı silahın, boş olduğunu bildiği ya da oyuncak olduğunun açıkça anlaşıldığı hâllerde esasen, söz konusu silahın mağdurda korkutucu bir etki yarattığı söylenemez. Dolayısıyla bu gibi hâllerde failin suçun nitelikli hâlinde sorumlu olmadığı söylenebilir²⁶¹.

Bu konuda değinilmesi gereken son husus, birden fazla kişi tarafından birlikte gerçekleştirilen senedin yağması suçunda, faillerden sadece birinde veya birkaçında

²⁵⁵ Cankurt, s.122; Dinç/Ruhi, s.93; Koca/Üzülmez, s.656; Tezcan/Erdem/Önok, s.752; Centel/Zafer/Çakmut, s.350; Toroslu, s.155; Artuç, s.166, 167; Özbek ve diğerleri, s.661, 662.

“...Olayda silah olarak kabul edilen şırınganın yağma suçu işlenirken silah olmanın verdiği korkutucu gücünden faydalanılmadığı anlaşıldığından, koşulları oluşmadığı halde 5237 sayılı TCK’nın 149/1-a maddesi ile uygulama yapılması...” Yargıtay 6. CD., T. 03/07/2012, E. 11132, K. 13202, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4933.

²⁵⁶ Koca, s.239; Koca/Üzülmez, s.656; Artuç, s.166.

²⁵⁷ Bu husus madde gerekçesinde şu şekilde belirtilmektedir: “...Silahın mağdura gösterilmesi veya yöneltilmesi suretiyle tehditte bulunulması ya da cebir aracı olarak kullanılması hâlinde, bu nitelikli unsur

dolayısıyla cezaya hükmolunacaktır...” **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 19/12/2018.

²⁵⁸ Ekinci/Esen, s.110; Koca/Üzülmez, s.656; Artuç, s.166. Dönmezer ise bu ağırlaştırıcı sebebin uygulanması için silahın failin elinde bulunması şartını aramaktadır. Dönmezer, s.355.

²⁵⁹ Koca/Üzülmez, s.657; Toroslu, s.154; Centel/Zafer/Çakmut, s.349, 350; Artuç, s.167.

²⁶⁰ Ekinci/Esen, s.111; Toroslu, s.154, 155; Centel/Zafer/Çakmut, s.350.

²⁶¹ Koca/Üzülmez, s.657; Toroslu, s.154, 155; Centel/Zafer/Çakmut, s.350.

silah bulunup da diğerlerinde bulunmamasıdır. Bu durumda nitelikli hâl sadece silahlı failer açısından mı uygulanacak, yoksa silah taşımayan failer de nitelikli hâlden sorumlu olacak mı? Suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâlinde, failerin hepsinin silahlı olmasının gerekmediği, sadece birinin silahlı olmasının, suçun silahla işlenmiş sayılması için yeterli olduğu kabul edilmektedir²⁶². Zira önemli olan, silahın korkutucu gücünden faydalanmaktır. Faillerden sadece birinde silah bulunsa dahi diğer failer de silahın mağdurda meydana getirdiği korku ve yıldırma yaratan etkilerinden yararlanmaktadır.

2.2.6.1.2. Suçun Kişinin Kendisini Tanınmayacak Bir Hâle Koyması Suretiyle İşlenmesi

Kanun koyucu, failin kendisini tanınmayacak bir hâle getirmesi, mağdurun korku duymasına ve savunma gücünün azalmasına yol açarak suçun işlenmesini kolaylaştırdığı, ayrıca failin yakalanmasını güçleştirdiğinden, suçun, kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle sokmak suretiyle işlenmesini nitelikli hâl saymıştır²⁶³.

Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması ifadesiyle failin, tanınmasını imkânsızlaştıracak biçimde dış görünüşünde yaptığı her türlü değişiklik kastedilmektedir²⁶⁴. Bunun için mutlaka kıyafet değiştirmek gerekli değildir. Kıyafet değişikliğinin yanı sıra maske takma, makyaj yapma, takma bıyık ya da sakal kullanma, peruk takma gibi fiiller de kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle getirmesi kapsamında değerlendirilmektedir²⁶⁵.

²⁶² Hafızoğulları/Özen, s.365.

²⁶³ Koca, s.244, 245; Ekinci/Esen, s.111. Ayrıca bk. Kaylan, s.42; Dönmezer, s.357; Koca/Üzülmez, s.657; Tezcan/Erdem/Önok, s.695; Özbek ve diğerleri, s.662; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.427; Artuç, s.167. “...Failin kendini tanınmayacak hale koyarak yağma suçunu işleminde failin ele geçirilmesi ve suçun aydınlatılması zorlaşacağı gibi ayrıca bu hâl mağdurun kendini savunmasını zorlaştıracak ve duyduğu korkuyu da artıracak olması nedeni ile bu durum suçun nitelikli hâli olarak kabul edilip 5237 sayılı TCK m.149/1-b maddesinde düzenlenmiştir...”. Yargıtay 6. CD., 22/11/2012, E. 15954, K. 21513, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4955, 4956.

²⁶⁴ Koca, s.245; Dinç/Ruhi, s.93; Dönmezer, s.358; Tezcan/Erdem/Önok, s.752; Centel/Zafer/Çakmut, s.350, 351; Özbek ve diğerleri, s.662.

²⁶⁵ Koca, s.245; Koca, **Yağma Suçu**, s.2814, 2815; Kaylan, s.43; Ekinci/Esen, s.112; Koca/Üzülmez, s.657; Toroslu, s.155; Centel/Zafer/Çakmut, s.351. 765 sayılı TCK'nın 497. maddesinin 2. fıkrasına göre, senedin yağması suçunun “kıyafetini tebdil etmiş olan şahıslar tarafından işlenmesi” nitelikli hâl oluşturulmaktaydı. Madde metninde “şahıslar” ifadesi kullanıldığı için öğretiler bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için suçun en az iki kişi tarafından birlikte işlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca maddede her ne kadar kıyafet değiştirmekten bahsedilse de dış görünüşte değişikliğe yol açan her şeyin bu kapsamda düşünülmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu anlamda makyaj yapmak, yüzün şeklini değiştirmek de “kıyafet tebdili” sayılmaktaydı. Dönmezer, s.357, 358; Koca, s.245; Çağlayan, s.611.

Tehdit fiilinin mağdurun yüzüne karşı gerçekleştirilmediği durumlarda da bu nitelikli hâlin uygulanabileceği belirtilmektedir²⁶⁶. Zira madde gerekçesinde “...Tanınmamak için tedbirler alınması hâlinde de bu bent hükmüne göre cezaya hükmolunacaktır. Tehdidin mektupla yapılması hâlinde, mektubun imzasız olması, korku salmış bir kimsenin ismi ile veya rumuzla yahut sahte imza ile imzalanmış olması, bu duruma ilişkin örnekleri oluşturmaktadır²⁶⁷...” denilmektedir. Bu kapsamda örneğin, failin, imzasız bir mektup yollayarak mağdurdan, boş bir kâğıdı imzalayıp belirlediği yere bırakmasını aksi hâlde onu öldüreceğini bildirmesi ve mağdurun da korkuya kapılarak imzalı boş kâğıdı belirlenen yere bırakması durumunda, söz konusu nitelikli hâl uygulama alanı bulacaktır²⁶⁸.

Suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâllerinde, faillerden yalnızca birinin kendisini tanınmayacak hâle koyması, durumu bilen bütün faillere ve şeriklere nitelikli hâlin uygulanabilmesi için yeterli görülmektedir²⁶⁹. Çünkü faillerden bir kişinin dahi kendisini tanınmayacak bir hâle getirmesi, mağdurun korku duymasına ve savunma gücünün azalmasına neden olur. Dolayısıyla iştirak hâlinde işlenen senedin yağması suçunda bütün faillerin veya şeriklerin kendisini tanınmayacak hâle getirmesi; örneğin, kafasına maske takması veya çorap giymesi şart değildir.

Failin, suratına makyaj yaptığı, saçlarını kestirdiği ve kıyafetini değiştirdiği, ancak buna rağmen mağdurun faili tanınması durumunda, nitelikli hâlin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Bu konuda iki farklı görüş ileri sürülmektedir. İlk olarak, failin, kendisini tanınmayacak bir hâle koyması kâfidir. Ayrıca mağdur tarafından tanınmış olup olmadığı nitelikli hâlin uygulanması için önemli değildir²⁷⁰. Bu görüşe göre, failin objektif olarak kendisini tanınmayacak bir hâle koyması yeterlidir ve buna rağmen mağdurun, faili tanınması söz konusu nitelikli hâlin uygulanmasını engellemez. Zira madde metninde “*kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması*” aranmış, ayrıca mağdur tarafından tanınmasına hukuken değer atfedilmemiştir. Diğer

²⁶⁶ Artuç, s.167; Ekinci/Esen, s.111.

²⁶⁷ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 22/12/2018.

²⁶⁸ Koca/Üzülmez, madde gerekçesinde tanınmamak için tedbir alma durumlarına örnek gösterilen tehdidin imzasız, korku salmış birinin ismi veya rumuzla ya da sahte imza ile imzalanmış olması hâllerini, “kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması” kapsamında değerlendirmenin, kanunilik ilkesi açısından sakıncalı olabileceğini düşünmektedir. Zira tehdit suçunun nitelikli hâllerine yer veren 106. maddenin 2. fıkrasının b bendinde “*kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması*” ifadesinden sonra ayrıca “*imzasız mektupla veya özel işaretlerle*” ibaresi bulunmaktadır. Ancak benzer bir ibareye TCK m.149/1-b’de yer verilmemiştir. Bk. Koca/Üzülmez, s.658.

²⁶⁹ Tezcan/Erdem/Önok, s.752; Toroslu, s.155; Özbek ve diğerleri, s.662. Karşı görüş için bk. Duran, s.122.

²⁷⁰ Dinç/Ruhi, s.93; Ekinci/Esen, s.112; Artuç, s.167.

görüş ise bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için failin kendisini tanınmayacak bir hâle getirmesini yeterli görmemektedir; mağdurun, faili -değişiklik nedeniyle- tanımaması da şarttır. Dolayısıyla değişikliğe rağmen mağdurun, faili tanınması durumunda, nitelikli hâlin uygulanmaması gerektiğini kabul etmektedir²⁷¹. Burada amaca göre yorum yapılması isabetli olur. Şöyle ki kanunun “kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması” suretiyle suçun işlenmesini nitelikli hâl saymasının nedeni, yukarıda da izah edildiği üzere, mağdurun korkmasına ve savunma imkânının azalmasına yol açarak, suçun işlenmesini kolaylaştırması ve failin ele geçirilmesini güçleştirmesidir. Esasen failin yaptığı değişikliklere rağmen mağdurun onu tanınması; örneğin, maske takan (A)’nın, (B)’yi yumruklayarak kendisine bir çek yazmasını istemesi ancak (B)’nin (A)’yı elindeki bir izden hatırlaması durumunda, mağdurun daha fazla korktuğu ya da failin ele geçirilmesinin güçleştiği söylenemez. Dolayısıyla bu durumda failin haksızlık niteliği artmadığından, nitelikli hâlin uygulanmaması doğru olur. O hâlde ikinci görüşün daha isabetli olduğu söylenebilir.

2.2.6.1.3. Suçun Birden Fazla Kişi Tarafından Birlikte İşlenmesi

Kanun koyucu suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi hâli de mağdurda normalden daha fazla korkunun meydana gelmesine sebep olduğu ve mağdurun karşı koyma gücünü zayıflatarak suçun işlenmesini kolaylaştırdığı için, suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesini de nitelikli hâl olarak düzenlemiştir²⁷².

Kanunda yer alan suçun “*birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi*” ifadesinden maksat, suçun “en az iki kişi” tarafından birlikte işlenmesidir. Bu husus madde gerekçesinde:

²⁷¹ Bk. Artuk ve diğerleri, s.249. “...Oluşa ve dosya içeriğine göre; 11/05/2012 günü saat 16.30 sıralarında katılan ...'ın kullanmış olduğu ... plakalı aracın önüne mahalleden simaen tanıdığı sanıklar ... ve ...'nın geçerek durdurdukları ve aracın içine girerek müştekiden para istedikleri, müştekinin parayı vermek istememesi üzerine müştekiyi BTM ile giderilecek şekilde yaralayıp üzerinde bulunan 1.850 TL ile kontak anahtarını aldıkları, daha sonra da katılana “Eğer polise gidersen seni gece yarısı gebertir gömeriz, kimsenin haberi olmaz” şeklinde tehdit ettiklerinin anlaşılması karşısında; sanıklar ... ve ...'ın eyleminin TCK'nin 149/1-c maddesindeki yağma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suçun vasfında ve delillerin takdirinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması...”. Yargıtay 6. CD., T. 22/01/2019, E. 2266, K. 178, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 22/12/2018.

²⁷² Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.427,428; Artuç, s.168; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4826.

“...Yağma suçunun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Bu nitelikli hâlin varlığı için, yağma suçunu iki veya daha fazla kişinin müşterek fail olarak işlemesi gerekir. İki veya daha fazla kişinin suçu birlikte işlemesi hâlinde bir iştirak ilişkisi vardır ve bu kişilerin hepsi müşterek faildir. Ancak, yağma suçunun iştirak hâlinde işlenmesine rağmen, müşterek faillik ilişkisinin bulunmadığı durumlarda, örneğin diğer suç ortaklarının azmettiren veya yardım eden olması hâllerinde, bu nitelikli unsur dolayısıyla cezada artırma yapılamayacaktır²⁷³...” şeklinde açıklanmıştır.

Dolayısıyla bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için en az iki kişinin “müşterek fail” olarak suçu işlemeleri zorunludur²⁷⁴. Söz gelimi (A), (B)’ye, “(C) bana olan borcunu ödemedi. (C) ’nin yanına git ve onu tehdit ederek 100.000 TL ’lik çek al” der. Bunun üzerine (B), kendisine söyleneni yapar ve (C), çek yazarak (B)’ye teslim eder. İşte bu örnekte olduğu gibi suçta en az iki kişinin bulunduğu ancak aralarında müşterek faillik ilişkisinin olmadığı ((A), azmettiren ve (B), faildir) durumlarda söz konusu nitelikli hâl uygulama alanı bulmaz.

Kanunda suçun “birlikte” işlenmesi belirtildiğinden, faillerin şahsen olay yerinde bulunması gerektiği ifade edilmekte, bir failin olay anında yanında olmayan bir kimseyi kastederek; örneğin, elindeki senedi imha etmemesi hâlinde arkadaşlarını çağırıp kendisini döveceklerini mağdura bildirmesi durumunda, bu nitelikli hâl uygulanamayacağı kabul edilmektedir²⁷⁵.

Failler olay yerinde bulunmasına rağmen mağdur onlardan yalnızca birisini görmüşse, bu durumda nitelikli hâlin uygulanıp uygulanmayacağı tartışılabilir. Örneğin, (C) ile (D), haraç almak amacıyla oto galeri işleten (E) ’nin dükkânına gider. (C), (D) ’ye kapıda beklemesini ve içeri kimseyi almamasını söyler. Ardından ofise giren (C), (E) ’nin yanına gider ve ceketini yana çekip silahını göstererek “burada iş yapmak istiyorsan bizim korumamıza ihtiyacın olacak. Bunun da bir bedeli var elbette. Şimdilik 10.000 TL ’lik bir çek yazman yeterli” der. Bu arada kapıda bekleyen (D), ofise girmek

²⁷³ TCK madde gerekçesi, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 23/12/2018.

²⁷⁴ Koca, **Yağma Suçu**, s.2815; Cankurt, s.122; Duran, s.122; Koca/Üzülmez, s.658; Tezcan/Erdem/Önok s.753; Özbek ve diğerleri, s.662; Toroslu, s.155; Centel/Zafer/Çakmut, s.351; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.428; Artuç, s.168.

²⁷⁵ Artuç, s.168.

isteyen oto galeri çalışanlarını ve çevre esnafını oradan uzaklaştırır. Başının belaya girmesini istemeyen (E) ise söz konusu çeki yazarak (C)'ye verir. Olayda (C) ve (D)'nin müşterek fail olarak senedin yağması suçunu işledikleri görülmektedir. Ancak mağdur (E), sadece (C)'yi görmüş olup (D)'nin varlığından habersizdir. İşte bu durumda nitelikli hâl uygulanacak mıdır? Öğretide bir görüş, birden fazla kişinin birlikte suç işlemelerinin mağdur üzerinde meydana getirdiği zorlayıcı etkinin önemli olmadığı, asıl olanın faillerin birbirlerini cesaretlendirerek suçu birlikte işlemeleri olduğunu, dolayısıyla bu suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi ancak mağdurun bunlardan sadece birini görmesi durumunda da nitelikli hâlin uygulanması gerektiğini savunmaktadır²⁷⁶. Oysa kanun koyucu, mağdurda meydana gelen korkunun artmasına ve mağdurun direncini kırarak suçun işlenmesinin kolaylaşmasına neden olduğu gerekçesiyle bu nitelikli hâle yer vermiştir. Esasen suçun iki veya daha fazla kişi tarafından birlikte işlendiği; ancak mağdurun yalnızca bir faili gördüğü durumlarda, mağdurun normalden daha fazla korku duyduğunu, direncinin daha çok kırıldığını ya da suçun işlenmesinin daha kolaylaştığını söylemek güçtür. Bu nedenle mağdurun en azından müşterek faillerden ikisini görmesi gerektiği düşünülebilir.

Kanun koyucu suçun en az iki kişi tarafından birlikte işlenmesini nitelikli hâl saymış olup bunun yanı sıra bu kişilerin silahlı olması şartını aramamıştır²⁷⁷. Dolayısıyla failler silahlı olabileceği gibi silahsız da olabilir. Faillerin ayrıca silahlı olmaları hâlinde hem TCK m.149/1-a hem de TCK m.149/1-c hükmü ihlâl edilmiş olur. Bu durumda failler hakkında nitelikli hâl nedeniyle tek ceza artırımını uygulanır, fakat TCK m.61 uyarınca temel ceza tespit edilirken bu husus göz önünde bulundurulabilir²⁷⁸.

²⁷⁶ Artuç, s.168, 169.

²⁷⁷ Ekinci/Esen, s.112; Tezcan/Erdem/Önok s.752, 753; Özbek ve diğerleri, s.662. 765 sayılı TCK senedin yağması suçunun “*velev birisi görünür şekilde silahlı bulunan ikiden ziyade kimseler*” tarafından işlenmesini nitelikli hâl olarak düzenlemişti (TCK m.497/2). Silahın görünür bir vaziyette bulunması örneğin, omuzda asılı durması, nitelikli hâlin uygulanması için yeterli görülüyordu. Dönmezer, s.356. Hükümden de anlaşılacağı üzere 765 sayılı TCK, 5237 sayılı TCK'dan farklı olarak, suçun ikiden ziyade kimse yani “en az üç kişi” tarafından işlenmesini ve bu kişilerden “birisinin de görünür şekilde silah taşımamasını” nitelikli hâl olarak kabul etmekteydi.

²⁷⁸ Artuç, s.168. “...*Olay günü bankamatikten para çektikten sonra kahvehanede çay içen tanık Halis'in, yakınının çantasının sanıklarca zorla alındığını görmesi üzerine, çevredeki vatandaşlar gibi sanıkları yakalamak amacıyla sanık Yakup'un kullandığı motosikletin önüne çıktığı, sanıkların yağmaladıkları çantayla ayrılabilmek için tanık Halis'e bıçak çekip “sen işimize karışma” demeleri karşısında, tanık Halis'in de yoldan çekildiği, ancak sanığın yolun ilerisinde vatandaşlarca yakalanması şeklinde meydana gelen olayın aynı zaman dilimi içerisinde gelişen yapısı bir bütün hâlinde 5237 sayılı TCK'nun 149/1-a-c maddesine uyulduğu gözlemlenmeden, aynı Yasanın 61. maddesi dikkate alınmaksızın 149/1-c maddesi ile hüküm kurulması aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmamıştır...*”. Yargıtay 6. CD., T. 21/10/2008, E. 11641, K. 17476, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4967.

2.2.6.1.4. Suçun Yol Kesmek Suretiyle ya da Konutta, İşyerinde veya Bunların Eklentilerinde İşlenmesi

TCK m.149/1-d bendinde düzenlenen bu hüküm ile tek bir maddede birden fazla nitelikli hâle yer verilmiştir. Aşağıda bu hâllere ayrı başlıklar altında değinilecektir.

2.2.6.1.4.1. Suçun Yol Kesmek Suretiyle İşlenmesi

Yol kelimesi sözlükte, “*karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik*” veya “*karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer*”²⁷⁹ olarak tarif edilmiştir. Dolayısıyla sadece araçların geçmesi için yapılan yerler değil, bir yerden diğer bir yere ulaşmak amacıyla insanların geçmesinin beklendiği her yer; örneğin, tarla, patika, bağ, bahçe, yol kapsamında değerlendirilir²⁸⁰.

Kanun koyucunun suçun yol kesmek suretiyle işlenmesini ağırlaştırıcı neden saymasının sebebi, suçun bu işleniş biçiminin malvarlığı ve kişi hürriyetinin yanı sıra bireyin seyahat özgürlüğünü de kısıtlamasıdır²⁸¹. Nitelikli hâlin varlığı için failin silahlı olması gerekmediği gibi fiilin birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmesi de şart değildir²⁸².

Suçun yol kesmek suretiyle işlendiğinden bahsedebilmek için; failin, mağduru geçeceği yol üzerinde beklemesi, diğer bir ifadeyle, fiilini tasarlamak suretiyle gerçekleştirilmesi gerektiği kabul edilmektedir²⁸³. Ancak tasarlamının önceden belirlenmiş bir kişiye yönelik olmasının şart olmadığı ifade edilmektedir²⁸⁴. Bu kapsamda örneğin, failin, bir ara sokakta bekleyip, sokağa girecek ilk kişiye karşı fiili

²⁷⁹ TDK, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr/> e.t.: 30/12/2018.

²⁸⁰ Koca, s.241; Kaylan, s.44; Duran, s.122; Ekinci/Esen, s.113; Koca/Üzülmez, s.659; Tezcan/Erdem/Önok, s.753; Centel/Zafer/Çakmut, s.352; Özbek ve diğerleri, s.663; Artuç, s.169.

²⁸¹ Koca, s.240; Koca, **Yağma Suçu**, s.2815; Kaylan, s.44; Cankurt, s.123; Ekinci/Esen, s.113; Dönmezer, s.356; Koca/Üzülmez, s.659; Tezcan/Erdem/Önok, s.753; Centel/Zafer/Çakmut, s.352; Özbek ve diğerleri, s.662; Toroslu, s.156; Artuç, s.169; Erem, s.808; Erem/Toroslu, s.640.

²⁸² Koca, s.242; Dönmezer, s.356; Centel/Zafer/Çakmut, s.352; Çağlayan, s.611.

²⁸³ Koca, s.242; Koca, **Yağma Suçu**, s.2815; Ekinci/Esen, s.113; Dönmezer, s.356; Tezcan/Erdem/Önok, s.753; Koca/Üzülmez, s.659; Centel/Zafer/Çakmut, s.352; Özbek ve diğerleri, s.663. Yargıtay'ın uygulaması da bu yöndedir. “...*Yağma suçunun yol kesmek suretiyle işlendiğinin kabulü için eylemin yalnızca yol üzerinde gerçekleşmiş bulunması yeterli olmayıp, suçun mağdurunun yoldan geçmesini beklemek suretiyle önceden tasarlayıp, maddi engeller koymak veya tehditle geçişi engellemek ve/veya tertibat olarak yolun kesilmiş olması gerekmektedir...*”. Yargıtay 6. CD., T. 30/01/2017, E. 6783, K. 86, <https://www.emsal.co/karar-arama/>, e.t.: 02/01/2019.

²⁸⁴ Koca, s.242; Ekinci/Esen, s.113; Artuç, s.170.

gerçekleştirmeyi planlayıp daha sonra planını icra etmesi durumunda da nitelikli hâlin uygulanacağı düşünülmektedir²⁸⁵.

Yol kesme süresi kısa olabileceği gibi uzun da olabilir²⁸⁶. Öğretide bir görüş, mağdurun yolunun kesilmesi hâlinde, TCK m.109'da düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun seçimlik hareketlerinden birini oluşturan “*bir yere gitme hürriyetinden yoksun bırakma*” fiilinin işlendiğini²⁸⁷, fakat bu durum kanunda bileşik suç olarak değerlendirildiği için, failin sadece senedin yağması suçunun nitelikli hâlinde sorumlu olduğunu kabul etmektedir²⁸⁸. Ancak fail, önceden plan yaparak mağdurun yolunu kesip onu zorla bir yere, örneğin, bir eve ya da depoya kapatır ve cebir veya tehdit kullanarak bir senet imzalatırsa bu durumda failin senedin yağması suçunun nitelikli hâlinde ve kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan ayrı ayrı cezalandırılması düşünülebilir²⁸⁹.

2.2.6.1.4.2. Suçun Konutta, İşyerinde ya da Bunların Eklentilerinde İşlenmesi

TCK m.149/1-d bendinde düzenlenen diğer nitelikli hâl, suçun konutta, işyerinde ya da bunların eklentisinde²⁹⁰ işlenmesidir. Konut, işyeri ya da bunların eklentileri, bireylerin hayatlarını idame ettirdikleri, özel yaşam sahalarını oluşturan güvenli ve huzurlu hissettikleri alanlardır. Dolayısıyla senedin yağması suçunun konut, işyeri ve

²⁸⁵ Artuç, s.170.

²⁸⁶ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukusitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 02/01/2019.

²⁸⁷ Artuç, s.170.

²⁸⁸ Cankurt, s.123; Artuç, s.170.

²⁸⁹ Çakmut, 765 sayılı TCK m.499'da düzenlenen adam kaldırma suçuna 5237 sayılı TCK'da yer verilmediğinden, yağma suçunu işlemek maksadıyla bir kişinin özgürlüğünün kısıtlandığı durumlarda failin hem kişiyi hürriyetinden yoksun kılma hem de yağma suçundan sorumlu olacağını belirtmektedir. Özlem Yenerer Çakmut, “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, 2013, C.19, S.2, s.588, <http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/493> e.t.: 02/01/2019.

765 sayılı TCY'nin 499/1.maddesinde düzenlenen suçun tam karşılığının 5237 sayılı TCY' de bulunmadığı, 765 sayılı Yasanın 499/1.maddesindeki adam kaldırma suçu kişinin irade özgürlüğü yanında, dolaşım özgürlüğüne de yöneldiğinden ve dolaşım özgürlüğünü suçun ögesi olarak öngören bir düzenleme bulunmaması karşısında; sanıklar Bayram ve Taner 08.12.2000 günü saat 23.00 sıralarında katılan Mustafa E. 'yi, sanık Taner'e ait kullanılmayan lokantanın arka odasına götürüp, silahla tehdit ederek bağladıktan sonra uygunsuz fotoğraflarını çekip, belli bir süre burada tutarak 80 milyon lira parasını almaları ve yine sanıklar Bayram, Taner ve Ferat'ın 11.12.2000 günü gece yarısı katılan Mustafa E. 'yi aynı yere götürüp, silah tehdidiyle ranzaya bağlayıp, uygunsuz resimlerini çektikten ve bir süre de burada tuttuktan sonra çözüp 300 Mark ve 13 milyon lira parasını alma eylemlerinin, iki kez 765 sayılı TCY'nin 499/1.fıkra 2.cümlesine uyan suçu oluşturduğu ve anılan maddenin karşılığı olarak 5237 sayılı Yasanın 149/1-a-c-h, 62/1 maddelerine göre yağma ve 109/2-3-a-b, 62/1 maddeleri uyarınca kişiyi özgürlüğünden yoksun kılma suçlarından iki kez ayrı ayrı hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, sadece yağma suçundan, hangi bentlerin de esas alındığı gözetilmeden, yazılı biçimde hüküm kurulması...bozmayı gerektirir”. Yargıtay 6. CD., T. 30/03/2006, E. 17029, K. 3267, Tezcan/Erdem/Önok, s.732, 733.

²⁹⁰ “*bunların eklentilerinde*” ifadesi madde metnine 18/06/2014 tarihli ve 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 64. maddesi ile eklenmiştir.

bunların eklentilerinde işlenmesi, bireylerin huzur ve güvenlik hissini ortadan kaldırdığı için nitelikli hâl olarak kabul edilmiştir²⁹¹.

Kanun koyucu suçun konut, işyeri ya da bunların eklentilerinde işlenmesini nitelikli hâl saydığından, bu kavramların açıklanması gerekmektedir²⁹². Konut:

“Bulunduğu yer, açık veya kapalı olması, yapı şekli, toprağa bağlı olup olmaması, devamlı veya geçici olması önemli olmayıp, tahsis iradesinin haricen anlaşıldığı, kişi veya kişilerin ihtiyaçlarını gidermek için melce olarak kabul ettiği ve bunu fiilen gerçekleştirdiği, fiilin ikai anında içinde bulunulması gerekmeyen mahal²⁹³” olarak tarif edilmektedir.

Yargıtay ise konutu şu şekilde tanımlamaktadır: *“...Devamlı veya geçici olarak kişilerin yerleşmek ve barınmak amacıyla oturmalarına elverişli yerlere konut...denilmektedir²⁹⁴”*.

Konutun taşınmaz niteliğinde olması zorunlu olmayıp taşınırlar da konut vasfına sahip olabilir²⁹⁵. Örneğin, yataklı vagon kompartımanı, karavan, prefabrik evler, otel odası, yurttan kalınan oda, çadır gibi²⁹⁶. Söz konusu yerin konut maksadıyla kullanıldığını belirli kılan ve bu durumun dışarıdan bakıldığında anlaşılacak şekilde dış dünyadan ayrılması, o yerin konut sayılabilmesi için gereklidir²⁹⁷. Yani bir kimse dışarıdan baktığı zaman bu yere (konut) izinsiz girilemeyeceğini anlamalıdır²⁹⁸.

Konutun sürekli olarak kullanılan bir yer olması zorunlu olmayıp geçici kullanıma tahsis edilmiş yerler de konut niteliğini taşıyabilir²⁹⁹. Örneğin, bir kimsenin sadece yatmak için kullandığı bir oda, konut kapsamında değerlendirilebilir³⁰⁰.

Yine bir yerin konut olabilmesi için kişinin, o yeri konut olarak kullanma iradesini sürdürüyor olması gerektiği, dolayısıyla çok uzun bir süre terk edilen bir yerin konut

²⁹¹ Koca/Üzülmez, s.659; Toroslu, s.156; Centel/Zafer/Çakmut, s.353.

²⁹² Öğretide TCK m.149/1-d bendinde yer verilen konut, işyeri veya bunların eklentileri kavramlarının, TCK m.116'da düzenlenen konut dokunulmazlığını ihlâl suçunun konusunu oluşturan konut, işyeri veya eklenti kavramlarıyla aynı anlamda kullanıldığı kabul edilmektedir. Bk. Koca/Üzülmez, s.659; Tezcan/Erdem/Önok, s.696.

²⁹³ Ayhan Önder, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4.Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994, s.57.

²⁹⁴ Yargıtay CGK., T. 27/01/2009, E. 6-203, K. 3, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 05/01/2019.

²⁹⁵ Önder, s.59; Özbek ve diğerleri, s.663, 664; Tezcan/Erdem/Önok, s.536.

²⁹⁶ Önder, s.59; Özbek ve diğerleri, s.663, 664.

²⁹⁷ Önder, s.57; Tezcan/Erdem/Önok, s.546.

²⁹⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.546.

²⁹⁹ Özbek ve diğerleri, s.439, 663.

³⁰⁰ Önder, s.57.

sayılamayacağı söylenmektedir³⁰¹. Örneğin, yalnızca yaz tatili için kullanılan ve kışın kalınmayan bir yerin, kış dönemi açısından konut vasfını taşımadığı kabul edilmektedir³⁰².

İşyeri ise 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:

f.1: “...İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir”.

f.2: “İşverenin işyerinde ürettiği mal veya hizmet ile nitelik yönünden bağlılığı bulunan ve aynı yönetim altında örgütlenen yerler (işyerine bağlı yerler) ile dinlenme, çocuk emzirme, yemek, uyku, yıkanma, muayene ve bakım, beden ve mesleki eğitim ve avlu gibi diğer eklentiler ve araçlar da işyerinden sayılır³⁰³”.

Ancak TCK'da bahsedilen işyeri kavramının, İş Kanunu'nda yapılan tanımla sınırlanamayacağı, kâr elde etme amacı güttüğüne bakılmaksızın bilimsel, sanatsal, sınai, ticari veya benzer faaliyetlerin yürütüldüğü her yerin işyeri sayılması gerektiği savunulmaktadır³⁰⁴.

Eklenti ise doğrudan veya dolaylı olarak konutla bağlantılı olup konutun kullanımına tahsis edilen ve çeşitli işaretlerle dış dünyadan ayrılan yerdir³⁰⁵.

Yargıtay da eklentiyi:

“...Konut veya benzeri yapıların kullanım amaçlarından herhangi birini tamamlayan diğer yapılar veya yerleri, diğer bir anlatımla girilmesi konutta oturma hakkına sahip kimselerin huzur ve güvenliğini bozabilecek ek yapılar veya yerleri ifade eder³⁰⁶...” şeklinde tanımlamıştır.

Bu kapsamda bodrum, garaj, kömürlük, çardak gibi yerler eklenti sayılmaktadır³⁰⁷. Bir yere eklenti denilebilmesi için o yerin konutla yan yana veya konutla bağlantılı olması zorunlu değilse de söz konusu yerin konuta çok uzak

³⁰¹ Tezcan/Erdem/Önok, s.547.

³⁰² Tezcan/Erdem/Önok, s.547.

³⁰³ 22/05/2003 tarih ve 4857 sayılı Kanun, RG., 16/06/2003, S.25134.

³⁰⁴ Tezcan/Erdem/Önok, s.551.

³⁰⁵ Tezcan/Erdem/Önok, s.548, 549; Özbek ve diğerleri, s.440 vd.

³⁰⁶ Yargıtay CGK., T. 27/01/2009, E. 6-203, K. 3, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 06/01/2019.

³⁰⁷ Özbek ve diğerleri, s.440.

olmaması gerektiği belirtilmektedir³⁰⁸. Zira eklenti, konutun kullanım amacına özgülünmüş olup girilmekle birlikte konutta oturan kimselerin huzurunun kaçmasına yol açan yeri ifade etmektedir. İşyeri eklentisi de konut eklentisine benzer şekilde, girildiği takdirde iş yerinde bulunan kişilerin huzurunu ve güvenliğini bozabilecek yerlerdir³⁰⁹.

Senedin yağması suçunun konutta, işyerinde veya eklentilerinde işlenmesi hâlinde fail hakkında sadece TCK m.149/1-d uyarınca senedin yağması suçunun nitelikli hâlimden dolayı ceza verilir ve fail ayrıca TCK m.116 gereği konut dokunulmazlığını ihlâl suçundan dolayı sorumlu olmaz³¹⁰. Zira konut dokunulmazlığını ihlâl suçu, senedin yağması suçu açısından ağırlaştırıcı neden oluşturduğundan, TCK m.42 uyarınca burada bileşik bir suç meydana gelmektedir³¹¹.

Cebir veya tehdit ya da amaç hareketlerden birisinin konut, işyeri veya eklentide gerçekleştirilmesi nitelikli hâlin uygulanabilmesi için yeterli görülmektedir³¹². Örneğin, (B), (A)'nın evine gider ve “*senedimi geri ver yoksa seni öldürürüm*” der. (B) ise senedi vermeyi reddeder. Bunun üzerine (A), “*ölüm fermanını imzaladın*” şeklinde karşılık vererek evden ayrılır. Bir süre sonra kahvehaneye giden (B), orada (A)'yı görür ve (A)'nın kendisini öldürmesinden korktuğu için senedi ona teslim eder. Olaydan da anlaşılacağı üzere, her ne kadar senedin alınması konutta gerçekleştirilmese de araç hareket olan tehdit konutun içerisinde yapıldığından, (A), senedin yağması suçunun konutta işlenmesinden dolayı nitelikli hâlden sorumlu olur.

³⁰⁸ Tezcan/Erdem/Önok, s.550.

³⁰⁹ Tezcan/Erdem/Önok, s.551.

³¹⁰ “...*Olay günü saat 01.00 sıralarında sanığın, aralarındaki boşanma davası henüz kesinleşmemiş olan yakınının oturduğu eve girerek, elinde bulunan boş kâğıda borcunun olmadığını belirtir şekilde imza atmasını istediği, yakınının parayı vermeden imzalamayacağını söylemesi üzerine “arabanın tamponunu yersen atarsın” sözlerini söylediği, komşularının müdahale etmesiyle ayrıldığı, aynı gün saat 08:00 sıralarında yeniden gelerek yakınına zorla Aydos Ormanı'ndaki eve götürdüğü ve belge imzalattığı olayda, eylemleri bir bütün halinde yağma suçunu oluşturduğu ve 5237 s. TCY'nın 149. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendine göre de eylemin konutta işlenmiş olması, yağma suçunun nitelikli hâlini meydana getirdiği ve anılan suçun ögesi olduğu hâlde ayrıca bu suçtan da hükümlülük kararı verilmesi...”. Yargıtay 6. CD., T. 05/12/2006, E. 591, K. 12744, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4940.*

³¹¹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2815; Cankurt, s.123; Dinç/Ruhi, s.94; Koca/Üzülmez, s.660; Centel/Zafer/Çakmut, s.353. Yargıtay da senedin yağması suçu ile konut dokunulmazlığını ihlâl suçu arasında bileşik suç ilişkisi bulunduğu görüşündedir. “...*Sanık hakkında, suçun konutta işlenmiş olması yağma suçunun ağırlaştırıcı nedeni olarak kabul edildiğine ve TCY'nın 149/1-d maddesi uyarınca nitelikli yağma suçundan hüküm kurulduğuna göre, bileşik suç hükümleri gözönüne alınarak ayrıca konut dokunulmazlığını bozma suçundan da ceza tayini yoluna gidilmemelidir...*”. Yargıtay CGK., T. 04/10/2011, E. 5-186, K. 201, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4920. Farklı bir gerekçe için bk. Ekinci/Esen, s.114. Son anılan yazarlara göre, “*Suçun konutta ve işyerinde işlenmesi nitelikli hâlini oluşturduğundan 5237 s. TCK'nun 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima kuralı uyarınca fail yağma suçu yanında ayrıca konut dokunulmazlığı suçundan sorumlu tutulmaz*”.

³¹² Tezcan/Erdem/Önok, s.753; Centel/Zafer/Çakmut, s.353.

Bu konuda değinilmesi gereken son husus ise nitelikli hâlin uygulanabilmesi için söz konusu konutun, işyerinin ya da eklentinin mutlaka mağdura ait olmasının gerekip gerekmediğidir. Bu husus tartışmalıdır. Bir görüş, kanunda yalnızca “*konutta, işyerinde veya bunların eklentilerinde*” ifadesinin kullanıldığı ve bu yerlerin mağdura ait olması gerektiğine ilişkin bir ibareye yer verilmediğinden bahisle, suçun mutlaka mağdurun konutunda, işyerinde veya bunların eklentilerinde işlenmesinin şart olmadığını savunmaktadır³¹³. Dolayısıyla suçun işlendiği yerin mağdura ait olmaması nitelikte hâlin uygulanmasına engel teşkil etmez. Önemli olan suçun konut, işyeri veya bunların eklentisi niteliğindeki bir yerde işlenmiş olmasıdır. Bu yerler mağdura, sanığa ve hatta üçüncü bir kimseye dahi ait olabilir³¹⁴. Diğer görüş ise nitelikli hâlin bireyin malvarlığı yanında konutunun ve işyerinin dokunulmazlığını da koruduğu gerekçesi ile suçun başka bir kimseye ait konut, işyeri veya bunların eklentilerinde işlenmesi durumunda, nitelikli hâlin uygulanamayacağını savunmaktadır³¹⁵. Buna göre senedin yağması suçunun mağduru aynı zamanda konut dokunulmazlığı ihlâl edilen kimse olmalıdır³¹⁶. Yargıtay ise konu ile ilgili bir kararında şu ifadelerle yer vermiştir:

“...Sanık, yakınına bir binanın merdiven boşluğuna götürerek bıçakla tehdit edip cep telefonunu alması biçimindeki yağma suçunu, 5237 sayılı TCY'nin 149.maddesinin 1.fıkrasının hem (a) hem de (d) bentlerine aykırı biçimde, silahla ve konutun eklentisinde işlediği hâlde, hakkında, aynı Yasanın 61.maddesi uyarınca temel ceza belirlenirken (d) bendinin de değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi.³¹⁷ ...”.

³¹³ Tezcan/Erdem/Önok, s.753, 754.

³¹⁴ Tezcan/Erdem/Önok, s.753, 754.

³¹⁵ Koca/Üzülmez, s.659, 660. Artuç eserinin bir bölümünde “...Yargıtay yağma suçunun mağdurun konutunda işlenmiş olmasını zorunlu görmemiş, bu nitelikli hâlin uygulanması için şart olanın eylemin mağdurun konutunda değil, konutta gerçekleşmiş olmasının olduğunu bildirmiştir. Ancak, bu karara katılmak olanaklı değildir. Çünkü yağma suçunda bu nitelikli hâlin kabulünün sebebi, mağdurun konut veya işyerinde, konut veya işyeri dokunulmazlığının ihlâli suretiyle işlenmesinin önüne geçilmesi, bu şekilde işlenen suçları daha ağır bir ceza ile cezalandırmasıdır...” dedikten sonra diğer bölümünde şu ifadelerle yer vermiştir: “...Ancak konut veya işyeri dokunulmazlığının ihlâli suçunun mağduru başka bir kimse, yağma suçunun mağduru da farklı bir kimse olabileceğini düşünmekteyiz. Örneğin, fail silahlı bir şekilde lokantaya gelerek oradaki müşterinin zorla parasını alması durumunda işyeri dokunulmazlığının ihlâli eylemi lokanta sahibine karşı işlenirken, yağma suçu müşteriye karşı işlenmektedir. İşte bu durumda da bu nitelikli hâlin uygulanacağını düşünmekteyiz. Aksi bir düşünce bu nitelikli hâlin mürekkep suç olması niteliğine aykırı düşecektir...”. Bk. Artuç, s.171.

³¹⁶ Koca/Üzülmez, s.659, 660.

³¹⁷ Yargıtay 6. CD., T. 27/06/2007, E. 5334, K. 7943, Koca/Üzülmez, s.660.

Dolayısıyla Yargıtay'a göre de nitelikli hâlin uygulanabilmesi için söz konusu konunun, işyerinin veya bunların eklentilerinin mağdura ait olması zorunlu değildir.

2.2.6.1.5. Suçun Beden veya Ruh Bakımından Kendisini Savunamayacak Durumda Bulunan Kişiyeye Karşı İşlenmesi

Kanun koyucu kendilerini savunacak imkâna sahip olmamaları nedeniyle bu kimselere karşı suçun işlenmesi kolay olduğundan, suçun beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenmesini nitelikli hâl saymıştır³¹⁸.

Suçun bedenen ya da ruhen kendisini savunamayacak durumda olan kimselere karşı işlenmesi nitelikli hâl olarak kabul edilmiş, nitelikli hâlin uygulanabilmesi için, mağdurun hem bedenen hem de ruhen kendisini savunamayacak durumda olmasını aranmamıştır. Dolayısıyla bu hâllerden birinin varlığı durumunda, nitelikli hâl uygulama alanı bulur.

Mağdurun kendisine karşı gerçekleştirilen tehdidi algılayacak yeteneğe sahip olması gerektiği, bu düzeyde olmayan bir kimseye, örneğin, bir akıl hastasına karşı tehdit fiilinin işlenemeyeceği kabul edilmektedir³¹⁹. Örneğin, (A), ailesinden kendisine yüklü miktarda miras kalan otizm hastası (B)'ye, “*şu kâğıda imza at yoksa seni öldürürüm*” der. Bunun üzerine (B), boş kâğıda imza atar. İşte (B), kendisine yöneltilen tehdidi algılama yeteneğine sahip olmadığı için, burada senedin yağması suçunun değil, hırsızlık suçunun oluştuğu kabul edilmektedir³²⁰.

Bir kimsenin beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda olup olmadığının her somut olayın özelliklerine göre belirlenmesi gerektiği ifade edilmekte ancak genel olarak yaşlılık, hastalık, sakatlık, gibi hâller, kişinin kendisini savunamayacak durumda bulunduğu örnek olarak gösterilmektedir³²¹. Ancak kişinin yaşlı olması, küçük olması gibi durumlar nitelikli hâlin uygulanması için başlı başına yeterli sebepler değildir. Bu durumların aynı zamanda mağduru kendisini savunma

³¹⁸ Özbek ve diğerleri, s.664, 665; Centel/Zafer/Çakmut, s.353.

³¹⁹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2816; Kaylan, s.45; Koca/Üzülmez, s.660; Tezcan/Erdem/Önok, s.754. Benzer görüş için bk. Ekinci/Esen, s.114.

³²⁰ Koca/Üzülmez, s.660; Tezcan/Erdem/Önok, s.754. Koca/Üzülmez, cebir ve tehdit arasında ayırım yapmadan mağdurun cebir veya tehdidi algılamayacak derecede olmaması gerektiğini belirtirken, Tezcan/Erdem/Önok ise tehdit fiilinin gerçekleştirilebilmesi için mağdurun tehdidi algılayabilme yeteneğine sahip olmasını ararken, cebir için böyle bir ayırım olmadığını ifade etmektedir.

³²¹ Koca/Üzülmez, s.661; Tezcan/Erdem/Önok, s.754; Özbek ve diğerleri, s.665; Ekinci/Esen, s.114; Centel/Zafer/Çakmut, s.353.

yeteneğinden yoksun bırakması da gerekir³²². Yargıtay da bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için söz konusu sebeplerin mağduru kendisini savunamayacak hâle getirip getirmediğinin araştırılması gerektiğine hükmetmektedir³²³.

Failin, cebir, tehdit veya bir vasıta aracılığıyla³²⁴ mağduru kendisini savunamayacak bir hâle getirmesi, suçun temel şeklinin bir unsurunu oluşturduğundan, bu gibi durumlarda nitelikli hâlin uygulanmayacağı kabul edilmektedir³²⁵. Ayrıca bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için failin, mağdurun içinde bulunduğu durumdan yararlanması yeterli görülmektedir³²⁶. Örneğin, fabrikatör (A), bir bara giderek geç saatlere kadar içki içer ve eğlenir. Aldığı alkolün etkisiyle ayakta durmakta zorlanan (A), çıkışa doğru yönelir. Bu arada yanına yaklaşan (B), (A)'ya birkaç yumruk atarak elindeki boş kâğıdı zorla imzalatır. Bu olayda mağdur (A), iradi olarak aldığı alkolün etkisiyle kendisini savunamayacak hâle gelmiştir. Ancak fail (B), mağdur (A)'nın kendisini bu hâle getirmesinden faydalandığı için nitelikli hâl uygulama alanı bulur ve (B), TCK m.149/1-e uyarınca senedin yağması suçunun nitelikli hâlinde dolayı cezalandırılır.

2.2.6.1.6. Suçun Var Olan veya Var Sayılan Suç Örgütlerinin Oluşturdukları Korkutucu Güçten Yararlanılarak İşlenmesi

Örgüt birden fazla kişinin birlikteliğini zorunlu kıldığı için, failin bir örgütle bağlantılı olduğunu söylemesi, mağdurun duyacağı korkunun artmasına yol açacağından, suçun var olan veya varsayılan suç örgütlerinin meydana getirdikleri korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir³²⁷.

³²² Koca/Üzülmez, s.661; Özbek ve diğerleri, s.665.

³²³ “...Yalnız yaşadığı anlaşılan maktulenin, sadece yaşlı olmasının beden bakımından kendisini savunamayacak durumda olması sonucunu doğurmayacağı gözetilmeden, kendisini savunmaktan aciz kalacak derecede fiziki ya da ruhsal engeli olup olmadığı araştırılmaksızın sanık hakkında...yağma suçu yönünden TCK'nun 149/1-e maddesi ile uygulama yapılması...bozmayı gerektirmiş olup...” Yargıtay 1. CD., T. 25/09/2018, E. 1980, K. 3656, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 10/01/2019. “...Dairemizce verilen “maktule ait tüm belge ve raporlar eklenmek suretiyle suç tarihinde beden bakımından kendisini savunamayacak durumda olup olmadığı konusunda Adli Tıp ilgili İhtisas Dairesinden rapor alınarak sonucuna göre TCK.nun..149/1-e maddelerinin uygulanıp uygulanmayacağına gözetilmemesi” ne ilişkin bozma kararı usul ve yasaya uygun olup yerel mahkemenin...nitelikli yağma suçlarında rapor alınmasına gerek olmadığına ilişkin direnme gerekçesi yerinde görülmediğinden...”. Yargıtay 1. CD., T. 20/12/2017, E. 2258, K. 5222, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 10/01/2019.

³²⁴ Burada TCK m.148/3'te düzenlenen cebir karinesi kastedilmektedir.

³²⁵ Koca/Üzülmez, s.661; Toroslu, s.156; Artuç, s.172. Bu nitelikli hâle yönelik eleştiriler için bk. Tezcan/Erdem/Önok, s.754.

³²⁶ Tezcan/Erdem/Önok, s.754.

³²⁷ Tezcan/Erdem/Önok, s.484, 754; Artuç, s.172.

TCK m.149/1-f bendinde yer verilen “suç örgütü” deyimini ile TCK m.220 anlamında suç işlemek amacıyla kurulan örgütler kastedilmektedir³²⁸. Ancak kanunda “varsayılan” denildiği için söz konusu örgütün fiilen mevcut olması gerekmediğinden, nitelikli hâlden bahsedebilmek için TCK m.220 anlamında kurulmuş bir örgütün varlığı zorunlu değildir³²⁹. Söz gelimi failin, mağdura, gerçekte var olmayan “Kafa Kesenler” örgütü adına hareket ettiğini söyleyerek kendisine bir çek yazmasını aksi hâlde onu öldüreceğini söylemesi durumunda da nitelikli hâl uygulanabilir. Burada önemli olan husus, failin, mağdurda korku meydana getirmek amacıyla örgütün korkutucu gücünden faydalanmasıdır³³⁰. Dolayısıyla nitelikli hâlin oluşması için failin, en azından mevcut veyahut varsayılan bir örgüt ile bağlantılı olduğunu, örgüt için çalıştığını veya arzu ettiği takdirde örgütü kullanabileceğini mağdura bildirmesi gerekir³³¹. Ayrıca kendisinden yararlanılan örgütün, korkutucu şöhrete sahip olması gerektiği de belirtilmektedir³³².

Failin adını zikrettiği örgüt fiilen var olsa dahi, nitelikli hâlin uygulanabilmesi için söz konusu örgütün üyesi olması şart değildir³³³. Fail aynı zamanda örgütün üyesi ise bu durumda hem TCK m.220/2 gereği suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olma hem de TCK m.149/1-e gereği senedin yağması suçunun nitelikli hâlinde dolayı ayrı ayrı cezalandırılır³³⁴.

---

³²⁸ Artuç, s.172.

Örgütün varlığı için aranan şartları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Örgüt, kanunda suç olarak düzenlenen fiilleri işlemek amacıyla kurulmalıdır.
- b) Örgüt kurucuları veya yöneticileri ile üyeleri arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmalıdır.
- c) Örgütten bahsedilmek için üye sayısının asgari üç kişi olması gereklidir.
- d) Örgüt yapısı, sahip olduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olmalıdır.

e) Örgütün mutlaka silahlı olması gerekmez. Ersan Şen/H. Sefa Eryıldız, **Suç Örgütü**, 1.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018, s.55 vd.; İzzet Özgenç, **Suç Örgütleri**, 12.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019, s.16 vd.

³²⁹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2816; Kaylan, s.45; Cankurt, s.125; Duran, s.123; Dinç/Ruhi, s.94; Ekinci/Esen, s.115; Koca/Üzülmez, s.661; Tezcan/Erdem/Önok, s.485, 754; Özbek ve diğerleri, s. 665; Artuç, s.172.

³³⁰ Koca/Üzülmez, s.661; Artuç, s.172, 173; Özbek ve diğerleri, s.665.

³³¹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2816; Duran, s.123; Koca/Üzülmez, s.661; Tezcan/Erdem/Önok, s.485, 754; Artuç, s.172.

³³² Duran, s.123; Toroslu, s.156, 157; Artuç, s.172; Centel/Zafer/Çakmut, s.354.

³³³ Kaylan, s.45; Ekinci/Esen, s.115; Tezcan/Erdem/Önok, s.754; Centel/Zafer/Çakmut, s.354; Artuç, s.172.

³³⁴ Tezcan/Erdem/Önok, s.485, 754.

2.2.6.1.7. Suçun Suç Örgütüne Yarar Sağlamak Maksadıyla İşlenmesi

Temel şeklinden farklı olarak, suçun belirli bir maksatla yani suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla işlenmesi, kanunda nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir³³⁵. Söz konusu “suç örgütü” TCK m.220’de düzenlenen suç işlemek amacıyla kurulan örgüttür³³⁶.

Senedin yağması suçu, bir suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla işlendiğinden, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ile senedin yağması suçu arasında amaç suç-araç suç ilişkisi kurulmaktadır³³⁷.

Senedin yağması suçunun, suç örgütüne yarar sağlamak için işlenmesi gerekmektedir³³⁸. Söz konusu örgütün suç işlemek amacıyla kurulması yeterli olup münferiden yağma suçunu işlemek amacıyla kurulmuş olması ya da failin örgüt üyesi olması şart değildir³³⁹. Ayrıca failin sağladığı yararı suç örgütüne aktarıp aktarmaması da nitelikli hâlin oluşması bakımından önemli değildir³⁴⁰. Bu husus madde gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “...Örgütün suç işlemek maksadıyla meydana getirilmiş olması gerekir. Bu nitelikli unsurun varlığı için, örgüte yarar elde etmek maksadıyla hareket edilmesi gerekir; ancak, örneğin yağma sonucu elde edilen paranın örgüte aktarılması şart değildir³⁴¹ ...”.

Bu nitelikli hâlde bir öncekinden³⁴² farklı olarak söz konusu suç örgütünün gerçekte var olması gerektiği, dolayısıyla suçun, fiilen var olmamakla birlikte varsayılan bir örgüte yarar sağlamak amacıyla işlenmesinin bu nitelikli hâl kapsamında yer almadığı kabul edilmektedir³⁴³.

³³⁵ Koca/Üzülmez, s.662.

³³⁶ Suç örgütünün özellikleri için yukarıda bk. dipnot 328.

³³⁷ Duran, s.123; Tezcan/Erdem/Önok, s.754; Artuç, s.173; Özbek ve diğerleri, s.665.

³³⁸ “...Yarar deyiminin...geniş anlaşılması gerekir. Mağdurun böyle bir örgüte üye olmaya ve aidat ödemeye veya başışta bulunmaya zorlanması hâlinde de, bu bent uygulanır...”. **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 13/01/2019. İfade etmek gerekir ki senedin yağması suçunun konusu bir senet, vesika yahut imzalı kâğıt olduğu için, mağdurun söz konusu örgüte aidat ödemeye ya da başışta bulunmaya zorlanması mağdurdan, senet almak ya da mağdura boş kâğıt imzalatmak şeklinde gerçekleşmezse, bu gibi hâllerde senedin yağması suçunun oluştuğundan söz edilemez.

³³⁹ Kaylan, s.45; Cankurt, s.125; Duran, s.123; Koca/Üzülmez, s.662; Tezcan/Erdem/Önok, s.754, 755; Özbek ve diğerleri, s.665, 666; Artuç, s.173.

³⁴⁰ Koca, **Yağma Suçu**, s.2816; Cankurt, s.125; Duran, s.123; Koca/Üzülmez, s.662; Artuç, s.173; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.429.

³⁴¹ **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuk sitesi.com/serh.php?did=1241>, e.t.: 15/01/2018.

³⁴² Bir önceki ifadesi ile “suçun var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi” kastedilmektedir.

³⁴³ Cankurt, s.125; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.429; Artuç, s.173.

2.2.6.1.8. Suçun Gece Vaktinde İşlenmesi

TCK m.6/1-e'de "gece vakti" deyiminin tanımına yer verilmiştir. Buna göre "Gece vakti deyiminden; güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evvele kadar devam eden zaman süresi" anlaşılır. Gece vakti bireylerin daha savunmasız oldukları bir zamandır. Ayrıca suçun gece vakti işlenmesi bir yandan mağdurun duyduğu korkunun artmasına ve huzur ve güvenlik duygularının daha çok zarar görmesine yol açarken, öte yandan suçun işlenmesini kolaylaştırıp failin ele geçirilmesini güçleştirmektedir. Bu nedenle suçun gece vakti işlenmesinin nitelikli hâl olarak düzenlendiği söylenebilir³⁴⁴.

Cebir veya tehdidin ya da amaç hareketlerden (örneğin, senedin imhası) herhangi birisinin gece vaktinde yapılması nitelikli hâlin varlığı için yeterli görülmemekte, suçun icra ve tamamlanma aşamalarının her ikisinin de gece vaktinde gerçekleşmesinin şart olmadığı belirtilmektedir³⁴⁵.

Suçun gece vakti işlendiğinin tespit edilemediği ya da bu konuda kuşkuya düşüldüğü hâllerde, "şüpheden sanık yararlanır (in dubio pro reo)" ilkesi gereğince suçun nitelikli hâlinde değil, temel şeklinden dolayı ceza verilir³⁴⁶.

2.2.6.2. Suçun Daha Az Cezayı Gerektiren Nitelikli Hâlleri (TCK m.150)

TCK m.150'e göre, suçun kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla işlenmesi ya da suçun konusunu oluşturan malın değerinin az olması, faile daha az ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâlleri oluşturur.

2.2.6.2.1. Suçun Kişinin Bir Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağını Tahsil Amacıyla İşlenmesi

TCK'nın 150. maddesinin 1. fıkrası, "*Kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanması hâlinde ancak tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır*" hükmünü içermektedir. Bu hüküm esasen

³⁴⁴ Ekinci/Esen, s.115; Koca/Üzülmez, s.662; Centel/Zafer/Çakmut, s.355; Özbek ve diğerleri, s.666; Toroslu, s.157; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.429; Artuç, s.173, 174. Erem, suçun gece vakti işlenmesi durumunda cezanın artırılmasını, malın yağması suçu açısından makul görmekte ancak senedin yağması suçu bakımından anlaşılmaz bulmaktadır. Erem, s.806. Son anılan yazarla aynı görüş için bk. Erem/Toroslu, s.639.

³⁴⁵ Koca, s.237; Koca, **Yağma Suçu**, s.2816; Kaylan, s.45; Dinç/Ruhi, s.95; Koca/Üzülmez, s.662; Tezcan/Erdem/Önok, s.755; Artuç, s.174; Centel/Zafer/Çakmut, s.356.

³⁴⁶ Koca, s.238; Duran, s.124; Ekinci/Esen, s.115; Artuç, s.174.

hukuk devletinde “kendiliğinden hak alma yasağı³⁴⁷” olarak adlandırılan ilkenin³⁴⁸ ceza hukukundaki yansıması olarak görülebilir. Zira bu hükümle hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağına kavuşmak amacıyla hukuki yollara başvurması (dava açması veya icra takibi yapması) gereken kişinin, bu yollara başvurmayıp da alacağını zor kullanmak suretiyle bizzat kendisinin temin etmesi cezai yaptırıma bağlanmaktadır.

765 sayılı TCK döneminde bu tür fiilleri cezalandırmak amacıyla “kendiliğinden ihkakı hak edenler” başlığını taşıyan 308. madde bulunmaktaydı³⁴⁹. Buna göre failin hukuki ilişkiden kaynaklanan bir alacağını tahsil etmek amacıyla mağdura zorla senet imzalatması ya da mevcut bir senedi yırtması gibi eylemler, senedin yağması suçunu değil, kendiliğinden hak alma suçunu oluşturmaktaydı³⁵⁰. Ancak 765 sayılı TCK, kendiliğinden hak almayı ayrı ve bağımsız bir suç olarak düzenlerken, benzer bir hükme 5237 sayılı TCK yer vermemiştir³⁵¹. Buna karşın, hırsızlık (TCK m.144/1-b), yağma

³⁴⁷ “Özel hukuk, kişilerin özel hukuk (kişiler, aile, miras, eşya, borçlar ve ticaret hukuku) ilişkilerinde birbirlerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini düzenler...Kişiler, objektif hukukun kendilerine tanımış olduğu sübjektif haklara bir tecavüz olmadığı (bunlara uyulduğu) sürece, başkaları ile uyumsuzluğa düşmezler...Fakat bazı hâllerde, objektif hukukun tanımış olduğu sübjektif haklar üzerinde kişiler arasında uyumsuzluklar çıkabilir. Bu, bir kişinin başkasının hakkını kasten tanımaması, onun hakkını ihlâl etmesi şeklinde olabilir...İşte bu hâllerde, kimin haklı olduğunun tespiti ve haklı olanın hakkının tanınması ve yerine getirilmesi için mahkemeye başvurulur; yani dava açılır. Hakkı tecavüze uğrayan veya tanınmayan kişi, hakkını tespit ettirmek ve diğer tarafı o hakkı yerine getirmeye zorlamak için, ancak Devlet’in mahkemelerine (ve icra dairelerine) başvurabilir. Bu kişinin **kendiliğinden hak alma yolu ile hakkına kavuşmaya çalışması yasaktır**...”. Kuru, s.51.

³⁴⁸ Bu ilkenin mutlak bir şekilde uygulanmadığı, bazı durumlarda bireylere kendi haklarını kendilerinin alabileceğine kanun tarafından izin verildiği görülmektedir. 6098 sayılı TBK’nin 64/3. maddesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Buna göre “hakkını kendi gücüyle koruma durumunda kalan kişi, durum ve koşullara göre o sırada kolluk gücünün yardımını zamanında sağlayamayacak ise ve hakkının kayba uğramasını ya da kullanılmasının önemli ölçüde zorlaşmasını önleyecek başka bir yol da yoksa, verdiği zarardan sorumlu tutulamaz”.

³⁴⁹ 765 sayılı TCK m.308 şu şekildeydi:

f.1: “Bir kimse Hükümet müracaata muktedir olduğu ahvalde iddia eylediği bir hakkı istihsal maksadiyle eşya üzerinde kuvvet sarfiyla kendiliğinden hakkını ihkak ederse otuz liradan elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkûm olur”.

f.2: “Eğer fail eşya üzerine değil de şahıslara karşı tehdit veya şiddet istimal etmiş olursa bir aydan bir seneye kadar hapis ve elli liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkûm olur”.

f.3: “Şiddet silah veya dövme veyahut yaralamak ile vukua gelirse işbu dövme veya yaralamaktan dolayı 456 ncı maddenin birinci fıkrasında beyan olunan ahvalden daha ağır bir netice husule gelmediği takdirde hapis iki aydan ve ağır cezayı nakdi kırk liradan aşığa olamaz”.

f.4: “Cürmün faili hakkını ispat ederse göreceği cezanın dörtte üçü kadarı indirilebilir”.

f.5: “Resen takibi iktiza eden diğer bir cürüm dahi birlikte irtikap olunmamış olmak şartıyla bu maddede beyan olunan cürümden dolayı takibat icrası şahsi dava ikamesine bağlıdır”.

³⁵⁰ Koca, s.284; Mehmet Nihat Kanbur, “Kendiliğinden Hak Alma Fiillerinin Yeni Türk Ceza Kanunu Bakımından Değerlendirilmesi”, **Ceza Hukuku Dergisi**, 2006, C.1, S.2, s.85, 86, https://jurix.com.tr/article/2887_e.t.: 20/01/2019. Ayrıca bk. Taşdemir/Özkepir, s.609; Malkoç/Güler, s.4388; Malkoç, s.398, 399.

³⁵¹ Mehmet Günay, “Yağma Suçunun Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsil Amacıyla İşlenmesi”, **Uyumsuzluk Mahkemesi Dergisi**, 2015, S.5, s.462, http://dergipark.gov.tr/download/article-file/155594_e.t.: 20/01/2019; Özcan Özbey, “Yağma Suçunda Daha Az Cezayı Gerektiren Hal ve Etkin Pişmanlık Hükümünün Uygulanması”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C.5, S.44, Ankara 2010, s.129; Koca, **Yağma Suçu**, s.2811, 2812; Kaylan, s.46; Kanbur, s.68; Ekinci/Esen, s.118; Koca/Üzülmez, s.662; Tezcan/Erdem/Önok, s.755; Artuç, s.174; Özbek ve diğerleri, s.667. 765 sayılı TCK’nın 308. maddesi ile

(TCK m.150/1) ve dolandırıcılık (TCK m.159) suçları açısından failin hakkını kendiliğinden almasını suç olarak düzenlemiş ve bu hâl için suçun temel hâline nazaran daha az ceza verilmesini öngörmüştür³⁵².

Bu nitelikli hâlin uygulanabilmesi bazı koşulların varlığına bağlıdır. İlk olarak, failin, mağdur ile kurduğu hukuki ilişkiden kaynaklanan bir alacak hakkına sahip olması gerekir³⁵³. Bu şart, failin borç ilişkisinin tarafı olmasını zorunlu kılmaktadır. Zira failin bir başkasının alacağını temin etmek amacıyla cebir veya tehdide başvurduğu durumlarda bu nitelikli hâlden yararlanamayacağı kabul edilmektedir³⁵⁴. Öğretide bir görüş fail ile mağdur arasındaki borç ilişkisini dar yorumlamakta ve sadece borç ilişkisi kurulduğu anda bu ilişkinin tarafı olan alacaklının TCK m.150/1'den yararlanabileceğini, diğer kimselerin örneğin, alacağın nakli hükümleri uyarınca borç ilişkisinin tarafı hâline gelen kişilerin bu hükümden faydalanamayacağını savunmaktadır³⁵⁵. Aksi hâlde sonradan borç ilişkisinin tarafı olan kişiye de TCK m.150/1'den yararlanma imkânı tanınması, bu hükmün çek-senet mafyası tarafından kötüye kullanılmasına yol açabilir³⁵⁶.

İkinci olarak, fail ile mağdur arasında gerçek bir borç ilişkisi bulunmalıdır³⁵⁷. Dolayısıyla söz konusu alacağın gerçekten mevcut olmadığı veyahut söz gelimi ödeme gibi bir sebeple sona erdiği durumlarda failin bu hükümden faydalanamayacağı ifade edilebilir. Ancak failin gerçekte olmayan ya da sona ermiş bir borç ilişkisinin varlığına

---

5237 sayılı TCK'nın 150/1. maddesi arasındaki farklarla ilgili geniş açıklama için bk. Kanbur, s.86 vd. 5237 sayılı TCK'nın kendiliğinden hak alma fiilini suç olarak düzenlememesine yönelik eleştiriler için bk. Hafizoğulları/Özen, s.324, 325.

³⁵² Günay, s.463; Özbey, s.129; Kanbur, s.73; Koca/Üzülmez, s.662; Artuç, s.174, 175.

³⁵³ Koca, **Yağma Suçu**, s.2817; Cankurt, s.126; Günay, s.465; Özbey, s.130; Kanbur, s.74 vd.; Ekinci/Esen, s.119; Koca/Üzülmez, s.664; Tezcan/Erdem/Önok, s.755.

³⁵⁴ Koca, **Yağma Suçu**, s.2817; Özbey, s.130; Kanbur, s.75, 76; Ekinci/Esen, s.119; Koca/Üzülmez, s.664; Tezcan/Erdem/Önok, s.756; Artuç, s.175. Yargıtay da aynı görüştedir: "...Sanıkların, mağdur ...'e borca kefil olması için tehdit etmek suretiyle senet imzalattıkları olayda; adı geçen yakınının iş ortağı olan ...'nin şahsi borcundan hukuken herhangi bir sorumluluğu bulunmadığı gözetilerek, bu mağdura yönelik eylemin yağma suçunu oluşturduğu düşünülmeyen, yazılı şekilde hüküm kurulması...". Yargıtay 6. CD., T. 23/01/2019, E. 1413, K. 250, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 20/01/2019. Suçun yakın akrabalara ait bir alacağın tahsili amacıyla işlenmesi durumunda da cezai indirim öngörülmesine dair görüş için bk. Cankurt, s.126.

³⁵⁵ Özbey, s.130. Benzer görüş için bk. Koca, **Yağma Suçu**, s.2817. Yargıtay'ın yaklaşımının da bu yönde olduğu söylenebilir: "...TCK'nın 150/1.maddesinde bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla denildiğinde bu nitelikli hal uygulanabilmesi için; öncelikle ortada failin mağdura yönelik bir alacak hakkı bulunması, alacağın hukuken korunan ve geçerli hukuki ilişkiye dayanması, yağma eyleminin de hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi gerekir. **Bu hak hukuki ilişki kurulunca; kurulan hukuki ilişkinin tarafı olan kimseleri kapsar ve onlar yararlanabilir, bunun dışındaki kimseleri kapsamamaktadır...**". Yargıtay 6. CD., T. 17/09/2018, E. 3715, K. 5560, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 21/01/2019.

³⁵⁶ Özbey, s.130; Koca, **Yağma Suçu**, s.2817.

³⁵⁷ Günay, s.467-469; Kanbur, s.75, 76; Dinç/Ruhi, s.95; Koca/Üzülmez, s.664; Tezcan/Erdem/Önok, s.755, 756; Özbek ve diğerleri, s.667.

inandığı hâllerde, TCK m.30/2 hükmünün³⁵⁸ uygulanması ve nitelikli hâllerin gerçekleştiği hususunda düştüğü hatadan yararlanması gerektiği kabul edilmektedir³⁵⁹.

Üçüncü olarak, alacak hakkının, hukukun meşru kabul ettiği bir ilişkiden doğması gerekir³⁶⁰. Bu şartın içeriği konusunda öğretide tartışma bulunmaktadır. Tartışma daha çok “*eksik borçların*³⁶¹” hukuken meşru sayılan alacak hakkı kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği hususunda yoğunlaşmaktadır. Bir görüş, failin kumar veya bahis oyunlarından kaynaklanan alacağını tahsil etmek maksadıyla suçu işlemesi hâlinde, söz konusu alacak hukuken meşru görülmediği için, daha az ceza verilmesini gerektiren TCK m.150/1 hükmünün uygulanmaması gerektiğini savunmaktadır³⁶². Diğer bir görüşe göre ise eksik borçlar mahkemeye başvurularak talep edilemez, fakat borçlusunu tarafından ödenirse bu durum alacaklı için sebepsiz zenginleşme teşkil etmez. Nitekim eksik borcun varlığı hâlinde de esasen borçlu ile alacaklı arasında hukuki ilişkiye dayanan bir alacak vardır. Dolayısıyla failin suçu eksik borçtan dayanan alacağı temin etmek amacıyla işlediği durumlarda da TCK m.150 uygulama alanı bulabilir³⁶³. Nihayet konuya yönelik son görüş, bu hususta ikili bir ayırım yapmaktadır. Şöyle ki ahlâka aykırı nitelikte olan eksik borçların tahsili amacıyla suçun işlenmesi TCK m.150/1 hükmünün uygulanmasını engeller. Buna karşın eksik borç ahlâka aykırı bir durumdan kaynaklanmıyorsa, bunun tahsili için işlenen senedin yağması suçlarında TCK m.150/1 hükmü uygulanabilir³⁶⁴.

Yine failin alacağı ile zor kullanarak mağdurdan elde ettiği senedin bedeli arasında bir denge bulunmasının şart olup olmadığı hususuna da değinmek gerekir. Örneğin, (C), yakın arkadaşı (D)'ye 5.000 TL borç verir ve karşılığında da senet almaz. Ancak vadesi gelmesine rağmen (D), borcunu ödemez. Daha sonra konuşmak için çağırdığı (D)'yi elindeki sopa ile dövmeye başlayan (C), bedel kısmına 50.000 TL

---

³⁵⁸ TCK m.30/2 şu şekildedir: “*Bir suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hâllerinin gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır*”.

³⁵⁹ Cankurt, s.126; Günay, s.469, 470; Koca/Üzülmez, s.664; Tezcan/Erdem/Önok, s.756; Özbek ve diğerleri, s.668; Centel/Zafer/Çakmut, s.357; Artuç, s.175.

³⁶⁰ Günay, s.468; İkinci/Esen, s.119; Koca/Üzülmez, s.664; Tezcan/Erdem/Önok, s.756.

³⁶¹ “...*Borçlusunun istemesi halinde ifa edilebilen, fakat dava edilemeyen nitelikteki borçlara “**eksik (tabii, doğal, davasız) borç**” adı verilmektedir...Borçlu ifayı yerine getirmek istememesi durumunda alacaklı, borçluyu ifaya zorlayamaması nedeniyle cebir icra yoluyla yerine getirilmeye zorlanması da mümkün değildir. **Eksik borçlar dava açılmaz ve takip yapılamaz borçlardır**...”.* Doğan Şenyüz, **Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler**, 8.Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2016, s.16.

³⁶² Koca/Üzülmez, s.664. Ayrıca konuyla ilgili net bir görüş bildirmemekle birlikte, “...*iddia edilen alacak mahkemeler nezdinde dava edilerek korunabilmektedir*...” ifadesine dayanarak, Soyaslan’ın da bu görüşü benimsediği söylenebilir. Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.420.

³⁶³ Kanbur, s.77, 78; Veli Özer Özbek ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 6.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, s.604.

³⁶⁴ Günay, s.470, 471; Tezcan/Erdem/Önok, s.756.

yazdığı bonoyu ona zorla imzalatır. İşte bu olayda olduğu gibi failin senedin yağması suçunu işleyerek alacağından fazla bir miktarı elde ettiği durumlarda TCK m.150/1 uygulanır mı? Diğer bir ifadeyle, failin alacağı ile mağdurdan zor kullanarak sağladığı kazanım orantılı olmak zorunda mıdır? Öğretide failin alacağı ile tahsil ettiği miktar örneğin, mağdurdan zor kullanarak aldığı senedin bedeli, arasında mutlak anlamda eşitlik olmasa dahi makul oranda bir denge bulunması gerektiği ve arada çok yüksek bir farkın bulunduğu durumlarda, failin TCK m.150/1 hükmünden yararlanmaması gerektiği kabul edilmektedir³⁶⁵. Bu görüş isabetlidir. Çünkü temel şekle göre daha az ceza verilmesini gerektiren düzenlemenin amacı, hukuki yollara başvurma imkânı bulunan kişinin bunu tercih etmeyip de alacağını (daha fazlasını değil) zor kullanmak suretiyle kendisinin tahsil etmesidir³⁶⁶. Yukarıda verilen olay değerlendirilirse, (C)'nin 5.000 TL'lik alacağı için (D)'den 50.000 TL bedelli bir senet alması, alacak ile tahsil edilen değer arasında açık bir oransızlık olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla (C)'nin daha az cezayı gerektiren nitelikli hâlden değil, senedin yağması suçunun temel şeklinden dolayı cezalandırılması gerektiği söylenebilir.

TCK m.150/1 hükmünün getirdiği cezai sorumluluk öğretide eleştirilere yol açmaktadır. Şöyle ki TCK m.150/1'de bir kimsenin hukuki ilişkiden doğan alacağını tahsil amacıyla senedin yağması suçunu işlemesi hâlinde, kullandığı araç harekete göre, tehdit veya kasten yaralamadan dolayı sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Bu şekilde hükmün, bileşik suçun yapısıyla bağdaşmadığı ifade edilmektedir³⁶⁷. Ayrıca hukuki

³⁶⁵ Günay, s.473; Ekinci/Esen, s.119; Tezcan/Erdem, Önok, s.757; Özbek ve diğerleri, **Özel Hükümler 6.Baskı**, s.601, 602. Aksi görüş için bk. Kanbur, s.82.

Yargıtay da hukuki ilişkiden doğan borç miktarı ile failin cebir veya tehdide başvurarak mağdurdan zorla aldığı senedin miktarı arasında bir orantı olup olmadığını göz önünde bulundurmaktadır. Konu ile ilgili bir kararında Yargıtay şu ifadelerle yer vermiştir: "...Eylemlerin aynı ilişkiden kaynaklı olup bir bütünlük içinde geliştiği ve aynı alacak borç ilişkisinden kaynaklandığı gözetilerek; mağdurun toplam borcu ile kendisinden alınan araçlar ve senetler ile tahsil edilen paraların tespiti; verilen borç toplamı ile alınan ve tahsil edilen miktarların toplamı arasında açık bir nispetsizlik bulunup bulunmadığının denetime olanak verecek şekilde tespit edilmesi...". Yargıtay 6. CD, T. 22/11/2018, E. 1041, K. 7940, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 27/03/2019.

³⁶⁶ Koca/Üzülmez, s.664.

³⁶⁷ "...TCK m.150/1'de öngörülen bu düzenleme, bileşik suçun yapısına aykırıdır. Çünkü bileşik suç kendisini oluşturan suçlara bölünemez. Bileşik suçu oluşturan unsur suçlar, bağımsızlıklarını yitirip, bir başka suç adı altında gerçek bir birlik oluşturur. Bu birliğin parçalanması mümkün değildir. Amaç, kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanılmasında yağmadan ceza vermek değilse, yağma suçunun cezasının azaltılmasına ilişkin düzenleme yapılarak bu amaca ulaşılabilir. Böylece bileşik suçun yapısına aykırı düzenleme de ortadan kalkmış olur...". Pervin Aksoy İpekçioğlu, "Türk Ceza Kanunu'nda Bileşik Suç", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2012, C.61, S.1, s.52, 53, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1656/17686.pdf> e.t.: 28/01/2019. Ayrıca bk. Günay, s.479 vd.; Kanbur, s.84; Koca/Üzülmez, s.663, 664; Tezcan/Erdem/Önok, s.755; Özbek ve diğerleri, **Özel Hükümler 6.Baskı**, s.607.

ilişkiye dayanan alacağın tahsil edilmesi amacıyla cebir veya tehdide başvurulmasını, senedin yağması suçu kapsamında kabul etmeyen yazarlar da bulunmaktadır³⁶⁸.

Bu konuda değinilmesi gereken son husus ise borcun ödenmemesinin alacaklı açısından haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasını gerektirmediğidir. Yargıtay 6. CD konu ile ilgili bir kararında bu durumu şu şekilde izah etmektedir:

“...Sanık hakkında, bir hukuki ilişkiye dayanan alacağın tahsili amacıyla tehdit ve cebir kullanılması nedeniyle, 5237 sayılı TCY.nın 150/1.maddesi yoluyla aynı Yasa'nın 106/2-a-c maddesi ile yapılan uygulamadan sonra, yakının ile arasındaki hukuki ilişkiyi oluşturan borcun ödenmemesinin haksız tahrik oluşturduğu şeklinde yasal olmayan gerekçe ile uygulama yeri bulunmadığı halde, 5237 sayılı TCY.nın 29/1.maddesiyle indirim yapılması³⁶⁹...”

2.2.6.2.2. Suçun Konusunu Oluşturan Malın Değerinin Az Olması

TCK m.150/2'de “malın değerinin az olması” ifadesine yer verildiği için bu nitelikli hâlin sadece malın yağması suçu açısından geçerli olduğu düşünülebilir. Ancak bu düşüncenin doğru olmadığını belirtmek gerekir. Çünkü senet de mal kavramına dâhil olmakla birlikte kanun koyucu çeşitli nedenlerle³⁷⁰ senedin yağması suçunun ayrıca düzenlenmesini gerekli görmüştür. O hâlde senedin yağması suçu bakımından, kanunda yer alan “malın değerinin az olması” ifadesini “senedin değerinin az olması” şeklinde anlamak gerekir³⁷¹. Dolayısıyla hâkim senedin yağması suçunu işleyen fail hakkında değer azlığı nedeniyle cezada indirim gören hâlin uygulanıp uygulanmayacağına karar

³⁶⁸ Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil etmek için cebir veya tehdit kullanan kimsenin fiilinin yağma suçunu oluşturmadığı görüşü için bk. Centel/Zafer/Çakmut, s.358. Karşı görüş için bk. Koca, **Yağma Suçu**, s.2812; Kanbur, s.83, 84; Koca/Üzülmez, s.663; Özbek ve diğerleri, **6.Baskı**, s.606.

³⁶⁹ Yargıtay 6. CD., T. 06/02/2013, E. 341, K. 1568, Günay, s.478, 479.

³⁷⁰ Malın yağması suçunda fail, bir kimseyi veya onun yakınına tehdit ederek (hayat, vücut ya da cinsel dokunulmazlığına yönelik bir kötülük yapacağından ya da malvarlığını büyük bir zarara uğratacağından bahisle) veya cebir kullanarak bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya zorlamaktadır. Dolayısıyla amaç hareketler malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamakla sınırlandırılmıştır. Senedin yağması suçunda cebir veya tehditle bir kimsenin kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi teslim etmeye ya da teslimine karşı koymamaya zorlanması, malın teslimi veya malın alınmasına karşı koymamak olarak düşünülebilir. Dolayısıyla senedin yağması, malın yağması kapsamında yer aldığından ayrı bir düzenlemeye gerek olmadığı şeklinde bir fikir ileri sürülebilir. Ancak bu şekilde bir düzenleme yapılmamış olsaydı mağdurun söz konusu senedi teslim etmeye veya imhasına karşı koymamaya ya da ileride senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya mecbur edilmesi malın yağması suçu kapsamında cezalandırılmazdı. O hâlde kanun koyucunun senedin yağması suçu açısından ayrı bir düzenleme yapması isabetli görünmektedir. Bk. Artuç, s.162; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4779.

³⁷¹ Centel/Zafer/Çakmut, s.367; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.425.

verirken, söz konusu senedin değerini esas almalıdır. Söz gelimi mağdurun kendisini borç altına sokabilecek bir senedi veya bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye ya da var olan bir senedi imhaya mecbur edilmesi hâllerinde, ilgili senetlerin bedelleri dikkate alınarak çözüme ulaştırılabilir. Ancak bu kabule rağmen bazı tereddütlerin yaşanması da muhtemel görünmektedir. Örneğin, (A), (B)'nin kafasına silah dayayarak elindeki boş kâğıdı ona imzalatır. İşte burada olduğu gibi failin, cebir veya tehdit kullanarak mağdura, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıda imza attırması durumunda, değer azlığı nedeniyle cezada indirim yapılması mümkün müdür? Zira kanun koyucu mağdurun, ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imza etmeye mecbur edilmesini suçun oluşması bakımından yeterli görmüş olup söz konusu imzalı kâğıdın senet hâline dönüştürülmesini aramamıştır. Burada iki farklı ihtimalden bahsedilebilir. İlk ihtimal, failin, mağdura zorla imza ettirdiği kâğıdı, senet hâline dönüştürmesidir. Esasen bu durumda herhangi bir sorun olmayıp yukarıda da ifade edildiği gibi hâkimin, senet bedelini göz önüne alarak bir değerlendirme yapması mümkündür. Diğer ihtimal ise failin, mağdurdan zorla aldığı imzalı kâğıdı sonradan senet hâline getirmemesidir. Burada failin elindeki imzalı boş kâğıt senet vasfını taşımadığı için değer azlığını tespit etmek mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla bu ihtimalde değer azlığı nedeniyle ceza indirimi öngören hükmün uygulama alanı bulamayacağı düşünülebilir.

765 sayılı TCK'nın 522. maddesinde "Mal Aleyhinde İşlenen Cürümler" başlıklı onuncu babda yer alan suçlar bakımından ortak hükümler öngörülmekteydi. Buna göre suçun konusunu oluşturan şeyin ya da meydana gelen zararın çok fazla (fahiş) olması cezanın artırılmasını gerektiren; hafif veya pek hafif olması da daha az ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâl olarak düzenlenmişti³⁷². Ancak maddenin üçüncü fıkrasında söz konusu babın ikinci faslında yer alan suçları işleyenler hakkında ceza indirimi öngören düzenlemenin uygulanmayacağı belirtilmişti³⁷³. Dolayısıyla senedin yağması suçu onuncu babın ikinci faslında yer aldığından, suçun konusunu oluşturan senedin

³⁷² Özbey, s.131; Caner Gürühan/Tahir Hami Topaç/Ahmet Serhat Ergin Kanat, "Yargıtay'ın Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Değer Azlığı Kavramına Yönelik Yaklaşımı", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, 2016, S.8, s.222, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/271201> e.t.: 19/10/2018; Eker, s.540; Timuçin Köprülü, "Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Değer Azlığı", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2007, S.71, s.255, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-71-343> e.t.: 19/10/2018; Baba, s.208. Söz konusu hüküm şu şekildeydi: "Onuncu babda beyan olunan cürümlerin işlenmesinde cürmün mevzuu olan şeyin veya ika edilen zararın kıymeti pek fahiş ise mahkeme cürme mahsus olan cezayı yarısına kadar artırır ve eğer hafif ise yarısına ve eğer pek hafif ise üçte birine kadar eksiltir".

³⁷³ Söz konusu hüküm şu şekildeydi: "...Bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa cezayı tenkise mahal yoktur".

değerinin hafif ya da pek hafif olması durumunda cezanın indirileceğini belirten hüküm, bu suç açısından uygulanmamıştır³⁷⁴.

5237 sayılı TCK'da, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak, malın değerinin fazla olmasını, daha fazla ceza verilmesini gerektiren düzenlemeye yer verilmemiştir³⁷⁵. Ayrıca 5237 sayılı TCK, malvarlığına karşı suçlarda malın değerinin az olmasını genel bir indirim nedeni olarak kabul etmemiş fakat hırsızlık ve yağma suçları ile ilgili olarak özel hükümler sevk etmiştir³⁷⁶. 5237 sayılı TCK'nın 150. maddesinin 2. fıkrası ile 765 sayılı TCK'nın aksine, suçun konusunu oluşturan senedin değerinin az olması, cezada indirim yapılmasını gerektiren nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir. Ancak bu düzenlemenin yağma suçlarında cezada indirim yapılmasını öngörmesi, bu suçla korunan hukukî değer salt malvarlığı imiş gibi bir izlenim oluşturmaktadır. Oysa kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı da bu suçla korunan hukukî değerleri oluşturmaktadır. İşte kanun koyucunun bu değerleri göz ardı ederek sadece senedin (malın) değerini esas alması eleştirilmektedir³⁷⁷. Hatta bu hükmün anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) başvurulmuş, ancak Mahkeme bu başvuruyu reddetmiştir³⁷⁸.

³⁷⁴ Özbey, s.131; Gürühan/Topaç/Kanat, s.222; Eker, s.548; Köprülü, s.255; Baba, s.217; Centel/Zafer/Çakmut, s.356; Artuç, s.176.

³⁷⁵ Koca, s.246; Kaylan, s.46; Özbey, s.131; Gürühan/Topaç/Kanat, s.222, 223; Köprülü, s.257; Baba, s.208, 209; Artuç, s.176.

³⁷⁶ Gürühan/Topaç/Kanat, s.222, 223; Veli Özer Özbek/Serkan Meraklı, "Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Azlığının Tespiti ve Buna Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2017, C.19, S.1, s.3, <http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2017/11/1-VELI-OZER-OZBEK-SERKAN-MERAKLI.pdf> e.t.: 01/02/2019; Köprülü, s.257; Baba, s.216.

³⁷⁷ Koca, **Yağma Suçu**, s.2817; Köprülü, s.263; Koca/Üzülmez, s.665; Tezcan/Erdem/Önok, s.757; Centel/Zafer/Çakmut, s.356. Özbek/Meraklı ise yağma suçlarında ceza indirimi öngören TCK m.150/1'e benzer düzenlemenin bu suça nazaran daha az haksızlık içeriğine sahip güveni kötüye kullanma, karşılıksız yararlanma gibi suçlarda olmamasının tutarsızlık oluşturduğu görüşündedir. Özbek/Meraklı, s.34. Aksi görüş için bk. Toroslu, s.159.

³⁷⁸ TCK m.150/2 hükmünün iptali amacıyla Karşıyaka 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından AYM'ye başvurulmuştur. Yerel mahkemenin anayasaya aykırılık iddiaları şu şekildedir: "...Sadece malvarlığına yönelik suç niteliği taşıyan suçlar açısından suçun konusunun değeri indirim nedeni olarak öngörülmemiş iken, karma bir suç niteliği taşıyan ve mal varlığı değerleri yanında kişinin özgürlüğü ve vücut bütünlüğünü koruma amacı ile düzenlenmiş olan yağma suçu açısından bu tür bir indirim nedeni öngörülmüş olması Anayasa'nın 2 ve 10. maddelerinde düzenlenen hukuk devleti ve eşitlik ilkesine mahkememizce aykırı görülmüştür. Bu düzenleme, yasa koyucuya tanınan takdir hakkı kapsamı içerisinde değerlendirilemez...Yasanın 150/2. maddesinde öngörülen değer nedeniyle indirim hükmü kalkışma düzeyinde kalan yağma suçu ile unsur suç niteliğini taşıyan tehdit suçuna verilecek yaptırımlar karşılaştırıldığında unsur suça daha ağır bir ceza verilmesi gibi adil ve hakkaniyete uygun olmayan sonuçlar da doğuracaktır. Şöyle ki, silahla bir kişinin değer olarak az kabul edilebilecek eşyasını almak isteyen şahsın eylemini herhangi bir nedenle sonuca varamaması yani suçun Yasanın 35. maddesi anlamında teşebbüs düzeyinde kalması durumunda Yasanın 149/1-a, maddesine göre verilecek ceza alt sınırdan 10 yıl hapis, değer nedeniyle üst sınırdan indirim yapıldığında 1/2 indirimle 5 yıl hapis ve 35. madde gereğince yine üst sınırdan 3/4 oranında indirim yapılması durumunda verilecek ceza 1 yıl 3 ay hapis cezasıdır. Oysaki bu şahsın silah göstererek belirli bir malı vermesi için şahsı tehdit edecek yerde

Kanun koyucu suçun konusunu teşkil eden malın değerinin az olmasını cezada indirim nedeni saymıştır. Yargıtay da bir kararında:

“5237 sayılı TCY’ nin 150.maddesinin 2.fikrasındaki “malın değerinin azlığı” kavramının, 765 sayılı TCY’ nin 522.maddesindeki hafif ve pek hafif ölçütleriyle, her iki maddenin de cezadan indirim olanağı sağlanmak dışında benzerliği bulunmadığı, “değerin azlığı”nın 5237 sayılı Yasaya özgü ayrı ve yeni bir kavram olduğu, bunun; daha çoğunu alabilme olanağı varken, yalnızca gereksinmesi kadar (örneğin, birkaç meyve veya ekmek, yiyecek; bir-iki defter, kalem; sigara, bira ve benzeri) değer olarak da az olan şeyi alma durumunda, olayın özelliği ve sanığın kişiliği de değerlendirilerek, yasal ve yeterli gerekçeleri de açıklanarak uygulanabileceği gözetilmeden, yakınlardan yağmalanan cep telefonlarının değeri olan 400 ve 525 YTL’nin, 5237 sayılı Yasanın 150/2.maddesi uygulamasında “az” olarak nitelendirilemeyeceği düşünülmeden cezasından indirim yapılması; karşı temyiz bulunmadığından bozma nedeni yapılmamıştır³⁷⁹”.

---

sadece silahla tehdit ettiği herhangi bir malının teslimini istemediğinin kabul edilmesi durumunda ise, eylemin 5237 sayılı Yasanın 106. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği, buna göre, tehdit silahla işlenmiş olduğu için 106/2-a maddesi hükmüne göre şahıs hakkında verilmesi gereken alt sınır ceza yaptırımı ise 2 yıl haptir. Varılan bu sonuçta göz önüne alındığında 150/2 maddenin yaratmış olduğu adaletsiz durum açıkça ortaya çıkmaktadır...”. AYM ise şu gerekçelerle iptal istemini reddetmiştir: “Hukuk devletinde, ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerine ilişkin kurallar, cezalarda yapılacak artırım ve indirim nedenleri ve oranları, ceza hukukunun ana ilkeleri ile Anayasa’nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın gereksinimleri göz önüne alınarak saptanacak suç ve ceza siyasetine göre belirlenir. Yasakoyucu, cezalandırma yetkisini kullanırken toplumda hangi eylemlerin suç sayılacağı, bunun hangi tür ve ölçüdeki ceza yaptırımı ile karşılanacağı, nelerin indirim veya artırım sebebi olarak kabul edilebileceği konularında takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, bu yetkisini kullanırken suç ve ceza arasındaki adil dengenin korunması, öngörülen cezanın cezalandırmada güdülen amacı gerçekleştirmeye elverişli olması, insanlık haysiyetine aykırı ve zalimane olmaması gibi hususları da dikkate almak zorundadır. Sadece failin hareketini esas alarak ve hareket için öngörülen ceza miktarlarını kıyaslayarak suç ve ceza arasında adil denge bulunup bulunmadığı konusunda bir karar vermek sorunu tek yönlü ya da eksik olarak ele almak anlamına gelir. Suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının saptanmasında, herhangi bir suç için konulmuş ceza ile yapılacak bir kıyaslama değil, o suçun toplum yaşamında yarattığı sonuç, failin ve suçtan zarar görenin kişiliği, maddi ve manevi zararın azlığı veya çokluğu da etkilidir. Yasakoyucu, değişik eylemler için aynı cezayı öngörebileceği gibi, daha hafif kabul edilen bir eylem için daha ağır bir cezayı da uygun görebilir. Devletin takip ettiği suç ve ceza politikası, suça verilen önem ve cezalandırmada güdülen amaç gözetilerek, suça konu eşyanın değerine bağlı olarak yağma suçu için verilecek cezada indirim yapılmasını öngören kuralda hukuk devleti ve eşitlik ilkelerine aykırı bir yön bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, kural Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir...”. AYM, T. 05/03/2009, E. 120, K. 40, RG., 27/03/2010, S.27534, <http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/>, e.t.: 01/02/2018.

³⁷⁹ Yargıtay 6. CD., T. 19/12/2005, E. 11614, K. 12107, Özbek ve diğerleri, s.669.

Yargıtay'ın yukarıda yer verilen kararı çerçevesinde malın değerinin azlığı kavramına ilişkin şunlar söylenebilir:

İlk olarak, “değer azlığı”, 765 sayılı TCK'nın 522. maddesinde yer alan hafif ve pek hafif kavramlarından farklı, kendine özgü yapısı olan bir kavramdır. Bu kavramlar arasındaki ortak nokta, her ikisinin de cezada indirim yapılmasına imkân sağlamasıdır.

İkinci olarak, değer azlığı konusundaki belirleme yapılırken, suçun işlendiği tarihin esas alınması gerekir³⁸⁰. Dolayısıyla suçun işlenmesinden sonra malın değerinde meydana gelem azalma veya artış göz önünde bulundurulmaz³⁸¹.

Üçüncü olarak, hâkimin değer tespiti yaparken ne şekilde hareket etmesi gerektiği konusunda öğretide hâkimin bu konuda mağdurun ya da failin veyahut bizzat kendi değer yargılarına dayanarak malın değerinin az olup olmadığına karar vermesi gerektiği şeklinde görüşler ileri sürülmüştür³⁸². Buna karşılık ortalama bir vatandaşın esas alınması gerektiği, aksi hâlde objektif bir belirleme yapılamayacağı şeklinde görüşler de mevcuttur³⁸³. Yargıtay ise genellikle “ekonomik koşullar ve paranın satın alma gücü³⁸⁴”, “iktisadi genel ölçüler, nesafet ve adalet ilkesi, tarafların mali gücü, paranın genel değeri³⁸⁵” gibi çeşitli ölçütlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini kabul etmektedir.

Dördüncü olarak, “malın değerinin” az olması hükmün uygulanabilmesi için tek başına yeterli değildir. Hâkim malın değerinin azlığını tespit ettikten sonra ayrıca “olayın özelliklerini” ve “sanığın kişiliğini” de dikkate almalıdır³⁸⁶. Söz gelimi (C), acil bir ihtiyacı olduğu için kendisine 250 TL para vermesini isteyen (D)'ye, üzerinde para

³⁸⁰ Koca, **Yağma Suçu**, s.2817; Özbey, s.131; Cankurt, s.127; Akkaş, s.328; Baba, s.224; R. Yılmaz Yazıcıoğlu, “TCK m.145 “Malın Değerinin Az Olması” Hırsızlık Suçunda “Malın Değerinin Az Olması veya Suçun İşleniş Şekli ve Özelliklerinin “Ceza Tayininde Göz Önüne Alınması”, **Ceza Hukuku Dergisi**, 2011, C.6, S.15, s.34, <https://jurix.com.tr/issue/128> e.t.: 01/02/2018; Ekinci/Esen, s.75, 120; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.425. 765 sayılı TCK m.522/2'de bu husus açıkça düzenlenmekteydi. Buna göre “kıymet tayini için cürmün mevzuu olan şeyin yahut vaki zararın işlendiği zamandaki kıymeti nazarı dikkate alınır”.

³⁸¹ Özbey, s.131; Cankurt, s.127; Yazıcıoğlu, **Malın Değerinin Az Olması**, s.34; Koca/Üzülmez, s.666; Centel/Zafer/Çakmut, s.356; Artuç, s.177; Toroslu, s.159.

³⁸² Söz konusu görüşler için bk. Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.425. Özbey ise malın değerinin belirlenmesinde mağdurun ya da failin ekonomik durumunun göz önüne alınamayacağı görüşündedir. Bk. Özbey, s.131.

³⁸³ Bk. Köprülü, s.256; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.425. Malın değerinin belirlenmesi konusunda mağdurun durumunun değil, objektif ölçütlerin esas alınması gerektiği görüşü için bk. Ekinci/Esen, s.75, 120. Yazıcıoğlu, malın değerinin azlığı konusunda mağdurun durumu dikkate alınmadan “objektif” bir belirleme yapılması gerektiğini söylemekte, ancak malın değerinin az olduğu her durumda, suçun haksızlık içeriğinin de az olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılamayacağını savunmaktadır. Yazıcıoğlu, **Malın Değerinin Az Olması**, s.34.

³⁸⁴ Gürühan/Topaç/Kanat, s.222; Köprülü, s.256; Baba, s.223; Tezcan/Erdem/Önok, s.758.

³⁸⁵ Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.425, 426.

³⁸⁶ Gürühan/Topaç/Kanat, s.225; Köprülü, s.258; Yazıcıoğlu, **Malın Değerinin Az Olması**, s.39 vd.; Baba, s.211; Koca/Üzülmez, s.665.

olmadığını söyler. Ardından (D), 250 TL’lik bir çek talep eder ancak (C) vermek istemez. Bunun üzerine (D), (C)’yi yumruklamaya başlar. Aldığı darbelerden canı yanan (C), söz konusu çeki düzenleyip (D)’ye verir. Daha sonra hastaneye giden (C)’nin sol kulağının patladığı ve işitme duyusunu yitirdiği belirlenir. Burada her ne kadar senet bedelinin az olduğu ileri sürülebilirse de fiilin mağdurda meydana getirdiği etki göz önüne alındığında (zira mağdur işitme duyusunu kaybetmiştir) hâkimin TCK m.150/2 hükmünü uygulamaması gerektiği düşünülebilir. Bu bağlamda “değer azlığından” bahsedebilmek için; failin daha çoğunu alabilme olanağına sahipken, sadece ihtiyacı kadarını alması ve aynı zamanda malın değerinin de objektif olarak az olması gerekmektedir³⁸⁷.

Son olarak, mahkemenin TCK m.150/2’ye dayanarak daha az ceza verdiği hâllerde, bu kararın gerekçesini açıklaması gerekmektedir³⁸⁸. Dolayısıyla yasal gerekçeye yer verilmeksizin bu şekilde bir karar verilmesi, ilgili kararın Yargıtay tarafından bozulmasına neden olur.

Konuya ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir diğer husus, kanunda “*indirilebilir*” ifadesi kullanıldığı için, hâkimin hükmü uygulayıp uygulamama konusunda takdir hakkına sahip olduğudur³⁸⁹. Ancak bu takdir hakkının sınırsız olmadığını belirtmek gerekir. Zira hâkim, malın değerinin az olup olmadığını, olayın özelliklerini, sanığın kişiliğini, olayın mağdur üzerinde yol açtığı zararı değerlendirme, diğer bir anlatımla, hükmün uygulanma koşullarının oluşup oluşmadığı hususunda takdir hakkına sahiptir. Ancak yaptığı değerlendirme sonucunda söz konusu koşulların gerçekleştiğine kanaat getiren hâkimin, cezada indirim yapılması noktasında takdir hakkı bulunmadığından, hükmü uygulaması gerektiği söylenebilir³⁹⁰.

2.2.7. Suçun İşlenmesi Sırasında Kullanılan Cebirin Kasten Yaralamanın Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Hâllerine Neden Olması

Senedin yağması suçu cebir veya tehdit ile hırsızlık suçlarının bir araya gelerek oluşturdukları bileşik bir suç olduğundan, bu suçu işleyen fail; ayrıca cebir, tehdit veya hırsızlık suçlarından dolayı cezalandırılmaz. Ancak TCK m.149/2 hükmünde özel bir içtima düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, “*Yağma suçunun işlenmesi sırasında*

³⁸⁷ Gürühan/Topaç/Kanat, s.225-227; Köprülü, s.260; Yazıcıoğlu, **Malın Değerinin Az Olması**, s.34.

³⁸⁸ Kaylan, s.46, 47; Köprülü, s.260.

³⁸⁹ Akkaş, s.334; Gürühan/Topaç/Kanat, s.225; Köprülü, s.259; Baba, s.218; Toroslu, s.159; Özbek ve diğerleri, s.668; Centel/Zafer/Çakmut, s.356; Koca/Üzülmez, s.666; Tezcan/Erdem/Önok, s.758.

³⁹⁰ “...*Suçun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı, yargıcın takdiri ile sanık lehine indirimde elverişlidir. Yargıcın yapacağı değerlendirme, sanığın aldığı şeyin değerinin “azlığı”dır. Yargıcın yapacağı bu değer “azlığı” tespiti rağmen, sanık yararına indirim uygulanmaması, TCY’nin 150/2nci maddesinin uygulanmaması sonucunu doğurur...*”. Yargıtay CGK., T. 21/12/2010, E. 6-225, K. 268, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4926.

kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır³⁹¹ ”. Dolayısıyla cebir konusunda ikili bir ayırım yapıldığı söylenebilir. Buna göre kullanılan cebir, TCK m.86 ve m.88’de yer alan kasten yaralama suçunun oluşmasına neden olursa, söz konusu cebir, senedin yağması suçunun unsuru sayılır ve fail ayrıca kasten yaralama suçundan dolayı ceza almaz. Yargıtay konu ile ilgili bir kararında bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

“...Yakınanın aşamalarda alınan beyanları, alınan kesin hekim raporuna göre, yakınanın olay nedeniyle basit tıbbi müdahale ile iyileşecek şekilde yaralandığının bildirilmesi, dosya kapsamındaki diğer bilgi, belge ve deliller birlikte değerlendirildiğinde; sanığın yakınanı takip ederek oturduğu dairenin kapısının önüne gelip kapıyı açmak için anahtarı çıkardığı sırada arkasından yaklaşarak çantasını almak amacıyla kendisine doğru çekip bıçakla sapını kestiği, yakınanın arkasını dönerek çantasını vermemek için sanığa müdahale ettiği bu sırada, sanığın bıçak darbeleri neticesinde elinden yaralandığı, sanığın da çantayı atarak olay yerinden kaçtığı olayda; sanığın eyleminin, 5237 sayılı TCK’nın 149/1-a maddesine uyan yağma suçunu oluşturduğu gözetilmeden, aynı Yasanın 142/2-b maddesiyle uygulama yapılması, bu durumda aynı Yasanın 149/2.maddesine göre, “yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun netice sebebiyle ağırlaştırılmış hâllerin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır” hükmü karşısında; sanığın yağma suçunu gerçekleştirirken, yakınanı basit tıbbi müdahale ile iyileşecek şekilde yaralama eyleminin, 5237 sayılı TCK’nın 87.maddesinde tanımlanan, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçu kapsamında olmadığı ve yağma suçunun ögesi olduğunun gözetilmesinin gerekmesi³⁹² ...”.

Ancak uygulanan cebir sonucunda kasten yaralamanın neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış hâlleri gerçekleşirse (TCK m.87) fail senedin yağması suçunun yanı sıra kasten yaralama suçundan dolayı da sorumlu olur³⁹³ .

³⁹¹ Hükümün eleştirisi için bk. Özbek ve diğerleri, s.666, 667; Hafızoğulları/Özen, s.361.

³⁹² Yargıtay 6. CD., T. 26/03/2013, E. 24866, K. 653. Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4950.

³⁹³ Koca/Üzülmez, s.656; Artuç, s.154; Toroslu, s.157; Centel/Zafer/Çakmut, s.344. TCK m.87’ye göre netice sebebiyle ağırlaşan yaralama hâllerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Failin suçu işlerken kullandığı cebrin, örneğin, mağdurun kör olmasına ya da mağdurun burnunun kırılmasına yol açması tek başına TCK m.87'in uygulanmasını gerektirmez. Zira TCK m.23'e göre, netice sebebiyle ağırlaşan hâlden dolayı cezai sorumluluğun doğabilmesi için failin söz konusu netice bakımından en azından taksirli davranışının bulunması gerekmektedir³⁹⁴. Söz gelimi (A), kardeşi (B)'ye, “(C) 'ye senet verdim vadesi yarın doluyor. Ancak ödeyecek durumda değilim. (C) 'nin yanına git ve senedin vadesini bir ay uzatmasını söyle. Eğer teklifi kabul etmezse senedi zorla al” der. Ardından (C) 'nin iş yerine giden ve sekreter (D) 'den (C) 'nin orada olmadığını öğrenen (B), (D) 'den senedi kendisine vermesini ister. (D) ise böyle bir şey yapamayacağını söyler. Bunun üzerine (B), (D) 'nin karnına bir tekme atar ve senedi alır. (B) 'nin attığı tekme, bir aylık hamile olan (D) 'nin, bebeğini düşürmesine neden olur. Olayda (B) 'nin kullandığı cebrin, TCK m.87/2-e gereği kasten yaralamanın netice sebebi ile ağırlaşmış hâline yol açtığı görülmektedir. Ancak (B), (D) 'nin hamile olduğunu bilmemektedir ve bu durumu öngörmesi de mümkün değildir. Zira (D) henüz bir aylık hamile olduğu için bu durum dışarıdan anlaşılabilir değildir. Dolayısıyla bebeğin düşmesi konusunda taksirli hareketi dahi bulunmayan (B) hakkında TCK m.149/2 hükmü uygulama alanı bulmaz ve (B) sadece senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılır. Ancak dışarıdan bakıldığında (D) 'nin hamile olduğu anlaşılabilir olsaydı bu durumda (B) hem senedin yağması hem de kasten yaralamanın netice sebebi ile ağırlaşan hâlden dolayı ayrı ayrı cezalandırılırdı.

---

f.1 “Kasten yaralama fiili mağdurun;
a- duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
b- konuşmasında sürekli zorluğa,
c- yüzünde sabit ize,
d- yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
e- gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğmasına neden olması”.

f.2 “Kasten yaralama fiilinin mağdurun;
a- iyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
b- duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
c- konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
d- yüzünün sürekli değişikliğine,
e- gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun düşmesine neden olması”.

f.3 “Kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına veya çıkığına neden olması”.

f.4 “Kasten yaralama sonucuna ölümün meydana gelmesi”.

³⁹⁴ Özbek ve diğerleri, s.666, 667.

2.3. Suçun Manevi Unsuru

Senedin yağması suçu sadece kasten işlenebilir³⁹⁵. Zira suçun taksirli hâline kanunda ayrıca yer verilmediğinden³⁹⁶, bu suçun taksirle işlenmesi mümkün değildir³⁹⁷. Suçun kanuni tanımındaki unsurlarının bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi hâlinde, kastın varlığından bahsedilir (TCK m.21/1). Bu kapsamda suçun oluşabilmesi için, failin cebir veya tehdit kullandığını ve mağdurdan aldığı senede, vesikaya ya da kâğıda ilişkin özellikleri, yani senedin borç doğurucu nitelikte, vesikanın bir senedi hükümsüz kılacak elverişlilikte ya da senet hâline getirilebilecek kâğıdın imzalı olduğunu bilerek ve bunu isteyerek hareket etmesi gerekmektedir³⁹⁸.

Suçun olası kastla işlenmesi de mümkündür³⁹⁹. Örneğin, (P)'nin elinde, üzerinde imza ve yazılar olan bir kâğıt bulunduğunu gören (G), (P)'den kâğıdı kendisine uzatmasını ister ancak (P) kâğıdı vermez. Kâğıdın ne olduğunu bilmeyen fakat üzerinde gördüğü imza ve yazılardan senet olabileceğini düşünen (G), (P)'ye yumruk atarak kâğıdı zorla alır ve kendi adına ciro edip bankaya ibraz eder. Burada (G), kâğıdın borç doğurucu nitelikte bir senet olduğunu bilmemekte, ancak böyle bir senet olabileceğini öngörmekte ve buna rağmen sonucu kabullenerek hareketini gerçekleştirmektedir. Dolayısıyla (G), olası kastla senedin yağması suçunu işlemekten dolayı cezalandırılır.

Suçun oluşması için failde ayrıca özel kastın varlığının aranıp aranmaması gerektiği konusu öğretide tartışmalıdır. Bazı yazarlar, failde genel kastın bulunmasını suçun varlığı için yeterli görmemekte ve failin yarar sağlama amacıyla (özel kast) hareket etmesini aramaktadır⁴⁰⁰. Yazarların, bu suçun unsurunu oluşturan hırsızlık suçunda yarar sağlama amacı arandığı için bu suçta da aynı amacın bulunması gerektiğini düşündükleri söylenebilir⁴⁰¹. Diğer yazarlar ise suçun düzenlendiği kanun

³⁹⁵ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Cankurt, s.128; Koca, s.284; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4783; Dönmezer, s.351, 352; Koca/Üzülmez, s.605; Tezcan/Erdem/Önok, s.759, 764; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.419; Toroslu, s.154; Hafizoğulları/Özen, s.363; Artuç, s.165; Centel/Zafer/Çakmut, s.367; Özbek ve diğerleri, s.675.

³⁹⁶ TCK m.22/1'de yer verilen "*taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hâllerde cezalandırılır*" hükmü uyarınca bir suçun taksirle işlenebilmesi için, ilgili suçun taksirle işlenebileceğine dair kanuni düzenlemeye ihtiyaç vardır.

³⁹⁷ Koca, s.284; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4784.

³⁹⁸ Cankurt, s.128; Özbek ve diğerleri, s.675; Centel/Zafer/Çakmut, s.367. Ayrıca bk. Koca, s.284.

³⁹⁹ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Cankurt, s.128; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4784; Koca/Üzülmez, s.647; Tezcan/Erdem/Önok, s.759, 764.

⁴⁰⁰ Koca, **Yağma Suçu**, s.2811; Cankurt, s.128; Duran, s.119; Ekinci/Esen, s.104; Koca, s.284, 285; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4783; Dönmezer, s.351; Tezcan/Erdem/Önok, s.759, 764; Toroslu, s.154; Hafizoğulları/Özen, s.363; Taşdemir/Özkepir, s.609; Malkoç/Güler, s.4388; Malkoç, s.398; Erem, s.806; Erem/Toroslu, s.638; Özütürk, s.258; Parlar/Hatipoğlu, s.2271.

⁴⁰¹ Bk. Tezcan/Erdem/Önok s.759, 764; Parlar/Hatipoğlu, s.2271; Çağlayan, s.603; Erem/Toroslu, s.638; Erem, s.806.

maddesinde, hırsızlık suçundan farklı olarak, failde yararlanma amacı bulunmasına ilişkin açık bir düzenlemeye yer verilmediği gerekçesiyle suçun genel kastla işlenebileceğini, dolayısıyla failin hangi maksatla hareket ettiğinin önemli olmadığını düşünmektedir⁴⁰².

2.4. Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka aykırılık kavramı, işlenmesine hukuk düzeni tarafından ceviz verilmeyen davranışları ifade etmek için kullanılmaktadır⁴⁰³. Hukuka aykırı bir fiil, yalnızca ceza hukukuyla değil, bütün hukuk düzeni ile çatışma hâindedir⁴⁰⁴. Hukuk düzeninin bütünlüğü (tekliği) olarak adlandırılan bu ilkenin sonucu olarak, söz gelimi ceza hukuku açısından hukuka aykırı olan bir fiil, medeni hukuk açısından da hukuka aykırıdır ya da idare hukukunda hukuka uygun olarak değerlendirilen bir fiil, ceza hukuku bakımından da hukuka uygun sayılır⁴⁰⁵.

Bir insan davranışının suç olarak nitelendirilebilmesi için, ikili bir değerlendirme sürecinin işletilmesi gerektiği belirtilmektedir. Buna göre gerçekleştirilen davranış ilk olarak suçun maddi ve manevi unsurları (tipiklik) açısından incelenmeli, yani söz konusu davranışın suçla ilgili olarak kanunda yapılan tanıma uygun olup olmadığı belirlenmelidir. Davranışın kanuni tanımla örtüştüğü saptandıktan sonra da hukuka aykırılık yönünden bir araştırma yapılmalıdır. Dolayısıyla hukuka aykırılık, değerlendirme sürecinde ikinci aşamayı oluşturup suçun genel bir unsurunu teşkil

⁴⁰² Özbek ve diğerleri, s.670, 675.

⁴⁰³ Sulhi Dönmezer/Sahir Erman, **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım**, 12.Bası, C.2, Beta Yayınları, İstanbul 1999, s.16; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.264; İzzet Özgenç, **Ceza Genel**, s.305; Öztürk/Erdem, s.232.

⁴⁰⁴ Koca, s.206; Neslihan Göktürk, “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon” **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C.7, S.1, s.419, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/416380> e.t.: 19/02/2019; Ahmet Emrah Akyazan, “5237 Sayılı TCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, **Ankara Barosu Dergisi**, 2006, S.1, s.79, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2006-1/4.pdf> e.t.: 19/02/2019; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.264; Özgenç, **Ceza Genel**, s.305; Hakan Hakeri, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 19.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s.301; Berrin Akbulut, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 5.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s.453; Veli Özer Özbek ve diğerleri, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 6.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2015, s.285; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.268; Öztürk/Erdem, s.232. “...Bir fiilin saldırı, tecavüz niteliğinde olup olmadığı ve dolayısıyla haksızlık teşkil edip etmediği değerlendirilirken hukuk düzeni bir bütün olarak dikkate alınmalıdır...”. Elvan Keçelioğlu, “Kusurluluğu Ortadan Kaldıran Sebeplerle Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki Ayırımın TCK’nın Uygulanması Bakımından Pratik Sonuçları”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2010, S.87, s.309, <http://tbbdergisi.barobirligi.org.tr/m2010-87-612> e.t.: 19/02/2019.

⁴⁰⁵ Göktürk, s.419; Keçelioğlu, s.301, 302; Hakeri, s.301; Akbulut, s.455; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.285, 286; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.266; Özgenç, **Ceza Genel**, s.305; Öztürk/Erdem, s.233

etmekte, bunun sonucu olarak da hukuka aykırı olmayan bir davranış suç olarak nitelendirilememektedir⁴⁰⁶.

İfade etmek gerekir ki kanunda yer alan suç tanımına uygun olduğu tespit edilen bir insan davranışının kural olarak hukuka aykırı olduğu kabul edilmekte, dolayısıyla kanuni tanıma uygunluk, hukuka aykırılığın karinesini oluşturmaktadır⁴⁰⁷. Ancak kanuni tipe uygun fiilin her durumda hukuka aykırı olduğu da söylenemez. Zira bir fiil kanuni tanıma uygun olsa dahi, hukuk düzeni, o fiilin gerçekleştirilmesine cevaz vermiş olabilir⁴⁰⁸. Dolayısıyla bir olayda “*hukuka uygunluk nedenleri*” olarak adlandırılan hâllerden birinin bulunması durumunda, söz konusu fiilin hukuka aykırı olduğundan bahsedilemez⁴⁰⁹. TCK’da düzenlenen hukuka uygunluk nedenleri ise kanun hükmünü icra (TCK m.24/1), meşru savunma (TCK m.25/1), hakkın kullanılması (TCK m.26/1) ve ilgilinin rızasıdır (TCK m.26/2)⁴¹⁰.

TCK’nın 24/1. maddesi, kanun hükmünü icra eden kimseye ceza verilmeyeceğini belirtmektedir. “Kanun hükmünü icra” ya da “görevin ifası” şeklinde ifade edilen bu hâlde, belirli kimselere (bazı durumlarda herkese⁴¹¹), bir davranışta bulunma konusunda yetki verilmiş veya görev yüklenmiş olabilir. İşte bu kimseler kendilerine verilen yetkiyi kullandıkları veya görevi yerine getirdikleri için gerçekleştirdikleri fiiller kanuni tanıma uygun olsa bile cezalandırılmaz⁴¹². Örneğin, İİK’nın 80. maddesinin 4. fıkrasına göre “*Haciz yapan memur, borçlunun üzerinde para, kıymetli evrak, altın veya gümüş veya diğer kıymetli şeyleri sakladığını anlar ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa, borçlunun şahsına karşı kuvvet istimal edilebilir*”. Hükümden de anlaşılacağı üzere, İİK, haciz memuruna belirli şartların varlığı hâlinde, borçlu üzerinde kuvvet kullanma

⁴⁰⁶ Göktürk, s.417 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.264-266; Öztürk/Erdem, s.232, 233; Akbulut, s.453; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.284.

⁴⁰⁷ Göktürk, s.414; Hakeri, s.302; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.265; Öztürk/Erdem, s.233; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.269; Özgenç, **Ceza Genel**, s.311; Artuk ve diğerleri, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 12.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s.423; Akbulut, s.454; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.284.

⁴⁰⁸ Göktürk, s.418; Keçelioğlu, s.301.

⁴⁰⁹ Selami Turabi, “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2012, S.101, s.273, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-101-1205> e.t.: 19/02/2019; Dinç/Ruhi, s.91; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.265, 266; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.286-289; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.423; Öztürk/Erdem, s.233; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.274; Özgenç, **Ceza Genel**, s.315; Akbulut, s.454.

⁴¹⁰ Turabi, s.268; Özbek ve diğerleri, s.289; Koca/Üzülmez, s.274 vd.; Akbulut, s.461.

⁴¹¹ Bu duruma Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m.90 hükmü örnek gösterilebilir. CMK m.90/1’e göre, “*Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir: a- kişiye suç işlerken rastlanması, b- suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması*”. 04/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Kanun, RG., 17/12/2004, S.25673.

⁴¹² Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.275; Öztürk/Erdem, s.238; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.282; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.290; Akbulut, s.465.

yetkisi tanımıştır. Söz gelimi haciz memuru (M), haciz işlemini gerçekleştirmek amacıyla borçlu (B)'nin evine gider. Haciz işlemine başlayan (M), bir süre sonra (B)'nin elinde bir çek olduğunu fark eder. Ardından (M), (B)'den çeki kendisine teslim etmesini ister, ancak (B)'nin direnmesine üzerine onu itekleyerek çeki elinden alır. Bu olayda haciz memuru (M)'nin davranışı TCK m.86/2 gereği basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralama fiili teşkil etmektedir. Yani (M), kanuni tanıma uygun bir davranışta bulunmuştur, ancak kanunun kendisine verdiği yetkiyi kullandığı için cezalandırılması mümkün değildir.

TCK m.25/1'de düzenlenen meşru savunma, bir kimsenin kendisine veya başkasına ait bir hakka yönelen mevcut veya gerçekleşmesi yahut tekrarlanması muhakkak bir saldırıyı bertaraf etmek amacıyla zorunluluk ve oranlılık ilkelerine uygun bir şekilde kuvvet kullanması olarak tanımlanabilir⁴¹³. Meşru savunmadan söz edebilmek için bazı koşulların gerçekleşmesi gerekir. Bu koşullara aşağıda değinilecektir.

Meşru savunma, bir kimsenin kendisine ya da başkasına ait bir hakkı ihlâl etmeye yönelen bir saldırının varlığı hâlinde uygulama alanı bulabilir. Dolayısıyla saldırı olmaksızın meşru savunmadan bahsedilemez. Saldırının mutlaka yapılmış olması gerekmez, gerçekleştirilmesi veya tekrarlanması muhakkak olan saldırılar da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Ayrıca söz konusu saldırı “haksız bir saldırı” olmalıdır. Hukuk düzeninin yapılmasını uygun görmediği davranışlar, haksız saldırı niteliği taşımaktadır⁴¹⁴.

Yine söz konusu saldırıyı bertaraf etmek amacıyla yapılan savunma hareketinin zorunlu olması gerekir. Saldırıya uğrayan kimse, savunma hareketini gerçekleştirmeksizin saldırıyı bertaraf edemeyecek ise bu durumda savunmanın zorunlu olduğu söylenebilir. Dolayısıyla savunma hareketi yapılmaksızın saldırıdan korunma imkânı mevcut ise savunmanın zorunlu olduğundan söz etme olanağı yoktur. Ayrıca saldırıya son vermek amacıyla yapılan savunmanın ölçüsüz olmaması diğer bir anlatımla, saldırı ile savunma arasında bir orantının bulunması şarttır. Zira savunmanın amacı saldırıyı sona erdirmek olduğundan, savunmanın ölçülü olmasını aramak doğaldır. Saldırıya maruz kalan kimsenin, kendisine tokat atan bir kimseyi silahıyla öldürmesi örneğinde olduğu gibi ölçüyü aştığı durumlarda artık meşru savunmadan

⁴¹³ Dönmezer/Erman, s.97; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.279; Özgenç, **Ceza Genel**, s.358.

⁴¹⁴ Dönmezer/Erman, s.105 vd.; Hakeri, s.321 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.279-282; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.307 vd.; Öztürk/Erdem, s.243-248; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.292-297; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.441 vd.

bahsedilemez⁴¹⁵. Nihayet savunmanın saldırıyı bertaraf etmeye yönelik olması, savunma hareketinin saldırıyı gerçekleştiren kişiye karşı yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Söz gelimi parkta oturan (A), kendisini rahatsız eden (B)'ye uyarıda bulunur. Ardından tartışma çıkar ve (B), (A)'ya vurmaya başlar. Bu duruma sinirlenen (A) da o sırada olay yerinde bulunan (B)'nin oğlu (C)'yi döver. İşte bu örnekte olduğu gibi savunma hareketi ile saldırı arasında neden sonuç ilişkisinin bulunmadığı durumlarda meşru savunmadan söz etmek mümkün değildir⁴¹⁶.

Meşru savunma hukuka uygunluk nedeninin senedin yağması suçu açısından uygulama alanı bulabilmesi zor gözükmemektedir⁴¹⁷. Zira meşru savunma durumunda ortada haksız bir saldırı vardır ve kişinin amacı bu saldırıya son vererek kendisini korumaktır. Bu nedenle bir kimsenin kendisine saldıran kişiye karşı cebir veya tehdit kullanarak ondan senet veya imzalı boş bir kâğıt alması ya da mevcut senedi imha etmesini istemesi mümkün gözükmemektedir.

Diğer hukuka uygunluk sebebi olan hakkın kullanılması TCK m.26/1'de düzenlenmektedir. Buna göre "*Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez*". Hakkın kullanılması, bireyin hukuk düzeninin kendisine tanıdığı ve bir aracıya ihtiyaç duymaksızın doğrudan doğruya üzerinde tasarruf edebileceği sübjektif bir hakkı, sınırları içerisinde kalmak şartıyla kullanması durumunda, başkaları açısından bir zarar doğsa dahi cezai sorumluluğunun bulunmadığını ifade etmektedir⁴¹⁸. Ancak senedin yağması suçunu işleyen bir kimsenin hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninden faydalanamayacağını belirtmek gerekir⁴¹⁹. Zira TCK m.150/1'e göre bir kimsenin hukuki ilişkiden doğan alacağını tahsil etmek amacıyla suçu işlemesi hâlinde de cezalandırılması gerektiği açıkça düzenlenmiştir. Esasen TCK m.150/1 hükmü olmasaydı dahi aynı sonuca ulaşabilirdik. Şöyle ki bir kimse, hukuki ilişki kurmak suretiyle örneğin, satış veya kira sözleşmesi gibi, alacak hakkı elde etmiş olabilir. Fakat hukuk düzeni bir kimsenin hakkı olduğu alacağın verilmediği hâllerde, bu alacağı icra takibi yapmak veya mahkemeye başvurmak gibi hukuki vasıtalar aracılığıyla temin edebileceğini öngörmektedir. Dolayısıyla burada hukuk düzeni bireye, bir aracı olmaksızın doğrudan doğruya üzerinde tasarruf edebileceği bir sübjektif hak tanımadığı

⁴¹⁵ Dönmezer/Erman, s.115 vd.; Hakeri, s.331 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.283-286; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.315 vd.; Öztürk/Erdem, s.249-251.

⁴¹⁶ Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.453; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.299; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.316.

⁴¹⁷ Koca, s.207; Koca/Üzülmez, s.649; Parlar/Hatipoğlu, s.2272.

⁴¹⁸ Dönmezer/Erman, s.29 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.287, 288; Özgenç, **Ceza Genel**, s.315; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.458, 459; Akbulut, s.498; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.320.

⁴¹⁹ Parlar/Hatipoğlu, s.2272.

için⁴²⁰ bir kimsenin hakkı olan alacağı cebre veya tehdide başvurarak karşı taraftan senet alarak temin etmesi “hakkın kullanılması” kapsamında değerlendirilemez.

TCK’da düzenlenen son hukuka uygunluk nedeni “ilgilinin rızası”dır. TCK m.26/2’e göre, “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez*”. İlgilinin rızasının hukuka uygunluk nedeni olabilmesi için, hukuken geçerli bir rıza açıklamasının varlığı gereklidir⁴²¹. Bu kapsamda cebir veya tehditle elde edilen rıza hukuken geçersiz olduğundan, failin ceza sorumluluğunu ortadan kaldırmaz⁴²². Örneğin, kafasına silah doğrultulduğu için, faile çek yazıp veren mağdurun, hırsızlık fiiline rıza gösterdiğinden bahsedilemez. Dolayısıyla cebir veya tehdide rıza göstermeyen failin, ayrıca hırsızlık fiili açısından rızasının bulunup bulunmadığını araştırmaya gerek yoktur. Ancak mağdurun, kendisine karşı uygulanan cebir veya tehdide rıza göstermesi mümkündür. Mağdurun cebir veya tehdide rıza gösterdiği hâllerde, iradesinin zorlandığından söz edilemeyeceğinden⁴²³, senedin yağması suçu oluşmaz. Zira bu suçun oluşabilmesi için, araç hareketler kullanılarak mağdurun iradesi üzerinde zorlayıcı bir etki meydana getirilmelidir.

---

⁴²⁰ Bu husus TCK m.26’nın gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “...Burada hakkın doğrudan doğruya kullanılabilir olması aranacaktır. Eğer hak, bir mercie başvurarak kullanılabilirse, artık buradaki hak kapsamında kabul olunmayacaktır...”. **TCK madde gerekçesi**, <http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=949>, e.t.: 27/02/2019.

⁴²¹ Özgenç, **Ceza Genel**, s.367.

⁴²² Akbulut, s.491; Özbek ve diğerleri, s.358; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.333; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.296; Nur Centel/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 10.Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2017, s.332; Hamide Zafer, **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75**, 6.Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2016, s.378, 379.

⁴²³ Koca/Üzülmez, s.438.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUSURLULUK, SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ, KOVUŞTURMA USULÜ VE YAPTIRIM

3.1. Kusurluluk

Senedin yağması suçu açısından kusurluluğu etkileyen sebeplerden ilki, TCK m.24/2’de düzenlenen amirin emrini icradır. Buna göre hukuka aykırı olmasına rağmen yetkili merci tarafından verilen ve bağlayıcı olan bir emri yerine getiren kişi sorumlu değildir⁴²⁴. Ancak yetkili merci tarafından verilen emrin konusu suç teşkil ediyorsa emrin yerine getirilmesi görev icabı zorunlu olsa dahi, söz konusu emir uygulanmamalıdır. Aksi hâlde emri yerine getiren de sorumlu olur⁴²⁵. Örneğin, polis karakoluna gelen (A), (B)’nin kafasına silah dayayıp kendisine zorla senet imzalattığını ve söz konusu senedin bir an önce geri alınması gerektiğini söyler. Bunun üzerine (A)’nın arkadaşı olan görevli amir (C), durumdan Cumhuriyet savcısını haberdar etmeksizin polis memuru (D)’ye, “*hemen (B) ’nin yanına git ve gerekirse zor kullanarak söz konusu senedi getir*” der. İşte bu durumda D’nin bu emri yerine getirmemesi gerekir. Zira yetkili merci tarafından verilen bir arama ve el koyma kararı⁴²⁶ olmaksızın polisin arama ve el koyma işlemini gerçekleştirmesi suç teşkil ettiğinden⁴²⁷, amir, memura konusu suç teşkil eden bir emir vermiştir. Emir uygulanırsa hem (D) hem (C) gerçekleşen suçtan sorumlu olur.

Senedin yağması suçunda uygulama alanı bulabilecek diğer kusurluluğu etkileyen sebep, cebir veya tehdittir. Buna göre, “ *Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan*

⁴²⁴ Akbulut s.563; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.343; Zafer, s.378, 379; Özgenç, **Ceza Genel**, s.426.

⁴²⁵ TCK m.24/3: “*Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur*”.

⁴²⁶ CMK m.119: “*Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının, Cumhuriyet savcısına ulaşılamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri arama yapabilirler...*”. Yine CMK m.127’ye göre, “*Hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının, Cumhuriyet savcısına ulaşılamadığı hallerde ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlileri, el koyma işlemini gerçekleştirebilir*”.

⁴²⁷ (D), (B)’nin yanına gidip arama gerçekleştirse TCK m.120 gereği haksız arama, zor kullanmadan senedi alırsa TCK m.141 hırsızlık ve cebir veya tehdit kullanarak zorla senede el koyarsa TCK m.148/2’de yer alan senedin yağması suçları oluşabilir.

*kişi, suçun faili sayılır*⁴²⁸. Örneğin, (A), (B)'nin ailesini kaçıtır ve (B)'ye, ailesini öldüreceği tehdidiyle senedin yağması suçunu işletir ise suç, muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit altında işlediğinden, TCK m.28 uyarınca senedin yağması suçundan dolayı fail sıfatıyla (B) değil, (A) sorumlu olur⁴²⁹.

Kusurluluğu etkileyen nedenlerden biri de haksız tahriktir. Buna göre kişi, gerçekleştirilen haksız bir fiilden duyduğu hiddetin veya şiddetli elemin etkisiyle bir suç işlerse haksız tahrik hükümlerinden yararlanır ve cezasında kanunda öngörülen miktarda indirim yapılır⁴³⁰. Örneğin, (D), (E)'nin yanına gider ve ondan vadesi gelen senedin borcunu ödemesini ister. Ancak (E), hiç parası olmadığını söyler. Bunun üzerine (D), (E)'ye tokat atar ve bu duruma hiddetlenen (E) ise cebinden çıkardığı bıçağı (D)'ye doğrultarak “*senedi geri ver. Yoksa boğazını keserim*” der. Ardından (D), senedi (E)'ye teslim eder. Bu durumda senedin yağması suçunu işleyen (E) hakkında haksız tahrikten dolayı ceza indirimi yapılabilir mi?

Genel bir hüküm niteliğinde olan haksız tahrik, teorik olarak tüm suçlar için uygulanabilir⁴³¹. Ancak Yargıtay'a göre, bazı suçlar haksız tahrik hükümlerinin uygulanmasına elverişli değildir. Bu suçlardan birisi de yağma suçlarıdır. Yargıtay CGK konu ile ilgili bir kararında şu değerlendirmelerde bulunmuştur:

*“...Suç tarihinden önce mağdur veya ailesinden kaynaklanan bir haksız hareketin varlığı halinde bile yağma suçlarında haksız tahrik hükümlerinin uygulanmayacağı gözetildiğinde bu yönde yapılacak bir araştırma sanıkların hukuki durumunu etkilemeyecektir. Aksinin kabulü halinde aralarında husumet bulunan şahısların birbirlerine karşı yağma suçunu işleyemeyecekleri gibi bir sonuç ortaya çıkacaktır ki mevcut ceza mevzuatı karşısında böyle bir durumdan bahsedilemeyeceği her türlü izahtan varestedir*⁴³² ...”.

⁴²⁸ Turabi bu hükmün cezaların şahsiliği ilkesinin istisnalarından birini oluşturduğunu düşünmektedir. Bk. Turabi, s.283.

⁴²⁹ Zafer, s.385; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.429; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.531, 532; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.356; Akbulut, s.574; Özgenç, **Ceza Genel**, s.415.

⁴³⁰ Özgenç, **Ceza Genel**, s.444; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.359; Akbulut, s.575; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.442; Zafer, s.393, 394; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.532 vd.; Öztürk/Erdem, s.348; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.446.

⁴³¹ Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.532; Özgenç, **Ceza Genel**, s.444; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.359; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.442.

⁴³² Yargıtay CGK., T. 20/06/2017, E. 162, K. 346, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 19/10/2018. Benzer karar için bk. Yargıtay 6. CD., T. 23/02/2017, E. 952, K. 433, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 19/10/2018.

Yine benzer bir kararda Yargıtay 5. CD. şu ifadelerle yer vermiştir: “...Zorla ırza geçme ve yağma suçlarında haksız tahrik hükümlerinin uygulanması mümkün olmadığı halde, tahrik nedeniyle cezadan indirim yapılmak suretiyle noksan ceza tayini doğru değildir⁴³³...”. Dolayısıyla Yargıtay, haksız tahrik hükümlerinin yağma suçlarında uygulama alanı bulamayacağı kanaatindedir.

Senedin yağması suçu açısından uygulama alanı bulabilecek diğer kusurluluğu etkileyen sebep, TCK’nın “hata” başlıklı 30. maddesinin 3. ve 4. fıkralarında yer alan düzenlemelerdir⁴³⁴. Bu fıkralarda yer alan düzenlemeler, kusurluluğu etkileyen nedenlerin maddi şartlarında hata ve haksızlık yanılığıdır⁴³⁵.

Kusurluluğu kaldıran ya da azaltan nedenlere ait koşullar somut olayda var olmamasına rağmen, şartların gerçekleştiği düşüncesiyle hareket eden fail, bu hatasından yararlanır. Örneğin, bir kimse esasen öyle olmamasına rağmen, kendisine yönelik ağır bir korkutmanın veya tehdidin var olduğunu düşünerek senedin yağması suçunu işlerse kusurluluğu etkileyen nedenlerin maddi şartlarında hataya düşmüş olur. Ancak failin bu hatasından yararlanabilmesi için söz konusu hatanın kaçınılmaz olması gerekir⁴³⁶. Dolayısıyla failin düştüğü hata kaçınılabilir nitelikteyse yani fail, “*dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davranıyordu söz konusu hataya düşmezdi*” denilebiliyorsa hatasından yararlanamaz ve senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılır⁴³⁷. Fakat kaçınılabilir hata hâllerinde, bu durum göz önünde bulundurularak cezada alt sınıra kadar indirim yapılabileceği belirtilmektedir⁴³⁸.

Senedin yağması suçunu işleyen fail, gerçekleştirdiği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda bir bilince sahip değilse diğer bir anlatımla, fiilin hukuken tasvip edilmeyen ve yasaklanan bir fiil olduğu konusunda hataya düşmüşse, haksızlık yanılığı gündeme gelir ve fail hatasından yararlanır⁴³⁹. Fakat kusurluluğu etkileyen nedenlerin maddi şartlarında hatada olduğu gibi haksızlık yanılığı hâlinde de failin hatasından

⁴³³ Yargıtay 5. CD., T. 29/03/2006, E. 402, K. 2577. Karar için bk. Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.360.

⁴³⁴ TCK m.30/3’e göre, “*ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır*”. TCK m.30/4 ise şu şekildedir: “*işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz*”.

⁴³⁵ Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.368 vd.; Akbulut, s.585 vd.; Özgenç, **Ceza Genel**, s.468 vd.; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.595 vd.; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.431 vd.; Zafer, s.407 vd.; Öztürk/Erdem, s.344 vd.

⁴³⁶ Turabi, s.288; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.372; Akbulut, s.596, 597; Özgenç, **Ceza Genel**, s.468; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.596; Zafer, s.407, 408.

⁴³⁷ Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.597; Zafer, s.407, 408.

⁴³⁸ Özgenç, **Ceza Genel**, s.468; Akbulut, s.597. Ayrıca bk. Turabi, s.288.

⁴³⁹ Neslihan Göktürk, **Haksızlık Yanılığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi**, 1.Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016, s.46; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.368; Akbulut, s.588; Özgenç, **Ceza Genel**, s.469; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.598, 599; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.431.

yararlanabilmesi için söz konusu hatanın kaçınılmaz olması gerekir⁴⁴⁰. Hatanın kaçınılabilir olduğu durumlarda ise fail TCK m.30/4'ten faydalanamaz ve senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılır. Bununla birlikte, kaçınılabilir hata hâlinin failin kusurunu azaltacağı da ifade edilmektedir⁴⁴¹. Dolayısıyla hatanın kaçınılabilir olduğu hâllerde de hâkimin, bu durumun failin kusuru üzerinde meydana getirdiği etkiyi dikkate alarak cezada indirimine gitmesi gerektiği söylenmektedir⁴⁴².

Senedin yağması suçu açısından kusurluluğu etkileyen diğer neden olarak TCK m.31'de düzenlenen “yaş küçüklüğü” hâli gösterilebilir. Senedin yağması suçunda yaş küçüklüğünün kusurluluk üzerindeki etkisine dair özel bir düzenlemeye yer verilmediği için, 0-18 yaş aralığında bulunup da bu suçu işleyen kişiler hakkında genel hüküm niteliğindeki TCK m.31 uygulama alanı bulur.

Senedin yağması suçu açısından kusurluluğu etkileyen nedenlerden sonuncusu ise TCK m.34'te yer alan düzenlemedir. Söz konusu düzenleme şu şekildedir: “Geçici bir nedenle ya da irade dışı alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez”. Buna göre, senedin yağması suçunu işleyen failin TCK m.34'ten yararlanabilmesi için ilk olarak, geçici bir nedenin veya iradesi dışında⁴⁴³ aldığı alkol ya da uyuşturucu maddenin etkisinde olması gerekir. İkinci olarak, fail, geçici neden ya da irade dışı aldığı alkol veya uyuşturucunun etkisiyle fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamamalı ya da bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğini önemli derecede kaybetmiş olmalıdır⁴⁴⁴.

Örneğin, (A), arkadaşları (B) ve (C) ile bir şeyler yemek amacıyla bir kafede buluşur. Daha sonra (B), (A)'ya şaka yapmak amacıyla onun içeceğine gizlice uyuşturucu bir hap atar. Ardından (A), bu hapın etkisiyle yan masada oturan (D) ile (E)'nin yanına giderek masada duran senedi almak ister. Ancak (D)'nin müdahale etmesi üzerine (A), (D)'yi yumruklar ve senedi alarak yırtar. Bu olayda (A)'nın ceza

⁴⁴⁰ Göktürk, **Haksızlık Yanılgısı**, s.141 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.370, 371; Akbulut, s.592; Özgenç, **Ceza Genel**, s.471; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.600; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.432; Zafer, s.409; Öztürk/Erdem, s.347.

⁴⁴¹ Göktürk, **Haksızlık Yanılgısı**, s.141; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.371; Özgenç, **Ceza Genel**, s.471; Zafer, s.410; Akbulut, s.593; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.600.

⁴⁴² Göktürk, **Haksızlık Yanılgısı**, s.141.

⁴⁴³ İradî olarak alınan alkol veya uyuşturucu ya da uyarıcı madde etkisi altındayken suç işleyen kimselerin ise cezai sorumluluğu bulunmaktadır. Bu husus TCK m.34/2'de şu şekilde ifade edilmektedir: “İradî olarak alınan alkol veya uyuşturucu madde etkisinde suç işleyen kişi hakkında birinci fıkraya hükmü uygulanmaz”.

⁴⁴⁴ Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.332; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.576.

sorumluluğu ile ilgili olarak iki farklı ihtimal söz konusu olabilir. İlk ihtimal, (A), irade dışı aldığı uyuşturucu madde nedeniyle fiilinin hukuki anlam ve sonucunu algılayamayacak bir hâle gelmişse ya da (A)'nın davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış ise TCK m.34 uygulama alanı bulur ve (A) hakkında senedin yağması suçundan dolayı cezaya hükmedilemez. İkinci ihtimal ise (A)'nın, irade dışı aldığı uyuşturucu madde nedeniyle kusur yeteneğinde önemli sayılmayacak derecede bir azalma olması durumudur. Bu ihtimalde (A), TCK m.34'ten yararlanamaz ve senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılır. Ancak (A), irade dışı aldığı uyuşturucu madde etkisinde olduğundan, bu durum, temel cezanın tespitinde göz önünde bulundurulabilir⁴⁴⁵.

3.2. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

3.2.1. Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme

3.2.1.1. Teşebbüs

TCK m.35'e göre, "*Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur*". Bu düzenlemeden hareketle suça teşebbüsten dolayı cezai sorumluluğun doğabilmesi için şu şartların varlığı aranmaktadır:

- a) kasten işlenen bir suç olmalı,
- b) gerçekleştirilen hareketler suç tipini ihlâlâ elverişli olmalı,
- c) fail, doğrudan doğruya icra hareketine başlamış olmalı,
- d) fail, elinde olmayan nedenlerle icra hareketlerini tamamlayamamış veya icra hareketlerini tamamlamasına rağmen netice gerçekleşmemiş olmalı⁴⁴⁶.

⁴⁴⁵ Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.333; Özgenç, **Ceza Genel**, s.412, 413; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.576.

⁴⁴⁶ Ersin Şare, "Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2017, S.130, s.124 vd., <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-130-1657> e.t.: 13/03/2019; Hakeri, s.486 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.418 vd.; Öztürk/Erdem, s.369; Demirbaş, **Ceza Genel** s.463; Özgenç, **Ceza Genel**, s.480 vd.; Centel/ Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.455 vd; Zafer, s.441 vd.; Akbulut, s.604 vd.; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.623 vd.; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.485 vd. Ayrıca bk. Devrim Aydın, "Suça Teşebbüs", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2006, C.55, S.1, s.96 vd., <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/270/2429.pdf> e.t.: 13/03/2019.

Son anılan yazar suça teşebbüs konusunu, maddi ve manevi unsur şeklinde ikiye ayırarak incelemektedir. Buna göre, suç işleme kastı teşebbüsün manevi unsurunu oluştururken; icra hareketlerine başlanması, hareketin elverişli olması ve icra hareketlerinin failin elinde olmayan nedenlerle tamamlanamaması veya neticenin gerçekleştirilememesi ise teşebbüsün maddi unsurunu oluşturmaktadır. Aydın, s.97 vd.

Senedin yağması suçu, failin cebir veya tehdide başvurmak suretiyle amaç hareketlerden birini yapmasıyla birlikte tamamlanır⁴⁴⁷. Kanunda ayrıca failin, mağdurdan aldığı senetten faydalanması gibi ek bir koşula yer verilmediği için, bu suç sırf hareket suçudur⁴⁴⁸.

Amaç hareketleri gerçekleştirmek için cebir veya tehdidin kullanılmasıyla birlikte suçun icra hareketleri başlar⁴⁴⁹. Failin cebir veya tehdide başvurması, ancak elinde olmayan sebeplerle amaç hareketleri gerçekleştirememesi durumunda ise suçun teşebbüs aşamasında kaldığından bahsedilir. Dolayısıyla senedin yağması, teşebbüse elverişli bir suçtur⁴⁵⁰. Örneğin, (A), (B)'ye ait işyerine giderek silahını onun kafasına dayar ve “*elindeki senedi yırt aksi hâlde seni öldürürüm*” der. (B) senedi yırtmak üzere kasadan çıkarırken o sırada tesadüf eseri oradan geçmekte olan polisler olayı görür. Ardından olaya müdahale eden polisler, (A)'yı yakalayıp karakola götürürler. Burada (A), tehdit hareketi ile birlikte suçun icrasına başlamıştır. Fakat elinde olmayan bir sebeple (polislerin müdahale etmesiyle) amaçladığı hareketi (senedi imha ettirmek) gerçekleştirememiştir. Bu nedenle (A), senedin yağması suçuna teşebbüsten dolayı cezalandırılır.

Konu ile ilgili olarak değinilmesi gereken diğer husus, failin, mağdura yönelik olarak farklı zamanlarda birden fazla defa cebre veya tehdide başvurarak senedin yağması suçuna teşebbüs etmesi ve nihayetinde suçu gerçekleştirmesi hâlinde, sorumluluğunun ne şekilde belirlenmesi gerektiğidir. Örneğin, (A), tehdit ederek (B)'den kendisine 5.000 TL'lik bir çek yazmasını ister. (B) ise bu isteği reddeder. Ardından birkaç gün sonra (A), tekrar (B)'nin yanına gelir ve yine aynı şekilde (B)'yi tehdit ederek ondan söz konusu çeki yazmasını ister. (B) ise çek yazamayacağını belirtir. (A) bir süre sonra tekrar (B)'nin yanına gelir ve isteğini tekrarlar. (B) ise tehdide daha fazla dayanamaz ve 5.000 TL bedelli bir çek yazarak (A)'ya teslim eder. İşte bu olayda (A), tek bir senedin yağması suçundan dolayı mı cezalandırılmalıdır, yoksa iki farklı senedin yağmasına teşebbüs ve tamamlanmış senedin yağması suçundan dolayı ayrı ayrı mı cezalandırılmalıdır?

⁴⁴⁷ Koca, **Yağma Suçu**, s.2812; Dönmezer, s.351; Toroslu, s.154; Malkoç/Güler, s.4389; Malkoç, s.399; Yaşar/Gökcan/Artaç, s.4782; Artaç, s.164.

⁴⁴⁸ Yukarıda bk. s. 62.

⁴⁴⁹ Tezcan/Erdem/Önok, s.760.

⁴⁵⁰ Koca, s.286, 287; Duran, s.119; Şen, **Fiili Hâkimiyet**, s.127; Yaşar/Gökcan/Artaç, s.4782, 4785; Dönmezer, s.350, 351; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.419; Tezcan/Erdem/Önok, s.764; Koca/Üzülmez, s.666; Artaç, s.164, 178; Malkoç/Güler, s.4389; Malkoç, s.399.

Yargıtay CGK, failin farklı zamanlarda birden fazla defa suça teşebbüs etmesi ve nihai olarak suçu gerçekleştirmesini ele aldığı bir kararında şu ifadelere yer vermiştir:

“13.08.2007 tarihinde şikâyetçi A...’nin marangoz atölyesine gelen sanıklar E... ve H...’nin, tanık K...’ya şikâyetçiye sorup, iki saat sonra geleceğinin söylenmesi üzerine, bir süre sonra tekrar gelerek şikâyetçiye, “sen bizim ağabeyin karısına laf atmışsın ağabeyim bizi gönderdi, kendisi gelirse kafana kurşun sıkacak” şeklinde tehdit içeren sözler söyleyerek işyerinden ayrıldıkları, ertesi günü saat 11.00-12.00 civarında yine aynı şahısların gelerek, biz ağabeyimize kefil olduk, her şeyin bir bedeli var, 10.000 Lira vereceksin, vermezsen ağabeyim gelip kafana sıkacak” ifadeleriyle tehditlerini sürdürdükleri, şikâyetçinin para vermeyeceğini, parasının olmadığını söylemesi üzerine de senet imzalamasını isteyip, cep telefonu numarasını alarak işyerinden ayrıldıkları, yaklaşık 10 gün kadar sonra gece 01.00 sıralarında, kendisini Diyarbakırlı C... diye tanıtan bir şahsın şikâyetçiye arayarak hakaret ve küfürler edip, “aileni, kızını dağa çıkartacağım, seni geberteceğim, kafana kurşun sıkacağım” diye tehditlerde bulunduğu, ertesi gün öğle saatlerinde ise, sanık E...’nin telefonla şikâyetçiye arayarak, 5.000 Lira nakit vererek işi halletmesini istediği, şikâyetçinin “üzerinde o kadar para olmadığını” söylemesi üzerine de 1.000 Liranın ödenmesi konusunda anlaşmışları, şikâyetçi A...’nin 28.08.2007 günü saat 10.00 sıralarında, Esenyurt Jandarma Komutanlığı’na müracaat ederek E... ve H... isimli şahısların kendisini ve ailesini ölümlle tehdit etmek suretiyle para istediklerini bildirdiği, nöbetçi C. Savcısı’nın konu hakkında bilgilendirilmesi sonucu C. Savcısı’nın talimatı ile şikâyetçi tarafından temin edilmiş seri numaraları tespit edilen, 10 adet 100 YTL’nin tutanakla şikâyetçiye teslim edildiği, saat 17.00 sıralarında E...’nin şikâyetçiye telefonla arayarak paranın hazır olup olmadığını sorduğu, şikâyetçinin paranın hazır olduğunu ve dükkanda beklediğini söylemesi üzerine de saat 17.15 sıralarında sanık E...’nin, iki kişi ile birlikte 34 ... .. plakalı beyaz renkli bir araçla gelip şikâyetçi A...’dan parayı teslim aldıktan sonra, kaçmaya çalışırken etkisiz hale getirilerek yakalandığı...E...’nin yer göstermesi üzerine de diğer sanık H...’nin çalıştığı kömür deposunda yakalanarak gözaltına alındığı...sabit olup...Yargıtay Ceza Genel

Kurulu'nca çözümlmesi gereken uyuşmazlık, yukarıda anlatıldığı şekilde, başlayıp gelişen ve sonuçlanan olayda sanıkların eyleminin tek yağma suçu kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır...olayda, sanıkların iradeleri baştan beri mağdurdan belirli bir miktar para almaya özgülenmiş olup, gerçekleştirilen tehdit fiilleri amaçlanan yağma suçuna yönelik olduğundan sanıkların eylemleri, gerçekleştirdikleri tehdit adedince değil yalnızca amaçlanan tek yağma suçunu oluşturmaktadır. Bu nedenle olayın gelişimi ve sanıkların kasıtlarını nazara almaksızın, asıl suç içinde eriyen fiillerin birden fazla işlendiğinden hareketle, her eylemi yağma suçu şeklinde değerlendiren yerel mahkeme direnme hükmü isabetsizdir⁴⁵¹ ...”.

Bu kararda, çoğunluk görüşüne katılmayan bir üye ise yerel mahkemenin verdiği kararın isabetli olduğu gerekçesiyle hükmün onanması şeklinde oy vermiştir.

Yine benzer bir kararda Yargıtay CGK şu sonuca ulaşmıştır:

“...Yağma suçu aynı suç işleme kararının icrası kapsamında olmak üzere kısa aralıklarla aynı kişiye veya aynı eylemle birden fazla kişiye veya birden fazla hareketle birden fazla kimseye gerçekleşmesi durumunda TCK'nın 43/3 maddesi uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanamayacak, gerçek içtima hükümleri uygulanacaktır. Ancak fail kastını belirli bir parayı almak için veya bu paraya ulaşmak amacıyla özgülemiş ise mağdurdan değişik zamanlarda da para istense veya alınsa özgülenen kast nedeniyle eylem bir bütün halinde tek suç oluşturur. Dolayısıyla gerçek içtima hükümleri uygulanmaz⁴⁵² ...”.

Diğer bir kararında Yargıtay:

“...Olay günü saat 01.00 sıralarında sanığın, aralarındaki boşanma davası henüz kesinleşmemiş olan yakınının oturduğu eve girerek, elinde bulunan boş kâğıda borcunun olmadığını belirtir şekilde imza atmasını istediği, yakınının parayı vermeden imzalamayacağını söylemesi üzerine

⁴⁵¹ Yargıtay CGK., T. 04/05/2010, E. 6-63, K. 102, <http://www.turkhukuksitesi.com/>, e.t.: 15/03/2019. Benzer karar için bk. Yargıtay 6. CD., T. 03/02/2014, E. 8214, K. 1173, Artuk/Gökce/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4927.

⁴⁵² Yargıtay CGK., T. 19/10/2011, E. 6/166, K. 2013, <http://tuncayilcim.av.tr/>, e.t.: 15/03/2019.

“arabanın tamponunu yersen atarsın” sözlerini söylediği, komşularının müdahale etmesiyle ayrıldığı, aynı gün saat 08.00 sıralarında yeniden gelerek yakınanı zorla Aydos Ormanı’ndaki eve götürdüğü ve belge imzalattığı olayda, eylemleri bir bütün halinde yağma suçunu oluşturduğu⁴⁵³...” değerlendirmesinde bulunmuştur.

Sonuç olarak Yargıtay, farklı zamanlarda birden fazla defa suça teşebbüs edilmesi ve nihai olarak suçun gerçekleştirilmesi durumunda, failin, her bir teşebbüsten ve tamamlanmış senedin yağması suçundan dolayı ayrı ayrı cezalandırılmaması gerektiğini, fakat sadece tamamlanmış tek bir senedin yağması suçundan dolayı sorumlu olduğunu kabul etmektedir.

Bu konuda değinilmesi gereken diğer husus da yağma suçunu gerçekleştirme kastıyla hareket edip suça birden fazla defa teşebbüs eden, ancak amacına ulaşamayan failin, tek bir suça teşebbüsten mi yoksa ayrı ayrı her bir teşebbüsten dolayı mı cezalandırılması gerektiğidir. Yargıtay konu ile ilgili bir kararında şu tespitlerde bulunmuştur:

“...Oluş ve dosya içeriğine göre mağdurun 01.12.2005 günü bankadan parasını çekip yürüdüğü sırada sanığın annesi olan mağdureyi görerek yanına gelip para istediği, olmadığını söyleyince “Ben anlamam para bulacaksın yoksa seni öldürürüm, evini ve eşyalarını satarım” dediği, para alamayan sanığın aynı gün akşam saatlerinde ele geçirilemeyen bıçakla mağdurun, hasta bakıcılığı yaptığı tanık K... A...’nın evine gelip mağdureye hitaben “Bana aldığın maaşı verecen, yoksa evindeki eşyaları satarım, seni de o eve sokmam, tarlayı satacağım, imza vereceksin” diyerek üzerine yürüdüğü, mağdur ve tanık K... A...’nın kapıyı kapatmaları üzerine sanığın olay yerinden ayrıldığıının anlaşılması karşısında, sanığın baştan beri kastını özgülediği malvarlığı değerlerine ulaşmak amacıyla eylemlerini gerçekleştirdiği, bu bağlamda sanığın eyleminin bir bütün halinde silahla tek yağmaya teşebbüs suçunu oluşturduğu gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması⁴⁵⁴...”

⁴⁵³ Yargıtay 6. CD., T. 05/12/2006, E. 591, K. 12744, Artuk/Gökçen/Yenidünya, **Ceza Kanunu Şerhi**, s.4940.

⁴⁵⁴ Yargıtay 6. CD., T. 03/07/2013, E. 21649, K. 15705, <http://tuncayilcim.av.tr/>, e.t.: 15/03/2019.

Dolayısıyla Yargıtay, tek bir senedin yağması suçunu gerçekleştirmek için birden fazla defa teşebbüste bulunan ancak elinde olmayan nedenlerle suçu tamamlayamayan failin gerçekleştirdiği fiillerin, tek bir senedin yağması suçuna teşebbüs oluşturduğu kanaatindedir.

Esasen failin farklı zamanlarda birden fazla defa senedin yağması suçuna teşebbüs ettiği ve nihai olarak suçu gerçekleştirdiği ya da bu suça birden fazla defa teşebbüs edip de elinde olmayan sebeplerle amacına ulaşamadığı hâllerde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği düşünülebilir. Zira TCK m.43'e göre "*Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla defa işlenmesi durumunda*" fail zincirleme suçtan dolayı sorumlu olur ve fail hakkında tek bir cezaya hükmedilir ancak ceza miktarı maddede gösterilen oranda artırılır. Ancak TCK m.43/3'te "*...Yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz*" denildiği için, senedin yağması suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulamayacağı açıktır.

3.2.1.2. Gönüllü Vazgeçme

Gönüllü vazgeçme TCK m.36'da düzenlenmiştir. Buna göre:

"Fail, suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçer veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini önlerse, teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır".

Maddeden hareketle gönüllü vazgeçmenin uygulanabilmesi için aranan şartları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a) Suç en azından teşebbüs aşamasına ulaşmış yani fail, suçun icra hareketlerine başlamış olmalı,
- b) Suç tamamlanmamış olmalı,
- c) Failin, suçun icra hareketlerini gerçekleştirmekten vazgeçmesi veya suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesini önlemesi gönüllü olmalı⁴⁵⁵,

⁴⁵⁵ Yargıtay CGK vazgeçmenin gönüllü olmasını şu şekilde tarif etmiştir: "*Yargısal kararlarda da suç yolunda (iter criminis) ilerleyen sanık daha fazla ilerleme imkânına ve kanaatine sahip olduğu halde, suç yolunda ilerlemeyerek icrayı yarıda bırakmışsa ya da icra hareketleri tamamlandıktan sonra kendi çabası*

d) Fail iradi olarak suçun icra hareketlerini gerçekleştirmekten vazgeçmeli veya suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesini önlemelidir⁴⁵⁶.

Suçta teşebbüste fail, kastettiği suçu gerçekleştirmek amacıyla elverişli hareketlerle doğrudan doğruya suçun icrasına başlamakta, fakat elinde olmayan sebeplerle tamamlayamamakta ya da icra hareketlerini tamamlamasına rağmen netice gerçekleşmemektedir. Buna karşın gönüllü vazgeçmede fail, suçun icra hareketlerine başladıktan sonra gönüllü olarak icra hareketlerini tamamlamaktan vazgeçmekte veya suçun tamamlanmasını ya da neticenin gerçekleşmesine engel olmaktadır⁴⁵⁷. Dolayısıyla suçun icrasına başlandıktan sonra fail kendi iradesi dışında bir sebeple icra hareketlerini tamamlayamaz ya da netice gerçekleşmezse teşebbüs; fail kendi iradesiyle icra hareketlerine son verir ya da suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini engellerse gönüllü vazgeçme söz konusu olur⁴⁵⁸.

---

ile sonucun meydana gelmesini önlemişse vazgeçmenin gönüllü olduğu, buna karşılık fail icraya başlarken göz önünde tuttuğu ve hesaba kattığı risklerden başka bir faktör nedeniyle icra hareketlerine devam etmemişse ya da sonuca ulaşamamışsa vazgeçmenin gönüllü olmadığı bu halde icra hareketleri failin elinde olmayan engelleyici nedenlerle bitirilemediğinden ya da sonuç failin elinde olmayan nedenlerle meydana gelmediğinden teşebbüsün söz konusu olduğu vurgulanmıştır... ”. Yargıtay CGK., T. 24/03/2015, E. 10-183, K. 62, <http://www.coskunilgaz.av.tr/>, e.t.: 21/03/2019.

Yine konu ile ilgili olarak bir kararında Yargıtay şu ifadelerle yer vermiştir: “...Oluş ve kabule göre; sanığın çalıştığı işyeri sahibinin oğlu olan yakınını arayıp 20.000 TL parayı belirlediği buluşma yerine getirmesini, aksi halde ailesine zarar vereceğini söylediği, yakınının şikâyeti üzerine polisin verilen adreste tertibat aldığı, ancak parayı almaya gelen sanığın çevrede polis otosunu görünce korkup şüphelenerek parayı almadan kaçtığına anlaşılmaması karşısında; eylemin yağmaya teşebbüs aşamasında kaldığı ve gönüllü vazgeçmenin koşulları oluşmadığı halde kanıtların değerlendirilmesinde ve takdirinde yanılığa düşülerek yazılı şekilde karar verilmesi, bozmayı gerektirmiş...” Yargıtay 6. CD., T. 25/06/2014, E. 5777, K. 13369, <http://www.hukukmedeniyeti.org/>, e.t.: 21/03/2019.

⁴⁵⁶ Akdağ, s.98 vd.; Yılmaz, s.2573 vd.; Aydın, s.103 vd.; Şare, s.141 vd.; Akbulut, s.626 vd.; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.440-443; Özgenç, **Ceza Genel**, s.504 vd. Ayrıca bk. Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.651 vd.; Hakeri, s.512 vd.

⁴⁵⁷ Hale Akdağ, “Gönüllü Vazgeçme”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013, C.3, S.2, s.92, www.hukukdergi.hacettepe.edu.tr/dergi/C3S2makale7.pdf e.t.: 15/03/2019; Enes Yılmaz, “Suçun Özel Bir Görünüş Şekli Olarak Gönüllü Vazgeçme”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C.65, S.4, s.2555, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/621713> e.t.:15/03/2019; Aydın, s.103; Şare, s.141 vd.; Hakeri, s.510; Akbulut, s.625; Zafer, s.455, 456.

⁴⁵⁸ “...Kanundaki tanım uyarınca gönüllü vazgeçme ile teşebbüs arasındaki ayrım şu şekilde özetlenebilir: Teşebbüs, suçun tamamlanması veya neticenin gerçekleşmesinin, failin elinde olmayan nedenlerle meydana gelmemesi olarak tanımlanmışken, gönüllü vazgeçmede failin iradi hareketi veya çabası ile icra hareketlerinin terk edilmesi ya da suçun tamamlanmasının önlenmesi söz konusudur...Yargısal kararlarda da suç yolunda (iter criminis) ilerleyen sanık daha fazla ilerleme imkânına ve kanaatine sahip olduğu halde, suç yolunda ilerlemeyerek icrayı yarıda bırakmışsa ya da icra hareketleri tamamlandıktan sonra kendi çabası ile sonucun meydana gelmesini önlemişse vazgeçmenin gönüllü olduğu, buna karşılık fail icraya başlarken göz önünde tuttuğu ve hesaba kattığı risklerden başka bir faktör nedeniyle icra hareketlerine devam etmemişse ya da sonuca ulaşamamışsa vazgeçmenin gönüllü olmadığı bu halde icra hareketleri failin elinde olmayan engelleyici nedenlerle bitirilemediğinden ya da sonuç failin elinde olmayan nedenlerle meydana gelmediğinden teşebbüsün söz konusu olduğu vurgulanmıştır... ”. Yargıtay CGK., T. 24/03/2015, E. 10-183, K. 62, <http://www.coskunilgaz.av.tr/>, e.t.: 21/03/2019.

Senedin yağması suçu sırf hareket suçu olduğundan, failin madde metninde yer alan araç ve amaç hareketleri gerçekleştirmesi ile birlikte suç tamamlanır. Ancak suçun icra hareketlerine başlayan fail, bundan gönüllü olarak vazgeçerse gönüllü vazgeçmeden yararlanabilir. Örneğin (B), kardeşi (A)'nın evine giderek, alacaklılarının peşine düştüğünü, borcunu ödemezse kendisine zarar vereceklerini söyleyerek 75.000 TL borç ister. Ancak (A) üzerinde para olmadığını belirtir. Bunun üzerine (B), (A)'dan kendisine bir çek yazmasını ister. (A)'nın bu isteği reddetmesine sinirlenen (B), belinden silahını çıkarır ve (A)'ya “*bana hemen 75.000 TL'lik bir çek yaz aksi hâlde seni öldürürüm*” der. (B)'nin tepkisi üzerine şoka giren (A), “*ben senin kardeşimim. Bu yaptığın doğru değil. Bakmam gereken eşim ve çocuklarım var. Silahı hemen indir*” şeklinde cevap verir. Bir süre düşünen (B), yaptığının yanlış olduğunun farkına varır ve silahını indirip (A)'dan özür dileyerek oradan uzaklaşır. Olayda (B), senedin yağması suçunun icra hareketlerine başlamış, fakat gönüllü olarak icra hareketlerini tamamlamaktan vazgeçmiştir. Bu durumda (B)'nin cezai sorumluluğunun belirlenmesi gerekir.

Gönüllü vazgeçme hâlinde fail, işlemeyi kastettiği ve icra hareketlerine başladığı ancak gönüllü olarak bundan vazgeçtiği ya da tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini engellediği suça teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz. Fakat o ana kadar gerçekleştirilen fiil başlı başına bir suç teşkil ediyorsa bu suçtan dolayı failin sorumluluğu devam eder⁴⁵⁹. Bu durum kanunda “*Fail...teşebbüsten dolayı cezalandırılmaz; fakat tamam olan kısım esasen suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılır*” şeklinde ifade edilmiştir.

Yukarıdaki örnekte (B), icra hareketlerinden kendi iradesi ile vazgeçtiği için gönüllü vazgeçmeden yararlanır ve senedin yağması suçuna teşebbüsten dolayı ceza sorumluluğu olmaz. Ancak (B)'nin işlemeyi kastettiği suçun (senedin yağması suçunun) icra hareketlerinden vazgeçtiği ana kadar yaptığı fiil esasen TCK m.106/2-a uyarınca tehdit suçunun daha ağır ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâlini oluşturduğundan (silahlı tehdit) (B), TCK m.106/2-a uyarınca cezalandırılır⁴⁶⁰.

Gönüllü vazgeçme ile ilgili olarak değinilmesi gereken diğer husus da “iştirak hâlinde işlenen suçlarda” gönüllü vazgeçme müessesesinin nasıl uygulanması gerektiğidir. Konu ile ilgili olarak gönüllü vazgeçmeyi düzenleyen ve genel hüküm

⁴⁵⁹ Akdağ, s.110; Yılmaz, s.2597; Şare, s.141, 142; Dinç/Ruhi, s.92; Hakeri, s.520; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.444; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.480; Akbulut, s.648; Özgenç, **Ceza Genel**, s.504; Zafer, s.458; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.477; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.655; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.508; Parlar/Hatipoğlu, s.2274, 2275.

⁴⁶⁰ Şare, s.142.

niteliğinde olan TCK m.36'dan ayrı olarak "iştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme" başlığını taşıyan 41. madde yer almaktadır. TCK m.41/1'e göre, "*İştirak hâlinde işlenen suçlarda, sadece gönüllü vazgeçen suç ortağı, gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır*". Dolayısıyla birden fazla kişinin birlikte senedin yağması suçunu işlediği durumlarda, sadece maddede öngörülen şartları yerine getiren suç ortağı gönüllü vazgeçmeden yararlanır. Bu durum esasen gönüllü vazgeçmenin hukuki niteliğinin bir sonucudur. Zira gönüllü vazgeçme, hukuki niteliği itibarıyla "cezayı kaldıran şahsi sebeptir"⁴⁶¹. Örneğin (C), (E)'den 50.000 TL borç alır ve karşılığında ona senet verir. Ancak işleri bir türlü düzelmeyen (C), senedin vadesinin yaklaşması üzerine borcunu ödeyemeyeceğini anlayarak arkadaşı (F)'nin yanına gider ve ona (E)'ye verdiği senedi zorla geri alacağını bu yüzden silaha ihtiyacı olduğunu söyler. Bunun üzerine (F), silahını (C)'ye verir. Daha sonra (C), (E)'nin yanına gider ve cebinden çıkardığı silahı ona doğrultarak "*senedi geri ver yoksa bu bıçakla seni öldürürüm*" der. Senedi vermek istemeyen (E) ise "*bu yaptığın bir suç ve cezası çok ağırdır. Bu nedenle yıllarca hapiste yatabilirsin. Yerinde olsam bunu yapmazdım. Şimdi silahını indir ve buradan çık git*" şeklinde cevap verir. Ardından bir süre düşünen ve gençliğini hapiste çürütmek istemeyen (C), silahını indirir ve yaptıkları için üzgün olduğunu söyleyerek oradan ayrılır. Bu olayda (C), suçun icra hareketlerine başlamış ve (F)'de ona yardım etmiştir. Dolayısıyla (C), fail ve (F) de yardım eden olduğundan, olayda iştirak hâlinde işlenen bir suç mevcuttur. Ancak (C), suçun icra hareketlerinden kendi isteği ile bilinçli bir şekilde vazgeçmiştir. Bu durumda (C), TCK m.41/1 uyarınca gönüllü vazgeçme hükümlerinden yararlanır ve senedin yağması suçundan dolayı cezalandırılmaz. Buna karşın (F) gönüllü vazgeçmeden yararlanamaz ve senedin yağması suçuna teşebbüsten dolayı yardım eden olarak sorumlu olur⁴⁶².

TCK m.41/2'de ise iştirak hâlinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulanabileceği iki ayrı duruma yer verilmiştir. Buna göre:

Suçun;

---

⁴⁶¹ Akdağ, s.117; Yılmaz, s.2566; Aydın, s.106; Şare, s.143; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.504; Özgenç, **Ceza Genel**, s.578; Zafer, s.459; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.649; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.508.

⁴⁶² Akdağ'a göre, "...asli failin cezalandırılmadığı bir fiil sebebiyle yardım edenlerin cezalandırılması haksız görünmektedir. TCK'nın 40.maddesinin 3.fikrasına göre, yardım edenlerin iştirak kapsamında sorumlu tutulabilmeleri için suçun en azından teşebbüs aşamasına gelmesi gerekir. Ancak bu düzenleme sorumluluğun başlangıç anını düzenler. Dolayısıyla fail gönüllü vazgeçtiği halde suç ortaklarının sorumluluğunun devam etmesine gerekçe gösterilemez. Bir fiili gerçekleştiren kişi ceza almazken sadece ona yardım edenlerin ceza alması toplumun adalet duygusunu zedeleyebilir...". Akdağ, s.118.

- a) gönüllü vazgeçenin gösterdiği gayreti dışında başka bir sebeple işlenmemiş olması⁴⁶³,
- b) gönüllü vazgeçenin bütün gayretine rağmen işlenmiş olması, hâllerinde de gönüllü vazgeçme hükümleri uygulanır”.

TCK m.36’ya göre, fail ancak kendi çabasıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesini engellerse gönüllü vazgeçmeden yararlanabilir. Ancak iştirak hâlinde işlenen suçlarda kanun koyucu, gönüllü vazgeçen suç ortağının tüm gayretine karşın suçun gerçekleştirilmiş olması durumunda da gönüllü vazgeçme hükümlerinin uygulama alanı bulacağını kabul etmiştir⁴⁶⁴. Örneğin, (G), kendisi gibi işsiz olan arkadaşı (H)’ye, “böyle işsiz güçsüz yaşamaktan bıktım. Artık güzel bir hayat yaşamak istiyorum. Birkaç gündür zengin bir işadamını takip ediyorum. Emaneti de yanıma alayım akşam bu adamı ziyaret edelim” der. (H)’nin bu teklifi kabul etmesi üzerine ikisi birlikte iş adamı (N)’nin ofisine gider ve ondan 500.000 TL para ister. (N)’nin “defolun gidin buradan yoksa güvenliği çağırırım” demesi üzerine (G) cebinden silahını çıkarır ve (N)’ye doğrultarak “şu kasayı aç ve istediğimiz parayı ver aksi hâlde seni öldürürüz” şeklinde yanıt verir. Silahı görünce korkan (N), kasada para olmadığını söyler. Bunun üzerine (G), (N)’den 5.000.000 TL’lik bir çek yazmasını talep eder. (N) ise o kadar büyük miktarda çek yazamayacağını aksi hâlde iflas edeceğini belirtir. Bu arada (H)’yi tanıyan (N)’nin, “seni hatırladım. Eskiden abin burada çalışıyordu. Arkadaşını da al buradan git. Eğer buradan giderseniz bu olayı tamamen unuturum” demesi üzerine (H), (G)’ye “silahını indir ve buradan gidelim” der. (H)’nin bu sözlerine sinirlenen (G) ise “o çeki almadan buradan bir adım bile atmam” şeklinde cevap verir. Ardından (G) ve (H) arasında tartışma çıkar. (H), (G)’yi vazgeçirmeyi dener, ancak bunu başaramaz. (H)’nin ısrarı üzerine daha fazla dayanamayan (G) ise onu bacağından vurarak etkisiz hâle getirir. Sonra da silahını (N)’ye tekrar doğrultarak “şu çeki hemen yaz yoksa seni de onun gibi vururum” der. (N) hemen istenen çeki yazar ve çeki teslim alan (G) oradan uzaklaşır.

⁴⁶³ Özen’e göre, “...iştirak halinde işlenen suçlarda gönüllü vazgeçme, iştirak iradesiyle suça katılan kişinin, suça olan katkısını ortadan kaldırması veya iştirak iradesiyle oluşturduğu illi değeri ortadan kaldırması şeklinde gerçekleşmektedir. Burada, önemli olan, iştirak iradesinin sağladığı illi değerlerin ortadan kaldırılmış olmasıdır. Bu ise, kesin bir ölçüt ile değil, her somut olaya göre belirlenebilir. Bu açıklamalar ışığında bakıldığında, (a) bendinin, hukuki anlamda bir gönüllü vazgeçme olmadığı, çünkü, burada iştirak edenin, iştirakteki illi değeri kaldırdığı söylenemez...”. Mustafa Özen, “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2007, S.71, s.252, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-71-342> e.t.: 24/03/2019.

⁴⁶⁴ Şenol, s.542-544.

Yukarıdaki olayda (G) ve (H) aralarında anlaşarak (N)'ye karşı suç işlemeye karar verir (müşterek faillik). Ardından (N)'nin ofisine giderek senedin yağması suçunun icra hareketlerine başlar. Bir süre sonra icra hareketlerinden gönüllü bir şekilde vazgeçen (H), arkadaşı (G)'yi de bu konuda ikna etmeye çalışır ancak tüm çabasına rağmen başarılı olamaz. Daha sonra (G), (H)'yi silahla vurarak etkisiz hâle getirir ve (N)'den zorla bir çek alarak, senedin yağması suçunu tamamlar. Sonuç olarak (G)'nin, TCK m.149/1-a gereği senedin yağması suçunun nitelikli hâlimden dolayı sorumlu olduğu, buna karşın (H)'nin ise TCK m.41/2-a gereğince gönüllü vazgeçmeden yararlandığı ve senedin yağması suçuna teşebbüsten dolayı cezai sorumluluğunun bulunmadığı söylenebilir. Ancak (H)'nin suçtan (senedin yağması) gönüllü olarak vazgeçtiği ana kadar işlediği fiil, TCK m.106/2-a hükmü uyarınca tehdit suçunun nitelikli halini (silahlı tehdit) oluşturduğu için (H), söz konusu hükümden cezalandırılır⁴⁶⁵.

3.2.2. İçtima

TCK m.42'ye göre, “*Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suçta bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz*”. Senedin yağması suçu da her biri kanunda bağımsız bir suç olarak düzenlenen cebir, tehdit ve hırsızlık suçlarının birleşmesinden meydana gelen bir suç olduğundan, TCK m.42 anlamında bileşik bir suçtur. Bileşik suçların özelliği, bu suçlarda içtima hükümlerine başvurulamamasıdır. Bu husus kanunda “...*Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz*” denilerek açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle senedin yağması suçunda da içtima hükümleri uygulama alanı bulmaz. Dolayısıyla cebir veya tehdit kullanarak örneğin, mağdura zorla bir senet düzenlettirip daha sonra senedi alan fail, cebir, tehdit veya hırsızlık suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılmaz. Bu durumda fail, yalnızca TCK m.148/2 uyarınca senedin yağması suçundan sorumlu olur⁴⁶⁶.

Cebir, senedin yağması suçunun unsurunu oluşturduğu için, cebir kullanarak senedin yağması suçunu işleyen fail, ayrıca cebir suçundan sorumlu tutulmaz. Ancak Kanun'da bu konuda bir istisnaya yer verilmiştir. Şöyle ki TCK m.149/2'ye göre, “*Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle*

⁴⁶⁵ Koca/ Üzülmöz, *Ceza Genel*, s.506; Zafer, s.482; Akbulut, s.644, 645.

⁴⁶⁶ Koca, *Yağma Suçu*, s.2812; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4791; İpekçioğlu, s.52, 53; Duran, s.120; Koca/Üzülmöz, s.667; Özbek ve diğerleri, s.673; Artuç, s.180; Centel/Zafer/Çakmut, s.359; Tezcan/Erdem/Önok, s.760, 764; Parlar/Hatipoğlu, s.2276, 2277.

ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır". Dolayısıyla senedin yağması suçunda kullanılan cebrin TCK m.87'de düzenlenen neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama hâllerinden birine yol açması hâlinde fail, hem senedin yağması hem de netice sebebi ile ağırlaşan yaralama suçlarından dolayı ayrı ayrı cezalandırılır⁴⁶⁷. Örneğin, (A), (B)'den borç alır ve bunun karşılığında (B)'ye 25.000 TL bedelli bir senet verir; ancak senedin vadesi gelmesine rağmen borcunu ödemez. Sonrasında (B), (A)'ya ihtar çekerek borcunu ödemesi aksi hâlde icra takibi başlatacağını bildirir. Ardından (B)'nin işyerine giden (A), yaşanan tartışmanın ardından onu yumruklamaya başlar. Aldığı yumrukların etkisiyle burnu kırılan (B), senedi (A)'ya teslim eder. Bu olayda (A), hem senedin yağması suçundan hem de netice sebebiyle ağırlaşan yaralama suçundan dolayı ayrı ayrı cezalandırılır. Zira kasten yaralamanın vücutta kemik kırılmasına yol açması TCK m.87/3 uyarınca netice sebebiyle ağırlaşan yaralama suçunu oluşturmaktadır.

Yine kullanılan cebrin mağdurun ölümüne yol açması durumunda failin sorumluluğunun ne olacağından bahsetmek gerekir. Burada iki farklı ihtimal söz konusu olabilir. İlk ihtimal, failin senedin yağması suçunu gerçekleştirmek amacıyla kullandığı cebrin neticesinde mağdurun ölmesidir. Örneğin, uyuşturucu bağımlısı olan (F), parasının tükenmesi üzerine babası (B)'nin yanına gider ve ondan para ister. Ancak (B), nakit parası olmadığını söyler. Bunun üzerine (F), babasına "*o zaman bana bir çek yaz*" der. B ise "*gidip yine uyuşturucu alacaksın değil mi? Sana ne beş kuruş para ne de çek veririm*" şeklinde cevap verir. (B)'nin cevabına sinirlenen (F), "*seni öldüreceğim*" diyerek cebinden çıkardığı bıçağı babasının göğsüne doğru savurmaya başlar. Aldığı darbelerin etkisiyle yaralanan (B), bir çek yazar ve "*al şu çeki ve defol git buradan. Bir daha da sakın gelme*" diyerek (F)'ye uzatır. Çeki alan (F) oradan uzaklaşır. Ardından hastaneye kaldırılan (B), burada yapılan tüm müdahalelere rağmen yaşamını yitirir. Olayda (B), (F)'nin senedin yağması suçunu gerçekleştirmek amacıyla kullandığı cebir sonucunda ölmüştür. Dolayısıyla (F), hem senedin yağması hem de kasten öldürme suçunun nitelikli hâlinde (TCK m.82/1-d) dolayı sorumludur⁴⁶⁸. İkinci ihtimal ise failin cebri, senedin yağması suçunu işlemek amacıyla kullanmaması fakat mağdur öldükten sonra amaç hareketleri gerçekleştirmesidir. Örneğin, (A) bir turizm acentesini işletmektedir. (B) ise acentede çalışan bir işçidir. (B), birkaç aydır (A)'nın kendisine

⁴⁶⁷ Koca, **Yağma Suçu**, s.2812, 2813; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4791; Koca/Üzülmez, s.667; Tezcan/Erdem/Önok, s.760, 764; Artuç, s.180; Centel/Zafer/Çakmut, s.360; Toroslu, s.157, 158; Soyaslan, **Özel Hükümler 10.Baskı**, s.414; Parlar /Hatipoğlu, s.2277.

⁴⁶⁸ Ekinci/Esen, s.93.

maaş vermemesinden yakınmaktadır. Bir gün (A)'nın yanına giden (B), “patron iki aydır maaşımı ödemiyorsun. Bu şekilde daha fazla çalışamam” der. Bunun üzerine (A), (B)'ye küfreder. (A)'nın küfretmesi üzerine kendisine hâkim olamayan (B), masada duran cam şişeyi (A)'nın kafasında kırar ve kırık cam parçalarından birini alarak (A)'nın boğazını keserek onu öldürür. Ardından bir süre şok geçiren (B), masanın çekmecelerini karıştırır ve burada bulduğu senetleri “nasıl olsa patronun artık bunlara ihtiyacı yok” diyerek alır ve işyerinden ayrılır. Bu olayda (B)'nin mağduru senedin yağması suçunu işlemek için icbar etmediği açıkça anlaşılmaktadır. Dolayısıyla (B), senedin yağması suçundan değil, kasten öldürme (TCK m.81) ve hırsızlık (TCK m.141) suçlarından ayrı ayrı cezalandırılmalıdır⁴⁶⁹.

İçtima konusunda değinilmesi gereken diğer husus, suçun konutta, işyerinde veya bunların eklentisinde işlenmesidir. Zira TCK m.149/1-d'ye göre senedin yağması suçunun konutta veya işyerinde veya bunların eklentilerinde işlenmesi, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlini oluşturur. Kanun koyucu konut dokunulmazlığını ihlâlini, senedin yağması suçu açısından ağırlaştırıcı bir neden olarak kabul ettiğinden, konut dokunulmazlığının ihlâli suçu ile senedin yağması suçu arasında bileşik suç ilişkisinin kurulduğu söylenebilir. Dolayısıyla senedin yağması suçunun konut, işyeri ya da bunlara ait eklentilerde işlenmesi durumunda fail, senedin yağması suçunun yanı sıra ayrıca konut dokunulmazlığını ihlâlden sorumlu olmaz. Bu durumda fail yalnızca TCK m.149/1-d gereği senedin yağması suçunun nitelikli hâlinden cezalandırılır⁴⁷⁰. Ancak fail, konuta, işyerine ya da bunların eklentilerine girmek amacıyla mala zarar verirse örneğin, evin kapısını, kilidini veya camını kırarsa, mala zarar verme senedin yağması suçunun bir unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturmadığından, ayrıca mala zarar verme suçundan (TCK m.155) dolayı sorumlu olur⁴⁷¹.

İçtima konusunda değinilmesi gereken diğer husus, suçun yol kesmek suretiyle işlenmesidir. Zira TCK m.149/1-d gereği senedin yağması suçunun yol kesmek suretiyle işlenmesi daha ağır cezayı gerektiren nitelikli bir hâldir. Suçun yol kesmek suretiyle işlenmesi durumunda failin senedin yağması suçunun yanı sıra ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (TCK m.109) suçundan dolayı cezalandırılıp cezalandırılmayacağı diğer bir ifadeyle, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu ile senedin yağması suçu arasında bileşik suç ilişkisinin olup olmadığı hususunda öğretide

⁴⁶⁹ Ekinci/Esen, s.93; Koca/Üzülmez, s.668.

⁴⁷⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4793; Artuç, s.181; Centel/Zafer/Çakmut, s.360.

⁴⁷¹ Artuç, s.181.

görüş birliği bulunmamaktadır. Yargıtay CGK ise konu ile ilgili bir kararında şu sonuca ulaşmıştır:

“...Gerçek içtima kuralının istisnalarından birisi olan bileşik suç, 5237 sayılı TCK’ nun 42. maddesinde...tanımlanmış ve bununla da yetinilmeyerek; “bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz” hükmü getirilmiştir. Ceza Genel Kurulu’nun 13.02.1984 gün ve 322-64 sayılı kararında; “eriyen ve eriten başka ifade ile kaynaşan suçlardan biri diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı sebebini teşkil ettiğinin yasada açıkça gösterilmesi şarttır ve bu şart suç ve cezaların kanuniliğinin gereğidir” denilerek bileşik suçta unsur ya da ağırlaştırıcı nedeni oluşturan suçun, bileşik suç olarak düzenlenen bağımsız suçun içinde mutlaka ve ayrıca gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçu ile yağma suçuna ilişkin maddeler birlikte değerlendirildiğinde, suçlardan birinin diğerinin unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olması gibi bir durum söz konusu olmadığından, bu iki suç yönüyle bileşik suçtan söz etmek mümkün değildir⁴⁷²...”.

Yol kesmek, kişilerin bir yerden başka bir yere gitme özgürlüğünün geçici bir süreliğine engellenmesi anlamına gelmektedir. Zira suçun yol kesmek suretiyle işlenmesinin nitelikli hâl sayılmasının nedeni, kişilerin seyahat özgürlüğünün kısıtlanmasıdır. Buna göre, fiilin önceden tasarlanıp, mağdurun yoldan geçeceği yerde beklenerek onun geçiş özgürlüğünün kısıtlanması suretiyle senedin yağması suçunun gerçekleştirildiği durumlarda failin, yalnızca TCK m.149/1-d hükmü uyarınca suçun nitelikli hâlden dolayı sorumlu olması gerektiği, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan dolayı cezalandırılmaması gerektiği düşünülebilir. Buna karşın fail, yolunu kestiği mağduru oradan alarak başka bir yere götürüp senedin yağması suçunu burada işlerse, bu durumda gerçek içtima hükümlerinin uygulanması ve failin hem senedin yağması hem de kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarından dolayı ayrı ayrı ceza sorumluluğunun olduğu söylenebilir⁴⁷³. Bu son hâlde 765 sayılı TCK’nın 499/1. maddesinde düzenlenen adam kaldırma suçunun oluştuğu, ancak 5237 sayılı TCK’da bu suça yer verilmediği için, bu gibi olaylarda faile, senedin yağması ve kişiyi

⁴⁷² Yargıtay CGK., T. 19/02/2013, E. 1523, K. 66, <http://www.hukukmedeniyeti.org/>, e.t.: 26/03/2019.

⁴⁷³ Yaşar/Gökcan/Artaç, s.4794; Tezcan/Erdem/Önok, s.732; Artaç, s.181.

hürriyetinden yoksun kılma suçlarından ayrı ayrı ceza uygulanması gerektiği belirtilmektedir⁴⁷⁴.

İçtima konusunda değinilmesi gereken diğer husus, TCK m.209/2’de düzenlenen açığa imzanın kötüye kullanılması suçudur. TCK m.209/2 hükmü, mağdur tarafından imza edilmiş, kısmen ya da tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçiren veya hukuka aykırı olarak elinde bulunduran ve bu kâğıdı hukuki sonuç doğuracak şekilde dolduran failin cezalandırılacağını belirtmektedir⁴⁷⁵. Dolayısıyla mağdurun kendi rızası ile imza ettiği kısmen ya da tamamen boş bir kâğıdı, cebir veya tehdit kullanarak mağdurun elinden alan ve bu kâğıdı senet hâline getiren fail, hem TCK m.148/2 gereği senedin yağması suçundan hem de TCK m.209/2’nin yollamasıyla belgede sahtecilik suçundan sorumlu olur^{476 477}.

İçtima konusunda değinilmesi gereken diğer husus, suçun, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesidir. Zira TCK m.149/1-g hükmü uyarınca senedin yağması suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi, temel şekle göre daha ağır ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâl olarak kabul edilmektedir. Kanun koyucu, suç işlemek amacıyla örgüt kurmayı TCK m.220 ile bağımsız bir suç olarak düzenlemiştir. Dolayısıyla senedin yağması suçunu, bir suç örgütüne yarar sağlamak amacıyla işleyen örgüt yöneticisi, kurucusu ya da üyesi, hem TCK m.149/1-g uyarınca senedin yağması

⁴⁷⁴ Kaylan, s.48. “5237 sayılı TCY’ da, 765 sayılı TCK’ nun 499/1. maddesinde düzenlenen suçun tam karşılığının bulunmadığı, olayın özellik ve niteliğine göre; 148 ya da 149. maddelerinin fıkra ve bentlerinin uygulanması gerektiği; ayrıca 765 sayılı Yasanın 499/1. maddesindeki adam kaçırmaya suçunu kişinin irade özgürlüğü yanında, dolaşım özgürlüğüne de yöneldiğinden ve 5237 sayılı Yasanın 148 ve 149. maddelerinin fıkra ve bentlerinde, dolaşım özgürlüğünü suçun ögesi olarak öngören bir düzenleme bulunmadığından; 499/1. maddenin karşılığı olarak 5237 sayılı Yasanın 148 ve 149. maddelerine göre yağma ve 109. madde uyarınca kişiyi özgürlüğünden yoksun kılma suçlarından ayrı ayrı hüküm kurulması gerekmektedir...”. Yargıtay 6. CD., T. 05/12/2005, E. 13663, K. 11286, <http://www.baltaci.av.tr/>, e.t.: 26/09/2019.

⁴⁷⁵ Gökçen, s.580 vd.; Cengiz, s.92; Koca/Üzülmez, s.771; Soyaslan, s.507, 508; Tezcan/Erdem/Önok, s.965.

⁴⁷⁶ Dönmezer, s.422, 423; Tezcan/Erdem/Önok, s.964, 965.

⁴⁷⁷ Buna karşın fail, mağdurun kendi rızası ile imza ettiği kısmen ya da tamamen boş bir kâğıdı, cebir veya tehdit kullanarak mağdurun elinden alır ancak bu kâğıdı senet hâline getirmez ise sadece TCK m.148/2 gereği senedin yağması suçundan sorumlu olur. Zira failin, cebir veya tehditle “ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı” alması, senedin yağması suçunun oluşabilmesi için yeterli görülmemiştir. Ancak TCK m.209/2 gereği açığa imzanın kötüye kullanılması suçunun oluşabilmesi için failin, hukuka aykırı olarak ele geçirdiği ya da hukuka aykırı olarak elinde bulundurduğu imzalı ve kısmen ya da tamamen boş kâğıdı hukuki sonuç doğuracak şekilde doldurması gerekir. Dolayısıyla bu suçta imzalı ve kısmen ya da tamamen boş bir kâğıdı hukuka aykırı olarak ele geçirmek ya da hukuka aykırı olarak elde bulundurmaya tek başına yeterli olmayıp, ayrıca söz konusu kâğıdın senet hâline getirilmesi gerekmektedir.

suçunun nitelikli hâlden hem de TCK m.220 gereğince suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun ilgili hükümlerine göre sorumlu olur⁴⁷⁸.

İçtima konusunda değinilmesi gereken diğer husus, failin, cebir veya tehdit kullanarak mağdurdan, borç doğurucu nitelikte bir senetle birlikte para ya da cep telefonu gibi taşınır bir eşya almasıdır. İşte bu durumda fail, malın yağması ve senedin yağması suçundan dolayı ayrı ayrı cezalandırılabilir mi? Öğretide bu gibi olaylarda esasen ortada tek bir fiil bulunduğundan, iki suç arasında fikri içtima hükümlerinin uygulanması ve failin yalnızca malın yağması suçundan cezalandırılması gerektiğini savunmaktadır⁴⁷⁹.

İçtima konusunda değinilmesi gereken son husus ise zincirleme suç hükümleridir. TCK m.43/1'e göre,

“Bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir. Ancak bu ceza, dörtte birinden dörtte üçe kadar artırılır. Bir suçun temel şekli ile daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli şekilleri, aynı suç sayılır”.

TCK m.43/3'te ise zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağı suçlar belirtilmiştir. Bu suçlardan biri de yağma suçlarıdır. Dolayısıyla tek bir suç işleme kararının icrası çerçevesinde, aynı mağdura karşı farklı zamanlarda birden fazla defa senedin yağması suçunun (suçun temel şeklini veya nitelikli hâllerini) işlenmesi durumunda, gerçek içtima kuralları uygulanır; fail, işlediği her suç için ayrıca cezalandırılır. Ancak Yargıtay, failin kastını tek bir senedin yağması suçunu işlemeye özgülediği, bu kapsamda aynı mağdura karşı birden fazla defa cebir veya tehdide başvurduğu durumlarda, *“eğer fail suçu işlemiş ise tek bir senedin yağması suçundan; elinde olmayan nedenlerle tamamlayamamış ise yalnızca tek bir senedin yağması suçuna teşebbüsten dolayı cezalandırılır”* görüşündedir⁴⁸⁰.

⁴⁷⁸ Şen/Eryıldız, s.325 vd.; Özgenç, **Suç Örgütleri**, s.26 vd. TCK m.220/4'e göre *“Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükümlenir”*.

⁴⁷⁹ Koca, s.287, 288.

⁴⁸⁰ Yukarıda bk. s.105-107.

3.2.3. İştirak

Senedin yağması suçu, tek kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişinin aralarında anlaşarak bir araya gelmeleri suretiyle de işlenebilir. Bu ikinci durumda suçun iştirak hâlinde işlendiğinden bahsedilir. Ancak birden fazla kişinin bir araya geldiği her durumda iştirak müessesesinin varlığından bahsedilemez. İşte bu ayırımı yapabilmek için iştirak müessesesine dair kısa bir açıklama yapmak faydalı olabilir.

İştirak, kanuni tanımında tek kişi tarafından işlenebileceği öngörülen bir suçun, birden fazla kişinin anlaşma uyarınca birlikte gerçekleştirmesidir⁴⁸¹. Yargıtay CGK da iştiraki şu şekilde tarif etmiştir: “İştirak, bir kişi tarafından işlenebilen bir suçun, birden fazla kimse tarafından işbirliği içinde işlenmesini ifade eder⁴⁸²”. Dolayısıyla birden fazla kişinin katılımı ile gerçekleşen ve en azından teşebbüs aşamasına ulaşmış bir suçta, suça katılanlarda iştirak iradesinin bulunması, suça katılan kişilerin suçun işlenmesi amacıyla nedensel katkı sunmuş olması ve kasten işlenebilen bir suçun varlığı ile fiilin hukuka aykırı olması şartlarının birlikte bulunması hâlinde, suça iştiraktan bahsedilebilir (TCK m.40/1)⁴⁸³.

Herhangi bir gerçek kişi senedin yağması suçunun faili olabilir. Suç herkes tarafından işlenebilen bir suç olduğundan, suçun birden fazla fail tarafından birlikte işlenmesi ya da azmettirme veya yardım etme iştirak şekillerinin bu suçta gerçekleşmesi mümkündür. Dolayısıyla senedin yağması suçu, iştirak bakımından özellik arz etmez. İştirake ilişkin TCK’da yer alan düzenlemeler (TCK m.37-41) bu suçta uygulama alanı bulur⁴⁸⁴.

TCK m.149/1-c uyarınca suçun, “birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi” cezayı ağırlaştırıcı nitelikli hâl oluşturmaktadır. Dolayısıyla müşterek faillik durumunda, her fail, senedin yağması suçunun nitelikli hâlinde sorumlu olur⁴⁸⁵.

Senedin yağması araç ve amaç hareketlerden oluşan bileşik bir suç olduğundan, araç hareketlerin bir fail ve amaç hareketlerin de diğer fail veya failer tarafından

⁴⁸¹ Özen, s.239; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4788; Hakeri, s.531; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.549; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.447; Akbulut, s.650; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.662; Demirbaş, **Ceza Genel**, s.497; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.486; Zafer, s.460; Şenol, s.509; Bilgehan Savaşçı Temiz, “İştirak Hükümleri Açısından Bağlılık Kuralı”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2016, C.65, S.4, s.2488, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2150/22294.pdf> e.t.: 30/03/2019.

⁴⁸² Yargıtay CGK., T. 09/06/2009, E. 1-10, K. 149, <http://www.turkhukuk sitesi.com/>, e.t.: 30/03/2019.

⁴⁸³ Şenol, s.510-514; Hakeri, s.534 vd.; Centel/Zafer/Çakmut, s.493 vd.; Zafer, s.464 vd. Ayrıca bk. Özen, s.240 vd.

⁴⁸⁴ Koca, **Yağma Suçu**, s.2813; Cankurt, s.129; Artuç, s.179; Koca/Üzülmez, s.667; Centel/Zafer/Çakmut, s.371.

⁴⁸⁵ Duran, s.120; Artuç, s.179.

işlenmesi mümkündür. Örneğin, İstanbul'a yeni gelen (D), çarşıda bir dükkân kiralar ve çalışmaya başlar. (D)'nin çarşıda yeni bir dükkân açtığını öğrenen (E) ve (F), (D)'yi ziyarete gider. (E), (D)'ye “*dükkânın hayırlı olsun. Ancak bu çarşıda mekân işletmenin bir bedeli vardır*” der. D ise “*ben kimseye haraç vermem. Elimden bir kaza çıkmadan çekin gidin buradan*” şeklinde cevap verir. Bunun üzerine (E), cebinden çıkardığı silahı (D)'ye doğrultur ve (E)'den, masada duran boş kâğıdı imzalamasını ister. (E), kâğıdı imzalar ve daha sonra (F), kâğıdı alıp cebine atar. Ardından (E) ve (F) oradan ayrılır. Bu olayda (E), (D)'yi tehdit ederken, (F) ise hırsızlık fiilini gerçekleştirmiştir. Ancak suçun işlenişi üzerinde ortak bir hâkimiyete sahip olduklarından, (E) ve (F), müşterek faildir. Dolayısıyla TCK m.149/1-c gereğince senedin yağması suçunun nitelikli hâlden dolayı cezalandırılır⁴⁸⁶.

3.3. Şahsi Cezasızlık Sebepleri ve Etkin Pişmanlık

3.3.1. Şahsi Cezasızlık Sebepleri

Şahsi cezasızlık sebepleri, suçun işlenmesi anında mevcut olan ve faile ceza verilmemesini gerektiren kişisel sebepler olarak tanımlanabilir⁴⁸⁷. TCK m.167'de “Malvarlığına Karşı Suçlar” başlıklı onuncu bölümde yer alan bütün suçlar için uygulanabilecek ortak bir hükme yer verilmiştir. “*Şahsi cezasızlık sebebi veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep*” başlığını taşıyan hükme göre,

“...Bu bölümde yer alan suçların;

- a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,
- b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın,
- c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz”.

⁴⁸⁶ Koca, **Yağma Suçu**, s.2813; Artuç, s.179; Koca/Üzülmez, s.667; Tezcan/Erdem/Önok, s.762; Centel/Zafer/Çakmut, s.371. Karşı görüş için bk. Özbek ve diğerleri, s.673.

⁴⁸⁷ Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.603; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.378; Zafer, s.413; Özgenç, **Ceza Genel**, s.648.

TCK m.167/2 ise şu şekildedir:

“Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi hâlinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir”.

TCK m.167’de “yağma ve nitelikli yağma hariç...” denilerek senedin yağması suçu maddenin kapsamına alınmamıştır. Dolayısıyla senedin yağması suçunun faili hakkında maddede öngörülen şahsi cezasızlık sebebinin veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebebin uygulanması mümkün değildir⁴⁸⁸. O hâlde bir kimsenin babasına veya aynı evde beraber yaşadığı kardeşine karşı senedin yağması suçunu işlemesi durumunda, şahsi cezasızlık sebebinden yararlanması söz konusu olmaz⁴⁸⁹.

3.3.2. Etkin Pişmanlık

Etkin pişmanlık, failin, suçu tamamladıktan sonra bizzat pişmanlık göstererek, suçun yol açtığı neticeyi ortadan kaldırmaya yönelik davranışlarda bulunmasıdır⁴⁹⁰. Etkin pişmanlık genel hükümler kısmında düzenlenmediğinden, sadece kanunda açık düzenleme bulunan suçlar hakkında uygulanabilir⁴⁹¹. TCK’da etkin pişmanlık hükümlerine yer verilen suçlardan birisi de senedin yağması suçudur⁴⁹².

Malvarlığına karşı işlenen suçlardan bazıları için TCK m.168’de etkin pişmanlık hükümleri öngörülmüştür. Bu suçlardan biri de senedin yağması suçudur. TCK

⁴⁸⁸ Cankurt, suçla korunan hukukî değer in kişi özgürlüğü olması nedeniyle, bu suçun TCK m.167’nin kapsamı dışında bırakıldığını savunmaktadır. Cankurt, s.131.

⁴⁸⁹ Koca/Üzülmez, s.669.

⁴⁹⁰ Hüseyin Eker, “Mala Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık (5237 sayılı TCK’nın 168. maddesi)”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2012, S.100, s.367, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-100-1192> e.t.: 08/04/2019; Hakeri, s.521; Koca/ Üzülmez, **Ceza Genel**, s.445; Akbulut, s.648; Zafer, s.458. Daha geniş tanım için bk. İbrahim Özer, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2011, s.6 vd.; Yasemin Baba, “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 2011, s.4 vd.

⁴⁹¹ Özer, s.10; Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.41; İsmail Turgut Kıldan, “Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık Hükümünün Uygulanabilme Koşulları”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y.3, C.1, S.8, Ankara 2012, s.117; Hakeri, s.521; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.656; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.479; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.455; Akbulut, s.648.

⁴⁹² 765 sayılı TCK’nın 523. maddesinde malvarlığına karşı işlenen bazı suçlarla ilgili olarak etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiş ancak senedin yağması suçu bu madde kapsamına dâhil edilmemişti. Buna karşın 5237 sayılı TCK’nın 168. maddesi ile senedin yağması suçu da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabileceği suçlar arasında sayılmıştır. Kıldan, s.118; Özer, s.41; Artuç, s.555.

m.168/1'e göre yalnızca senedin yağması suçunun failinin veya faillerinin değil, aynı zamanda bu suça şerik olarak katılanların yani azmettiren ve yardım edenin de etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanması mümkündür.

TCK m.168'de senedin yağması suçunda etkin pişmanlık hükümleri, yargılamanın her iki evresi için ayrı ayrı düzenlemiştir. Bunlardan ilki, soruşturma evresindeki⁴⁹³ etkin pişmanlıktır. Burada failin veya suça katılan diğer kişilerin (azmettiren veya yardım edenin) etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmesi için varlığı aranan şartlar şu şekilde sıralanabilir: a) kovuşturma başlamamış olmalı, b) fail, azmettiren ya da yardım eden, işlediği suçtan dolayı pişmanlık göstermeli ve c) suçun mağdurda meydana getirdiği zarar giderilmelidir⁴⁹⁴. İkincisi ise kovuşturma evresindeki⁴⁹⁵ etkin pişmanlıktır. Bu hâlde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için aranan şartlar ise şunlardır: a) kovuşturma başlamış ancak henüz hüküm verilmemiş olmalı, b) fail, azmettiren ya da yardım eden, işlediği suçtan dolayı pişmanlık göstermeli ve c) suçun mağdurda meydana getirdiği zarar giderilmelidir.

Konu ile ilgili olarak değinilmesi gereken bir diğer husus, senedin yağması suçuna katılan kişilerin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için aranan şartları taşıyıp taşımadığının belirlenmesi noktasında hâkimin rolüdür. Bu konuda maddede aranan şartları ayrı ayrı değerlendirmek faydalı olabilir.

İlk şart olan kovuşturmanın başlayıp başlamadığı hususu, objektif olarak tespit edilebilir niteliktedir. CMK m.2'de kovuşturma evresi tanımlanmıştır. Buna göre kovuşturma, iddianamenin kabulüyle başlayan ve hükmün kesinleşmesine kadar devam eden evredir.

Diğer şart olan, mağdurun suç nedeniyle uğradığı zararının giderilmesi de objektif olarak belirlenebilir niteliktedir. Dolayısıyla mağdurun zararı belirlendikten sonra fail, bu zararı ya giderir ya da gidermez. Yani bu konuda da hâkimin takdir yetkisi yoktur.

⁴⁹³ Soruşturma evresi CMK m.2/1-e'de şu şekilde tanımlanmıştır: “Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi...ifade eder”.

⁴⁹⁴ İfade etmek gerekir ki maddede “...failin, azmettirenin veya yardım edenin...mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi halinde...” denilmesine rağmen öğretide, failin pişmanlık duyduktan sonra ayrıca mağdurun uğradığı zararın bizzat fail tarafından karşılanmasının zorunlu olmadığı, diğer kişilerin örneğin, failin eşi, arkadaşı veya yakınının zararı gidermesi hâlinde de etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir. Ersan Şen, “Yağma Suçunda Etkin Pişmanlık”, **Hukuki Haber**, <http://www.hukukihaber.net/yagma-sucunda-etkin-pismanlik-makale,3497.html>, 21/06/2014, e.t.: 08/04/2019; Özbey, s.135; Kıldan, s.130, 131; Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.373, 374. Yargıtay'ın da benzer görüşte olduğu söylenmektedir. Bk. Yargıtay CGK., T. 27/05/2008, E. 11-127, K. 147, Eker, s.47. Aksi görüş için bk. Duran, s.125.

⁴⁹⁵ Kovuşturma evresi CMK m.2/1-f'de şu şekilde tanımlanmıştır: “Kovuşturma: İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi...ifade eder”.

Örneğin, hâkim, mağdurun zararı giderilmemesine rağmen failin işlediği suçtan dolayı çok pişman olduğu gerekçesiyle etkin pişmanlık hükmünü uygulayamaz⁴⁹⁶.

Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için maddede aranan son şartı oluşturan failin, azmettirenin ya da yardım edenin işlediği suçtan dolayı pişmanlık göstermesi konusunda ise hâkimin takdir yetkisi olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla failin gerçekleştirdiği suçtan ve azmettirenin ya da yardım edenin bu suça sundukları katkıdan dolayı pişmanlık gösterip göstermediğini hâkim kendisi belirler⁴⁹⁷. Bu konuda objektif bir kıstas olmadığından, somut olayın özelliklerine göre hareket edilmelidir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki hâkim, maddede yer alan şartların gerçekleştiğini tespit ettikten sonra etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmaması gerektiği hususunda takdir hakkına sahip değildir. Zira TCK m.168’de “*indirilir*” ifadesi kullanılması, takdir yetkisi verilmediğini göstermektedir. O hâlde somut olayda şartların oluştuğuna kanaat getiren hâkim, etkin pişmanlık hükümlerini uygulamakla yükümlüdür.

Kural olarak mağdurun rızasının varlığının ya da yokluğunun, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilirliği üzerinde bir etkisi yoktur⁴⁹⁸. Dolayısıyla etkin pişmanlık hükümlerinin uygulama alanı bulması için mağdurun rızasının varlığı gerekmez. Şartların varlığı hâlinde mağdur açıkça karşı çıksa dahi fail, azmettiren veya yardım eden etkin pişmanlıktan yararlanır⁴⁹⁹. Ancak bu kurala TCK m.168/4 ile bir istisna getirilmektedir. Buna göre “*Kısmen geri verme veya tazmin halinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, ayrıca mağdurun rızası aranır*”⁵⁰⁰. Sonuç olarak, failin, azmettirenin veya yardım edenin, mağdurun uğradığı zararı tamamen gidermesi hâlinde, mağdurun rızası veya rıza göstermemesi önemli olmayıp zararın kısmen giderilmesi durumunda ise ayrıca mağdurun rızasının da bulunması şarttır⁵⁰¹. Bu son

⁴⁹⁶ “...Mağdurun failden hiçbir isteği bulunmadığını ve şikâyetçi olmadığını söylediği durumlarda failin etkin pişmanlık hükmünden yararlanabilmesi için kısmen dahi olsa iade veya tazmin ile mağdurun zararlarını karşılaması gerekir. Mağdurun suçtan doğan zararlarının giderilmemesi halinde fail etkin pişmanlık hükmünden yararlanamaz...”. Bk. Kıldan, s.125.

⁴⁹⁷ Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.366.

⁴⁹⁸ “...Sanığın mağdurdan aldığı senetler, mağdurun beyanı üzerine sanık tarafından olay anında polise teslim edilmiştir. Fakat sanığın olay anında zaten kaçma imkânı yoktur, polis basit bir üst aramasıyla senetlere ulaşabilecek durumdadır. Mağdurun soruşturma aşamasında şikâyetten vazgeçmesi hâlinin de etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması açısından bir önemi yoktur. Bu nedenle, yağma suçu nedeniyle etkin pişmanlık hükümlerini de düzenleyen TCK 168 maddesi bu olayda uygulanamaz...”. Yargıtay CGK., T. 13/05/2014, E. 6-628, K. 258, <http://tuncayilcim.av.tr/>, e.t.: 08/04/2019.

⁴⁹⁹ Duran, s.125; Kıldan, s.125; Özer, s.45; Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.75.

⁵⁰⁰ Benzer bir düzenleme 765 sayılı TCK m.523’te yer almamaktadır. Özer, s.54; Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.131.

⁵⁰¹ Duran, s.125; Kıldan, s.124, 125; Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.378; Özer, s.54; Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.76.

hâlde mağdurun rıza göstermemesi etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil eder.

TCK m.168/3’de senedin yağması suçunda etkin pişmanlık hâlinde öngörülen ceza indirimi konusunda diğer suçlara nazaran farklı bir düzenleme yapılmıştır. Şöyle ki hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, hileli iflâs, taksirli iflâs suçları açısından maddede, kovuşturma başlamamışsa “*verilecek cezanın üçte ikisine kadar indirilir*”, kovuşturma başladıktan sonra “*verilecek cezanın yarısına kadar indirilir*” denilmektedir. Senedin yağması suçunda ise ceza indirimleri ilk durumda⁵⁰² “*yarısına kadar indirilir*” ve ikinci durumda⁵⁰³ da “*üçte birine kadar indirilir*” şeklinde ifade edilmiştir. Senedin yağması suçu cebir veya tehdide başvuru olarak işlendiğinden, bu suçta bireylerin malvarlığı değerlerinin yanı sıra kişi özgürlüğünün ve vücut dokunulmazlığının da korunduğu ifade edilmişti. İşte bu özelliği nedeniyle senedin yağması suçunda kanun koyucunun, diğer suçlarla karşılaştırıldığında daha az bir indirim oranı belirlediği düşünülebilir⁵⁰⁴.

Senedin yağması suçunda etkin pişmanlıkla ilgili olarak ifade edilmesi gereken diğer hususlar da şunlardır:

İlk olarak, şüphelinin veya sanığın üzerine atılı senedin yağması suçunu işlemedikleri yani suçu inkâr ettikleri durumlarda, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağıdır. Örneğin, savcılığa başvuran (B) şu şekilde ifade vermiştir: “(T) isimli bir restorana gittim ve yemek yedim. Ardından hesabı istedim ve orada yazan miktarı (2.000 TL) görünce şoka uğradım. Bunun üzerine hesabı ödemeyeceğimi zira yanımda o kadar para olmadığını ve yemeklerin fiyatının bana verilen menüde açıkça yazmadığını belirttim. Bunun üzerine mekân sahibi (C) yanıma gelerek elindeki matbu bono kâğıdını bana uzattı ve şunu doldur dedi. Bu isteğe karşı çıkınca da bana, ‘*şu senedi doldur aksi hâlde buradan çıkamazsın. Seni arka tarafa götürür bütün kemiklerin kırılıncaya kadar döverim*’ dedi. Bunun üzerine bono kâğıdını doldurup (C)’ye uzattım”. Daha sonra Cumhuriyet savcısı gerekli araştırmayı yapar ve iddianame düzenleyerek mahkemeye sunar. Ardından mahkeme tarafından yapılan duruşmaya katılan sanık (C), senedi (B)’den zorla almadığını ve hakkındaki iddiaların doğru olmadığını söyler. İşte bu durumda (C) hakkında etkin pişmanlık hükümleri uygulanabilir mi?

⁵⁰² Bu ifade ile “kovuşturma başlamadan önceki etkin pişmanlık durumu” kastedilmektedir.

⁵⁰³ Bu ifade ile “kovuşturma başladıktan fakat hüküm verilmeden önceki etkin pişmanlık durumu” kastedilmektedir.

⁵⁰⁴ Şen, **Etkin Pişmanlık**.

Bu konuya ilişkin olarak öğretide bir görüş, failin aktif pişmanlık göstermesi, yani bir nevi suçunu kabul etmesi ve ardından da mağdurun zararını gidermesi koşullarının varlığı hâlinde, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması gerektiğini düşünmektedir⁵⁰⁵. Diğer görüş ise üzerine atılı suçu işlemediğini düşünen failin, yargılama sonucunda mahkûm edilme olasılığına binaen, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi amacıyla, mağdurun uğradığı zararı gidermesinin mümkün olduğu ve bu durumun suç ikrarı anlamına gelmediği kanaatindedir⁵⁰⁶. Yargıtay da diğer koşulların sağlanması durumunda şüphelinin veya sanığın salt suçu işlediğini inkâr etmesinin, etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmediği görüşündedir. Konu ile bir kararında Yargıtay CGK şu sonuca ulaşmıştır:

“...Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması için suçun ikrarının ön şart olarak aranmasının, kanunumuz sistemindeki düzenlemelere, A.İ.H. Sözleşmesinde yer alan adil yargılanma hakkına ve Yüksek Mahkemelerin benzer olaylardaki içtihatlarına aykırı olması nedeniyle somut olayımızda suçtan kurtulmaya çalışan sanığın inkâra yönelik savunmasının etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği tartışmaya yer vermeyecek şekilde açıktır⁵⁰⁷”.

İkinci olarak, suçun iştirak hâlinde işlenmesi durumunda etkin pişmanlık hükümlerinin ne şekilde uygulanacağıdır. Bu noktada etkin pişmanlık müessesesinin hukuki niteliğinin yol gösterici mahiyette olduğu söylenebilir. Zira etkin pişmanlık, hukuki niteliği itibarıyla cezayı ortadan kaldıran veya cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir sebeptir⁵⁰⁸. Senedin yağması suçunda ceza indirimi öngörüldüğü için bu suç açısından etkin pişmanlığın, cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir sebep olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla sadece uygulanma şartlarını yerine getiren kimseler etkin pişmanlıktan faydalanabilir. O hâlde iştirak hâlinde işlenen suçlarda etkin pişmanlık hükümleri yalnızca işlediği suçtan dolayı pişmanlık gösteren ve mağdurun uğradığı zararı tazmin eden suç ortakları hakkında uygulanabilir⁵⁰⁹. Bununla birlikte

⁵⁰⁵ Şen, **Etkin Pişmanlık**; Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.134.

⁵⁰⁶ Özbey, s.136; Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.369; Kıldan, s.129.

⁵⁰⁷ Yargıtay CGK., T. 26/10/2010, E. 6-173, K. 208, <http://www.turkhukuksitesi.com/>, e.t.: 10/04/2019.

⁵⁰⁸ Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.25; Özgenç, **Ceza Genel**, s.663; Zafer, s.459; Akbulut, s.648; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.445, 446.

⁵⁰⁹ Kıldan, s.131; Özer, s.12, 13; Artuk ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.606. Konu ile ilgili diğer görüşler için bk. Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.81 vd.

suça iştirak eden faillerden veya şeriklerden birinin veya birkaçının mağdurun uğradığı zararı aynen iade veya tazmin suretiyle tamamen gidermesi hâlinde, bu duruma rıza gösteren ve itiraz etmeyen faillerin ya da şeriklerin de etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanacağı kabul edilmektedir⁵¹⁰.

İşlediği suçtan dolayı bizzat pişmanlık göstermek şartıyla, mağdurun uğradığı zararın diğer suç ortakları tarafından tazmin edilmesine rıza gösteren fail ya da şerik hakkında da etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanması isabetli olur. Örneğin, (A) ve (B) birlikte, (C)'nin de yardımı ile (D)'yi tehdit ederek ondan 25.000 TL bedelli bir senet alır. Ardından (B), yaptıklarından dolayı pişman olur ve söz konusu senedi (D)'ye iade eder. İşte burada (B)'nin yanı sıra işlediği suçtan dolayı pişmanlık gösteren ve senedin (D)'ye iadesine karşı çıkmayan (A) ile (C) de etkin pişmanlıktan yararlanır⁵¹¹.

3.4. Yaptırım, Muhakeme Usulü ve Zamanaşımı

3.4.1. Yaptırım

Senedin yağması suçunu düzenleyen maddede suçun yaptırımına ayrıca yer verilmemiş ve “*aynı ceza verilir*” denilerek malın yağması suçuna ilişkin birinci fıkraya atıf yapılmıştır. Bu fıkra da suçu işleyen failin, “altı yıldan on yıla kadar hapis cezası” ile cezalandırılacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla senedin yağması suçu için kanunda “*altı yıldan on yıla kadar hapis cezası*” öngörülmüştür.

TCK m.149’da suçun nitelikli hâllerinden birini işleyen fail hakkında “*on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası*” uygulanabileceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra suçun işlenmesi sırasında failin kullandığı cebrin, kasten yaralama suçunun neticesi sebebi ile ağırlaşan hâllerine yol açması hâlinde, fail ayrıca TCK m.87 hükmü uyarınca sorumlu olur. Dolayısıyla fail, senedin yağması suçunun temel şeklini gerçekleştirirken kasten yaralama suçunun netice sebebi ile ağırlaşan hâllerine neden olursa, hem TCK m.148/2 hem de TCK m.87 uyarınca ayrı ayrı cezalandırılır. Ayrıca fail, senedin yağması suçunun nitelikli hâlini işlerken mağdurda kasten yaralama suçunun netice sebebi ile

⁵¹⁰ Kıldan, s.131; Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.374. Yargıtay’ın da zarar hangi suç ortağı tarafından giderilirse giderilsin, iradesi bu duruma aykırı olmayan suç ortaklarının etkin pişmanlıktan yararlandırılması gerektiği görüşünde olduğu söylenmektedir. Bk. Baba, **Etkin Pişmanlık**, s.82. Özbey’e göre, iade veya tazminin suç ortaklarından biri veya birkaçı tarafından yerine getirilmesi durumunda, diğer suç ortaklarının da etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanmasını, kendi paylarını düşen miktarı iade veya tazminde bulunan suç ortağına ödemesi şarttır. Bk. Özbey, s.135.

⁵¹¹ Eker, **Etkin Pişmanlık**, s.374.

ağırlaşan hâlleri meydana gelirse hem TCK m.149 hem de TCK m.87 gereği sorumlu olur.

Hukuki ilişkiden doğan bir alacağını temin etmek amacıyla senedin yağması suçunu işleyen failin ceza sorumluluğu, TCK m.150/1 uyarınca başvurduğu araç harekete göre belirlenir. Şöyle ki fail, tehdit kullanmışsa TCK m.106⁵¹² ve cebir uygulamışsa TCK m.86⁵¹³ hükmüne göre sorumlu olur. Dolayısıyla bu hâlde fail, senedin yağması suçunu işlemesine rağmen TCK m.148/2'ye göre değil, fakat TCK m.106 veya TCK m.86'ya göre cezalandırılır⁵¹⁴.

Suçun konusunu oluşturan senedin değerinin az olması durumunda TCK m.150/2'ye göre faile verilecek ceza, “*üçte birden yarıya kadar*” indirilebilir. Kanunda “*indirilebilir*” ifadesi kullanıldığından senedin değerinin az olması hâlinde, fail hakkında maddede öngörülen ceza indirimini uygulayıp uygulamama konusunda hâkime takdir yetkisi tanındığı söylenebilir.

TCK m.169'da bazı malvarlığına karşı suçların bir tüzel kişiye yarar sağlamak amacıyla işlenmesi hâlinde, ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanacağı öngörülmüştür. Ancak senedin yağması suçu, maddede sayılan suçlar arasında yer almadığından, bu suçun bir tüzel kişiye yarar sağlamak amacıyla işlenmesi durumunda, söz konusu tüzel kişi hakkında TCK m.60'da düzenlenen güvenlik tedbirlerine hükmedilemez⁵¹⁵. Bu hüküm senedin yağması suçunun, bir tüzel kişiye yarar sağlamak

---

⁵¹² TCK m.106'ya göre fail hakkında uygulanacak yaptırım, tehdidin yöneldiği hukukî değerlere göre farklılık gösterir. Şöyle ki mağduru, hayatına, vücut ya da cinsel dokunulmazlığına yönelik bir kötülük yapacağından bahisle tehdit eden fail hakkında “altı aydan iki yıla kadar hapis cezası” öngörülmüştür. Ancak malvarlığı itibarıyla büyük zarara uğratacağından veya sair bir kötülük gerçekleştireceğinden bahisle tehditte yaptırım, “altı aya kadar hapis veya adli para cezası” olarak belirlenmiştir. Bu son hâlde kanun, hapis cezasına seçimlik olarak adli para cezasının uygulanabileceğini belirttiğinden, bu durumda hâkim ya hapis cezasına ya da adli para cezasına karar verebilir. Dolayısıyla hapis cezasının yanı sıra adli para cezasına hükmedilemez. Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.681, 682; Özgenç, **Ceza Genel**, s.795 vd.

⁵¹³ Cebir suçunu düzenleyen TCK'nın 108. maddesinde ise “...*cebir kullanılması hâlinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birden yarisına kadar artırılarak hükmolunur*” denilerek suçun yaptırımı konusunda kasten yaralama suçuna göndermede bulunulmuştur. Dolayısıyla kullanılan cebir, kasten yaralama suçunun temel hâline sebebiyet vermişse TCK m.86/1 gereği fail hakkında “bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası” üçte birden yarisına kadar artırılacak uygulanır. Kullanılan cebir sonucu mağdur, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif yaralanmış ise fail hakkında TCK m.86/2 uyarınca, “dört aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası” üçte birden yarisına kadar artırılarak uygulanır. Son olarak kullanılan cebir, kasten yaralamanın nitelikli hâllerine neden olursa, TCK m.86/3 gereği fail hakkında, TCK m.86/1 veya 86/2 hükümlerince verilecek ceza yarı oranında artırıldıktan sonra ayrıca TCK m.108'e göre tekrar üçte birden yarisına kadar artırılır.

⁵¹⁴ Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4797; Koca/Üzülmez, s.663.

⁵¹⁵ Tüzel kişiler hakkında öngörülen güvenlik tedbirleri TCK m.60'da belirtilmiştir. TCK m.60/1'e göre, “*Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir*”. TCK m.60/2'de ise “*Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır*” denilmektedir.

için veya bir tüzel kişinin faaliyetleri kapsamında işlenmesi mümkün olduğundan, eleştirilmektedir⁵¹⁶.

Senedin yağması suçunu işlediği için hapis cezasına mahkûm edilen fail hakkında ayrıca TCK m.53'te öngörülen belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbiri uygulanır⁵¹⁷.

Failin, senedin yağması suçunu işleyerek elde ettiği “senet, vesika ya da imzalı boş kâğıt” hakkında müsadere kararı verilemez. Zira bunlar suçun mağduruna aittir⁵¹⁸. TCK m.58/4'e göre, kural olarak yurtdışında işlenen suçlar, tekerrür hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınmaz. Ancak bazı suçlar bu kuralın dışında tutulmuştur. Bu suçlardan biri de senedin yağması suçudur. Dolayısıyla bir kimse yurtdışında senedin yağması suçundan dolayı mahkûm olursa, söz konusu mahkûmiyet, Türkiye’de işlediği suçlar nedeniyle tekerrür hükümlerinin uygulanmasında dikkate alınır⁵¹⁹.

3.4.2. Muhakeme Usulü

Senedin yağması suçunun gerek temel şeklinin gerekse de nitelikli hâllerinin takibi ile ilgili olarak; şikâyet, izin, talep gibi herhangi bir muhakeme şartı öngörülmediğinden, suçun soruşturulması ve kovuşturulması re’ sen yapılıır⁵²⁰.

⁵¹⁶ Hükme yönelik eleştiri için bk. Centel/Çakmut/Zafer, s.371.

⁵¹⁷ TCK m.53/1'e göre, “Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden,

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayyımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,

e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten, yoksun bırakılır”. TCK m.53/2’de ise hak yoksunluğunun süresi belirtilmiştir. Buna göre, “Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz”. Ayrıca maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında bazı istisnalar öngörülmüştür. TCK m.53/3 şu şekildedir: “Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayyımlik yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir”. TCK m.53/4 ise “Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz” şeklindedir.

⁵¹⁸ TCK m.54’e göre “Kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın” müsadere karar verilebilmesi için **söz konusu eşyanın iyi niyetli üçüncü kişilere ait olmaması** şarttır.

⁵¹⁹ Koca/Üzülmez, s.669.

⁵²⁰ Cankurt, s.130; Duran, s.120; Yaşar/Gökcan/Artaç, s.4798; Koca/Üzülmez, s.669; Centel/Zafer/Çakmut, s.372; Artaç, s.183; Parlar/Hatipoğlu, s.2278.

Burada TCK m.150/1 hükmünden ayrıca bahsetmek gerekir. Zira TCK m.150/1'e göre, bir kimse, hukuki ilişkiden kaynaklanan alacağını temin etmek maksadıyla senedin yağması suçunu işlerse, senedin yağması suçundan değil, fakat tehdit ya da kasten yaralama suçlarından dolayı sorumlu olur. İşte failin alacağını tahsil etmek amacıyla mağdura karşı senedin yağması suçunu işlediği olaylarda, failin gerçekleştirdiği tehdit ya da kasten yaralama suçu şikâyete tabi ise bu durumda suçun soruşturulması ve kovuşturulması için şikâyet şartı aranmalı mı, yoksa re' sen mi harekete geçilmelidir? Konu ile ilgili olarak iki farklı görüş ileri sürülmektedir. Birinci görüşe göre, bir kimsenin hukuki ilişkiden kaynaklanan bir alacağını elde etmek amacıyla senedin yağması suçunu işlemesi hâlinde, kullanılan tehdit ya da cebir, şikâyete tabi bir suç olsa dahi TCK m.150/1 uyarınca gerçekleşen senedin yağması suçunun takibi re' sen yapılır ve şikâyet şartı aranmaz⁵²¹. Diğer görüş ise alacağını kendisi temin etmek maksadıyla senedin yağması suçunu işleyen kişinin, başvurduğu zorlama aracının yani tehdit ya da kasten yaralamanın, şikâyete bağlı olduğu durumlarda, suçun takibinin de şikâyet üzerine yapılabileceğini savunmaktadır⁵²².

Ceza mahkemelerinin görevi, 5235 sayılı “*Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (Adli Teşkilat Kanunu)*” ile düzenlenmiştir. Senedin yağması suçunun temel şekli için TCK'da öngörülen soyut cezanın üst sınırı on yıldan fazla olmasa dahi⁵²³ Adli Teşkilat Kanununun 12. maddesinde açıkça belirtildiği için senedin yağması suçu bakımından görevli mahkeme, Ağır Ceza Mahkemeleridir⁵²⁴. Yine TCK'da suçun nitelikli hâlleri

⁵²¹ Artuç, s.183. Konu ile ilgili olarak açıkça görüş belirtmese de eserinde yer verdikleri şu ifadelerden dolayı Koca/Üzülmez' in de bu görüşü benimsedikleri düşünülebilir: “...Yağma suçunun fıkrada belirtilen amaçla işlenmesi hâlinde fail yağma suçundan değil, tehdit veya kasten yaralama suçlarından dolayı cezalandırılacaktır. Böylece alacağını tahsil amacıyla cebir veya tehditle bir malın alınması yağma suçunu oluşturmakta ve fakat cezası yağmaya göre değil, kullanılan icbar aracına göre oluşan suça göre belirlenecektir. Şayet fail tehditle kendi hakkını almışsa tehdit suçundan (m.106), cebirle almışsa kasten yaralama (m.86) suçundan dolayı cezalandırılacaktır. Bununla birlikte işlenen suçun failin adli siciline yağma suçu olarak kaydedilmesi gerektiği kanaatindeyiz...”. Koca/Üzülmez, s.663.

⁵²² Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4798; Parlar/Hatipoğlu, s.2278; Dinç/Ruhi, s.98.

⁵²³ Ağır Ceza Mahkemelerinin görevi Adli Teşkilat Kanunu'nun 12. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, Ağır Ceza Mahkemelerinin görevi belirlenirken iki esastan hareket edildiği söylenebilir. İlk olarak, kanunda bazı suçların Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanacağı sınırlı sayım metodu (numerus clausus) kullanılarak açıkça ifade edilmiştir. Örneğin, yağma (TCK m.148), irtikâp (TCK m.250/1 ve 2) gibi. İkinci olarak ise suçların kanunda öngörülen soyut ceza miktarları göz önüne alınarak bir düzenleme yapılmıştır. Şöyle ki “ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren” suçlarla ilgili olarak görevli mahkemenin Ağır Ceza Mahkemesi olduğu belirtilmiştir. Yine Adli Teşkilat Kanunu m.12 ile m.14 birlikte değerlendirildiğinde kanunda öngörülen soyut cezanın üst sınırının on yıldan fazla olduğu suçlarda, Ağır Ceza Mahkemesinin görevli olduğu ifade edilebilir.

⁵²⁴ Cankurt, s.130; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4798; Koca/Üzülmez, s.669; Centel/Zafer/Çakmut, s.372; Artuç, s.184; Özbek ve diğerleri, s.674; Parlar/Hatipoğlu, s.2279. “...Sanığın eyleminin sübutu halinde yağma suçunu oluşturup oluşturmadığına ilişkin delilleri takdir ve münakaşasının üst görevli Ağır Ceza

için öngörülen hapis cezasının üst sınırı on yılı geçtiğinden, suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri için de Ağır Ceza Mahkemesi görevlidir⁵²⁵.

Yine kişinin işlediği senedin yağması suçunun konusunu oluşturan senedin değerinin az olması durumunda da (TCK m.150/2) görevli mahkeme Ağır Ceza Mahkemesidir. Çünkü Adli Teşkilat Kanunu m.14'e göre, "*Mahkemelerin görevlerinin belirlenmesinde ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur*"⁵²⁶. Ancak hukuki bir ilişkiden kaynaklanan alacağın temini amacıyla işlenen senedin yağması suçunda (TCK m.150/1) görevli mahkemenin nasıl belirlenmesi gerektiği konusunda öğretide tartışma bulunmaktadır. Bir görüş, bu durumda görevli mahkemenin tespitinde, failin başvurduğu zorlama aracına göre, tehdit (TCK m.106) veya kasten yaralama (TCK m.86) suçlarının dikkate alınmasını düşünmektedir⁵²⁷. İkinci görüş ise Adli Teşkilat Kanunu m.14 gereğince hafifletici nedenlerin göz önüne alınmaması gerektiği ve üst dereceli mahkemenin yargılamada daha fazla güvence sağladığı gerekçeleri ile görevli mahkemenin Ağır Ceza Mahkemesi olduğunu ileri sürmektedir⁵²⁸.

3.4.3. Dava Zamanaşımı

Suçun işlenmesinden sonra fail hakkındaki cezai takibatın kanunda belirtilen süreler içerisinde yapılması ve sona erdirilmesi gerekir. İşte dava zamaşımı olarak ifade edilen bu husus, kanunda açıkça düzenlenen bu sürelerin geçmesiyle birlikte artık fail hakkında soruşturma yapılamaması, dava açılmaması ya da açılmış olan davaya devam edilememesi anlamına gelmektedir⁵²⁹. Diğer bir anlatımla, dava zamaşımı süresinin dolmasıyla birlikte devletin, fail üzerindeki cezalandırma yetkisi sona ermektedir⁵³⁰.

Mahkemesi'ne ait olduğu gözetilmeden, görevsizlik kararı yerine yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması...". Yargıtay 6. CD., T. 22/01/2019, E. 6386, K. 197, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>, e.t.: 11/04/2019.

⁵²⁵ Centel/Zafer/Çakmut, s.372.

⁵²⁶ 26/09/2004 tarih ve 5235 sayılı Kanun, RG., 07/10/2004, S.25606.

⁵²⁷ Dinç/Ruhi, s.99.

⁵²⁸ Artuç, s.184; Yaşar/Gökcan/Artuç, s.4799. Ayrıca bk. Eryılmaz, s.90.

⁵²⁹ Zafer, s.601; Centel/Zafer/Çakmut, **Ceza Genel**, s.777; Koca/Üzülmez, **Ceza Genel**, s.713; Özgenç, **Ceza Genel**, s.922; Akbulut, s.930; Özbek ve diğerleri, **Ceza Genel**, s.754.

⁵³⁰ Murat Çakır, "Türk Ceza Hukukunda Dava Zamaşımı", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 2013, C.71, S.1, s.207, <http://sguz.dergipark.gov.tr/download/article-file/97763> e.t.: 11/04/2019; Zeki Hafizoğulları, "5237 S. Türk Ceza Kanununda Davanın ve Cezanın Düşürülmesi", **Ankara Barosu Dergisi**, 2006, S.3, s.17, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2006-3/1.pdf> e.t.: 11/04/2019.

TCK m.66/1-d maddesine göre, “beş yıldan fazla ve yirmi yıldan az olan hapis cezasını gerektiren suçlarda” dava zamanaşımı süresi on beş yıldır. Dolayısıyla TCK m.148/2 ve m.149 uyarınca senedin yağması suçunun temel şekli için “altı yıldan on yıla kadar hapis cezası” ve nitelikli hâli bakımından da “on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası” öngörüldüğünden, senedin yağması suçunun dava zamanaşımı süresinin on beş yıl olduğu söylenebilir⁵³¹. O hâlde senedin yağması suçunu işleyen fail hakkında, suçun işlendiği tarihten itibaren⁵³² on beş yıl içerisinde cezai takibatın tamamlanması gerekir. Aksi takdirde dava zamanaşımı devreye girer ve fail hakkında cezai takibat yapılmasına veya işlemlere başlanmışsa devam edilmesine engel olur. Ancak dava zamanaşımını kesen sebeplerden birinin varlığı hâlinde, bu süre yirmi iki yıl altı ay olur⁵³³. Zira TCK m.67/4’ye göre, “Kesilme halinde, zamanaşımı süresi ilgili suça ilişkin olarak Kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzar⁵³⁴”.

Suçun failinin çocuk olması durumunda dava zamanaşımı sürelerinin ayrıca düzenlendiğini belirtmek gerekir. TCK m.66/2’ye göre, “Fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmuş olup da on beş yaşını doldurmamış olanlar hakkında, bu sürelerin yarısının; on beş yaşını doldurmuş olup da on sekiz yaşını doldurmamış kişiler hakkında ise, üçte ikisinin geçmesiyle kamu davası düşer⁵³⁵”. Dolayısıyla senedin yağması suçunun faili on iki yaşını doldurmuş ancak on beş yaşını doldurmamış ise dava zamanaşımı süresi yedi buçuk yıl, fail on beş yaşını doldurmuş fakat on sekiz yaşını doldurmamış ise on yıl olarak uygulanır.

⁵³¹ Centel/Zafer/Çakmut, s.371; Koca/Üzülmez, s.670.

⁵³² TCK m.66/6’ya göre, “Zamanaşımı tamamlanmış suçlarda suçun işlendiği günden, teşebbüs halinde kalan suçlarda son hareketin yapıldığı günden, kesintisiz suçlarda kesintinin gerçekleştiği ve zincirleme suçlarda son suçun işlendiği günden, çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kişiler tarafından işlenen suçlarda çocuğun on sekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar”.

⁵³³ Koca/Üzülmez, s.670.

⁵³⁴ Buna karşın dava zamanaşımının durması sebeplerinden birinin gerçekleşmesi hâlinde, durma süresi ile ilgili olarak kanunda belirli bir süre öngörülmemesi eleştirilmektedir. Bk. Hafizoğulları, s.24.

⁵³⁵ Bu düzenlemeye yönelik eleştiriler için bk. Hafizoğulları, s.20, 21.

SONUÇ

5237 sayılı TCK, 765 sayılı TCK'dan farklı olarak, yağma suçlarını tek bir maddede düzenlemiştir. 5237 sayılı TCK'nın "yağma" başlığını taşıyan 148. maddesinin 1. fıkrasında malın yağması ve 2. fıkrasında ise çalışmanın konusunu oluşturan senedin yağması suçu düzenlenmiştir.

Senedin yağması suçu, kanunda ayrı ayrı düzenlenen tehdit ve cebir suçları ile hırsızlık suçunun bir araya gelmesiyle oluşan bileşik bir suç olduğundan, kendisini meydana getiren suçlarla korunan zilyetlik ve mülkiyet hakkı, kişi özgürlüğü ve vücut dokunulmazlığı, aynı zamanda bu suçla korunan hukukî değerlerdir. Senedin yağması suçunda cebir ve tehdit, malvarlığı değerlerine yönelik saldırıyı gerçekleştirmek için araç olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu suç, araç ve amaç hareketlerden oluşan çok hareketli bir suçtur.

Senedin yağması suçu, herkes tarafından işlenebilir. Suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi ise daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâl olarak düzenlenmiştir. Söz konusu nitelikli hâlin uygulanabilmesi için, en az iki kişinin müşterek fail sıfatıyla suçu işlemeleri şarttır. Ayrıca senedin yağması suçunun faili hakkında malvarlığına karşı suçlarla ilgili olarak TCK'nın 167. maddesinde öngörülen şahsi cezasızlık sebebi ya da cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebep uygulanmaz. Suçun bir tüzel kişiye yarar sağlamak amacıyla işlenmesi durumunda, TCK m.169'da açıkça düzenlenmediğinden, ilgili tüzel kişi hakkında güvenlik tedbirine hükmedilemez. Hâlbuki senedin yağması suçu da bir tüzel kişiye yarar sağlamak amacıyla işlenebileceğinden, yağma suçlarının da TCK m.169'da sayılan suçlar arasına eklenmesi isabetli olur.

Suçun mağduru, cebir veya tehdit kullanılarak kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya mevcut bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ilerde böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kâğıdı imzalamaya, mevcut bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya zorlanan kimsedir. Tüzel kişiler bu suçun mağduru olamaz. Zira bir tüzel kişiye karşı cebir veya tehdit kullanılarak onun iradesinin ortadan kaldırması mümkün değildir. Buna karşılık tüzel kişilerin suçtan zarar gören sıfatını almaları mümkündür.

Suçun konusu, "*mağdurun kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senet*", "*var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesika*" ve "*ilerde senet*

hâline getirilebilecek bir kâğıt”tır. Dolayısıyla senedin yağması suçu, birden fazla konudan oluşan bir suçtur. Suçun konusunu oluşturan senedin, borç doğurucu nitelikte olması zorunlu olduğundan, bu özellikte olmayan bir senedin cebir veya tehdit kullanılarak alınması hâlinde, senedin yağması suçu oluşmaz. Suçun diğer seçimlik konusunu oluşturan “*var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan vesika*” ifadesindeki vesika, belge olarak anlaşılmalıdır. Fakat HMK m.200 ve m.201’e göre mevcut bir senet ancak başka bir senetle hükümsüz kılınabileceğinden, burada kastedilen belgeyi, daraltıcı bir yorum yaparak, borç doğurucu nitelikte bir belge olan senet olarak anlamak gerekir. Ayrıca ilerde senet hâline getirilebilecek bir kâğıt da 5237 sayılı TCK ile suçun konusuna dâhil edilmiştir.

Senedin yağması suçu cebir veya tehdit kullanılarak amaç hareketlerin gerçekleştirilmesiyle tamamlanır. Ayrıca failin, zorla aldığı senetten, vesikadan ya da kâğıttan yararlanması şeklinde bir neticenin meydana gelmesi aranmadığından, bu suç sırf hareket suçudur. Suç, failin amaç hareketleri yaptığı anda gerçekleştiğinden, senedin yağması suçu konunun hareketten etkilenmesi bakımından zarar suçudur.

5237 sayılı TCK’nın 149. maddesinin 1. fıkrasında yağma suçunun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hâlleri, 149. maddenin 2. fıkrasında suçun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun netice sebebi ile ağırlaşmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda failin sorumluluğu ve 150. maddesinde de suçun daha az cezayı gerektiren nitelikli hâlleri düzenlenmiştir. Senedin yağması suçu, yağmanın bir türü olduğundan, söz konusu düzenlemeler, bu suç bakımından da uygulanır.

Senedin yağması suçu sadece kasten işlenebilir. Buna göre failin, cebir veya tehdit kullandığını bilmesi yeterli değildir; ayrıca suçun konusunu oluşturan senedin borç doğurucu nitelikte olduğunu, vesikanın mevcut bir senedi hükümsüz kılabileceğini veya ilerde senet hâline getirilecek boş kâğıdın imzalı olduğunu bilmesi ve failini isteyerek gerçekleştirmesi gerekir. Suç, doğrudan kastla işlenebileceği gibi olası kastla da işlenebilir. Suçun oluşması için failde özel kastın bulunmasının gerekip gerekmediği tartışmalı bir husustur. Öğretide yazarların çoğu, hırsızlık suçunda yarar sağlama amacı arandığından, bu suçta da failin yarar sağlama amacıyla (özel kast) hareket etmesi gerektiğini kabul etmektedir.

Amaç hareketleri gerçekleştirmek için, cebir veya tehdide başvurulmasıyla suçun icra hareketleri başlar. Cebir ve tehdide başvuran fail, amaç hareketleri elinde olmayan nedenlerle tamamlayamazsa, suç teşebbüs aşamasında kalır. Konu ile ilgili olarak aynı mağdura yönelik farklı zamanlarda birden fazla defa senedin yağması suçuna teşebbüs

eden ve sonuç olarak suçu gerçekleştiren failin, ceza sorumluluğuna da değinmek gerekir. Yargıtay bu durumlarda failin amacını tek bir suç işleme kastına özgülediği gerekçesiyle, tek bir senedin yağması suçundan sorumlu olduğunu kabul etmektedir. Yine Yargıtay'a göre tek bir senedin yağması suçunu işlemek için, birden fazla defa teşebbüste bulunan ancak elinde olmayan nedenlerle suçu tamamlayamayan fail, tek bir senedin yağması suçuna teşebbüsten cezalandırılır. Esasen failin aynı mağdura yönelik farklı zamanlarda birden fazla defa senedin yağması suçuna teşebbüs ettiği hâllerde, zincirleme suç hükümlerinin uygulanması gerektiği söylenebilir. Ancak yağma suçları, TCK m.43/3'te zincirleme suç hükümlerinin uygulama alanı bulamayacağı suçlar arasında sayıldığından, senedin yağması suçunun failine zincirleme suç hükümleri kapsamında ceza verilemez.

Senedin yağması suçu, cebir ve tehdit suçları ile hırsızlık suçunun bir araya gelmesiyle meydana gelen bileşik bir suç olduğundan, bu suçun faili, cebir, tehdit veya hırsızlık suçlarından dolayı ayrı ayrı değil, fakat yalnızca senedin yağması suçundan sorumlu olur. Fakat TCK m.149/2'de konu ile ilgili olarak istisnai bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre başvuru cebrin, kasten yaralama suçunun netice sebebiyle ağırlaşmış hâllerine yol açması hâlinde, fail senedin yağması suçunun yanı sıra ayrıca netice sebebiyle ağırlaşan yaralama suçundan da sorumlu olur.

Senedin yağması suçu tek bir kişi tarafından işlenebileceği gibi birden fazla kişi tarafından iştirak hâlinde de işlenebilir. Suç iştirak açısından herhangi bir özellik göstermediğinden, bu suçta tüm iştirak şekillerinin gerçekleşmesi mümkündür.

5237 sayılı TCK'nın 168. maddesinde malvarlığına karşı suçlardan bazıları için etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir. Bu suçlardan birisi de senedin yağması suçudur. Dolayısıyla senedin yağması suçunu işleyen fail, TCK m.168'deki şartları yerine getirmek koşuluyla, etkin pişmanlıktan faydalanabilir. Ancak senedin yağması suçu bakımından etkin pişmanlık hükümleri cezayı kaldıran değil, fakat azaltan bir neden olarak düzenlenmiş olup bu suç için, maddede sayılan diğer suçlara nazaran daha az ceza indirimi öngörülmüştür.

Senedin yağması suçu, malvarlığına karşı suçlar bölümünde düzenlenen diğer suçlara göre yaptırımını en ağır olan suçtur. Kanunda bu suçun yaptırımını malın yağması suçuna ilişkin TCK m.148/1'e atfı yapılarak düzenlenmiştir. Buna göre senedin yağması suçunu işleyen fail, altı yıldan on yıla kadar hapis cezasına hükmedilir. TCK m.149 uyarınca suçun silahla, kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle, birden fazla kişi tarafından birlikte, yol kesmek suretiyle ya da konutta, işyerinde veya

bunların eklentilerinde, beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak, suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla ve gece vaktinde işlenmesi durumunda, fail on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. TCK m.150/1'e göre suçun hukukî bir ilişkiden doğan bir alacağın tahsili amacıyla işlenmesi hâlinde fail, suçta kullandığı araç harekete göre tehdit veya cebir suçlarından sorumlu olur. Suçun konusunu oluşturan senedin miktarının az olması hâlinde ise faile verilecek ceza TCK m.150/2 uyarınca üçte birden yarısına kadar indirilebilir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AKBULUT, Berrin; **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder/TAŞPINAR AYVAZ, Sema; **Medeni Usul Hukuku**, 1. Baskı, Yetkin Hukuk Yayınları, Ankara 2016.
- ARTUÇ, Mustafa; **Malvarlığına Karşı Suçlar**, 1. Baskı, Kartal Yayınevi, Ankara 2007.
- ARTUK, M. Emin/GÖKCEN, Ahmet/ALŞAHİN, M. Emin/ÇAKIR, Kerim; **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 12. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018. (Ceza Genel)
- ARTUK, M. Emin/GÖKCEN, Ahmet/ALŞAHİN, M. Emin/ÇAKIR, Kerim; **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 16. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- ARTUK, M. Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, A. Caner; **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2015.
- ARTUK, M. Emin/GÖKCEN, Ahmet/YENİDÜNYA, A. Caner; **Türk Ceza Kanunu Şerhi**, 2. Baskı, C. 3, Adalet Yayınevi, Ankara 2014. (Ceza Kanunu Şerhi)
- ÇAĞLAYAN, M. Muhtar; **Türk Ceza Kanunu**, 1. Baskı, C. 2, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1962.
- CENGİZ, Sibel; **Evrakta Sahtecilik Suçları**, 1. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara 2007.
- CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem; **Kişilere Karşı İşlenen Suçlar**, 1. Bası, C. 1, Beta Yayınları, İstanbul 2007.
- CENTEL, Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem; **Türk Ceza Hukukuna Giriş**, 10. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2017. (Ceza Genel)
- DEMİRBAŞ, Timur; **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 13. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018. (Ceza Genel)
- DÖNMEZER, Sulhi; **Kişilere ve Mala Karşı Cürümler**, 14. Bası, Beta Yayınları, Ankara 1995.
- DÖNZEMER, Sulhi/ERMAN, Sahir; **Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım**, 12. Bası, C. 2, Beta Yayınları, İstanbul 1999.
- EKİNCİ, Mustafa/ESEN, Sinan; **Anlatımlı ve Gerekçeli Yeni Türk Ceza Kanununda Yer Alan Hırsızlık, Yağma, Güveni Kötüye Kullanma Dolandırıcılık Hileli**

- ve **Taksirli İflas Karşılıksız Yararlanma Belgelerde Sahtecilik ve Bilişim Alanında Suçlar**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2005.
- EREM, Faruk; **Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 3. Baskı, C. IV, Seçkin Kitabevi, Ankara 1985.
- EREM, Faruk/TOROSLU, Nevzat; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4. Basım, Savaş Yayınları, Ankara 1983.
- ERMAN, Sahir/ÖZEK, Çetin; **Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu Güvenine Karşı İşlenen Suçlar TCK 316-368**, 1. Baskı, Globus Dünya Basınevi, İstanbul 1996.
- GÖKCEN, Ahmet; **Belgede Sahtecilik Suçları**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- GÖKTÜRK, Neslihan; **Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016. (Haksızlık Yanılgısı)
- GÜNGÖR, Devrim; **Resmi Belgelerde Sahtecilik Suçu**, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar**, 5. Baskı, US-A Yayıncılık, Ankara 2016.
- HAKERİ, Hakan; **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 19. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- KOCA, Mahmut; **Yağma Cürümleri**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2003.
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan; **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018. (Ceza Genel)
- KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- KURU, Baki; **İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku**, 1. Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul 2016.
- KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder; **Medeni Usul Hukuku**, 25. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- MALKOÇ, İsmail; **Sahtecilik ve Mala Karşı Suçlar**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 1990.
- MALKOÇ, İsmail/GÜLER, Mahmut; **Uygulamada Türk Ceza Kanunu Özel Hükümler**, 1. Baskı, C. 4, Adil Yayınevi, Ankara 1999.
- OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY ÖZDEMİR, Saibe; **Eşya Hukuku**, 17. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2014.

- ÖNDER, Ayhan; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 4. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1994.
- ÖZBEK, Veli Özer/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 13. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Mehmet Nihat/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker; **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2015. (Ceza Genel)
- ÖZBEK, Veli Özer/KANBUR, Mehmet Nihat/DOĞAN, Koray/BACAKSIZ, Pınar/TEPE, İlker; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 6. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014. (Özel Hükümler 6. Baskı)
- ÖZGENÇ, İzzet; **İrtikâp ve Rüşvet Suçları**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2012.
- ÖZGENÇ, İzzet; **Suç Örgütleri**, 12. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019. (Suç Örgütleri)
- ÖZGENÇ, İzzet; **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 14. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018. (Ceza Genel)
- ÖZTÜRK, Bahri/ERDEM, Mustafa Ruhan; **Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku**, 18. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- ÖZÜTÜRK, Nejat; **Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı**, 1. Baskı, C. 2, Balkanoğlu Matbaacılık, Ankara 1966.
- PARLAR, Ali/HATİPOĞLU, Muzaffer; **Türk Ceza Kanunu Yorumu**, 2. Baskı, C. 3, Seçkin Yayınevi, Ankara 2008.
- PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, Oğuz/ÖZEKES, Muhammet; **Medeni Usul Hukuku**, 3. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- SELÇUK, Sami; **Dolandırıcılık Cürmünün Kimi Suçlardan Ayrımı ve Çeklerle İlgili Suçlar**, 1. Baskı, Kadioğlu Matbaası, Ankara 1986.
- ŞEN, Ersa/ERYILDIZ, H. Sefa; **Suç Örgütü**, 1. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- ŞENYÜZ, Doğan; **Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler**, 8. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2016.
- SOYASLAN, Doğan; **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010.
- SOYASLAN, Doğan; **Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2014. (Özel Hükümler 10. Baskı)
- TANERİ, Gökhan; **Hırsızlık ve Hırsızlık Suçlarında İspat ve Sübut**, 1. Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul 2015.

- TAŞDEMİR, Kubilay/ÖZKEPİR, Ramazan; **Uygulamada-Öğretide Belgelerde Sahtecilik Mala Karşı Suçlar ve Bilişim Alanında Suçlar Açıklamalı-İçtihatlı**, 1. Baskı, Adil Yayınevi, Ankara 1998.
- TEZCAN, Durmuş/ERDEM, Mustafa Ruhan/ÖNOK, R. Murat; **Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku**, 16. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018.
- TOROSLU, Nevzat; **Ceza Hukuku Özel Kısım**, 9. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2018.
- YAŞAR, Osman/GÖKCAN, Hasan Tahsin/ARTUÇ, Mustafa; **Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu**, 2. Baskı, C. 4, Adalet Yayınevi, Ankara 2014.
- YOKUŞ SEVÜK, Handan; **Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- ZAFER, Hamide; **Ceza Hukuku Genel Hükümler TCK m.1-75**, 6. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2016.

MAKALELER

- AKDAĞ, Hale; “Gönüllü Vazgeçme”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 3, S. 2, Ankara 2013, ss. 91-126.
- AKKAŞ, Ahmet Hulusi; “Suç Konusu Malın Değerinin Azlığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9, S. 1, Malatya 2018, ss.323-348.
- AKSOY İPEKÇİOĞLU, Pervin; “Türk Ceza Kanunu’nda Bileşik Suç”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 61, S. 1, Ankara 2012, ss. 43-68.
- AKYAZAN, Ahmet Emrah; “5237 Sayılı TCK’da Hukuka Uygunluk Sebepleri”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 1, Ankara 2006, ss. 77-98.
- ARAS, Müslüm; “Hırsızlık Suçunun Benzer Suçlarla Mukayesesi”, **Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 2, S. 10, Ankara 2018, ss. 20-28.
- AYDIN, Devrim; “Suça Teşebbüs”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 55, S. 1, Ankara 2006, ss. 85-113.
- CANKURT, Ezgi; “Yağma Suçu ve Cebir Kavramı”, **Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 1, S. 2, İstanbul 2015, ss. 99-135.
- ÇAKIR, Murat; “Türk Ceza Hukukunda Dava Zamanaşımı”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 71, S. 1, İstanbul 2013, ss. 207-227.
- DEMİRBAŞ, Timur; “Şiddet Suçlarına Genel Bir Bakış”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S. 4, Ankara 2016, ss. 3345-3353.

- DURAN, Mustafa; “5237 Sayılı Yasada Düzenlenen Yağma Suçu, Basit Yağma Suçu”, **Adalet Dergisi**, S. 23, Ankara 2005, ss.117-126.
- EKER, Hüseyin; “Mala Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık (5237 sayılı TCK’nın 168. maddesi)”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 100, Ankara 2012, ss. 363-388. (Etkin Pişmanlık)
- EKER, Hüseyin; “Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçunda Değer Azlığı Kavramı”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 2, C. 1, S. 5, Ankara 2011, ss.539-566.
- ERDEM, Dilek Özge; “Türk Ceza Hukukunda Açığa Atılan İmzanın Kötüye Kullanılması Suçu”, **Ceza Hukuku Dergisi**, C. 13, S. 37, Ankara 2018, ss. 171-194.
- GÖKTÜRK, Neslihan; “Suçun Yasal Tanımında Yer Alan “Hukuka Aykırılık” İfadesinin İcra Ettiği Fonksiyon”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 1, Malatya 2016, ss. 407-450.
- GÜNAY, Mehmet; “Yağma Suçunun Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsil Amacıyla İşlenmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, S. 5, Ankara 2015, ss.461-489.
- GÜRÜHAN, Caner/TOPAÇ, Tahir Hami/KANAT, Ahmet Serhat Ergin; “Yargıtay’ın Türk Ceza Kanunu’nda Yer Alan Değer Azlığı Kavramına Yönelik Yaklaşımı”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, S. 8, Ankara 2016, ss. 219-237.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki; “5237 S. Türk Ceza Kanununda Davanın ve Cezanın Düşürülmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, Ankara 2006, ss. 11-40.
- KANBUR, Mehmet Nihat; “Kendiliğinden Hak Alma Fiillerinin Yeni Türk Ceza Kanunu Bakımından Değerlendirilmesi”, **Ceza Hukuku Dergisi**, C. 1, S. 2, Ankara 2006, ss.67-99.
- KATOĞLU, Tuğrul; “Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 61, S. 2, Ankara 2012, ss.657-693.
- KAYLAN, Keskin; “Yargıtay Kararları Işığında Yağma Suçları”, **Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 1, S. 1, Ankara 2013, ss. 39-49.
- KEÇELİOĞLU, Elvan; “Kusurluluğu Ortadan Kaldıran Sebeplerle Hukuka Uygunluk Sebepleri Arasındaki Ayrımın TCK’nın Uygulanması Bakımından Pratik Sonuçları”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 87, Ankara 2010, ss. 299-321.

- KILDAN, İsmail Turgut; “Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Etkin Pişmanlık Hükümünün Uygulanabilme Koşulları”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y. 3, C. 1, S. 8, Ankara 2012, ss. 115-139.
- KOCA, Mahmut; “Hırsızlığın Bir İşleniş Şekli Olarak “Kapkaççılık””, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. IV, S. 1-4, Erzincan 2002, ss.167-196. (Kapkaççılık)
- KOCA, Mahmut; “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Yağma Suçu”, **Legal Hukuk Dergisi**, Y. 3, S. 32, Ankara 2005, ss. 2799-2817. (Yağma Suçu)
- KOCA, M. Reis; “İrtikâp Suçu”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, S. 6, Ankara 2015, ss. 247-279.
- KÖPRÜLÜ, Timuçin; “Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlarda Değer Azlığı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 71, Ankara 2007, ss. 254-263.
- MARAŞLI DİNÇ, Yasemin/RUHİ, Muhammed Emin; “Türk Ceza Kanununda Yağma Suçu”, **Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 11, S. 2, Erzincan 2018, ss. 86-100.
- ÖZBEK, Veli Özer/MERAKLI, Serkan; “Hırsızlık Suçunda Malın Değerinin Azlığının Tespiti ve Buna Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 19, S. 1, İzmir 2017, ss. 1-42.
- ÖZBEY, Özcan; “Yağma Suçunda Daha Az Cezayı Gerektiren Hal ve Etkin Pişmanlık Hükümünün Uygulaması”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 5, S. 44, Ankara 2010, ss. 129-139.
- ÖZEN, Mustafa; “5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nun İştirak Kurumuna Bakışı”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 71, Ankara 2007, ss. 239-253.
- SAVAŞÇI TEMİZ, Bilgehan; “İştirak Hükümleri Açısından Bağlılık Kuralı”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S. 4, Ankara 2016, ss. 2487-2512.
- ŞARE, Ersin; “Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 130, Ankara 2017, ss. 119-156.
- ŞEN, Ersan; “Hırsızlık Suçları”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, Ankara 2012, ss. 321-357.
- ŞEN, Ersan; “Yağma Suçunda Etkin Pişmanlık”, **Hukuki Haber**, 21/06/2014. (Etkin Pişmanlık)

- ŞEN, Ersan; “Yağma ve Hırsızlık Suçlarında Fiili Hâkimiyet”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 109-110, İstanbul 2013, ss. 123-129. (Fiili Hâkimiyet)
- ŞENOL, Cem; “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununa Göre İştirak Halinde İşlenen Suçlarda Gönüllü Vazgeçme (TCK m.41)”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Y. 5, S. 10, Ankara 2017, ss. 507-552.
- TANER, Fahri Gökçen; “Türk Ceza Hukukunda Şantaj”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 92, Ankara 2011, ss. 118-156.
- TAŞKIN, Ahmet; “Yağma Suçunda Mal Kavramı”, **Terazi Aylık Hukuk Dergisi**, Y. 3, S. 20, Ankara 2008, ss. 95-101.
- TURABİ, Selami; “Kusurluluk ve Kusurluluğu Etkileyen Haller”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 101, Ankara 2012, ss. 267-292.
- ÜZÜLMEZ, İlhan; “Yeni Ceza Kanunu’nda İrtikâp Suçu (M.250)”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 14, S. 2, Konya 2006, ss. 273-298.
- YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; “Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 19, S. 2, İstanbul 2013, ss. 757-795.
- YAZICIOĞLU, R. Yılmaz; “TCK m.145 “Malın Değerinin Az Olması” Hırsızlık Suçunda “Malın Değerinin Az Olması veya Suçun İşleniş Şekli ve Özelliklerinin “Ceza Tayininde Göz Önüne Alınması”, **Ceza Hukuku Dergisi**, C. 6, S. 15, Ankara 2011, ss. 29-45. (Malın Değerinin Az Olması)
- YENERER ÇAKMUT, Özlem; “Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, C. 19, S. 2, İstanbul 2013, ss. 587-602.
- YILMAZ, Enes; “Suçun Özel Bir Görünüş Şekli Olarak Gönüllü Vazgeçme”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 65, S. 4, Ankara 2016, ss. 2553-2603.

YAYINLANMAMIŞ ARAŞTIRMALAR

- ARI, Ahmet; “İrtikâp Suçu (m.250)” **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Akdeniz Üniversitesi SBE, Antalya 2010.
- BABA, Yasemin; “Haksızlık İçeriğindeki Azlığın Cezalandırma Üzerindeki Etkisi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 2017.

- BABA, Yasemin; “Türk Ceza Kanununda Etkin Pişmanlık”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 2011. (Etkin Pişmanlık)
- BİLEN, Mesut; “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2012.
- DURSUN, Hasan; “Türk Ceza Hukukunda Dolandırıcılık Suçu”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara 2016.
- ERYILMAZ, Emrah; “5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Yağma Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Bahçeşehir Üniversitesi SBE, İstanbul 2016.
- KARAKAŞ, Ezgi; “Türk Ceza Hukukunda Şantaj Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Yeditepe Üniversitesi SBE, İstanbul 2015.
- NACAĞ, Mehmet; “Hırsızlık Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir 2013.
- ÖZER, İbrahim; “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya 2011.
- TAYLAR, Banu; “Türk Ceza Kanunu’nda Hırsızlık Suçu”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Dokuz Eylül Üniversitesi SBE, İzmir 2010.
- TÜRKDOĞRU, Serkan; “5237 Sayılı TCK’da “Hırsızlık Suçunun, Elde veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle Ya Da Özel Beceriyle İşlenmesi””, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul 2008.

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

<http://dergiler.ankara.edu.tr/>

<http://dergipark.org.tr>

<http://earsiv.beykent.edu.tr:8080/xmlui/>

<http://hukukdergi.erzincan.edu.tr/>

<http://hukuk.deu.edu.tr>

<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/>

<http://tdk.gov.tr/>

<http://tuncayilcim.av.tr/>

<http://www.ankarabarusu.org.tr/>

<http://www.baltaci.av.tr/>

<http://www.coskunlgaz.av.tr/>

<http://www.forumadalet.net/>
<http://www.hukukdergi.hacettepe.edu.tr/>
<http://www.hukuki.net/>
<http://www.hukukihaber.net/>
<http://www.hukukmedeniyeti.org/>
<http://www.selcuk.edu.tr/>
<http://www.turkhukuksitesi.com/>
<http://www.yayin.adalet.gov.tr/>
<https://hukuk.marmara.edu.tr/>
<https://jurix.com.tr/>
<https://karararama.yargitay.gov.tr>
<https://www.adaletbiz.com/>
<https://www.emsal.co/karar-arama/>
<https://www.kararara.com/>
<https://www.uyusmazlik.gov.tr/>

SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİLER

Hukuk Sözlüğü, Tek Ağaç Eylül Yayıncılık, Ankara 2007.

Türk Dil Kurumu (TDK), Güncel Türkçe Sözlük.

EKLER

EK 1: Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
T.C. NOSU	24184899656
ADI VE SOYADI	Ali BOYRACI
ÖĞRENCİ NO	20162034
TEL. NO.	5466014919
E - MAİL ADRESLERİ	aliboyraci@atauni.edu.tr
ANA BİLİM DALI	Kamu Hukuku
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	Tez
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2018/ 2019 BAHAR DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
TEZİN KONUSU	5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Düzenlenen Senedin Yağması Suçu
TEZİN AMACI	Senedin yağması suçunun, suç teorisi çerçevesinde incelenmesidir.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, malvarlığına karşı suçlar, malvarlığı kavramı, senedin yağması suçunun 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan düzenlemeleri arasındaki farklılıklar ve senedin yağması suçunun benzer suçlarla karşılaştırılması incelenmiştir. Tezin ikinci bölümünde, suçla korunan hukukî değer, suçun unsurları ve nitelikli hâlleri, Yargıtay kararları ve öğretî görüşleri de dikkate alınarak anlatılmıştır. Tezin son bölümünde ise kusurluluk, suçun özel görünüş biçimleri, kovuşturma usulü ve yaptırım konuları ele alınmıştır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI- ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	

SoDe-1157

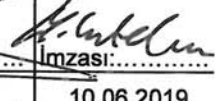
YAPILACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	1) ..... (.....) Sayfa ..... Ölçeği. 2) ..... (.....) Sayfa ..... Anketi. 3) ..... (.....) Sayfa ..... Formları. 4) ..... (.....) Sayfa .....

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Ali BOYRACI

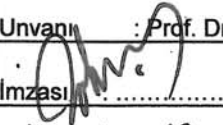

ÖĞRENCİNİN İMZASI:
TARİH: 10/06/ 2019

TEZ YAZARININ/ANKETÇİ/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUÇU

- Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.
- Anılan konu ..... faaliyet alanı içerisine girmektedir.

1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI
Adı - Soyadı: Hüsnü Sefa ERYILDIZ	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Murat KÖÇ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN
Unvanı : Dr. Öğr. Üyesi	Unvanı:	Unvanı: Doç. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası: 	İmzası:	İmzası: 	İmzası:
10.06.2019	... / ... / 20...	10.06.2019	10.06.2019

ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER

Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası: 	İmzası: 	İmzası: 	İmzası:	İmzası: .....
10 / 06 / 2019	10 / 06 / 2019	10 / 06 / 2019	... / ... / 20.....	... / ... / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi

OY BİRLİĞİ İLE

Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup,

525-1157

OY ÇOKLUĞU İLE

..10.10.2013.. - 10.10.2013.. tarihleri
arasında uygulanmak üzere gerekli izin verilmesi
tarafımızca uygundur.

AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE
ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12
(ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.

500E-1157

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı- Soyadı : Ali BOYRACI
Doğum Tarihi ve Yeri : 1993 / Kırıkhan/HATAY
e- mail : aliboyraci@atauni.edu.tr

EĞİTİM

2018- Tez Aşaması : Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Anabilim Dalı - Yüksek Lisans
2012- 2016 : Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Lisans

YABANCI DİL

İngilizce : İyi (Okuma, yazma ve konuşma)

İŞ TECRÜBESİ

2017- Hâlen : Araştırma Görevlisi (Atatürk Üniversitesi Hukuk
Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)